

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

MELHAME-İ ŞEYH VEFA

GİRİŞ - METİN - SÖZLÜK

Yüksek Lisans Tezi

706696

Faysal Okan ATASOY

106686

Tez Danışmanı:
Prof. Dr. Ahmet TOPALOĞLU

İstanbul, 2001

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE,

Yüksek Lisans öğrencisi Faysal Okan Atasoy'un "Malhama-i Şeyh Vefâ fi'l – Kusûf va'l – ala va'l-matar va'l-Bard va'l-Ahvâli'l-cavviyyat al-uhra Giriş-Metin-Sözlük" konulu tez savunması jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Dili Bilim Dalı Yüksek Lisans tezi olarak oy birliği / oy çokluğu ile başarılı bulunmuştur.

İmza

Danışmanı : Prof.Dr.Ahmet Topaloğlu
Marmara

Üyesi : Doç.Dr.Gülden Sağol
Marmara

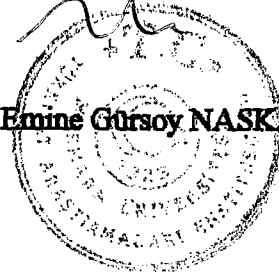
Üyesi : Doç.Dr.Ceval Kaya
Marmara

.....
.....
.....

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu'nun 22/11/2001 tarih ve 2001/ 23.. sayılı kararıyla onaylanmıştır.

15
Prof. Dr. Emine Gürsoy NASKALI
Müdür

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
ÖZET	II
I. GİRİŞ.....	III
Müellifin Hayatı	III
Eserleri.....	VI
METNİN OKUNUŞUNDA İZLENEN YOL.....	XV
SÖZLÜĞÜN HAZIRLANMASINDA İZLENEN YOL.....	XVI
KISALTMALAR.....	XIV
II. METİN	1
Māh-ı Martuñ ‘Alâmetini Bildürür.....	1
Māh-ı Aprîl ‘Alâmeti Beyân İder.....	9
Māh-ı Mayısuñ ‘Alâmetini Beyân İder.....	17
Māh-ı Hazîranuñ ‘Alâmetini Beyân İder.....	24
Māh-ı Temmüzuñ ‘Alâmetini Beyân İder.....	31
Māh-ı Ağturosuñ ‘Alâyimin Beyânındadır	38
Eylültiñ ‘Alâyimini Ve Ahkâmını Beyân Ve ‘Ayân İder.....	46
Māh-ı Teşrin-i Evveltiñ ‘Alâyimini Beyân Ve ‘Ayân İder.....	54
Māh-ı Teşrin-i Şâninüñ ‘Alâyimini Beyân İder.....	62
Kânün-ı Evveltiñ ‘Alâyimini Beyân İder	71
Kânün-ı Şâninüñ ‘Alâyimini Beyân İder	79
Māh-ı Şubatıñ ‘Alâyimini Beyân İder	88
Sayfa Kenarları	91
III. SÖZLÜK.....	94
BİBLİYOGRAFYA.....	162

ÖNSÖZ

Bu çalışma Şeyh Vefâ'nın *Melhame-i Şeyh Vefâ fi'l-Küsûf ve'z-Zelzele ve'l-Matar ve'l-Cevviyyât el-Uhrâ* adlı eserinin çeviriyazımı ve metnin sözlüğünü içermektedir. Giriş, metin, sözlük bölümlerinden meydana gelen çalışmanın giriş bölümünde Şeyh Vefâ ve *Melhame'si* hakkında kısaca bilgi verilmiştir. 1491 yılında vefat etmiş olan Şeyh Vefâ yaşadığı dönemin önemli bilginlerindendir. Tasavvuf, astronomi ve astroloji alanlarında eserler vermiştir.

Çalışmaya konu olan *Melhame-i Şeyh Vefâ* Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Yeniler 302/1 no'da kayıtlı olup müstensihi ve istinsah tarihi belli değildir. Müellif XV. yüzyılda yaşamışsa da eldeki nüsha XVIII. yüzyıl dil özelliklerini yansıtmaktadır. Konusu güneş tutulması, gök gürlemesi, deprem gibi doğal olayların işaret ettiği felâketlerdir. Müellif, eski müneccimlerin sözlerinden hareketle şemsî aylar içinde gerçekleşen doğal olaylardan sonra nerede ve ne tür felâketler görülebileceği üzerine kehanette bulunmaktadır. Çalışmanın metni eserin yazıldığı dönemin dil özelliklerine uygun olarak düzenlenmiştir. Bu arada eksik ya da silik olan bazı kısımlar, eserin diğer bölümleri dikkate alınarak tamamlanmış, bu ilâveler köşeli parantez içinde gösterilmiştir.

Sözlükte metinde geçen kelimelerin geçtikleri yerlere göre kazandıkları anlamlar tespit edilmeye çalışılmış, kelimenin bu anlamlarıyla kullanıldığı yerler numaralarıyla gösterilmiş, bazı kelimeler için örnek cümleler yazılmış, ancak kelimenin geçtiği yerleri gösteren referans numaraları en çok üç taneyle sınırlandırılmıştır. Bu bölümde tam bir dizin değil, olabildiğince ayrıntılı bir metin sözlüğü oluşturulması amaçlanmıştır.

Çalışmalarım sırasında değerli yardımlarını gördüğüm danışman hocam Prof. Dr. Ahmet TOPALOĞLU'ya, karşılaştığım güçlükleri gidermede ve dizin çalışmasında yardımlarını esirgemeyen Yard. Doç. Dr. Lafif BEYRELİ'ye teşekkür ederim.

ÖZET

Bu çalışma Şeyh Vefâ'nın *Melhame-i Şeyh Vefâ fi'l-Küsûf ve'z-Zelzele ve'l-Matar ve'l-Cevviyyât el-Uhrâ* adlı eserinin çeviriyazımı ve metnin sözlüğünü içermektedir. Giriş, metin, sözlük bölümlerinden meydana gelen çalışmanın giriş bölümünde Şeyh Vefâ ve *Melhame*'si hakkında kısaca bilgi verilmiştir. 1491 yılında vefat etmiş olan Şeyh Vefâ yaşadığı dönemin önemli bilginlerindedir. Tasavvuf, astronomi ve astroloji alanlarında eserler vermiştir.

Çalışmaya konu olan *Melhame-i Şeyh Vefâ* Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Yeniler 302/1 no'da kayıtlı olup müstensihi ve istinsah tarihi belli değildir. Müellif XV. yüzyılda yaşamışsa da eldeki nüsha XVIII. yüzyıl dil özelliklerini yansıtmaktadır. Konusu güneş tutulması, gök gürlemesi, deprem gibi doğal olayların işaret ettiği felâketlerdir. Müellif, eski münecimlerin sözlerinden hareketle şemsî aylar içinde gerçekleşen doğal olaylardan sonra nerede ve ne tür felâketler görülebileceği üzerine kehanette bulunmaktadır. Çalışmanın metni eserin yazıldığı dönemin dil özelliklerine uygun olarak düzenlenmiştir. Bu arada eksik ya da silik olan bazı kısımlar, eserin diğer bölümleri dikkate alınarak tamamlanmış, bu ilâveler köşeli parantez içinde gösterilmiştir.

Sözlükte metinde geçen kelimelerin geçtikleri yerlere göre kazandıkları anlamlar tespit edilmeye çalışılmış, kelimenin bu anlamlarıyla kullanıldığı yerler numaralarıyla gösterilmiş, bazı kelimeler için örnek cümleler yazılmış, ancak kelimenin geçtiği yerleri gösteren referans numaraları en çok üç taneyle sınırlandırılmıştır. Bu bölümde tam bir dizin değil, olabildiğince ayrıntılı bir metin sözlüğü oluşturulması amaçlanmıştır.

GİRİŞ

Müellifin Hayatı:

Şeyh Ebü'l-Vefâ [Ö. h.896 /m.1491]

Asıl adı Mustafa b. Ahmed, lakabı Muslihiddin olup Şeyh Vefâ, Ebü'l-Vefâ isimleriyle meşhur olmuştur. Konya'da doğduğu için Vefâ-i Konevî¹ de denilmektedir. Doğum tarihi bilinmemektedir. 1491 (h. Ramazan 896) yılında İstanbul'da vefat etmiştir. Türbesi İstanbul'da olup ismini ondan alan Vefâ semtindedir.

İlk öğrenimini Konya'da tamamladıktan sonra, Edirne'de Debbağlar Camii imamı Şeyh Muslihiddin'e talebe oldu. Daha sonra Şeyh Muslihiddin'in tavsiyesiyle Abdüllatif Makdesî adlı din bilgininin sohbetlerine katıldı ve onun halifesi oldu. İlk olarak Konya'da şöhret buldu. Karamanoğlu İbrahim Bey'in iltifatlarına mazhar oldu. Bey, onun adına Konya Köyceğiz'de bir cami yaptırdı. Esas şöhretini elde ettiği İstanbul'a gelmeden önce Hicaz'a gitti. Fakat bu yolculuğu esnasında Rodos şövalyeleri tarafından esir edildi. Kendisini esaretten fidye ödemek suretiyle Karamanoğlu İbrahim Bey kurtardı.² Bu tarihten sonra, takriben İstanbul'un fethine tesadüf eden tarihte İstanbul'a giden Şeyh Vefâ, ömrünün sonuna kadar İstanbul'da kalmıştır.

¹"Zeyniye tarikatının ulularından Bursa'da Zeyniler'de medfun bulunan Abdüllatif Kudsi Hazretlerinin baş halîfelerinden kemâlât ve fazîlet sahibi bir zattır." Bursalı Mehmet Tahir Efendi, *Osmanlı Müellifleri*, c.1, s. 216

²"Bir aralık yanındaki kızı ile birlikte Konya-Antalya yolu ile Hicaz'a gitmiş ve dönüşlerinde Rodos şövalyeleri casusluk töhmeti ile yakalamış ve hapsedmişlerdir. İbrahim Bey hadiseyi haber alır almaz bedellerini derhal tesviye ederek kendilerini esaretten kurtarmıştır." ERDOĞAN, Abdülkadir, *Fatih Mehmed Devrinde İstanbul'da Bir Türk Mütefekkeri Şeyh Vefa, Hayatı ve Eserleri*, İstanbul 1941, s.11

Şeyh Vefâ, Fatih Sultan Mehmet'in cenaze namazını kıldırması³. Müellifin cenaze namazına da Sultan II. Bayezid bizzat katılmıştır⁴.

"Çeşitli ilim dallarıyla uğraşan müellif ağırlığı daha çok dini ilimlere vermiştir. Fatih ve II. Bayezid'in saltanat dönemlerini idrak etmiş olan Şeyh Vefâ, bazı prensipleri nedeniyle sultanlarla hiç görüşmemiştir. Onun ilmî sohbet meclislerinin çok rağbet gördüğünde ve katılanların çok olduğunda dolayısıyla zamanının muteber ilim adamlarından olduğunda kaynaklar birlik içindedir. Sohbetlerine çeşitli vesilelerle katılan kişiler arasında özellikle Sinan Paşa'yı zikretmek gerekir. Şeyh'e karşı bağlılığı ile tanınan Paşa aynı zamanda onu en çok müdafaa edenler arasındadır. Bunu kaynaklarda mufassal olarak zikredilen bir hadiseden öğrenmekteyiz. Bir ara Şeyh, bazı içtihadlarından dolayı başta Molla Gürânî olmak üzere zamanının fakihleri tarafından tenkit edilmiş, bu vesileyle yapılan toplantıda Sinan Paşa'nın Şeyh'i müdafası üzerine muarızlar iddialarından vazgeçmişlerdir."⁵

"Şeyh Vefâ'nın İstanbul hayatı çok münzeviyâne ve müstağniyâne geçmiştir. Ne Fatih Mehmed, ne de oğlu İkinci Beyazıd ile bir defa bile görüşmediğinde Vefâ'ya temas eden bütün müverrihler müttefikdirler. Her iki padişah da kendilerini ziyaret etmek arzusunu izhar ettikleri halde temayül etmemiştir. Halk ile sohbeti muayyen zamanlara münhasır olup İstanbul ekâbirinin ziyaretlerini de ahali arasında kabul etmekte idi. Fevkalade olarak yalnız Molla Hüsrev'in ziyaretini iade ederdi. Hatta Molla Gürânî'ye "Şeyh Vefâ vakit vakit Molla Hüsrev'in ziyaretini iade ettiği halde sizin ziyaretinize niçin rağbet göstermiyor?" dediklerinde Molla Gürânî "O, ziyareti vacib âlim, âmil bir şahsiyettir. Ben saltanat makamları ile fazla ihtilat ettiğim için ziyaretim caiz değildir." cevabını vermiştir."

"İstanbul'da toplanan mutaassıb ulemanın Şeyh Vefâ'ya hücum ettikleri zaman bunlara karşı duran yegane kahraman Sinan Paşa olmuştur. Sinan Paşa, ... Fatih

³ Aysel OKAN, *İstanbul Evliyaları*, İstanbul 1968, s. 90; "Bu parlak günün ertesinde sevgili babası cennet mekan Sultanın namazını gerçekler yuvası, yol göstericilerin rehberi, Allah onun sırrını kutlu eylesin, Şeyh Ebü'l-Vefa hazretleri imamlığında kıldılar." İsmet PARMAKSIZOĞLU, *Hoca Sadeddin Efendi, Tâcu't-Tevârîh*, Ankara 1992, c.3, s. 191; HAMMER, *Büyük Osmanlı Tarihi*, c.3, s.205.

⁴ [TAŞKÖPRİZÂDE İSÂMÜDDİN EBİ'L-ĦAYR AHMED b. MUŞTAFÂ] *Ħadâik al- Şakâyiğ*, [Terc. eden] EDİRNELİ MECDİ MEHMED EFENDİ, nşr. Abdülkadir ÖZCAN, İstanbul 1989, s. 251-254

⁵ OSMANLI ASTRONOMİ LİTERATÜRÜ TARİHİ, c.I., s. 51-54

Mehmed'in muallimi ve fevkalade mümtaz bir mutemedi idi. O zaman ulemâ Vefâ'nın aleyhine bir harekete geçmişler ve Şeyhülislam Molla Gürânî'den onun te'dibini istemişlerdir. Güya Şeyh Vefâ namaz kılariken halt-ı mezâhib (dört mezhebden bazılarının ahkamını diğerlerine karıştırmak) ediyormuş. Kendisi Hanefiyü'l-mezheb olduğu halde, Şafî'ler gibi namazda besmeleyi cehren okumuş. Vefâ'yı ihzar ve isticvab için Molla Gürânî ulemâyı camiye toplamış ve bu meyanda Sinan Paşa'yı da davet etmiştir. İntizar edilmekte olan Paşa gelince toplantının sebebini sorması üzerine Molla Gürânî maksad-ı ictimâyı izah eylemiştir. Sinan Paşa "Şeyh Vefâ buraya gelir de ben besmeleyi cehren okumayı ictihad ettim. Size ne? derse, ne cevap vereceksiniz?" demiş. Gürânî "O müctehid mi?" deyince Sinan Paşa "Evet, o Kur'an'ın yedi manasına vâkıf ve bütün hadisi hafız ve kavâid-i usûle uygun olarak ictihad şartlarını haizdir." demiştir. Bunun üzerine Molla Gürânî "Siz böyle şehadet eder misiniz?" deyince, Sinan Paşa yine "Evet!" cevabını tekrar eylemiştir. Zaten Sinan Paşa'nın kanaatına mütemayil olan Molla Gürânî yüzünü mu'teriz ulemaya çevirerek "Bir kimsenin Sinan Paşa gibi kuvvetli bir şahidi bulunursa ona taarruz etmek layık değildir, haydin şuradan dağılınız efendiler!" demiştir."

"Şeyh Vefâ'nın her ilim şubesinde kudret ve ihtisas sahibi olduğu kabul edilmektedir. Kendisine sorulan herhangi bir suale irticalen verdiği cevaplar bu husustaki rivayetleri isbat eylemektedir. Bir gün kendisine "Hallâc-ı Mansur niçin ene'l-hak demiştir?" diye sorulduğu zaman, "Ene'l-bâtıl mı demeli idi?" cevabını vermiştir. Bazı mes'eleler vardır ki medreseye düşmüş ve büyük bir gerginliğe sebep olmuştur. Bunlardan birisi Firavn'ın iman ve küfrü mes'elesidir. Muhyiddin Arabî "Firavn mü'min ve tâhir olarak ölmüştür." dediği için ulemadan bir zümre Muhyiddin'e ağır tecavüzlerde bulunmuşlardır. Bu gibi dedikodulara hiç kulak asmayan Vefâ'ya bunu sordukları zaman "Keşke Muhyiddin gibi tam bir müslüman benim hakkımda da böyle bir şahadette bulunsa idi." cevabını vermiştir."

"Birisi de medrese mensupları arasında ž (Dat) harfinin nasıl okunacağı mes'elesidir. İncir çekirdeğini doldurmayan bu telaffuz farkını da eski ulema o kadar büyütmüşlerdir ki muarızlarını kollarından tutup döve döve mihraplardan atmışlardır. Bu mes'ele hakkında da Şeyh Vefâ'nın mütalaası sorulmuş. O, bu harfî ihtiva eden kelimeleri her iki tarafın arzu ettiği telaffuzla tekrar ederek "Dövüşmek' ve 'sövüşmek' ile günaha girmekten hayırlıdır." demiştir."

"İkinci Beyazıt devrinde Paskalya gününün tayininde bir ihtilaf vuku bulmuştu. Papaslar Paskalya'yı bilhisab pazar gününe denk getiremedikleri için zihnî hesabda mahareti mârûf olan Şeyh Vefâ'ya müracaat eylemişlerdir. Şeyh Vefâ "Mart içinde giren

arabî ayın on beşinden sonraki çarşanbayı takib eden pazar günü paskalyanız olur." demiştir. Anadolu hristiyanları arasında bu hesabın yakın zamanlara kadar tatbik edildiği malumdur."⁶

Müellif hakkında Lamii Çelebi Nefahat tercümesinde şöyle demektedir:

"...Bunlar dahi Şeyh Abdüllatif Makdesî'nün hulefâsındandır. Evvelâ tarikâtı Edirne'de Debbağlar İmamı Muslihiddin Halîfe'den vermişler idi. Soñra anlaruñ işâretiyle Şeyh Abdüllatîf hazretlerinün hizmetinde olmuşlardır. Câmî'-i ulûm-ı zâhir ü bâtın idi. Ve ekser-i fûnûnda yed-i 'ulyâsı var idi. Ve her ne kim şürû' gösterecek tasarruf-ı hâs iderler idi. Vusûl ve makâmât üzerine zikirler bağlamışdır. Makbûl-i 'âlemiyân ve müselleme-i erbâb-ı 'irfândur. Vaz'-ı evfâk etmekte yed-i beyzâ gösterdi. Vakâr ve sekîne ve temkin ıssı idi. Zahirlerinde kibriyâ ve celâl gâlib idi, ammâ sohbetleri kemâl-i inbisât ve cemâl üzerine idi ve ehl-i dünyaya az îtibâr iderlerdi. Ve her ne kim söylerse hükm ve nükte üzerine söyler idi. Ve âhirlerinde gâyet uzlet ve inkıtâ' üzerine oldular, taşraya muvakkit çıkarlar idi. Şöyle ki, kapısına ümerâ ve a'yân gelseler kendilerin vakti olmadı ne kadar i'lâm ve ibrâm olsa çıkmazlar idi..."⁷

Şakayık-ı Nu'mâniyye adlı eserin tercümesinde, müellifin tasavvuf, fıkıh gibi dînî ilimler yanında fen ilimleri, musıkî ve edebiyatta da kendini ispatladığı söylenmektedir: "...Ulûm-ı âliyeden 'ilm-i fıkha 'ârif ü vâkıf olup anuñ berekât beyyinât i'câz âyâtıyla tassarrufât-ı 'azîme-i fâikaya mâlik idi. Fenn-i mûsikîde ve şi'r ü inşâda kâmil olup fûnûn-ı merkûmada mâhir olmağın eyyâm-ı cuma' ve a'yâdda sadâ-yı rûh-efzâ ile kemâl-i belâgat ve nihâyet-i fesâhât üzere hutbe-i i'câz-rütbe okur idi..."⁸ Yine aynı eserde Şeyh'in "...hicret-i nebeviyye'den sekiz yüz doksan altı senesinün ramazanında isneyn gününde" vefat ettiği ve vefat tarihine "ilâ rahmeti rabbihî" sözleriyle tarih düşürüldüğü belirtilmektedir.

⁶ ERDOĞAN, Abdülkadir, *Fatih Mehmed Devrinde İstanbul'da Bir Türk Mütefekkeri Şeyh Vefa,*

Hayatı ve Eserleri, İstanbul 1941, s.11-15

⁷ Mevlânâ Câmî, Lamii Çelebi, *Tercüme-i Nefahâtü'l-Üns,* İstanbul 1289, s.559

⁸ *Hadâik al-Şakâyıq,* [Terc. eden] EDİRNELİ MECDî MEHMED EFENDİ, [nşr.] Abdülkadir ÖZCAN, İstanbul 1989, s. 251-254

Eserleri:

1. *Maḳām-ı Sülūk*: Tasavvuf ve ahlakla ilgili olup Türkçe ve 396 beyitten meydana gelen manzum bir eserdir. Abdülkadir ERDOĞAN eserin *Sâz-ı İrfân* adlı eserle aynı cilt içinde Fatih Kütüphanesinde 652 numara ile kayıtlı olduğunu söylemektedir, eser bulunamamıştır.

2. *Sâz-ı İrfân*: Türkçe manzum bir eserdir. Bu eser hakkında Bursalı Mehmet Tahir Efendi *Osmanlı Müellifleri* adlı eserinde "Saz-ı irfan ismindeki manzumenin arka tarafındaki meşruhatta bu zata atfedilmesi zuhul eseridir. Zira manzumenin nihayetinde Bahrî namındaki bir şairin eseri olduğu yazılmıştır." demektedir. (c.1, s.216). Bunun yanında A. ERDOĞAN eser hakkında "İçinde bir çok rubâiyâtı ve diğer manzumeleri bulunmaktadır. ... Eserin birinci sahifesinde ve müzehheb bir daire içinde *'Hâzihi'risâleti'l-mersûmeti bi-sâzi'l-'irfâni'l-manzûmeti'l-mecma 'i's-şidki ve 's-şafâ eş-Şeyh ibn-i Vefâ kaddesa'llâhü sirrahû ve 'afâ'* ibaresi yazılıdır, ki bu bize mezkûr eserin Vefâ'ya âidiyetini teyit eylemektedir. Eser, Fatih Kütüphanesinde *Makâm-ı Sülūk* ile aynı cilt içindedir." demektedir, ancak eser Fatih Kütüphanesinde bulunamamıştır. Bugün eserin bir nüshası, Süleymaniye Kütüphanesi, Ayasofya bölümündedir. Bu nüsha ERDOĞAN'ın tanıttığından başka bir nüsha olabilir. Her yaprağında 12'şer satırla Türkçe olarak nesihle yazılmıştır, 36 yapraktır. Elif harfinden ye harfine kadar başlıklanan bazı bölümlerinde, her harfin altına ikişer beyit yazılmıştır. Ayasofya bölümünde 1853 no ile kayıtlı 15'er satırlı 26 yapraktan oluşan bir başka nüshası daha vardır. Bu yazma küçük bir divan tertibinde olup içinde Türkçe'yle yazılmış beyitler ve dörtlükler içermektedir.

3. *Evrâd-ı Vefâ*: Nesihle harekeli olarak Arapça yazılmıştır. İçinde dualar, salavatlar ve zikirler bulunmaktadır. Süleymaniye Kütüphanesi Yazma Bağışlar bölümünde 222 numara ile kayıtlıdır. Eser 11 yaprak olup ilk ve son sayfaları 8'er, aradaki sayfalar 10'ar satırdır. Bu nüsha Süleyman Hilmi adında biri tarafından 1167 tarihinde istinsah edilmiştir. *Evrâd-ı Şerîf li-Şeyh Vefâ* adıyla Kadızade Mehmed Bölümünde 332 numara ile kayıtlı bir nüshası daha vardır. A.ERDOĞAN'ın Fatih Kütüphanesi 2551 numarada kayıtlı olduğunu söylediği nüsha bulunamamıştır. ERDOĞAN nüshayı "Bunu Vefâ bizzat kalemi ile yazmamış, müntesiplerinden birisine takririni not ettirmiştir ... 556 sayfayı ihtiva eden bu mensur eserin ibaresi kısmen Türkçe

ve kısmen Arapça'dır. Güzel bir nesh ile yazılmış ve kenarları yıldızlanmış ve ibaresine baştan sonuna kadar hareke atılmıştır." şeklinde tanıtmaktadır.

4. *Ruznâme-i Vefâ: Osmanlı Astronomi Literatürü Tarihi* adlı eserde *Ruzname* ve nüshaları hakkında geniş bilgi verilmiştir. Bu eserde verilen bilgilere göre, *Ruzname*'nin 46 nüshası tespit edilmiştir. En eski nüshası rulo halinde olup 1488 yılında tertip edilmiştir. Bu eser halen Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Yeniler, nr. 1693'te kayıtlıdır. Müsenna bir tarzda devr-i dâimîyi gösterir bir takvimden ibarettir. Cedvelleri ve bir kaç hey'i şekli ihtiva etmektedir. Ahkâm-ı nücûm kısmı da mevcuttur. Yeni nüshaları h.XIII./m.XIX. asırda istinsah edilmiştir. Biri meçhul bir kişiye, öbürü Harem-i Şerif Muvakkiti Tâcuddin b. al-Hatib Ebi'l-Ğays b. Tâcuddin'e ait olmak üzere iki şerhi vardır.⁹

5. *Yedi Yıldızın Ahkâmı*: Yedi günün ahkamından ve yedi gezegenin bu konudaki etkilerinden bahseder. Süleymaniye Kütüphanesi Şehid Ali Bölümü nr. 2795/12'de kayıtlıdır. Dili Türkçe'dir. Talikle harekesiz olarak yazılan eser, 77a-81a sayfaları arasındadır. 17.5x27.3 (12x21.5) cm. boyutlarındadır. 24 Muharrem 997'de Ahmed b. Haydar tarafından istinsah edilmiştir.

6. *Risâle fi'l-Rub' al-Mucayyab*: "Arabî ayların eflâkde devri ne vechledür..." diye başlayan eser Cerrahpaşa Tıp tarihi, nr. 336/4'te kayıtlıdır. Talik yazıyla, 24a-28a yaprakları arasındadır. Hicrî 1178'de istinsah edilmiştir.

7. *Melhame*: Eser harekesiz nesih yazıyla 23 satır olarak yazılmıştır. 17x23 cm. ebadında olup hicri XII. asırda istinsah edilmiştir, müstensihî belli değildir. Eserin tek nüshası Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Yeniler Bölümü nr. 302/1 (1a-51a)'de kayıtlıdır, ilk ve son bölümleri eksiktir.

Eserin dili ve anlatımı sadedir. Aynı kelimeler pek çok yerde geçmektedir. Ne var ki, müstensih aynı kelimeyi Arapça, Farsça olmalarına dikkat etmeksizin, bazen duyduğu gibi, bazen de aslına uygun olarak, farklı ses değerleriyle yazmıştır. Müstensih'in eseri istinsah ederken, kendi ait olduğu dönemin dil özelliklerinin etkisinde kaldığı, araya da kararsız kaldığı görülmektedir. Mesela, cümle sonlarında geçen *+Dir* bildirme ekini, çoğunlukla, XV. yüzyılda olması gerektiği gibi yuvarlak ünlüyle yazmamış, düz şekliyle yazmıştır. Metin kısmında bu ek çeviriyazıya aktarılırken Eski Anadolu Türkçesi dönemindeki ses özelliği olan yuvarlak biçimiyle yazılmıştır. Bu ekin yanında *-DUK* sıfat-fiil ekini, eserin bütününde aslına uygun olarak yuvarlak şekliyle yazmıştır. Bunun

⁹ a.g.e., İstanbul, 1997, c.I., s. CXXXV ve s.51-54.

gibi, sayı adlarına getirilen ve sıra sayı sıfatları oluşturan *+ncI* ekini aslına uygun yazmıştır. Burada bazı eklerin imlasının yerleştiği ve yazıldıkları gibi okunmadıkları da düşünülebilir.

Eserin 31a/17. satırında geçen "*Ve mäh-ı mezbüraya vâki‘ olan dört nev‘ üzerinedür, melhame idügi Şeyh Vefâ'nuñ olmak üzere yigirmi altı nev‘ üzeredür.*" cümlesi, eserin bir derleme niteliğinde olup Şeyh Vefâ tarafından değil bir başkası tarafından kaleme alındığı şüphesini uyandırmaktadır. Metinde bu şüpheyi destekleyen kelimeler de bulunmaktadır. Mesela, İlk olarak Yavuz Sultan Selim döneminde ortaya çıkıp devlete isyan eden Bozoklu Derviş Celâl'in adamlarına ve ondan yana olanlara, sonraları da türeyen bütün eşkıyaya verilen bir isim olan "Celâlî" kelimesi, "Celâlî kop-" şeklinde eserin (3^b/11.) satırında '*isyan çıkmak*' anlamında kullanılmıştır. 33b/18. satırda geçen "kızılbaş" kelimesinin de Yavuz Sultan Selim döneminden sonra yaygınlaşmış olması gerekmektedir. Metnin dil özellikleri de dikkate alındığında eserin Şeyh Vefâ'ya ait olmayabileceği ihtimali güçlenmektedir. Bu şüpheyeye rağmen eser konusu, dili ve müellifin bazı yabancı kelimeler için Türkçe karşılıklar teklif ediyor olması yönüyle önemli bir kaynaktır.

Eser, her bölümü ayrı bir ayı işleyen on iki ana bölüme, ana bölümler de kendi içlerinde dört alt bölüme ayrılmıştır. Mart ayıyla başlayan eser, şubat ayıyla sona ermektedir. Ana bölümlere "bâb" adı, alt bölümlere de melhame-i evvel [birinci melhame], melhame-i şânî [ikinci melhame], melhame-i şâliş [üçüncü melhame], melhame-i râbi‘ [dördüncü melhame] adları verilmiştir.

Melhame adlı alt bölümlerde o ayda olabilecek ay tutulması, güneş tutulması, şimşek çakması gibi doğal bir olayın ardından gerçekleşmesi muhtemel hava durumu, buna bağlı olarak mahsul durumu, insanların ve hayvanların sağlık durumu, toplumdaki sosyal ve siyasî olaylar, askerî olaylar veya savaşlar hakkında Çin'den Paris'e, Fas'a kadar geniş bir coğrafyayı ilgilendiren kehanetler yapılmıştır. Bu kehanetlerde yağmurun yağması, suların artması eksilmesi, çok yağması halinde ekinlerin ve yemişlerin çürümesi; az yağması halinde kıtlık yaşanması, bunun sonucunda eşkıyanın türemesi, akabinde de ülke genelinde bir güvenlik sorunu yaşanması ve zincirin ucunun hükümdara kadar uzandığı tahminlere yer verilmiştir. Hemen her bölümde yalan haberlerin yayılması ve ülkede karışıklıkların oluşması arasında bir ilişki kurulmuştur. Karışıklıkların arkasından kavgalar, çatışmalar, isyanlar olabileceği ve en sonunda da padişahların durumunun ne olacağı ele alınmıştır.

Eserin bölümlenmesinde bāb isimleri bazen rakamlarla "1, 2, 3"; bazen de sayı adlarıyla "birinci, ikinci..." şeklinde yazılmıştır. Müellif veya müstensih bunu 6a/15'te "Lākin fasıllar yirine rakamlar konmuşdur, bir iki diyü; muhtasar olsun için" diye belirtmiş ancak, eserin bütününde sözü edilen tek şekilli bir numaralama yapılmamıştır.

Müellif, melhamelelere geçmeden önce o ayın Süryanice, Rumca ve Türkçe adlarını, ayın gün sayısını vermiş, o ay içinde yeme içme, gezme, uyku, cinsel yaşam gibi konularda yapılması ve yapılmaması gereken şeyler hakkında tavsiyelerde bulunmuştur. Bu bölümlerde, eski tıp anlayışına göre insan bünyesinde olduğu var sayılan dört ana unsura değinmiş, hangi ayda hangi unsurun diğerlerinden baskın olduğu ve buna bağlı olarak insanların nelere dikkat etmesi gerektiği hakkında uyarılarda bulunmuştur: [6a] "Süryān dilince aprīl dirler, Rūm dilince nīsān dirler, otuz gündür ve zebān-ı Türkî'de orta bahār dirler. Bu ayda şafrā açuk olur, hüküm şafrānuñdur; tuzlu yimeyeler, şafr sıtmaları çok vāki' olur. Ve şular çok olur ve balıklar semiz olur. Şarkī yeller çok eser. Ve hamāma girmek eyüdüdür. Ve sirkeli aşlar yimek eyüdüdür ve aç-ıla şu içmek eyüdüdür ve biryān ve kalya ve şikār etleri yimek eyüdüdür. Ve taṭluyı çok yimeden ve ıssı ve yābis ta'amlardan ictināb ideler."

Eserin [1a] sayfasında müellif tarafından hazırlanan fihrist yer almaktadır:

"[1a] İmdi, ma'lūm olsun ki bu Melhame böyledür ki yıl on iki aydur. Her bir ay yigirmi altı bāb üzerinedür. Fihristi budur:

Evvelki bāb gün tutilması beyānındadır.

İkinci bāb ay tutilması beyānındadır.

Üçüncü bāb gün ağıllanması beyānındadır.

Dördüncü bāb ay ağıllanmasının beyānındadır.

Beşinci bāb ay çalkoyun görünmesinin beyānındadır.

Altıncı bāb kuyruklu yıldız toğmasının beyānındadır.

Yedinci çok [yıldız] düşmesinin beyānındadır.

Sekizinci bāb kavş-i kuzah görünmesinin beyānındadır.

Toğuzuncu havāda harbe gibi [bir 'alāmet] görünmesinin beyānındadır.

Onuncu bāb canavar şekli görünmesinin beyānındadır.

On birinci bāb havāda bi 'acāyib nesne görünmesinin beyānındadır.

On ikinci bāb havāda āvāz işidilmesinin beyānındadır.

On üçüncü bāb gök kenārında kızılık görünmesinin beyānındadır.

On dördüncü bāb gök gürlemesinin beyānındadır.

On beşinci bāb yıldırım vāki' olmasının beyānındadır.

On altıncı bāb sā'ika vāki' olmasının beyānındadır.

On yidinci bāb kaṭı yağmur yağmasınıñ beyānındadır.

On sekizinci bāb tolu yağmasınıñ beyānındadır.

On toktuzuncı bāb toprak ve kıvıl toz yağmasınıñ beyānındadır.

Yigirminci bāb toz kopmasınıñ beyānındadır.

Yigirmi birinci bāb kaṭı yel esmesiniñ beyānındadır.

Yigirmi ikinci bāb kurbağa ve soğulcan ve yāḥūd kurd yağmasınıñ beyānındadır.

Yigirmi üçüncü bāb yir deprenmek beyānındadır.

Yigirmi dördüncü bāb yir gürlemesiniñ beyānındadır.

Yigirmi beşinci bāb tuman vāki' olmasınıñ beyānındadır.

Yigirmi altıncı bāb busarıq olmasınıñ beyānındadır."

Burada zikredilen fihrist birinci melhamenin fihristidir. Oysa her ayda dört melhame yer almaktadır. Eserin bölümleri ve bölümlerde aylarla ilgili verilen bilgiler şu şekildedir:

1. bölümde mart ayı işlenmektedir. Mart ayının birinci melhamesi yirmi altı, ikinci melhamesi on altı, üçüncü melhamesi baş tarafında on altı denmesine rağmen on dört, dördüncü melhamesi sekiz bölüme ayrılmıştır. Bu ayın Süryanice, Rumca, Türkçe adı ve bu ayla ilgili herhangi bir özellikten bahsedilmeden melhamelere geçilmiştir.

2. bölümde nisan ayı işlenmektedir. Nisan ayının birinci melhamesi yirmi altı, ikinci melhamesi on altı, üçüncü melhamesi on dört, dördüncü melhamesi dokuz bölüme ayrılmıştır. Bu ayın Süryanice'de "aprıl", Rumca'da "nīsān", Türkçe'de "orta bahar" diye adlandırıldığı ve otuz gün olduğu; eski tıp anlayışına göre bu ayda safra [öd]'nin açık olduğu ve vücudun safra hükmünde olduğu belirtilmiştir. Bu ayda safraya bağlı sıtmaların çok görüleceği ileri sürülmüş, tuzlu yiyecekler yenilmemesi tavsiye edilmiştir. Yine bu ayda suların arttığı ve balıkların semiz olduğu, rüzgarın doğudan estiği, hamama girmenin, sirkeli yiyecekleri yemenin ve açken su içmenin, kebab, kalya ve av etleri yemenin vücuda faydalı olduğu; tatlı yiyeceklerle sıcak ve kuru yiyecekler yemenin ise sakıncalı olduğu belirtilmiştir.

3. bölümde mayıs ayı işlenmektedir. Mayıs ayının birinci melhamesi yirmi altı, ikincisi baş tarafında on altı denmesine rağmen on yedi, üçüncüsü on dört, dördüncüsü dokuz bölüme ayrılmıştır. Mayıs ayının anlatılmaya başlandığı ilk yedi satır (10b/16.-23.) okunamamıştır. Metinde bu ayın birinci melhamesi "yidinci bāb" ile başlamaktadır.

4. bölümde haziran ayı işlenmektedir. Haziran ayının ilk melhamesi yirmi altı, ikincisi on iki denmesine rağmen on beş bölüme ayrılmıştır. Bu ayın başlık kısmında

dört melhame olacağı bildirilmesine rağmen yalnızca iki melhame yazılmıştır. Baş tarafta ayla ilgili verilen bilgilerse şöyledir:

Ayın adı Süryanice'de "ḥazīrān", Rumca'da "berinos", Türkçe'de "evvel yay" dır ve otuz gün sürmektedir. Bu ayda eski tıp anlayışına göre safranın çok olduğu, sabahleyin aç kârına soğuk su içmenin vücuda faydası olduğu ileri sürülmüştür. Canlıların semiz olduğu; oğlak, kuş ve ceylan eti, taze balık, taze yoğurt, sulu meyveler ve taze kabak yemenin vücuda faydalı olduğu belirtilmiş, baharatlardan ve vücuda sıcaklık ve kuruluk veren mâcunlar yemekten sakınılması tavsiye edilmiştir.

5. bölümde temmuz ayı işlenmektedir. Bu ayın birinci melhamesi yirmi altı, ikincisi on altı, üçüncüsü on dört, dördüncüsü dokuz bölüme ayrılmıştır. Süryanice'de "temmūz", Rumca'da "uliyus", Türkçe'de "orta yay" diye adlandırılan ve otuz gün olan bu ayda insan tabiatının zayıf olduğu ve eskilerin tıp anlayışıyla vücutta bulunduğu var sayılan dört unsurun karıştığı ve sıcakların arttığı söylenmiştir. Sağlık açısından oğlak eti yemenin vücuda faydalı olduğu, meyvenin çok yenilmemesi gerektiği, soğukluk ve kuruluk veren sıcak yiyecekler yemekten, çok yemek yemekten ve çiftleşmekten kaçınılması gerektiği belirtilmiştir.

6. bölümde ağustos ayı işlenmektedir. Bu aya ait başlıkta "*altuncı bāb māh-ı aprīlūn 'alāyimin beyānındadır. Mā-mezbūr Süryān dilince aprīl dīrler ve Urumca ağıstoz buyunlur ve otuz bir [23a] gündür. Ve zebān-ı Türkī'de āḥir yay dīrler.*" ifadeleri bulunmaktadır. Buradaki ifadeye ve sıralamaya göre ağustos olması gereken ayın *aprīl* diye yazılması müstensih hatası olmalıdır. Bu ayın birinci melhamesi yirmi altı, ikinci melhamesi on altı, üçüncü melhamesi on dört, dördüncü melhamesi dokuz bölüme ayrılmıştır. Otuz bir gün sürdüğü belirtilen ayın Süryanice'de "aprīl" Türkçe'de "āḥir yay", Rumca'da "ağıstoz" olarak adlandırılışı belirtilmiş, bu ayda insan bünyesinin kuvvetli olduğu, ve vücutta bulunduğunu var saydıkları dört unsurun karışımının az olduğu, nezlenin çok görüldüğü ve rüzgarın kuzeyden estiği belirtilmiştir. Sağlık açısından da, soğuk yiyecekler yemenin, nar yemenin, çorba çeşitlerini içmenin ve oğlak eti yemenin vücuda faydasına, gül suyu, fesleğen gibi güzel kokular koklamanın çok iyi olduğuna, ishal edici yiyeceklerden, çok hareket etmekten ve çiftleşmekten çokça sakınmak gerektiğine dair tavsiyeler bulunmaktadır.

7. bölümde eylül ayı işlenmektedir. Bu aya ait ilk melhame yirmi altı, ikinci melhame on altı, üçüncü melhame on dört, dördüncü melhame yedi bölüme ayrılmıştır. Eylül ayına Süryanice'de "eylül", Rumca'da "sebtürüs", Türkçe'de "taze evvel güz ay" dendiği, otuz gün sürdüğü ve bu ayda havaların ılıman olduğu söylenmiş, vücudun sevda

adlı unsurun hükmünde olduğu ve bu yüzden bir çok hastalığın görüldüğü, tatlılar ve orta kuvvette gıda içeren yiyecekler yemenin, ilaç kullanmanın, meyve yemenin, gezintiye çıkıp su kenarlarında oturmanın pek iyi olduğu, sığır ve keçi eti yemekten, çiftleşmekten, hamama girmekten kaçınılması gerektiği belirtilmiştir.

8. bölümde ekim ayı işlenmektedir. Bu aya ait ilk melhame yirmi altı, ikinci melhame on altı denmesine rağmen on sekiz, üçüncü melhame on dört, dördüncü melhame beş bölüme ayrılmıştır. Bu ayın Süryanice'de "teşrîn", Rumca'da "ağturos", Türkçe'de "orta güz ay" diye adlandırıldığı, bu ayda vücut ısısının yüksek olduğu, sağlık açısından da kan aldırmanın, çiftleşmenin, ilaç kullanmanın, tatlı ve ekşi yiyecekler yemenin vücuda faydalı olduğu; yemek üzerine meyve yemenin zararlı olduğu ve hamamda fazla kalınmaması gerektiği belirtilmektedir.

9. bölümde kasım ayı işlenmektedir. Bu ayın birinci melhamesi yirmi altı, ikinci melhamesi on altı¹⁰, üçüncü melhamesi on dört, dördüncü melhamesi dokuz bölüme ayrılmıştır. Bu aya Süryanice'de "teşrîn-i şānî", Rumca'da "nevrüs", Türkçe'de "ahir güz ay" dendiği ve bazen otuz gün bazen de otuz bir gün sürdüğü, bu ayda havaların soğumaya başladığı, Şam'da ekim işlerine başlandığı belirtilmiştir. Sağlık açısından da hazmın kolaylaştığı bilgisi ile, sıcak ve tatlı yiyecekler yemenin, sabahleyin ılık su içmenin iyi olduğu ve kereviz, nane ve gök un yemekten, çiftleşmekten, hamama gitmekten, geceyle soğuk su içmekten sakınılması gerektiği tavsiyeleri yer almaktadır.

10. bölümde aralık ayı işlenmektedir. Ayın Süryanice'de "kânün-ı evvel", Rumca'da "zekūr", Türkçe'de "evvel kış ay" diye adlandırıldığı, otuz bir gün sürdüğü, bu ayda karakışın [zemheri] girdiği ve şiddetli soğukların olduğu belirtilmiştir. Bu ayda herise [keşkek, pilav gibi tahıllı yemekler], kebab, koyun başı, sıcak yiyecekler yemenin vücutta olduğu var sayılan balgama bağlı hastalıklara iyi geldiği, yemekten sonra yıkanmanın vücuda iyi geldiği, çiftleşmenin, geceyle soğuk su içmekten, soğuk yiyecekler yemekten sakınılması gerektiği belirtilmiştir.

11. bölümde ocak ayı işlenmektedir. Bu ayın birinci melhamesi yirmi altı, ikinci melhamesi on altı, dördüncü melhamesi sekiz babda işlenmiştir. Birbiriyle pek az farklılığı olan ilk ikisi on altı, üçüncüsü dokuz dördüncüsü on dört bölüm olmak üzere dört tane melhame-i şālîş [üçüncü melhame] bölümü vardır.

Ocak ayına Süryanice'de "kânün-ı şānî", Rumca'da "telerus", Türkçe'de "orta kış" dendiği, otuz bir gün sürdüğü; bu ayda vücutta balgam adlı unsurun hakim olduğu, insan

¹⁰ Başlık kısmında "yigirmi altı" diye yazılması müstensih hatası olmalıdır.

bünyesinin gıdaya doyduğu; sabahleyin ılık su içmenin, hamama gitmenin, yağ sürünmenin faydalı olduğu; soğuk yiyecekler, yoğurt, ayran, balık, kereviz, nane ve çiğ soğan yemekten sakınılması gerektiği belirtilmiştir.

12. bölümde şubat ayı işlenmektedir. Bu ayın ilk melhamesinin yirmi altı baba ayrılacağı belirtilmiştir. Ancak elimizdeki nüshada yalnızca on ikinci bāb'a kadar olan kısmı mevcuttur, bu aya ait diğer melhameler yoktur. Şubat ayına Süryanice'de "şubat", Rumca'da "felvaris", Türkçe'de "āhir kış ay" dendiği, yirmi sekiz gün sürdüğü, dört yılda bir yirmi dokuz gün olduğu belirtilmiştir. Bu ayda oğlak ve av eti yemenin, kuru yiyecekler yemenin iyi olduğu; çok çiftleşmekten, hamama girmekten, aşırı yemek ve tatlılardan sakınılması tavsiye edilmiştir.

Bu ay içinde görünen Arabî ayın en parlak günü (dolunay) öncesinde veya sonrasında ilk pazar günü "hristiyanların oruç günü" (savm-ı nasārā) olduğu ve elli gün sonra gelen pazar gününün "kefereler günü" olduğu da belirtilmektedir.

METNİN OKUNUŞUNDA İZLENEN YOL

Metin, harekesiz olduğundan, müellifin yaşadığı döneme (XV.yy) ait dil özelliklerine göre çeviri yazıya aktarılmıştır.

Metin okunurken müstensihin bazı hataları düzeltilmiş, eksik veya yanlış yazılan kısımlar benzeri bölümler dikkate alınarak tamamlanmıştır. Tarafımdan yapılan tamamlama ve düzeltmeler metinde köşeli parantez [] içinde gösterilmiş, metnin dipnota boğulmaması için ayrıca dipnot eklenmemiştir.

Metinde müstensihin yazdığı bazı kelimeler okunabilir olduğu halde, cümlelerin gelişinden ve sözlüklerden anlamı çıkarılamamıştır. Bu kelimeler de köşeli parantez içinde soru işaretiyle gösterilmiştir.

Okunamaz durumda olan kelime, kelime grubu veya cümleler köşeli parantez içinde üç nokta [...] işareti ile gösterilmiştir.

Müstensih tarafından fazladan yazılan kelimeler çeviriyazı metinde gösterilmemiştir.

Eser çeviri yazıya aktarılırken, günümüz kurallarına göre noktalanmış ve paragraflanmıştır. Noktalama yapılırken, eserde geçen "ve" bağlacı her yerde bağlaç olarak değerlendirilmemiştir. Cümle yargısının tamamlandığı yerlerde nokta kullanılmış; böyle yapılarak, anlam karışıklıklarının önlenmesi amaçlanmıştır.

SÖZLÜĞÜN HAZIRLANMASINDA İZLENEN YOL

Sözlük, kelimelerin eser içinde geçtikleri yerlere göre kazandıkları anlamları ve bu anlamda kullanıldıkları yerleri gösteren referans numaraları ile oluşturulmuştur.

Metinde kullanılan ve sözlük değeri olan her kelime ana madde olarak alınmıştır. Arapça ayet ve cümlelerle Farsça başlıklar sözlüğe madde başı olarak alınmamış, metinde geçtikleri yerde anlamları dipnotla belirtilmiştir.

Ana maddelerin altında ve içerden dizilen ara maddelerde, Farsça izâfet-i maktûlar, vasf-ı terkibîler, birleşik sıfatlar, birleşik adlar, genellikle tire (-) işareti ile yazılan bütün birleşikler, Arapça nisbet sıfatları, ön takılar ve harf-i cerlerle kurulu yapılar, Türkçe birleşik yapılar, kalıplaşmış sözler, yardımcı fiillerle kurulu birleşikler, bazı unsurları Türkçe olan ama Arapça, Farsça kurallarla oluşturulan tamlamalar bulunmaktadır.

Ara maddelerin sıralamasında önce Türkçe, sonra Farsça, daha sonra da Arapça şekiller yer almıştır. Türkçe yapılarda kelimenin yalın biçiminde geçtiği birleşik ve deyimlerden ekli biçimlere doğru bir sıra gözetilmiştir. Farsça ve Arapça şekillerde ise alfabetik sıralamaya gidilmiştir.

Ara maddelerden sonra, madde başı kelime ve ara maddelerin ikinci ve daha sonraki unsur olarak geçtiği yapılara, asıl madde veya ara maddelerin altından bir ok işareti (→) ile göndermeler yapılmıştır. Böylece bir kullanım kolaylığı doğduğu gibi deyim, birleşik vb. çok unsurlu yapılarda karşılaştırma yapma imkanı sağlanmıştır. Atıf düzeni içinde göndermeye konu olan kelime, ilk harfi ve nokta ile gösterilmiştir.

Madde başlarında kelimenin hangi dile ait olduğu kısaltma ile (*Ar.*, *Far.* vb) gösterilmiştir. Kelimelerin kaynağı konusunda *Türkçe Sözlük* esas alınmış, ancak bu sözlükte bulunmayan kelimeler için *Redhouse*, *Steingass*, *Devellioğlu* gibi diğer sözlüklerden de yararlanılmıştır. Ara maddelerde ayrıca dil kısaltması verilmemiştir.

Türkçe veya Türkçeleşmiş olduğu kabul edilen kelimelerde dil kısaltması verilmemiştir.

Aracı bir dil vasıtasıyla Türkçe'ye geçen kelimelerde kaynak dil değil aracı dile işaret edilmiştir.

Türkçe'ye ses değişikliğine uğrayarak girmiş alıntı kelimelerde dil kısaltması verildikten sonra kelimenin asıl biçimi de gösterilmiştir: *canavar* (<*Far. cān-āver*)

Madde başı olan kelimelerin ve ara maddelerin kelime türleri (isim, sıfat, zarf vb.) belirtilmiş, ancak fiiller kendi başına bir bütün oluşturduğundan ayrıca gösterilmemiştir. Çok anlamlı maddelerde kelime türlerini beliten kısaltmalar, sayının önünde ise bir sonraki tür kısaltmasına kadar, kendinden sonra gelen bütün sayıları kapsamaktadır. Numaradan sonra yazılan kelime türü kısaltması yalnızca ilgili sayıya aittir.

Anlam verilirken genel sözlüklerde olduğu gibi tanım yapılmamış, metnin doğru anlaşılmasına yetecek kadar karşılık verilmeye çalışılmıştır. Bu yüzden çok bilinen kelimelerde kimi zaman madde başı aynen yazılmıştır.

Fiil kök ve gövdelerinde mastar eki yerine tire (-) işareti kullanılmış, sözlüğün sıralamasında bu ek (-*mAK*) dikkate alınmamıştır.

Değişik yazıma sahip kelimelerde metinde en çok geçen biçim asıl olarak kabul edilmiş, burada bütün değişik okuyuşlar, birbirinden taksim "/" işareti ile ayrılarak kaydedilmiş, diğer biçimlerin madde başlarında asıl olana gönderme yapılmıştır.

Kelimelerde karşılık yazılırken asıl anlamdan yan anlamlara; somut anlamlardan soyut anlamlara doğru bir sıra izlenmiştir.

Bir kelimenin, birbiriyle ilgisi açık olmayan birden çok anlamı varsa, bu durumda kelime her anlam grubu için ayrı madde olarak yazılmış ve yanlarına (I), (II) gibi ayırıcı numaralar verilmiştir.

Kelimelere karşılık verildikten sonra, kelimenin geçtiği herhangi bir yerin yaprak/satır numarası (referans numarası) kaydedilmiştir.

Günümüze göre değişik anlamda kullanılan kelimelerde, verilen anlamı teyit etmek; çok anlama sahip kelimelerde anlamlar arasındaki ince farkı belirginleştirmek ya da özelliği olan anlamlara dikkat çekmek için genellikle örnek cümle yazılmıştır.

Sözlükte sıralama düzeninin temeli madde başlarıdır. Bunun dışında ara maddeler, deyim ve birleşikler ancak madde başına bağlı olarak dizilmiştir. Sözlüğün bu özelliğini bozmamak ve kullanımda karışıklığa meydan vermemek için, metinde yalnızca ara madde, deyim ve birleşik olarak yeni bir birleşik yapı içinde geçmiş fakat yalın olarak geçmemiş kelimeler için, farazî bir madde başı alınmış, anlamı yazılmış fakat önüne

herhangi bir numara yazılmaksızın ara maddesi, deyim veya birleşigi ya da atifi kaydedilmiştir.

Madde başları tam alfabetik olarak dizilmiş; ara madde, deyim ve birleşikler ilgili madde başının içinde kalmak kaydıyla belirli bir düzende sıralanmıştır. Türkçe olanlarda yalın biçimlerden ekli biçimlere doğru bir sıralama; Farsça ve Arapçalarda ise alfabetik sıra gözetilmiştir. Sıralamada Arapça ayn (ء) harfi dikkate alınmamıştır.

Metinde okunamayan kelimeler sözlüğe alınmamış, okunuşuna güvenilmeyen kelimeler madde başı alındığında kelimedenden sonra; anlamı çözülemeyen ama cümlenin akışından tahminde bulunulan kelimelerde anlamdan sonra bir soru işareti (?) konmuştur. Bu tip madde başlarında da örnek cümleler alınmıştır.

KISALTMALAR

Ar. Arapça

bağ. Bağlaç

c. Cilt

e. Edat

Far. Farsça

h. Hicrî

i. İsim

m. Mîlâdî

ö. Ölümü

Rum. Rumca

s. Sayfa

sıf. Sıfat

Yun. Yunanca

zf. Zarf

zm. Zamir

* Bir madde başının türevi olduğunu bildirir.

/ Farklı imlalarla yazılmış madde başlarını ayırır.

< Alıntı sözcüklerde, madde başı kelimenin asıl biçimini gösterir.

[] Metinde yer almayıp cümle eksikliğini gidermek için yapılan eklemeyi gösterir.

[...] Metinde okunamayan kelime veya kelimeleri gösterir.

? Okunuşunda veya anlamında tereddüt edilen yerleri gösterir.

→ Yanındaki maddelere gönderme ifade eder.

METİN

Hāzā Kitābu Melhame-i Şeyh Vefā Raḥmetü'llāhi 'Aleyh

[1a] İmdi, ma'lūm olsun ki bu Melhame böyledür ki yıl on iki aydur. ²Her bir ay yigirmi altı bāb üzerinedür. Fihristi budur:

Evvelki bāb ³gün tutilması beyānındadır. İkinci bāb ay tutilması beyānındadır. ⁴Üçüncü bāb gün ağıllanması beyānındadır. Dördüncü bāb ay ağıllanmasının ⁵beyānındadır. Beşinci bāb ay çalkoyun görünmesinün beyānındadır. ⁶Altıncı bāb kıyruklı yıldız toğmasının beyānındadır. Yidinci çok ⁷düşmesinün beyānındadır. Sekizinci bāb kavş-i kuzah görünmesinün ⁸beyānındadır. Toğuzuncu havāda harbe gibi görünmesinün beyānındadır. ⁹Onuncu bāb canavar şekli görünmesinün beyānındadır. On birinci bāb havāda ¹⁰bi 'acāyib nesne görünmesinün beyānındadır. On ikinci bāb havāda ¹¹āvāz işidilmesinün beyānındadır. On üçüncü bāb gök kenārında kızılık ¹²görünmesinün beyānındadır. On dördüncü bāb gök gürlemesinün beyānındadır. ¹³On beşinci bāb yıldırım vāki' olmasının beyānındadır. On altıncı bāb ¹⁴sā 'iḳā vāki' olmasının beyānındadır. On yidinci bāb katı yağmur ¹⁵yağmasının beyānındadır. On sekizinci bāb tolu yağmasının beyānındadır. ¹⁶On toğuzuncu bāb toprak ve kızıl toz yağmasının beyānındadır. ¹⁷Yigirminci bāb toz kopmasının beyānındadır. Yigirmi birinci bāb katı ¹⁸yel esmesinün beyānındadır. Yigirmi ikinci bāb kurbağa ve şogulcan ¹⁹ve yāḥūd kurd yağmasının beyānındadır. Yigirmi üçüncü bāb ²⁰yir deprenmek beyānındadır. Yigirmi dördüncü bāb yir gürlemesinün ²¹beyānındadır. Yigirmi beşinci bāb tuman vāki' olmasının beyānındadır. ²²Yigirmi altıncı bāb busarıḳ olmasının beyānındadır.

İşte zikr olunan fihrist ²³üzere her ay yigirmi altı bābdur, bu minvāl üzeredür.

Māh-ı Martuñ [1b] 'Alāmetini Bildürür

Yigirmi altı bābdur.

Evvelki, gün tutilmasının beyānındadır: ²Bu ayda gün tutilsa, ni 'met ucuzluk ola ve Şām'da bir ulu bege ³zehir içürelere de helāk ideler ve ol vilāyetde gāyet-ile fitne çok ola ⁴ve halk kırıla. Ve kış katı yavuz ola. Ve Rüm ilinde harb ve kıtāl ⁵ola ve bu yıl gāzā çok ideler ve vilāyetler fetḥ ola. Ve eger gün tutildığı ⁶vakt rengi kızıl olur ise, vilāyet kıtlık ola ⁷ve korḳu ve muşibet çok vāki' ola, Allāhü a'lem.

⁸Ay tutilmasınınuñ beyânındadır: Bu ayda ay tutilsa, çekirge ⁹üreye ve dağı cihân kıvıllık ola, ammâ meyve ve kuş ve balık çok ola. ¹⁰Ve tutildığı iklîmde yağmur yağmaya. Ve bir ulu pâdişâh helâk ola ¹¹ve fitne ve fettân çok ola ve yıl dağı haraplık ola. Ve şular çok ¹²taşa ve ehl-i fesâd baş kaldura. Eger tutilduğu vakt rengi ¹³kızıl olsa, bağa âfet irişe ve göz ağrısı ve boğaz ağrısı ¹⁴beyne'n-nâs çok ola. Eger tutilduğu vakt rengi ağa mâil olursa, ¹⁵ni‘met vâfir ola ve dağı ucuzlıklar.

Üçinci bâb, gün ağıllanmasınınuñ ¹⁶beyânındadır: Bu ayda gün ağıllansa, ucuzlık ola. Eger ay görünürken ¹⁷ağıllansa, yağmur çok ola ve yıl bereketli ola ve renc ve tâ‘un çok [ola.] ¹⁸Ve bir ulu pâdişâh iklîmin terk idüp gaybet ide ve gaybet itdüğü ¹⁹sebebden cidâl ve fitne ola ve belâ huşûmet ola ve kan dökile. ²⁰Ve yavuz yeller ese, fesâd ola ve dağı kahtlu ola.

Dördüncü bâb, ay ağıllanma-²¹-sinuñ beyânındadır: Bu ayda ay ağıllansa, ²²yağmur çok ola ve şular hâdden aşâ. Ve il ve vilâyet emînlik ola ²³ve ‘adâlet ola. Ve ekin çok ola ve ot ve biçin eyü ola. Eger ayuñ ortasında [2a] ağıllansa, ba‘zılar dimişler ki, yıl eyü ola; ve ba‘zılar dimişler ki, eyü ²⁴olmaya ve şular az ola ve yaramaz yeller ese. Eger ayuñ âhirinde ağıllansa, ²⁵yıl eyü ola ve ucuzluk ola ve ekin çok ola. Ve ba‘zılar dimişler ki, yıl eyü ²⁶olmayup yaramaz ola.

Beşinci bâb, ay çalkoyun ve kıvıllık görünme-⁵-sinuñ beyânındadır: Bu ayda ay çalkoyun görünse, ekin dağıl ⁶ve dağı nebâdât az ola. Eger bir ucu yukaru toğsa, ni‘met bol ola ⁷ve yıl gâyet ile ucuzluk ola ve meyve eyü ola. Eger görindüğünde ⁸yağmur olsa, ekin gâyet ile çok ola ve vilâyet emînlik ola.

⁹Altıncı bâb, kuyruklu yıldız toğmasınınuñ beyânındadır: Bu ayda kuyruklu ¹⁰yıldız maşriq tarafından toğup görünse, ol tarafuñ kıyâyetlerin vîrân ola. ¹¹Ve havâric çıka, memleketi harâb ide. Ve müsülmânlar za‘if olalar. Ve dağı pâdişâhlar ¹²zulm ideler. Ceng ü cidâl çok ola. Ve yıl şonda bir ‘âdil pâdişâh zühür ¹³ide, iller emînlik ola. Ve eger mağrib tarafından toğup görünse, Mağrip ¹⁴halkı frenk ile uğraşalar ve pâdişâhları ol ceng ü cidâlden öldürelor, ¹⁵iklîminde kıvıllık ve darlık ola. Ve eger görünürken yıldız uzun olsa, ölüm ve belâ ¹⁶ve renc ve ta‘ab ve derd ve elem çok vâki‘ ola. Ve üç yıla degin bu zahmetler ‘avâm arasında ¹⁷vâki‘ ola.

Yidinci bâb, yıldız düşmesinuñ beyânındadır: Bu ayda havâdan ¹⁸çok yıldız düşse, düşdüğü tarafuñ pâdişâhı fevt ola ve yad ¹⁹çeri gire. Ve eger du‘â itmezlerse, çok haraplık ideler ve nice mâldan ve candan ²⁰çıqalar. Ve uğrılar ve harâmiler çok ola. Ammâ yıl şofu eyü ola ve gâyet ²¹ve gâyet ile ucuzluk ola.

Sekizinci bāb, kav̄s-i k̄uzah görünmesinüñ ²²beyānındadır: Bu ayda kav̄s-i k̄uzah maşrı̄k tarafında görünse, pādīşāhlar ²³cenk ideler, gāyet ile kıtāl vāki‘ ola. İki sultān arasında ‘azīm [2b] cenk ola ve fitne ve fesād ve daḥı ‘azīm cidāl vāki‘ ola. Eger maḡrib ²tarafından görünse, tamām üç yıl kızılık ola. Ve ‘avratlar ölümü çok ola. ³Ve Bābil’de dūşmān çıkup, pādīşāhları helāk ve şehirleri yıkarlar ve ‘imāretleri ⁴vīrān ideler; āḥir fesād ve fitneye mübāşeret idenleri tıttup helāk ideler.

Doḡuzuncı ⁵bāb, havāda ḥarbe gibi bir ‘alāmet görünmesinüñ beyānındadır: ⁶Bu ayda havāda maşrı̄k tarafında ḥarbe gibi bir ‘alāmet görünse, vilāyeti ⁷fetret tıttu ve her yirde ḥavf u ḥaṭar olur ve tācirler daḥı emniyyet olur. ⁸Eger maḡrib tarafında görünse, üç yıla deḡin kaḥtlık ola, ammā çekirge yiye çok ⁹ḥastalık ola ve tıttu nesnelere ucuz ola ve zeytūn çok ola. Ve ¹⁰yaḡmur çok [yaḡa.] Ve uyḡu [üreye?] pādīşāhlar pāylara zulm idüp merḥamet ¹¹itmeyeler.

Onuncı bāb, havāda canavar şekli görünmesinüñ beyānındadır: ¹²Bu ayda havāda canavar şekli görünse, cihān fetretlik ola ve bir ulu beg ¹³gide, uḡrı ve ḥarāmī çok ola ve zulm ile iklīm emīn ola. Ve meyve bol ola ¹⁴ve ḡalle az ola ve kesb ü ma‘išet daḥı gāyet ile az ola.

On birinci bāb, ¹⁵havāda bir ‘acāyib görünmesinüñ beyānındadır: Bu ayda havāda bir ‘acāyib ¹⁶görünse, mülkler elden çıka, dört yandan ra‘iyyetlere kayḡu ve belā dūşe ¹⁷ve zelzele ḥadden geče. Ba‘zılar dimişlerdür ki, ekine āfet iriše, ḥaraplık ola ¹⁸ve tahıl ve yimişler çok ola. Ve emrāz-ı muḥtelif çok ola ve ol yılda eḡḡās ¹⁹çok öle. Ve eski şehirler daḥı vīrān, ‘imāretler ve köyler tecdid ve ābadān ²⁰olup ‘imāret ola. Ve diyār-ı Maḡrib’de ḥarb ü cidāl çok ola ve pādīşāh ²¹dūşe, yirine ḡayrı pādīşāh ola ve ucuzluklar vāki‘ ola, Allāhü a‘lem.

²²On ikinci bāb, havāda āvāz işidilmesinüñ beyānındadır: Bu ayda havāda ²³āvāz işidilse, evvel t̄ā‘ūn ola ve derleme ḥastalığı ve ḥummā renci çok ola. [3a] Ve ḥalkda fesād ve cidāl çok ola ve ‘avratlar ceng içinde olalar. Ve yazın ²havalarda gāyet ile ıssı ola ve ol yirün pādīşāhı fevt ola, Allāhü a‘lem.

³On üçüncü bāb, gök kenārında kızılık görünmesinüñ beyānındadır: ⁴Bu ayda gök kenārında kızılık maşrı̄k tarafında görünse, pādīşāhlar re‘āyāya ⁵zulm ve cevr ideler. Eger maḡrib tarafında [görünse], kış katı uzaya ve qar çok ⁶yaḡa. Ve bir ulu begi pādīşāhına ‘āşī ola ve vilāyetde çok fesād ola.

⁷On dördüncü bāb, bu ayda gök gürlemesinüñ beyânındadır: Bu ayda gök gürlerse ⁸halk emîn ola ve ni‘met vâfir ola ve ucuzluk ve dahı yemiş çok ⁹ola, ammâ Rûm'da fetretlik ola ve bir ulu pâdişâh helâk ola ve memleketde ¹⁰çok zulm ola. Eger ay görünürken gürlerse, bu yıl hayır ve berekât ve dahı ¹¹yağmurluk ve eylik ve ucuzluk ola. ‘Arab'da bir ulu beg düşe.

On ¹²beşinci bāb, yıldırım vâki‘ olmasınıñ beyânındadır: Bu ayda yıldırım ¹³şakısa, bu yıl fetret ve harb ve kan dökilmek çok ola ve zeytün ve ¹⁴tatlı nesnelere bol ola, şatu ve bāzâr kesâd ola ve tavar kırıla.

¹⁵On altıncı bāb, sâ‘ika vâki‘ olmasınıñ beyânındadır: Bu ayda ¹⁶sâ‘ika vâki‘ olsa ve yâhud od ve taş düşse, kış katı ¹⁷olup uzun ola. Ve begler içinde çok savaş ola ve huşümet ola ¹⁸ve vilâyetde zulm çok ola. Ve dahı tã‘ün ola ve harâmiler çok ola ve ¹⁹fetret ‘azîm ola ve kesb ve bey‘ ve şirâ eyü ola.

On yidinci bāb, katı yağmur ²⁰yağması beyânındadır: Bu ayda katı yağmur yağsa, rāhatlık ve emînlik ²¹ola ve ot ve biçin eyü ola ve balık üreye ve sair hayvânât ²²kırıla, Allāhü a‘lem.

On sekizinci bāb, tolu yağmasınıñ beyânındadır: ²³Bu ayda tolu yağsa, fetret ve dahı huşümet ve ceng ve muķātele çok ^[3b]ola ve uğrı ve harâmî çok ola ve bu yıl gāyet eyü ola.

On toközüncü ²⁴bāb, toprak ve kızıl toz yağmasınıñ beyânında: Bu ayda toprak ve yâhud ³kızıl toz yağsa, rüzgâr katı kızılık ola ve halk içinde çok fetret ⁴ola ve insân ve emānı bulunmaya ve huşümet ve katl çok ola.

Yigirminci bāb, ⁵toz kopmasınıñ beyânında: Bu ayda katı toz kopsa, yaz ıssı ⁶ola ve hastalık çok [ola.] Ve erācîf haberler çok ola. Ve ot ve ekin ve biçin ⁷katı [çok?] ola. Ve bir nice canavarlar âdeme ve hayvâna gāyet ziyân ideler. Ve katl ⁸ve ceng çok ola.

Yigirmi birinci bāb, katı yel esmesi beyânındadır: ⁹Bu ayda katı yel esse, tahıl ve yemiş çok ola. Ve oğlancıklar ölümü ¹⁰çok ola ve dahı ‘avratlar mevti vâki‘ ola. Ve yağmur mübâlağa ile yağa, ekin çürüye. ¹¹Ve şehir-i Kostantiniyye'de ba‘zı yirleri feth ideler ve ‘akabinde bir celālî ¹²kopa, çok fesâd [ola.] Andan sonra pâdişâhuñ bir ulu veziri âmirin ¹³tutup, bir pâdişâhuñ dahı hükm idüp malını alalar ve bir kaç müddet ¹⁴geçüp andan sonra cevri ile helâk ideler. Ve yeller çok ese ceng ve harb ¹⁵ola.

Yigirmi ikinci bāb, kurbāğa ve şoğulcān ve yāhūd kurd yağmasınūñ¹⁶beyānındadır: Bu ayda kurbāğa veyā şoğulcān ve yāhūd kurd yağsa, ¹⁷yağmur ve şular bol ola ve yıl menfa‘atlü ola ve daħı güz faşlı eyü gele. ¹⁸Ve taħıl oña ve yimiş katı bol ola ve ħastalık ola.

¹⁹Yigirmi üçüncü bāb, yir deprenmek beyānındadır: Bu ayda yir deprenmek ²⁰olsa, katı fetret ola ve ceng ola. Ve Mışır pādişāhı fevt ola. ²¹[ħayā ve zinā?] ve fitne kopa. Ve ħayvānāt kırıla, ammā yaz faşlı gāyet ²²ile eyü gele. Eger gice ile deprense, pādişāhlar zulum ideler.

Yigirmi ²³dördüncü bāb, yir gürlemesinūñ beyānındadır: Eger bu ayda yir gürlöse, [4a] ol yirūñ pādişāhı zulum ve ta‘addı ide ve ħalk birbiri-y-ile şavaş ideler ²ve daħı birbiri-y-ile düşmānlık ideler. Ve yıl şoñı kızılık ola dimişler.

Yigirmi ³beşinci bāb, tuman vāki‘ olmasnūñ beyānındadır: Bu ayda tuman vāki‘ olsa, ⁴renc ü maraž çok ola. Bir pādişāh leşkerin cem‘ ideler, āħir ⁵memleketine gide ve çok ziyān ideler ve ħalk anda elem ve zarar göreler ve zulum çok ⁶ola ve kār ü kesb az ola ve yıl şonı eyü ola.

Yigirmi altıncı bāb, busarığ ⁷beyānındadır: Bu ayda busarığ vāki‘ olsa, renc ve maraž çok ola ve ⁸yimiş ola ve yıl şonı eyü ola. Ve ‘Acem vilāyetlerin kızılık ve ceng ve ħarb ⁹ve kıtāl olup şāhların öldüreler. Ve Rūm ili gāyet ile ucuzlık ¹⁰ola ve Rūm pādişāhı a‘dā üzerine manşūr ve muzaffer ola, Allāhü a‘lem.

¹¹Ve aħkām-ı Melhame-i Diğer

Ber-ķavl-i ba‘zı müneccimīn be-‘alāmāt-ı yekūn¹ ¹²on altıdır. Yine māh-ı martūñ ibtidāsından āħirine degin bir ¹³melhame daħı budur:

1- Gün tutilsa, Rūm içinde belā ve fitne ola ve bir ¹⁴ulu kişi fevt ola ve ħarāmī hakkında ola. Ve maşrığ üzerinde bāğī gele ¹⁵ve ehl-i İslām'a şefkat olanūñ eli üstün ola.

2- Ay Tutilmağ: ¹⁶Eger bu ayda ay tutilsa, katı şovuk olup tuman vāki‘ ola. Ve Rūm ilinde ¹⁷narħ miyān ola ve yoluk uğrısı delim ola ve daħı koyunda kulāk ağrısı ¹⁸ola.

¹ "Bazı müneccimleriñ deyişine göre toplam belirtileri "

3- Gök Gürlemek: Bu ayda gök gürlese, kıızılık ve tarlık vâki¹⁹ola, ammâ tağ ekini eyü ola ve kış yumşak ola ve yimiş eyü ola ve halâyıkda²⁰arakân renci ola.

4- Ay Ağullanmak: Bu ayda ay ağıllansa, muhâlif yeller katı²¹çok ola, ammâ muhkem ese ve yimiş ağaçlarına alaca düşe.

5- Gün²²Ağullanmak: Bu ayda gün ağıllansa, yıl eyü ola ve dahı halâyık tarlıktan²³kurtula ve elçilerün ‘adli arta.

6- Elegim Sağma: Bu ayda elegim sağma [4b] toğsa, ni‘met ve ucuzluk olup ve yimiş delim ola.

7- Yir Deprenmek:²Bu ayda yir deprense korku ve teşvîş ola ve bir ulu sultân düşe.³Ve Rûm içinde narh miyân ola. Ve çeri ve teşvîş delim vâki⁴ola ve yıl⁴şoñ emînlik ve yavızlık ola ve yaz faşlı yağmurlu ola ve gün ıssı⁵olup hummâ ve göz ağrısı delim vâki⁶ola.

8- Yağmur Yağmak: Bu ayda⁶katı yağmur yağsa, bu yıl eyü ola ve dahı ucuzluk ola ve halâyık içinde⁷râhatlık vâki⁸ola. Ve şular arta.

9- Tolu Yağmak: Bu ayda tolu yağsa,⁸yıl güşşalu ve fitne ve talgalık öküş ola. Ve uğrı ve harâmî ve renc⁹ve gam delim ola.

10- Toz Koptmak: Bu ayda katı toz kopsa ve katı ıssı¹⁰olsa, hastalık çok vâki¹¹ola ve ekin az olup ve biçin eyü ola.¹¹Ve hayvânâta kurtlardan korku düşe. Ve savaş çok ola ve yañılış haberler¹²öküş vâki¹³ola.

11- Busarıq Olmak: Bu ayda busarıq olsa, pâdişâh¹³‘asker çeküp bir iklîme varup çok hasârât ide. Ve renc ve maraz¹⁴çok ola ve yıl korkulu ola ve zulm ve fesâd delim ola. Ve ekin ve biçin öküş¹⁵vâki¹⁶ola. Ve kâr ü kesb az ola.

12- Yel Esmek: Bu ayda katı yel esse, ot ve¹⁶ekin ve biçin delim vâki¹⁷ola. Ve pîre ‘avratlar ve dahı kızlar ölümü öküş ola.

1713- Yıldırım Olmak: Bu ayda yıldırım olsa, uğrı ve harâmî öküş vâki¹⁸ola ve havâric zâhir ola ve sultân eli üstün olup ve yıl katı ucuz¹⁹ola.

14- Ay Çalkoyun Görinmek: Bu ayda ay çalkoyun görünse, ekin ve galle²⁰ve nebâdât az vâki²¹ola. Eger bir ucı yukaru doğsa, ni‘met bol ola ve ucuzluk²¹ola ve

yimiş eyü ola. Eger görindükde yağmur yağsa, mähürca yağsa, ekin²²ğāyet ile bol ola ve daħi vilāyet emīn ola.

15- Yağmur Yağmak:: Bu ayda²³yağmur çok yağsa, emrāz delim ola ve Kostantiniyye'de ölüm çok olup [5a] kaçar ve bir vezīri āfet ve pādişāh gam yetiše ve yāhūd asa. Yimiş²çok çüriye ve ħarb öküş ola. Mezbūr yağmur sekizincide yazılmışdur.

³On Beşinci, kıyruklı yıldız beyānındadır: Bu ayda kıyruklı yıldız toğsa, ⁴halāyıkda gam ve guşsa ve fitne vāki' ola. Eger mağrib tarafından toğsa, ⁵ol tarāfda kaykulu ola ve daħi uğrılar ve ħarāmiler zühür ideler, tāife-i tüccāra ⁶ğāyet ile ziyān iriše. Eger maşriķ tarafından toğsa, ol tarāfda ⁷ceng ve cidāl vāki' ola.

¹⁶Çok Yıldızlar Düşmek: Bu ayda çok ⁸yıldız düşse, ekin ve biçin ve sāir ħayvānāt eyü ola ve daħi ħastalık öküş⁹ola, tiz def' ola. Ve yimiş çüriye. Ve pādişāh-ı İslām cemī' a 'dāsınuñ üze-¹⁰-rine manşūr ve muzaffer olup mağrūr ola.

Melhame-i Diğer

Ba'zılar¹¹māh-ı mezbūruñ on altı dir.

1- Gün Tutulmak: Bu ayda gün tutulsa, ¹²ni' met ucuzlık ola. Ve Şām'da bir beg fevt ola ve vilāyet gāyet ¹³ile fitne ola ve ħalk kırıla. Ve kış yavuz ola. Ve Rūm ilinde ħarb ve kıtāl ¹⁴olup 'azil çok ideler ve kāfiri çok kıralar. Vaktāki rengi kızıl olsa, ¹⁵vilāyet kızıl ola.

2- Ay Tutulmak: Bu ayda ay tutulsa, çekirge üreye ¹⁶ve cihān kızılık ola, ammā yimiş ola, gāyetle eyü ola. Ve her iklimde yağmur ¹⁷yağup ve bir ulu pādişāh helāk ola ve fitne ve kan çok ola. Ve şular ¹⁸taşa.

3- Gün Ağullanması: Bu ayda gün ağillansa, yağmur öküş ola ¹⁹ve ucuzlık ola ve yıl bereketlü ola. Ve renc öküş ola ve kan dökile. Ve yalan ²⁰ħaberler söylene.

4- Ay Ağullanmak: Bu ayda ay ağillansa, yağmur çok yağup ²¹şular ħadden aşı, ekin çok ola eyü. Ve eger ayuñ ortası ağillansa, şular ²²az ola ve yaramaz yeller ese. Ayuñ ahirinde ağillansa, ba'zılar dimişlerdür ki, yaramaz ²³ola.

5- Kıyruklı Yıldız: Bu ayda kıyruklı yıldız doğsa, eger maşriķ tarafından [5b] görinse, ol tarāfdan köyler ħarāb ola ve memleket bozula. Eger mağrib tarafından

görünse, ²Mağrib halkı frenk ile uğraşa. Eger görünürken yıldız gâyetden uzun ³ola, t̄â'ün çok ola.

6- Kavs-i Kūzah: Bu ayda elegim zahmal toğsa, ⁴göründüğü yirde yimiş çok olup ba'dehü çüriye.

7- Gök Gürlemek: Bu ayda ⁵gök gürlense ol yıllar çokluk menfa'at olup Bâbil ve Horasân ili ⁶kızılık ola.

Sekizinci, yıldırım vâki' olsa, galle eyü ola ve sâir eyü olmaya ⁷ve yalan haber çok söylene, halk rencide ola.

9- Yağmur Yağmak: Bu ayda ⁸yağmur katı yağsa, rāhatlık ve emînlik ve ekin gâyet ile öküş ola ⁹ve balık üreye ve sâir hayvânât kırıla.

10- Bu ayda tolu yağsa, yıl ¹⁰menfa'atlüsüz gele ve halk yıl sonunda bir mikdâr rāhat ola.

11- Bu ayda ¹¹kurbağa ve şogulcan yağsa, ekin ve biçin ve ot eyü ola, bāzırgānlar ¹²ziyānideler.

12- Bu ayda katı yel [esse,] tahıl ve yimiş çok ola, ammā 'avra-¹³-tlar ve oğlancuklar ölümü ola.

13- Bu ayda yir deprende, yalan haberler ¹⁴vâki' ola. Ve Bâbil'de yad çeri cem' ola. Ve vilâyet-i 'Acem kızılık ve t̄â'ün ¹⁵ola. Ve pâdişāh-ı İslām kuvvetde ola.

14- Bu ayda busarıx vâki' olsa, ¹⁶renc ü emrāz çok ola.

Melhame-i Diğer

Ber-ıavl-i müneccimîn ¹⁷mezbūra dāhil şüd:

1- Bu ayda gün tütülsa, fitne ve harāmī çok ola.

¹⁸2- Bu ayda ay tütülsa, şovuk çok ola ve kış katı ola.

Bu ayda gün ağıllansa, ¹⁹ol şehriñ sultānı ma'zül ola ve nās çıka 'asākır-i İslām Rüm'da ve ²⁰[dide dügürd ?] ola.

4- Bu ayda ay ağıllansa, bir berd-i kalil ola ve dağı pek yellere ese.

²¹5- Bu ayda yıldız düşse, ol 'azîmü'ş-şân melik tūfān ide, vefāt ide.

²²6- Bu ayda kavş-i kûzah vāki' olsa, ammā maşrık tarafından görünse, [...²³...] çok ola ve cemāl ve [şenci ?] ve germ sālîm ola [6a] ve nās seyirlerine çıkalar.

7- Bu ayda ra'd olsa, ekin eyü ola ve vilāyet ²eyü ola.

8- Bu ayda berķ vāki' olsa, ya'ni yıldırım, şimşek demek olur, ³kıtā'-i tarîķ çok yirlerden zāhir ola. Ve göz ağrısı vāki' ola, ⁴Allāhü a'lem.

İkinci Bāb

Māh-ı Aprîl 'Alāmeti Beyān İder

Süryān dilince ⁵aprîl dirler, Rûm dilince nîsān dirler, otuz gündür ve zebān-ı Tūr- ⁶-kî'de orta bahār dirler.

Bu ayda şafrā açuk olur, hüküm şafrānuñdur, ⁷tuzlu yimeyeler, şafr sıtmaları çok vāki' olur. Ve şular çok ⁸olur ve balıklar semiz olur. Şarkî yeller çok eser. Ve hamāma girmek eyüdüdür. ⁹Ve sirkeli aşlar yimek eyüdüdür ve aç-ıla şu içmek eyüdüdür ve biryān ve qalya ¹⁰ve şikār etleri yimek eyüdüdür. Ve taşluyı çok yimededen ve ıssı ve yābis ¹¹ta'amlardan ictināb ideler.

Ve māh-ı mezbürda vāki' olan 'alāyimi beyānında- ¹²-dur. Mezbür 'alāyim dağı dört nev'dür: Evvelkisi yigirmi altı bāb ¹³üzeredür, ikinci nev'i on altı faşl üzerinedür, üçüncü nev'i on ¹⁴dört faşl üzeredür, dördüncü nev'i toköz faşl üzeredür. ¹⁵Lākin faşillar yirine raqamlar konmuşdur, bir iki diyü; muhtaşar olsun içün.

¹⁶Evvelki bāb, ki yigirmi altı faşıl üzere ola, beyānındadır.

Melhame-i evvel ¹⁷beyānındadır:

1- Gün tutilmasınun beyānındadır: Bu ayda gün tutilsa, emrāz ve ¹⁸esķām çok ola. Ve bir ulu pādîşāh helāk ola ve zulm ve ta'addi ¹⁹çok ola. Ve Mışr'da bir beg leşker cem' ide, 'ākıbet sultān anı tıutup helāk ²⁰ide. Her tarafda dürlü dürlü 'illetler zuhūr ide, cefā ve miñnet ve resim ve fevā'id olup ²¹ve yimiş ağaçları helāk ola. Ve ölüm çok ola ve bir ulu 'ālim-i kāmîl kopa. Eger ²²gün siyāh-reng kızıl olur ise, bu yıl tã'un çok ola ve emrāz-ı muhtelif ²³ola ve dağı 'avratlar veledini düşüreler. Ve galle

az ola. Ve bir ulu beg fevt ola. [6b] Ve rüzgârdan tãkãlık ola ve 'Acem'de fitne ve gúşsa ve kızılık 'azîm ola. Ve Rûm ili ²begleri havfda ola ve halk birbirine düşe ve fetret 'azîm vâki' ola.

2- Ay tütülsa, ³Bu ayda ay tütülsa, üzüm ağacı kurıya. Ve fitne ve harb ve cidâl ve huşûmet çok ola. ⁴Ve her yirde yimiş olmaya ve envâ'-i dürlü hastalık ola ve tã'ün ola. Ve havâric zuhûr ⁵ide ve Rûm ilinde şavaş ve fitne delim ola ve kızılık ve katl çok ola ve erâcîf ⁶haberler çok ola, Allâhü a'lem.

3- Gün ağıllansa, dürlü dürlü renc ve gúşsa ⁷çok ola ve Şâm'da bir ulu beg fevt ola. Ve ekine âfet irişe. Ve zulm ile tâcir-⁸-ler ve ulular çok fevt ola ve 'imâretler çok harâb ola. Ve oğlancıklar hastalığı ⁹çok ola. Ve tüccâra begler zulm ideler, 'âkıbet sultân 'adüya gâlib ola, tütup ¹⁰cümlesinüñ üzerine mansûr ve muzaffer olup katl eyleye, Allâhü a'lem.

Dördinci: Bu ayda ¹¹ay ağıllansa, şular taşa ve begler yücele ve dağı devlet ve ni'met ıssı ola. ¹²Pâdişâh 'âdl idüp kâr ü kesb az ola ve ekin gâyet çok ola, ammâ ¹³zelzele vâki' ola ve yollar ve durakın emînlik ola ve yimiş çok ola.

Beşinci: Bu ayda ¹⁴ay çalkoyun görünse, hâmile 'avratlara renc yetişe. Eger ayuñ başı yuka- ¹⁵-ru kalkurak görünse, oğlancıklar ölümü çok vâki' ola. Eger beşinci ve altıncı ¹⁶ve yidinci günlerinde

Altıncı bâb, kuyruklu yıldız toğmasınüñ beyânındadır: ¹⁷Bu ayda kuyruklu yıldız toğsa, ol yıl ulu beglere havf gele ve ansuzdan ¹⁸bir ulu pâdişâh belüre, bâğilik ve fetret çok ola, [kan] dökile. Mâçin ili ve ¹⁹Rûm ili fitne ve harbden hâlî olmaya. Ve Bâbil ili kahtlık ola. Ve müfâcât ölümü ²⁰çok ola. Ve 'Acem ili ürkülük ola ve dağı uğırlar ve harâmiler çok ola.

Yidinci bâb, ²¹yıldız düşmesinüñ beyânındadır: Bu ayda çok yıldız düşse, bir mu'azzam pâdişâh helâk ²²ola ve erâcîf haberler üreye ve tâcirler hüsranda ola ve 'asâkir zâlim ola ve halk ²³nâ-emîn ola ve ehl-i karye incine, Allâhü a'lem.

Sekizinci bâb, kavs-i kûzah görünmesinüñ [7a] beyânındadır: Bu ayda kavs-i kûzah görünse, maşırık tarafından görünür ise, işrâk ²⁴ili tãkãlık ola ve fitne ve zağmet üreye ve ceng ve harb çok ola. Ve bu yıl kış katı ²⁵ola ve Bâbil'de yağmur ve kar çok yağa. Ve eger kıble tarafından görünür ise, ²⁶Bâbil'de kış katı ola ve renc ve zağmet öküş ola ve tâcirler, beglere zulm ideler. ²⁷Ve Mağrib ilinde katı ceng ve cidâl ola.

Eger mağrib tarafında görünür ise, ⁶Mısr ili kızılık ola ve mevt çok ola. Ve Şām'da fitne cidāl ideler ve dağı ⁷Mağrib ilinde fetret gīrān ola ve begler katı çok ihtilāf ola ve emrāz-ı ⁸muhtelife ola. Ve zikr olunan aḥkām görinen yirlerde ola.

Tokuzuncı bāb, ⁹havāda ḥarbe gibi ‘alāmāt görünmesinüñ beyānındadır: Bu ayda gökde ḥarbe ¹⁰gibi ‘alāmāt maşrıḳ tarafında görünse, Pārs ve Ḥorasān vilāyetinde kış ¹¹katı ola ve dağı kızılık ola ve ādemler çok kırıla. Ve eger mağrib tarafından görünse, ¹²ḥarb ve cidāl çok [ola] ve pādişāhlar zulm ideler ve memleket ḥüsrānda ola. ¹³Ve yağmur bī-ḥad yağa. Ve mağrib vilāyetinde fitne nihāyetsüz ola.

Onuncı bāb, havāda ¹⁴canavar şekli görünmesinüñ beyānındadır: Bu ayda havāda canavar şekli ¹⁵görünse, bu yıl fetret ve katl çok ola ve vilāyette ürkülük ola ve ehl-i ¹⁶karye katı incine. Ve bir ulu pādişāh helāk ola ve emrāz-ı muhtelife ve merg-i müfācāt ¹⁷ve ḥastalık çok ola.

On birinci bāb, havāda bir ‘acāyib nesne ¹⁸görünmesinüñ beyānındadır: Bu ayda havāda bir ‘acāyib nesne görünse, yağmur ¹⁹çok yağa. Ve pādişāhlar zulm ideler ve ḥalkı incideler. Ve bāzırgānlara ²⁰ḥüsrān iriše. Ve begler içinde ihtilāf ola ve fitne ve katl çok ola ve ²¹deryālarda [gemiler gark ola.]

On ikinci bāb, āvāz işidilmesinüñ beyānındadır: Bu ayda ²²āvāz işidilse, fitne ve katl çok ola. Ve yıl eyü ola ve ucuzluk ola. Ve yağmur ²³ve kış uzaya. Ve [ileti ?] kırıla. Ve ol vilāyetüñ pādişāhı yirinden ḥareket ide [7b] ve yāḥud katl ola. Ve yıl eyü ola ve ucuzluk ola. Ve yağmur çok yağa. Eger ²⁴gice ile işidilse, Rüm ili kızılık ola ve dağı ḥastalık ola ve nāz ile diriše. ²⁵Ve tā‘ün ola. Ve şāhın ba‘zılar kal‘asını alalar ve şāhın katl ideler ²⁶ve yirine bir beg otura. Ve ḥalk üzerinde guşşa ve ḥüzn vāki‘ ola. Ve emrāz-ı ²⁷muhtelife çok ola. Ve yimişe katı āfet iriše ve bu yıl menfa‘at az ola.

²⁸On üçüncü bāb, gök kenārında kızılık olmasınüñ beyānındadır: ²⁹Bu ayda gök kenārında kızılık olsa, maşrıḳ tarafında görünse, gāyet ile ³⁰Acem memleketinde fitne ve ḥarb ve kıtāl çok ola. Ve eger mağrib tarafında görünse, ³¹bu zikr olunan hükümler mağrib tarafında ola. Ve kış katı ola ve qar buz çok ³²ola ve ırmaklar arta.

On dördüncü bāb, gök gürlemesinüñ beyānındadır: ³³Allāhü a‘lem, bu ayda gök gürlerse, ammā ayuñ evvelinde gürlerse, aḥvāl ḥoş ola ve ³⁴kış eyü ola. Ve pādişāh ‘adl ü dād eyleye. Eger ikinci gün gürlerse, Rüm ili ḥaraplık ³⁵ola ve Mağrib pādişāhı helāk ola. Ve eger üçüncü günü gürlerse ve yāḥud dördüncü ³⁶günü gürlerse, Rüm ili kızılık ola. Ve beşinci günü altıncı ve yidinci günlerinde gürlerse, ³⁷yimişler ve ekinler

ğāyet ile eyü ola, velī İslām'a bolda muhtelifle ola. Eger yididen ona ¹⁶varınca gürllese, 'İraq'da ve Bābil'de mevt çok ola ve bu yıl penbe çok ola. Eger onundan ¹⁷yigirmisine varınca gürllese, katı kızılık ola ve ammā ğāyet ile buğday oñat ola. Ve eger yigirmisinden ¹⁸yigirmi beşine varınca gürllese, Rüm ili kızılık ola ve ğāyet ile hastalık ola ve bir ulu ¹⁹kişi fevt ola. Eger yigirmi beşinden otuzına varınca gürllese, ba'zı yimişlere ²⁰āfet irişe ve şehri-İ Kostantiniyye'de harb ve cidāl ola ve bī had ucuzluk ²¹ola ve her yirde hastalık ola. Eger gürlerken yel esse, ekin ve üzümme halel ²²irişe. Eger ay āhırinde gürllese, bir aḥkāma gelecek yıl eyü ola, Allāhü a'lem.

On ²³beşinci bāb, yıldırım olmasının beyānındadır: Ve bu ayda yıldırım vāki' [8a] olsa, dükeli yirde emrāz-ı muhtelifle çok vāki' ola. Eger ma'an katı yel esse, şark ²pādişāhı bir ulu kişiyi öldüre. Eger mağrib tarafından olur ise, ekin çok ola ³ve sāyir ḥuşuş daḥı ğāyet ile eyü olup oñad yıl bereketlü ola ve emīnlik ⁴ola ve 'adl çok vāki' ola, ammā çok.

On altıncı [bāb,] sā'ika vāki' olmasının beyānındadır: ⁵Bu ayda sā'ika vāki' olsa ve yāḥud od ve taş yağsa, talkalık ve fitne ve ⁶ceng ve harb ve cidāl ve katl çok vāki' ola ve yimişe āfet irişe ve ilği kırıla, Allāhü a'lem.

⁷On yidinci bāb, yağmur yağmak beyānındadır: Bu ayda katı yağmur yağsa, ⁸bu yıl ğāyet ile bereketlü ola ve ḥalk şalāhiyyetde ola ve ucuzluklar vāki' ola ve yağmur ⁹çok yağa.

On sekizinci bāb, tolu yağmak beyānındadır: Bu ayda tolu yağsa, buğday ¹⁰çok olup ucuzluklar ola ve biçin bol ola. Ammā Rüm ilinde ve Çin ili kıtlık ¹¹ola ve tã'un ve renc ve zulm bu yıl bol ola.

On toközüncü bāb, toprak ve yāḥud ¹²kızıl toz yağmak beyānındadır: Bu ayda toprak veyā kızıl toz yağsa, bu yıl ¹³erācīf haberler çok vāki' ola ve yimiş kıt ola ve ekin ve biçin eyü ola. Ve yağan ¹⁴yirde talkalıklar ola ve ceng ve cidāl ve kıtal vāki' ola.

Yigirminci bāb, bu ayda ¹⁵katı toz kopsa, çok kimesne beglerine 'āşī ola ve harb ve cidāl çok ola. ¹⁶Ve andan şoñra pādişāh-ı 'ālem a'dāsının üzerine manşūr ve muzaffer ola ve 'adl ide ¹⁷ve emīnlik ola ammā Karaman'da fetret çok ola.

Yigirmi birinci bāb, bu ayda katı ¹⁸yel esse, yağmur çok yağa, yimişler çüriye ve katı tã'un ola. Bir pādişāh ¹⁹çerisi ile kendü vilāyetinden çıka. Ve bu yıl ceng ü

cidāl ve kıtl ü kıtāl 'azīm²⁰ola. Şarkdan bir yavuz bāgī çıka Kōstantīniyye şehrine gele, harb ve huşūmet²¹ve ceng vāki' ola. Ve yimiş ve ot ve biçin bol ola ve dağı ni'metler vāfir ola. Ve dađı²²ba'zılar kavlince, pādişāh kendü halkı ile varup bir iklīmi feth ide. Velī hastalıklar²³çok ola ve yazın kahtlık ola ve hummā hastalığı çok ola.

Yigirmi ikinci bāb, [8b] bu ayda kurbağalar veyā şovulcān yağsa ve yāhūd kurt yağsa, emrāz-ı²muhtelife çok ola. Ve talkalıklar ve tã'ün çok vāki' ola. Ve dağı beyne'n-nās³ğuşsa çok ola ve elem ve melāmet çok vāki' ola.

Yigirmi üçüncü bāb, bu ayda yir⁴depreñse, bir ulu mu'teber kişi fevt ola ve iklīmine yad ire başa, ammā ucuzluk⁵vāki' ola. Ve dağı Rūm ili kıtlık ola ve koyun kırıla ve atlara kırān düşe ve merg-i⁶müfācāt vāki' ola. Ve pādişāhlar ceng ve huşūmet ideler. Ve hummā hastalığı çok vāki'⁷ola. Ve eger gice ile yir depreñse, envā⁷ behāyim kırıla ve kıtlık ola. Ve Bābil⁸ve Hōrasān iklīmleri harāb olup bozula ve ol vilāyetüñ erenleri⁹kırıla. Ve kış katı ola ve talkalık ve tã'ün çok vāki' ola. Ve bir ulu¹⁰sultān bu yıl kıtlı ola ve gāyet ile fetretlik ola. Eger yir deprenür iken¹¹tolu yağsa, 'Acem'de fitne ola ve kan dökile. Ve Bābil ve Mağrib illeri gāyet¹²ile emīnlik ola ve düşmānları süst ola. Ve Şām ili ucuzluk¹³ola. Eger yir deprenürken bir nişan bile olsa, pādişāh düşmānına zafer bula. Ve yimiş¹⁴gāyet ile ucuzluk¹⁵ola. Ve ot ve biçin oña, yağmur ola, çok yağa, ammā renc ve hastalık çok vāki' ola. Eger yir ay ahirinde depreñse, tã'ün¹⁶ola ve ucuzluklar.

Yigirmi dördüncü bāb, yir gürlmesi beyānındadır:¹⁷Bu ayda yir gürlse, bir ulu mu'teber kişi gide, iklīmine yad ayak başa. Ve yāy aylar¹⁸ıssı ola ve şular az ola. Ve begler pāğlık ideler. Ve harb ve ceng ve cidāl¹⁹çok ola ve bir ulu pādişāh üzerine gele, fetretlik ola ve uğrı ve harāmī çok²⁰vāki' ola. Ve ba'zılar dimişler ki, zikr olman bu hükümler görüldüğü yerde vāki' ola.

Yigirmi beşüncü bāb, tuman²¹vāki' olmasını beyān²²ider. Bu ayda tuman vāki' olsa, iñen yimiş olmaya ve ekin dağı olmaya ve harb²³ve cidāl vāki' ola ve erācīf haberler çok vāki' ola ve dağı tã'ün vāki' ola. [9a] Beyne'n-nās kayku ve ğuşsa ve tācirler hūsrānda olalar. Ve koyun kırıla. Ve galle çok ola. Ve bir ulu kimesne helāk [ola,] dimişler. Lā 'l-ğayba illa'llāh².

² Ayetin bir bölümüdür: bk. Kur'an, 27/65. Burada "ya'lemü" kelimesi yazılmamıştır. Bu haliyle anlamı: "Bilinmeyen Allah'tan başkası bilemez."

Yigirmi altıncı, ³busarık beyânındadır: Bu ayda busarık olsa, ekin ve yimiş olmaya ⁴ve harb ve cidâl çok vâkı' ola. Ve Rümili vilâyeti gâyet ile ucuzluk ⁵ola ve Rüm pâdişâhı dağı gâyet 'adl ü 'adâlet ide ve düşmânîñ üzerine ⁶mansûr ve muzaffer ola. Ve vilâyet-i 'Acem'e hastalık çok vâfir ola, Allâhü a'lem.

⁷Melhame-i Şânî

Bir kavî böyle dimiş; mâh-ı aprîl[üñ alâyimî] on altıdır.

⁸1- Gün Tutilmak: Bu ayda gün tutilsa, erâcîf haberler öküş ola ve bir ulu ⁹pâdişâh tahtından ayrıla. Ve yağmur az yağa. Ve ağaçlar yimişi öküş ola. ¹⁰Halkda renc ve sünegi delim ola. Ve eger gün kızarsa ol yirün pâdişâhı fevt ola, delim kan dökile.

¹¹2- Ay Tutilmak: Bu ayda ay tutilsa, kış katı ola, vilâyete delim tolu ¹²yağa. Ve ol yıl yir deprenmek delim [ola.] Ve dağı şarkdan begler ölümü delim ola. ¹³Ve Rüm içinde narh miyân olup ve Taberistan ili kızılık ola. ve 'Arab ilinde ¹⁴bâgî gire, ammâ 'Arab ili üstün ola ve dağı Mağrib'de bir ulu bege ağı ¹⁵virüp içüreler, Allâhü a'lem.

3- Gök Gürlemek: Bu ayda gök gürele tahıl ¹⁶eyü ola.

4- Bu ayda ay ağıllanmak: Bu ayda ay ağıllansa, yıl eyü gele ve ni'met firāvân ola. ¹⁷Ve yıl soñu bir miqdâr fetret olup tiz def' ola.

5- Bu ayda gün ağıllansa, siñek ¹⁸düşse ve görklü 'avratlara ve genç oğlancuklara ölüm delim vâkı' ola.

6- Bu ayda elegim ¹⁹sagma olsa, Mısr sultânı ile Mağrib sultânı birbirine bâgî ola. Ve 'Irak ilinde savaş ola.

²⁰7- Bu ayda yir deprense, bir ulu sultân maqâmından dönüp kaçsa, bir kal 'aya şığına, ²¹andan soñra tahtına bir bâgî gelüp içerüye gire. Ve soñra ol pâdişâhuñ ili üstün ²²ola. Ve şular eksüle ve tahıl za'if ola. Ve narh miyân ola. Ve kamu yirde erâcîf ²³haberler yüriye. Ve Rüm içinde emînlik ola. Bu ayda katı yağmur yağa, [⁹b] bereketlü ola ve renc ve zahmet olmaya.

9- Bu ayda tolu yağmak: ²Yağmur çok yağa ve ekin ve biçin eyü ola ve yimiş az ola. Ve ba'zı yirlerde ³hastalık zâhir ola.

10- Bu ayda kızıl toz kıpsa, havāric zāhir ola, ammā ⁴pādişāhnuñ ili üstün ola ve yıl soñı eyü ola. Ve Ḥorasān'da haraplık vāki' ⁵ola.

11- Bu ayda busarıq olsa, ekin ve yimiş az vāki' ola ve febā ve daḥı ⁶tā'ün olup ḥalk arasında endişe çok vāki' ola, ammā yıl soñı eyü ola.

⁷12- Bu ayda katı yıldız düşse, yimiş çok ola ammā çürük ola. Ve daḥı vebā çok ola. ⁸Oğul ve kız ölümü öküş ola. Ve maşrıq cānibinden Kostañiniyye üzerine bāğī gele. ⁹Ve daḥı uyuzlık ve ḥastalık ola.

13- Bu ayda yıldız düşse, bir mu'azzam pādişāh ¹⁰helāk ola ve erācīf türeye. Ve tācirler ḥüsrānda ola. Ve 'asker zālim ola ¹¹ve ḥalk nā- emīn ola. Ve tāife-i karye gāyet ile incine.

14- Bu ayda sā'ika, yıldırım ¹²olsa, ağaçlara dokına. Ve bir ulu pādişāha ölüm yetişe. Ve ḥarāmī ola ve verem ¹³marazı. Ve çeri cem' olup teşvīş ve [burca?] delim ola. Ve daḥı kış katı ola.

15- Bu ayda ¹⁴kuyruklu yıldız doğsa, pādişāh re'āyāya zulm ide. Ve daḥı ceng ve ḥarb ve cidāl ¹⁵vāki' ola. Eger maşrıq tarafında doğsa, ol cānibde 'asker cem' olup gāyet ile ¹⁶fetret vāki' ola. Ve bir ulu beg fevt ola. Eger mağrib ¹⁷tarafında doğsa, ekin ve biçin olmaya ve yimiş çürüye. Ve havāric zuhūr ide, ¹⁸müsülmānlara ziyān irişe.

16- Bu ayda ay çalkoyun görünse, Pārs ve ¹⁹Bābil ve Ḥorasān'da kızılık ola ve tā'ün ve ḥastalık çok ola. Ve üzüm ²⁰çok ola ve sāyir yimiş çürüye Ve 'asker zālim ola, ḥalāyık emīn olmaya. ²¹Ammā yıl soñı eyü ola, temmet.

Melhame-i Şālis

Ber-ḳavl-i ba'z-ı müneccimīn ²²be tābi'-i aprīl şüd, be-'alāyim on dōrt³.

Evvelkisi, gün tūtılsa, ²³maraz çok vāki' ola ve müdde'ayāt çok ola. Ve daḥı ağaçlar helāk ola. [10a] Ammā yıl soñı eyü ola.

2- Ay tūtılsa, üzüm ağacı ḳunıya. ²Ve ḥarb ve fitne çok ola. Ve her yirde yimiş olmaya. Ve ḥastalık ola.

³ "Bazı müneccimlerin deyişine göre nisan ayına bağılı olan ve on dört belirtiyi içeren üçüncü melhamedir."

3- Bu ayda ³gün ağillansa, dürlü dürlü renc ola ve oğlancuqlar hastalığı öküş ola.

4- ⁴Bu ayda ay ağillansa, şular taşsa. Ve kesb az ola. Ve ekin ve biçin oña.

⁵5- Bu ayda kuyruklu yıldız toğsa, toğup görindügi yirde fitne ve güşsa ⁶ve ceng ve harb ve kıtal ve cidāl ve dağı kıl ü kāl çok vāki' ola.

6- Bu ayda ⁷qavs-i kūzah toğsa, ya 'nī elegim sağma maşrıq tarafından toğsa ve görünse, ⁸harb öküş ola. Ve bu yıl kış katı ola. Ve Bābil'de katı yağmur yağa. Eger qavs-i kūzah ⁹qıbleden görünse, Bābil'de kış katı ola ve renc ve zaħmet öküş ola. Ve dağı mağrib ¹⁰tarafından [görünse,] cidāl ola. Eger qavs-i kūzah mağribde görünse, beglerde ihtilāf ola, ¹¹ve bu zikr olınan ahkām görinen yirde vāki' ola.

7- Bu ¹²ayda gök gürlöse, ayuñ evvel güninde gürlöse, ahvāl hoşdur, kış ¹³dağı eyüdü. Ammā ayuñ ikinci günü gürlöse, Rüm ili cereblik ola. ¹⁴Ammā ayuñ üçüncü günü gürlöse, Rüm ili kızılık ola. Eger gürlerken ¹⁵yel esse, ekin ve üzüm her hāl yetişe. Ammā ayuñ āhirinden gürlöse, ¹⁶bu hükümler gelecek yıl eyü olur.

8- Bu ayda yıldırım olsa, çeri cem' ola ¹⁷ve havāric zuhūr ide.

9- Bu ayda katı yağmur yağsa, ekin çok ola ve ¹⁸çoğı çüriye. Ammā yıl soñı gāyet ile eyü ola. Ve bāzırgānlara ziyān ideler.

¹⁹10- Bu ayda tolu yağsa, şāh-ı 'Acem maħhūr ve dağı pādişāh-ı İslām a 'dāsınuñ ²⁰cümlesine gālīb ola.

11- Bu ayda kurbağa ve soğulcān yağsa, emrāz-ı muħtelife ²¹çok ola.

12- Bu ayda yel katı esse, yağmur çok yağa ve yimiş çüriye. Ve dağı ²²katı çok tã'un ola.

13- Bu ayda yir deprense, bir ulu kişi gide ve iklimine yegi ²³ayak başa ammā ol vaqt ili kızılık ola ve koyun kırıla. Ve erenler ölümü [10b] çok ola.

14- Bu ayda busarıq olsa, ekin ve yimiş olmaya. Ve harb ve cidāl ²⁴ola.

Melhame-i Rābi'

Ber-ıavl-i müneccimīn be-tābi'-i aprīl şüd, be- 'alāyim toğuz:

³¹- Gün tutulsa, eyü gele ve yemiş öküş ola ve nebādāt çok ola ve ucuzluk vāki' ola.

2- Bu ayda ay tutulsa, görüdüğü yirde fitne vāki' ola.

3- ⁵Bu ayda gün ağıllansa, Rüm sultānı her yirde kavī ola.

4- Bu ayda ay ⁶ağıllansa, bāzırgānlara ziyān irişe. Ve havāric çıka. Ve çekirge peydā ola, tiz ⁷def' ola.

5- Bu ayda yıldız düşse, Rüm vilāyeti ucuzluk ola. Ve Bābil'de ⁸kızılık vāki' ola.

6- Bu ayda kavş-i kuzah maşriğ tarafında vāki' olsa, ⁹ol tarafda havāric çıka, tiz def' ola. Eger mağrib tarafında vāki' olsa, bāzırgānlar ¹⁰ziyān eyleyeler ve fetret ola.

7- Bu ayda ra'd olsa, ya'nī gök gürlöse, ¹¹ekin eyü ola, ammā sāir nebādāt vasağ ola.

8- Bu ayda zelzele olsa, sultān-ı ¹²Rüm a'dāsınuñ üzerine kavī ola, Allāhü a'lem.

9- Bu ayda berğ vāki' olsa, ¹³diyār-ı 'Acem'de tã'un ola ve şāh-ı 'Acem fevt ola, yirine şāh olmağa evlādı ¹⁴olmaya, 'akıbet diyār-ı Rüm'a ādem gelüp pādişāh-ı Rüm tabl u 'alem virüp ¹⁵diyār-ı 'Acem'e şāh idüp göndere. Hālāyık āsüde hāl üzere olalar, Allāhü ¹⁶aḥkem ve a'lem bi's-şavāb.

Üçinci Bāb

Māh-ı Mayısüñ 'Alāmetini Beyān İder⁴

[11a] Yidinci Bāb: Bu ayda çok yıldız düşse, Mağrib diyārında ve ikliminde kan ²ve harb ve ceng ve cidāl çok vāki' ola. Eger düşen yıldız büyük olsa, ³bir büyük ulu kişi helāk ola ve harb ve kıtāl çok ola, vilāyet yıkıla.

⁴ Mayıs ayına ait ilk altı babın yer aldığı 10b/17-23. satırlar arası okunamamıştır.

⁴Sekizinci Bâb: Bu ayda elegim sağma maşrık tarafında görünse, ekin ⁵ve biçin ve galle eyü ola. Ve ılkıya kıran düşe. Ve pâdişâh kendi kulları ⁶‘aşî ola ve ‘adâvet kılalar. Ve Bâbil’de ve Hırasân’da elem ve fitne çok ola. ⁷Ve yazın nebâdât az bite. Eger mağrib tarafında görünse, yağmur çok yağa, ⁸ekin ve biçin bol ola, ammâ begler zulm ideler. Ve mağrib pâdişâhı katı zulm ide ⁹ve cevri çok ide. Ve halk aña "Ne zâlim ve cevvar!" diyeler.

Ve ba‘zı rivâyetde pâdişâh ¹⁰a‘dâsına zafer bula. Ve emînlik ve ni‘met çok vâki‘ ola ve cemi‘ vilâyetlerde dağı ¹¹ni‘met ve ucuzluk ola.

Ve ba‘zılar dimişler ki, katı kızılık [ola.] Ve havâric zühür ide ¹²ve hurûc ide. Rûm ilinde ‘azîm fitne ve harb düşe velî [‘azîmet]

¹³Tokuzuncu Bâb: Bu ayda havâda harbe gibi ‘alâmet görünse, maşrık ¹⁴tarafında vâki‘ olsa, yağmur çok yağa. Ve hastalık çok vâki‘ ola. Ve tahıl ¹⁵çok ola. Ve bu vilâyetüñ halkı ‘adûsına zafer bulalar, ammâ halk ıztırâb ¹⁶görelor. Eger mağrib tarafında vâki‘ olsa, ekin ve ni‘met ve yimiş çok ola, gâyet ile. ¹⁷Ve dağı ucuzluk vâki‘ ola, dimişler, Allâhü a‘lem.

Onuncu Bâb: Bu ayda havâda canavar ¹⁸şekli görünse, zelzele ve hastalık çok vâki‘ ola. Ve kan dökilmek ve fitne ¹⁹ve uğrı ve harâmî ve havâric çok ola. Ve bu yılda kırgun çok ola, Allâhü a‘lem.

On ²⁰birinci Bâb: Bu ayda havâda bir ‘acâyib nesne görünse, katı kızılık ola. Ve Mısır’da ²¹ve Diyâr-ı bekir’de yıl sonunda tã‘ûn ola ve pâdişâh kendi kullarını kıra. Ve Rûm ²²ili kızılık ola. Ve Şâm sultânı fevt ola ve bâğî çok ola.

Ve ba‘zılar dimişlerdür ki, ²³⁵

[11b] Şâm sultânı gâyet ile kuvvetde olur, a‘dâsmuñ üzerine manşür ve muzaffer ola.

²On ikinci bâb, bu ayda havâda âvâz işidilse, kaygu ve endîşe ola ve kış ³katı ola ve qar ve buz çok ola. Ve balıklar şovuğdan helâk ola.

On üçüncü bâb. ⁴bu ayda gök kenârında kızılık görünse, maşrık tarafında görünse, ot ve biçin oñat ola. ⁵Ve yağmur yağa ve dağı şulalar arta. Ve yıl âhiri

⁵ Bu satır metinde boş bırakılmıştır.

haraplık ola. Ve eger mağrib tarafında görünse, ⁶yuğarudan zıkr olınan ahkām Mağrib ve Mısır'da ola.

On dördinci bāb, bu ayda ⁷gök gürlöse, ammā ayuñ evvelinde onuna varınca gürlöse, şulalar arta. Ve hastalık ve ⁸tā'ün vilāyet-i 'Acem'de ve Bābil'de çok vāki' ola. Ve dağı merg-i müfācāt çok ola. Ve harb ⁹ve cidāl ola. Ve yağmur çok yağa ve kesb az ola ve ekin oñat olmaya. Ba'zılar dirler ki, ekin ¹⁰ğāyet ile çok vāki' ola ve yimiş çok ola ve o yıl cemī' ahvāl gāyet ile eyü ola. ¹¹Ve 'Arab'da ihtilāf vāki' ola. Ve Rūm ilinde bir pādīşāh fevt ola. Ve tavar kırıla. Ve ni'met ¹²ucuzlık ola. Eger ayuñ onından yigirmisine varınca gürlöse, at kırıla ve renc ¹³ve ğam çok ola. Ve Şām iline yad beg gire ve Bağdād'a fesād çok ola. Ayuñ ¹⁴yigirmisinden otuzına varınca gürlöse, yirde çok canavar çıka, ekini yiyeler. Ve dağı ¹⁵çekirge çok ola. Ve oğlancuklar hastalığı ola. Ve eger gök ayuñ soñı güninde ¹⁶gürlöse, yıl katı ucuzlık ola. Ammā Rūm'da ve Çin'de tā'ün elem çok vāki' ola ve hem de ¹⁷gelecek yıl hastalık katı çok ola ve pīr adamlara mevt vāki' ola. Eger gök şabāh ¹⁸gürlöse, gāyet ile ucuzlık ola ve emīnlikler ola, ammā koyun kırıla. Lā ya 'lemu'l-ğayba ill'allah.

¹⁹On beşinci bāb, bu ayda yıldırım şaksa, ceng ve fetret vāki' ola ve kan ²⁰çok dökile. Ve yıl hastalık ola ve harāmiler öküş ola.

On altıncı bāb. ²¹bu ayda sā'ika vāki' olsa, yāhūd ot ve yāhud taş yağsa, ²²uğrı ve harāmī çok ola, emīnlik olmaya ve yıl soñı kızılık ola. Ve nice canavar- ²³-lar benī ādeme ziyān ideler. Ve hastalık çok ola. Ve dağı bir ulu beg fevt ola.

[12a] On yidinci bāb, bu ayda katı yağmur yağsa, pādīşāhlar re'āyāya zulm ideler ²ve kendü beglerini helāk ideler. Eger katı rüzgār ile yağsa, ekin ve biçin yaramaz ³ola ve renc ve ğam ve hastalık vāki' ola.

On sekizinci bāb, bu ayda tolu yağsa, ⁴pādīşāhlar huşūmet ideler ve birisi helāk ola. Eger çok tolu yağsa, dört ⁵ayaklı canavarlar çok helāk ola.

On toközüncü bāb, bu ayda toprak ve yāhūd ⁶kızıl toz yağsa, yağmur az yağa, kuraklık ola. Ve zulm ola ve renc ⁷ve ğam çok ola. Ve bi'l-cümle bu yıl eyü olmaya.

Yigirminci bāb, bu ayda katı toz kopsa, ⁸yay faşlı gāyet ile ıssı ola, ve şulalar çoğala ve ot ve ekin kıt ola. ⁹Ve hastalık çok ola. Ve yimiş az ola ve kār ü kesb dağı az ola. Emīnlik ve 'adl ve ¹⁰dād çok vāki' ola, Hākīmü a'lem.

Yigirmi birinci bāb, bu ayda katı yel esse, kızılık ¹¹ve hastalık çok vāki' ola. Ve deryalarda gemiler çok gark ola. Ve bir pādişāh ilinden ¹²çığa, leşkeri yayıla, bir vilāyet feth ideler ve çok siyāhī kırıla, ammā kendüsi ¹³hālāş ola ve maşrıqda ceng ve kıtāl vāki' ola ve Rüm'da leşker ¹⁴cem' ola. Ve bir beg fevt ola. Ve dağı bu yıl keçiyeye ve ata kırğun gire. Ve tā'ūna ¹⁵ve harāmī ve uğrı çok ola.

Yigirmi ikinci bāb, bu ayda kurbağa yağsa, ¹⁶ve yāhūd şoğulcān yağsa, katı kızılık ola ve 'avanlık ola ve kıran ola. Ve ¹⁷şāzlik ve dirlik kıt ola.

Yigirmi üçüncü bāb, bu ayda yir deprenmek ¹⁸olsa, fitne ve fetret ve kahtlık çok ve yimiş gāyet ile çok ola. Ve Mısır ve ¹⁹Bābil ve 'Acem ve Hindistān vilāyetleri ceng ve fitneden hālī olmayup ve ²⁰kan dökilmeden ve müfācāt ölümünden dağı hālī olmayalar. Ve dağı bī-ḥad yağmur ²¹yağa. Ve Yunan begi helāk ola. Ve Bābil vilāyeti harāb ola. Ve yay faşında ²²muḥālif yellere ese. Ve 'avratlara mevt çok vāki' ola.

Eger yir gice-y-ile ²³deprende, koyun ve şığra kırğun gire. Ve bir ulu pādişāh açlıktan fevt [12b] ola. Bir ulu şehir harāb ola ve dağı pādişāhlar kaşırını kıra.

Eger yir ²⁴deprenürken tolu yağsa, bir ulu kişi ol zamānda helāk ve fitne ve fetret ²⁵ve harb ve ceng ve cidāl ve katl ü kıtāl çok vāki' ola.

Eger yir deprenürken ²⁶elegim sağma olsa, ucuzluk ve ni'met vāfir ola ve ot ve biçin ve buğday gāyet ²⁷ile çok ola, şöyle çok vāki' ola ki, cemi' kişi anbar ve evler toldura- ²⁸lar, andan soñra nişfi miqdār ekin ve biçin harman yirinde kala, koyacak yirler ²⁹olmaya. Ve yimiş gāyet ile eyü ola. Ve pādişāh kuvveti ile iklīm aç ve ol ³⁰vilāyetün şahı şād ü handān ola ve düşmānlarını zebün kıla. Ammā hastalık ³¹çok vāki' ola.

Eger yir deprendüğü vaqt doğan ay otuz gün gelse, ³²'Acem'de bī-şümār ve bī-ḥad ceng ve cidāl ola.

Eger doğan ay mā-muḥarrem ay olsa, ³³cemī' yirlerde üzüm gāyet ile oña, lākin yimiş ağaçlarına āfet irişe. ³⁴Ve yağmur çok yağa. Ve Kostantiniyye pādişāhı bir iklīmi feth eyliye. Ve dağı bir ulu ³⁵şehir gāyet ma'mūr ola. Ve pādişāh muzaffer ola, Allāhü a'lem.

Yigirmi dördüncü bāb, ³⁶bu ayda yir gürlense, bir ulu pādişāh fevt ola ve ceng ve kan dökilmek ³⁷ve fetret ola ve talıklık ve fitne ve guşsa çok ola ve dağı emānsizlik

ola ¹⁶ve yalan haberler cihānı tuta ve cihān haraplığı çok vāki‘ ola. Ve ot ve biçin ¹⁷oñat ola, Allāhü a‘lem.

Yigirmi beşinci bāb, bu ayda tuman vāki‘ olsa, yimişe āfet ¹⁸irişe. Ve begler ceng ideler ve bir ulu kişi helāk ola. Ve ceng ve fitne çok ola. ¹⁹Ve uğrı ve haramı çok ola. Ve her yirde ni‘met vāfir ola. Vilāyet ammā yıl āhırinde ²⁰bir miqdār kıtlık ola ve vilāyet teşviş içinde ola, Allāhü a‘lem.

Yigirmi altıncı bāb, ²¹bu ayda busarıq vāki‘ olsa, yimişe āfet irişe ve ekin gāyet ile çok ²²ola. Ve şehri-İ Kostantiniyye’de gāyet ile ucuzluk vāki‘ ola. Ve pādīşāh-ı Rūm dağı ²³a‘dāsınuñ cemī’sine gālib olup manşūr ve muzaffer ola. Ve vilāyet-i ‘Acem’de [13a] kıtlık ola ve tā‘ün çok ola. Ve ‘Acem şāhı fevt ola ve pādīşāh-ı İslām ²vilāyetini zabt idüp kendü cānibinden bir beg göndere. Ve çayır ve taru ³ve burçaq çok bite, Allāhü a‘lem.

Melhame-i Şānī:

Ber-ķavl-i ba‘z-ı müneccimīn, fihristi on ⁴altıya tābi‘ mayıs şüd.

Evvelki bāb, ⁵gün tutilmak beyānındadır: Bu ayda gün tutilsa, katı kızılık olup ⁶ve siñeklik ve dağı ölet ve kıran ola. Ve şulalar eksük ola. Ve selātin ⁷içinde muhālefet vāki‘ ola. Ve Rūm arasında tavar ölümü delim ola.

İkinci Bāb: Bu ayda ⁸ay tutilsa, dükeli iller içinde şer ve fesād öküş ola. Ve bir ulu kişi Rūm ⁹içinde yok ola. Ve narh miyān ola ve haramı münhezim ola.

Üçüncü Bāb: Bu ayda ¹⁰gök gürlese, ekin ve biçin ola. Ve dağı Bābil ve Hōrasān illerinde kıtlık ¹¹ola. Ve ‘Acem’de şāhı maķhūr ve münhezim olup, pādīşāh-ı İslām üzerine gālib ¹²olup, manşūr ve muzaffer ola.

4- Bu ayda ay ağıllansa, üzüm ve penbe ve ¹³yağ ve bal ve incir eyü ola.

5- Bu ayda gün ağıllansa, teşviş ve uğrı ¹⁴ve haramı zahmeti öküş ola. Ve yāy faşlında ıssılar katı muhkem ola.

6- Bu ayda ¹⁵elegim sağma toğsa, Rūm içinde çeri dirişe ve şavaş ola, ammā ucuzluk ¹⁶ola.

7- Bu ayda yir deprense, Rūm içinde emīnlik ve ucuzluk ola, ammā ¹⁷dürlü dürlü göz ağrısı vāki‘ ola.

8- Bu ayda katı yağmur olsa, ¹⁸pādişāhların zulmü öküş ola.

9- Bu ayda tolu yağsa, pādişāhlar arasında ¹⁹muḥālefet zāhir ola.

10- Bu ayda katı toz kopsa, ma¹⁹ışet tar olup ²⁰tavar çok kırıla. Ve şular az ola. Ve hastalık ola. Ve yal ve ḥarmān ²¹öküş ola. Ve daḥı tüccār bir miqdār ziyān ideler.

11- Bu ayda busarıḳ ²²olsa, umūr arasında muḥālefet ve şavaş olup ve bir ulu kişi ²³helāk ola. Ve buğday ve arpa ve her ne kim var ise, öküş ola ve kāh çok [13b] vāki⁴ ola. Ve Rūm sultānı fevt ola kāh guşsa ve fitne ḥalk arasında öküş ²ola.

12- Bu ayda katı yel esse, kızılık olup ḥummā ve ḡarḳ ve ḥarb ³ve kıtāl ola. Ve bir ulu beg fevt ola. Ekin eyü ola daḥı tā⁴ün ⁴olup, tavar çok kırıla. Ve kış katı ola. Ve oḡlu evermek ve kız ⁵çıkarmak çok ola. Ve ḥarāmī delim ola.

13- Bu ayda yıldırım vāki⁴ olsa, ⁶yıl eyü ola ve ot eyü ola ve yel esse ağaçlar yimişine ziyān ola.

14- Bu ayda ⁷saçlı yıldız toḡsa, Rūm ili talḡalık ola ve fitne kopa. Ve ekin eyü ola. ⁸Ve Rūm ili kızılık ola. Ve tā⁴ün ola ve Bābil ili kaḥtlık ola. Ve Yemen iklīmın ⁹ucuzluk ola. Ve bāḡi çok ola. Ve arz-ı Kostantiniyye'de kıtāl ve cidāl ola. ¹⁰Ve sultān-ı Rūm kendü iklīminden çıka, çok şavaş eyleye.

15- Bu ayda ¹¹yel ile yağmur katı yağsa, kızılık delim ola ve renc ve ḡam öküş ¹²ola, Allāhü a¹lem.

16- Bu ayda çok yıldız düşse, ekin ve biçin olmaya ve yimiş ¹³çok ola. Ve ¹⁴Acem vilāyetinde ceng ve ḥarb ve ḥuşūmet vāki⁴ ola ve kızılık ve tā⁴ün olup, şāh-ı ¹⁵Acem fevt ola ve pādişāh-ı Rūm kuvvetde ola.

17- Bu ayda ¹⁵ay çalkoyun görinse, ceng olup ḥalāyık kırıla, ammā buğday ve arpa ¹⁶ve taru ve ot ve çayır çok olup, ḡayet ile ucuzluklar vāki⁴ ola.

Melhame-i ¹⁷şāliş

Be-¹⁸alāmet-i fihristihi on dört ber-ḳavl-i müneccimīn ¹⁸tābi⁴-i mayıs şūd⁶.

⁶ "Bazı müneccimlerin deyişine göre mayıs ayına baḡlı olan ve on dört belirtiyi içeren üçüncü melhamedir."

1- Bu ayda gün tütülsa, yimiş olmaya ve fetretler vâki' ola.

¹⁹2- Bu ayda ay tütülsa, yağmur çok yağa ve balık üreye ve yimiş öküş ²⁰ola. Ve hastalıklar ve kan çok vâki' ola. Ve avlar öle. Ve maşırık tarafına ²¹sefer yaramaz ola. Ve yüklü 'avratlar hamlını düşüreler. Eger kara görünse, behâyim katı ²²kırıla ve 'avratlar çok öle. Ve yıl soñu gâyetle eyü ola.

3- Bu ayda gün ²³ağıllansa, yağmur çok, yâhüd fitne dağı çok ola.

4- Bu ayda ay ağıllansa, [14a] fitne çok ola ve kan dökile. Arpa ve buğday az ola.

5- Kuyruklu yıldız to-²ğsa, toğup görinildiği yirden kızılık ola ve fitne ve şavaş olup ³çok kan dökile. Ve yıl soñu eyü ola, halk rāhat üzere olalar.

6- Bu ayda ⁴kavs-i kuzah toğsa, maşırık tarafında görünse, ol tarafda fetret vâki' ola. ⁵Eger mağrib tarafında görünse, yalan haberler çok ola.

7- Bu ayda gök gürlöse, ⁶merg-i müfâcât vâki' ola. Ve harb ve cidāl ola. Ve yağmur öküş ola. Ve hastalık ola. ⁷Ve kesb az ola. Ve ekin oñat olmaya.

8- Bu ayda yıldırım vâki' olsa, galle ⁸eyü ola. Ve sâir hayvânât vasañü'l- hāl ola. Ve dağı havâric zuhür eyleye.

9- Bu ⁹ayda katı yağmur yağsa, pâdişâhlar re'âyâya zulm ideler. Ve eger yağmur yağar iken ¹⁰yıldırım ile yağsa, dört ayaklu hayvânât çok helāk ola.

10- Bu ayda ¹¹tolu yağsa, pâdişâhlar huşümet ideler. Eger çok yağsa, dört ayaklu ¹²hayvanlara helāk ola. Ve ekin dağı kem ola ve dağı yağmur ¹³yeller ile yağmasında ekin kem ola.

11- Bu ayda kurbaga yâhüd şogulcan ¹⁴yağsa, katı kızılık ola ve kıran vâki' ola.

12- Bu ayda katı şiddet ile ¹⁵yel esse, kızılık ve hastalık çok ola. Ve maşırık tarafında azım ceng ola.

¹⁶13- Bu ayda yir deprense, fitne öküş ola ve ceng ola. Ve yağmur bî-had yağa. ¹⁷Ve Yunan begi helāk ola. Ve eger zelzele gice ile vâki' olursa, koyun ve şıgır ¹⁸çok kırıla ve bir şehir harâb ola.

14- Bu ayda busarıķ vāķi' olsa, yimişe ¹⁹āfet irişe.

Melhame-i Rābi'

Be-‘alāyim-i mayıs ber qavl-i ba‘zı mūneccimīn ²⁰be-fihristihi toķuz ūzerinedūr:

1- Bu ayda gūn tūtilsa, ğalle toķ ²¹ola.

2- Bu ayda ay tūtilsa, eŝrāfda ķatle delālet ider, her yirde.

3- Bu ayda ²²gūn aĝıllansa, yalan ħavādisler toķ vāķi' ola.

4- Bu ayda ay aĝıllansa, ħamr ve ūzūm ²³eyū ola.

5- Bu ayda yıldız dūŝse, dūŝūp gūrindigi yirde fetret ola. Ve yalan [14b] ħaberler toķ sūylene.

6- Bu ayda ķavs-i ķūzah olsa, ğalle eyū ola ve sāir ²meyveller vasaŧū'l- ħāl ola ve daĝı bezirĝānlar ziyān ideler. Ve ķuŝlar ūreye.

³⁷- Bu ayda ra'd vāķi' olsa, rabī' ma'ıŝ ola ve nebādāt toķ ola. ⁴Ve behāyim aĝvāli eyū ola.

8- Bu ayda zelzele olsa, ‘ayn helāk ve nās ⁵selāmetde ola. Ve dū ilde ķıtāl ola.

9- Bu ayda berķ vāķi' olsa, ⁶ya'ni yıldırım olsa ki, ŝimŝek dimek olur, ķar toķ ola. Ve ceviz ⁷ve tūffāĝ ve ‘ineb helāk ola. Lā-ya ‘lemū'l-ĝayba illā'llah⁷.

Dūrdinci Bāb

⁸Māh-ı Ĥazīrānuŋ [‘Alāmetini Beyān İder]

Māh-ı mezbūra Sūryān dilince ħazīrān dir-⁹-ler Rūmca berinos dirler, otuz gūndūr. Ve zebān-ı Tūrkī'de evvel ¹⁰yāy dirler. Bu ayda ŝafrā toķ olur. Ŝabāĝ vaķtinde ŝovucaķ su ¹¹içeler, ĝāyet eyūdūr. Ve bu ayda canavarlar ĝāyetle semūz olur. Oĝlaķ ¹²eti ve daĝı ķuŝ eti ve āhū eti yimek eyūdūr. Ve daĝı taze balıķ ve taze yoĝurt

⁷ Ayetin bir būlūmūdūr: bk. Kur'an, 27/65. "Bilinmeyeni Allah'tan baŝkası bilemez."

¹³ve âbdâr meyveler ve yaş kabak yimek gâyet ile eyüdü. Ve ıssı otlardan ¹⁴ve germ ve huşık olan ma‘cunlar yimekten ictinâb ideler.

Ve mäh-ı mezbûrda ¹⁵vâkı‘ olan dört ‘aded melhamenüñ ‘alâyimini beyândur:

Evvelki melhame ¹⁶yigirmi altı faşıl üzeredür anı beyân ider:

Evvelki, gün tütlsa, ¹⁷‘âlemde fetretlik ola ve bir ulu pâdişâh zevâl irişe. Eger gün bütün tu-¹⁸-tılssa, pâdişâh kendi iklimin terk ide, âhar yirde maqâm tutup sultân ¹⁹ola. Ve Mağrib’iñ pâdişâhı fevt ola ve yirin düşmân ala. Ve Bâbil ili ve Rûm ²⁰ili kızlık ola.

İkinci, bu ayda ay tütlsa, uğrı ve harâmî gâyet ile ²¹üreye ve gâlib olalar. Ve gâyetü’l- gâyet ıssılar ola ve ekin ıssıdan helâk ²²ola. Ve pâdişâhlar re‘âyaya zulm ve cevr ve güç eyleyeler ve dağı mallarını alup çerisine ²³üleşdüreler ve zulm öküş ola. Erâcif ve fitne çok vâkı‘ ola. Ve Bâbil ve ‘Acem [15a] vilâyetlerinde gâyet ile ıssılar vâkı‘ ola. Ve dağı çekirgelik ola. ²⁴Ve Mağrib ilinde azîm fitne ola ve katl çok vâkı‘ ola ve dağı şofıra şulh ²⁵ideler.

Üçüncü, bu ayda gün ağıllansa, Kostantiniyye’de ve mülk-i ‘Acem’de ²⁶kat kızlık ola ve tüccâr tâifesi ziyânda ola. Ve bu yıl galle ve ni‘met çok ²⁷ola ve yağ ve bal çok ola ve koyun bî-had ola ve dağı hurma gâyet ola. Ve de-²⁸-ryâlarda dağı gemiler garık ola. Ve bu yıl menfa ‘atsüz ola.

Dördüncü, ²⁹bu ayda ay ağıllansa, yağmur çok yağa ve ekin ve yağ ve bal gâyet ile bol [ola] ³⁰ve pâdişâh ‘adâlet eyleye. Ve şular ziyâde taşa.

Beşinci Bâb: Bu ayda ay ³¹çalkoyun görünse, şular az ola. Eger ayun bir ucı kalkurak görünse, ³²hastalıklar çok ola ve kesb ve ma‘îşet öküş ola ve emînlik ola. Ve ³³ba‘zuların kavlince bu yıl tâ‘ün ve mevt çok ola.

Altıncı, ³⁴bu ayda kuyruklu yıldız toğsa, ammâ şark tarafından görünse, ³⁵kahtlık ve fitne ve fetret çok vâkı‘ ola. Ve hastalıklar dağı vâkı‘ ola. ³⁶Ve eger uzun olan ucı kanık cânibe ise, ol cânibüñ hâli gâyet ³⁷yavız perişân ola. Eger süner gibi uzun olur-ise, iller ve şehirler zulm ³⁸ile ayakda kala. Ve pâdişâh iklimini kendü eliyle harâb ide. Ve renc ve hastalık ³⁹ola ve ‘Arab vilâyetlerinde tâ‘ün ola. Ve eger mağrib tarafında toğup ⁴⁰görünse, yaramaz adamlar peydâ ola, halkı zebün eyleyeler ve dağı şehirleri gârat ⁴¹ideler ve mallarını alalar. Ve dağı vilâyet-i ‘Acem’de kahtlık ola ve

fitne vâki' ola ²⁰ve illerde huşümet ve ceng ve cidâl vâki' ola ve dağı maşrık vilâyeti ²¹ucuzluk ola ve emînlik ola.

Yidinci Bâb: Bu ayda yıldız çok düşse, ²²yemiş kıt ola ve koyun kırıla. Ve pâdişâh düşmâna zafer bula. Ve eger ²³düşen yıldız büyük ise, düşdüğü belde bir ulu kişi fevt ola. Ve bu yıl atlar [15b] çok kırıla. Ve ammâ yıl eyü ola. Ve kesb ve kazanç çok vâki' ola. Ve ²⁴askerden bellü begler kırıla.

Sekizinci Bâb: Bu ayda kavs-i kûzah ³görinse, maşrık tarafından bir ulu pâdişâh kendü iklimin harâb idüp zîr ü ⁴zeber eyleye ve katı 'avanlık ve fetretlik ola. Ve nice köyler ve şehirler harâb ola. ⁵Ve nice köyler şehir ola ve dağı nice şehirler köy ola. Ve nice yoğsullar ⁶bây ola, lâkin ekin ve biçin ve yem ve yemiş katı çok vâki' ola. Ve tavâr kırıla. ⁷Ve ba'zılar dimişler ki, pâdişâh kendi beglerin helâk ide. Katı ucuzluk ola, ⁸ammâ hastalık ve emrâz-ı muhtelif çok ola, huşuşan şehir-i Kostantiniyye'de. Ve ⁹ba'zılar dağı dimişler ki, kendü begleri bir ulu pâdişâhı helâk ideler. ¹⁰Ve ili ucuzluk ola. Eger mağrib tarafında görünse, iki leşker uğraş katı çok ¹¹ola ve katı kan dökile. Ve hem mağrib ve maşrık vilâyetleri kızılık ola ve nice şehirler ¹²ve köyler harâb ola. Ve Mısır sultânı, Rûm pâdişâhı ile ceng ve cidâl ide. Ve ihtilâf ¹³çok vâki' ola ve dağı emînlik olmaya. Ve Rûm pâdişâhı fevt ola, Allâhü a'lem.

Doğuzuncu ¹⁴Bâb: Bu ayda havâda harbe gibi 'alâmât maşrık tarafında görünse, ol tarafda ¹⁵fevt çok ola. Ve harb ve ceng ve cidâl ve katl ve kıtâl çok ola. Ve ekin ve biçin ¹⁶gâyetle eyü ola. Ve maşrık begi ile vilâyet ala. Eger mağrib tarafında görünse, bir ulu kişi ¹⁷fevt ola. Ve dağı bir ulu kişi pâdişâha 'âsî ola ve halâyık tarafeyn ola çok kan ¹⁸dökile, gâyet şâh üstün ola ve ba'dehü emînlik vâki' ola. Ve Maşrık ilinde ¹⁹hayvân kırıla ve ot ve biçin ve ekin ve banbuğ öküş ola.

Onuncu ²⁰Bâb: Havâda canavar şekli görünse, iki sultânı birbiriyle uğraşa, ²¹çok ceng vâki' ola ve bir dağı ola ve azîm fitne vâki' ola ve ²²dağı erâcîf haberler çok söylene, Allâhü a'lem.

On Birinci Bâb: Bu ayda havâda ²³'acâyib nesne görünse, cârîye kırıla ve kızılık vâki' ola ve tüccâr hüsrân [16a] ola. Ve fetretlik dağı çok ola ve ba'dehü emînlik ola. Ve maşrık cânibinden leşker cem' ²⁴ola ve ceng ve harb vâki' ola ve dağı tüz def' ola. Ve 'Arab illeri i'âde ola. Ve kızılık ²⁵dağı vâki' ola. Ve Şâm'da leşker cem' ola. Deryâlarda gemiler çok garç ola, Allâhü a'lem.

⁴On İkinci Bâb: Bu ayda havâda âvâz işidilse, müfâcât ölümü çok ola, ⁵ve yây mevsimi katı ıssı ola ve yağmur çok yağa. Ve yıl eyü ola ve meyve az ola. Ve bir ⁶ulu pâdişâh helâk [ola.] Ve dağı leşker cem' ola ve kan mübâlağa dökile. Ve fetret çok vâki' ola. ⁷Ve yimiş ağaçlarına zevâl irişe. Ve katı hastalık ola. Ve orta güz ayı içlerinde ⁸korculuk ola. Ve Mısır sultânına a'dâ katı cevr ideler. Ve Hicâz ve Şâm iklimi ⁹katı kızılık ola, Allâhü a'lem.

On Üçüncü Bâb: Bu ayda havânuñ kenârında kızılık ¹⁰görinse, görindügi tarafında fetret ve fitne vâki' ola. Eger maşrıq tarafında görünse, ¹¹kahtlık ve tâ'ün vâki' ola. Ve dağı kış katı ola ve şar çok yağa. Eger mağrib ¹²tarafında görünse, bu zikr olunan ahkâm mağrib tarafında vâki' ola.

On Dördüncü ¹³Bâb: Bu ayda gök gürlöse, ammâ ayun yigirmisine varınca yidi kerre gürlöse, cevr ¹⁴ve fitne ve tâ'ün çok ola, ekşerinüñ ölümü ola. Ve erâcîf haberler çok ¹⁵vâki' ola. Ve ucuzluk ola ve dağı huşuşan Yemen ve Hicâz ikliminde gemiler gark ¹⁶ola. Eger gök katı gürlöse, beyne'l- halâyık 'adâvet ve kin çok ola. Ve halâ-17-yık dağı servete meşğül olalar. Eger ayun yigirmisinden otuzına degin ¹⁸gürlöse, begler bâğîlik eyleyeler ve harb ve cidâl çok vâki' ola. Eger gök ¹⁹gürlöse, lâkin tolu yağsa, halâyık refâhiyyetde olalar ve cümle ni'metler firāvân ola. ²⁰Eger ayun âhirinde gürlöse, bu zikr olunan ahkâm gelecek yılda vâki' ola.

On ²¹Beşinci Bâb: Bu ayda yıldırım vâki' olsa, yağmur kıt ola ve şular çoğalalar. ²²Ve ekin ve ta'am kıt ola ve şavaş ve fetret ve talğalık ola, Allâhü a'lem.

²³On Altıncı Bâb: Bu ayda şâ'ika vâki' olsa, ve yâhüd od vâki' olur [16b] ve taş yağsa, kızılık ve kaygu ve tefekkür ve fitne çok vâki' ola. Ve şâhân ²biribiriyle ceng ideler ve dağı katl ve talğalık çok vâki' ola ve yıl menfa'atsüz ³ola.

On Yidinci Bâb: Bu ayda katı yağmur yağsa, emrâz-ı muhtelifе çok ola ⁴ve hâmile 'avratlar hamlin düşüre. Revc-i ma'ışet güç ola ve dağı kıtlık ve tarlık ⁵vâki' ola, Allâhü a'lem.

On Sekizinci Bâb: Bu ayda tolu yağsa, ⁶kızılık ve kahtlık vâki' ola ve fitne delim ola ve dağı huşümet ⁷ve hastalıklar ve inkılâb çok vâki' ola.

On Tokuzuncü ⁸Bâb: Bu ayda toprak ve yâhüd kızıl toz yağsa, bu yıl ⁹yağmur az yağa ve emrâz dağı çok ola. Ve hubûbât ve galle çok ¹⁰ola ve pâdişâh 'adl eyleye.

Yigirminci Bâb: Bu ayda kıtâ toz kıpsa, ¹¹yaz faşında kıtâ ıssılar ola. Ve dağı ekin az ola ve yağmur az ¹²ola. Ve uğrılar ve harâmiler baş kalduralar ve pâdişâh-¹³-lara ‘adâvet ve şavaş ideler. Ve talkalık ola ve kıan çok dökile ¹⁴ve halâyık emîn olmayalar.

Yigirmi Birinci Bâb: Bu ayda kıtâ yel esse, ¹⁵Zengibâr ve Hind iklimi kahtlık ola. Ve şular az ola ve yimiş olmaya ¹⁶ve kıoz çok ola. Ve eger yel eser iken ma‘an yağmur yağsa, gâyet ¹⁷ile kıar düşe ve kış kıtâ zahmetli ola. Ve çekirgelik ola ve galle az ola. ¹⁸Ve illerde hıyânet ve hayınlık çok ola ve üreye. Ve banbuk bitmeye. Ve Rûm ¹⁹ili fetret ola ve ‘Arab’da ihtilâf çok ola. Ve deñizde gemiler garķ ²⁰ola.

Yigirmi İkinci Bâb: Bu ayda kıurbağa veyâ şoğulcan ve yâhüd ²¹kurt yağsa, halk tarlık göreler, kahtlar vâkı‘ ola, ekine âfet irişe.

²²Yigirmi Üçüncü Bâb: Bu ayda yir deprense, yimiş çok vâkı‘ ola ²³ve muhâlif yeller ese ve yıl sonunda ‘avratlara mevt vâkı‘ ola. [17a] Ve Bâbil ve Horasân iklimi gâyet kızılık ola. Ve tavar muhkem kıırıla. Ve yağmur ²çok ola. Ve bir ulu kimesneye mevt irişe. Eger evrâķ dirse şöyle ki ³halâyıķa kıorku düşe. Ve Rûm ili kahtlık ola ve kıırķun ola ⁴ve dağı açlıķdan ekşeri kıırıla. Ve begler bu yıl fevt ola, ekşeri öle. Ve ba‘zı ⁵rivâyetde bu yıl kıtâ ceng vâkı‘ ola. Ve kâfir illerinde fitne çok vâkı‘ ⁶ola ve dağı kıan çok dökile. Ve Kıostantiniyye’de ve Diyâr-ı bekir’de sıtmalık çok ola. ⁷Eger yir gice ile deprense, ol vilâyetde bir şir yıķıla. Ve ol vilâyetün pâdişâhına ⁸kendü kıulları ‘âşî ola, ammâ helâķ olalar. Fitne çok vâkı‘ ola, ‘âkıbet şâh ⁹gâlib ve zafer ola. Ve yây faşlı ıssı ola. Ve Maşrıķ ili harâb ola yıķıla. ¹⁰Eger yir deprendiği vaķt tolu yağsa ve yâhüd ol sâ‘at yağmur yağsa, ¹¹Mağrib ve Bâbil pâdişâhları vilâyet feth eyliyeler, düşmânları kıahr ola. Eger ¹²yir deprendüğü vaķt toğan ay otuz güne gelse, gâyet ile ucuzlık ¹³ve ni‘met vâfir ola. Ve galle ve kıoyun çok ola. Ve ol yirin pâdişâhı, ¹⁴bir ulu şehri güci ile feth eyliye; a‘dâsı hor ve zelil ola. Ve Bâbil’de ¹⁵zahmet ve kızılık çok vâkı‘ ola. Eger yir ayun yigirmi toķuzında ¹⁶deprense, hastalık ve ölüm çok vâkı‘ ola, Ammâ yıl âhîrinde menfa‘atlar ¹⁷ve yağmurlar çok yağa.

Yigirmi Dördüncü Bâb: Bu ayda yir gürlöse, ¹⁸ekin ve ot az ola. Ve guşsa, elem çok vâkı‘ ola. Ve erâcîf haberler çok ¹⁹söylene. Ve dağı pâdişâh bir pâdişâh ile şavaş ideler; ceng üzeri-²⁰-nde birisi düşüp öle. Ve yetmiş iki [mille] ziyân irişe. Ve kıan çok ²¹dökile ve muķâtele ola. Ve kıış ve ton ve kıar gâyet ile çok ola. ²²Ve dağı tavar kıırıla. Ve fitne ve ceng ve cidâl ve harb ve kııtâl kıtâ ²³çok vâkı‘ ola.

Yigirmi Beşinci: Bu ayda tuman vâki¹ olsa, [17b] tüccâr tâifesi ziyân eyliyeler ve erâcîf haberler çok ola ve pâdişâhı² ile harb ve ceng ideler ve fetret irişe. Ve dört ayaklı hayvânât³ kırıla. Ve ekin ve biçin katı kıt ola.

Yigirmi altıncı bāb, busarı⁴ olmasını beyan ider: Bu ayda busarı vâki⁵ olsa, tâcirân⁶ ziyân ideler. Ve Rûm pâdişâhı a'dāsına manşûr ve muzaffer ola. Ve şehr-i⁷ Kostantiniyye gâyet ucuzluk ola. Ve kâfir vilâyeti tâ'ün çok⁸ ola. Ve ekşeri ve 'Acem şahı, Rûm pâdişâhına mu'î⁹ ve münkâd olup, gelüp¹⁰ eşigine yüz sürüp ba'dehü vilâyetine gide. Ve pâdişâhuñ cemî' a'dası¹¹ ma'khûr ve münhezim olup, kendüleri manşûr ve muzaffer ola. Ve yıl dağı¹² gâyet ile ucuzluk ola ve gelecek yıl dağı buğday ve çayır ve arpa ve burçak¹³ ve sâire-i hayvânât, her ne ki var ise gâyet ile firāvân ola.

Melhame-i¹⁴ şânî

Ber kavli-i ba'zî müneccimîn be-şâbi'-i hâzîrân be-fihrist-i¹⁵ on iki, be- 'alâyim dağı on altıdur.

Evveli, Gün Tutulmak: Bu ayda¹⁶ gün tutulsa, efrenc çerisi Mağrib'e ve Mısır'a varup doğuşa, ammâ¹⁷ müsülmânlaruñ illeri üstün ola. Ve Rûm içinde narh miyân ola¹⁸ ve bir ulu kişi fevt ola.

İkinci, bu ayda ay tutulsa, ucuzluk ola¹⁹ ve teşvîş ve hastalık öküş ola. Ve yaz faşında katı ıssı ola.²⁰ Ve dağı hummâlar öküş ola.

Üçüncü, 3- Bu ayda ay ağıllansa, tavar²¹ ten-dürüst ola ve âdemlerde sevgülülük öküş ola.

4- Dördüncü²² bu ayda gün ağıllansa, bir ulu kişi eksile, yirine andan²³ bir ulu kişi otura, ayağı Rûm'a kutlu ola. Ve narh miyân ola.

²⁴Beşinci Bāb: Bu ayda elegim sağma toğsa, hâriciler öküş ola,²⁵ ammâ tez münhezim ola. Ve hâlâyık hâli selâmet üzere ola.

Altıncı [18a] Bāb: Bu ayda yir deprense, Rûm içinde kızılık ve teşvîş²⁶ öküş ola. Ve ekin tiz geçe. Ve harb çerisi maşırık²⁷ üzerine gele. Ve dağı bir katı yel esüp ardınca bir pâdişâh münhezim²⁸ ola.

Yedinci Bāb: Bu ayda katı yağmur yağsa, renc ve zahmet öküş ola ve yıl²⁹ menfa'atsüz ola.

Sekizinci Bâb: Bu ayda tolu yağsa, fitne ve harb ⁶ve kızılık ve renc ve zahmet ve ğuşsa ve ğam çok vâki' ola.

Tokuzuncu Bâb: ⁷Bu ayda toz kıpsa, ceng ve harb ola ve uğrı ve kıtâ'u't-tarik çok ⁸vâki' ola. Ve yağmur az ola. Ve pâdişâhlar arasında ceng ve savaş ola.

Onuncu Bâb: ⁹Bu ayda busarıksa, ceng ve harb olup ve kızılık ve hüsrân ve ğuşsa ¹⁰ve teşvîş öküş ola. Ve tavar ziyâde kırıla. Ve dağı yağış haberler çok vâki' ¹¹ola.

On Birinci Bâb: Bu ayda katı yel esse, kış zahmetli ola. Ve 'Arab arasında ¹²ihtilâf çok vâki' ola. Ve yıl hayırsız ola ve hayvânât ve nebâdât az ola ve ¹³dağı gemiler çok ğark ola.

12- On İkinci Bâb: Bu ayda saçlı yıldız toğsa, ¹⁴eğer maşrıksa tarafında doğsa, muhâlif fetret vâki' ola ve dağı hastalıklar ola. Ve ol ¹⁵yıldızın ucu kankı cânibe ise, ol tarafın hâli perişân ola. Eğer ol yıldız ¹⁶sünü gibi uzun olursa, iller ve şehirler zulm ile ayakda kıala. Pâdişâh kendü ¹⁷iqlimini kendü eliyle harâb eyleye. Ve renc ve hastalık vâki' ola. Ve 'Arab memleketinde vebâ ola. ¹⁸Ve eğer mağrib tarafında vâki' olursa, [borçlu?] adamlar çıkup halkı zebûn eyleye ve dağı şehirleri ¹⁹ğârât ideler ve çok mal alalar. Ve 'Acem iqliminde kahtlık ola ve fitne vâki' ola ve ²⁰dağı illerde huşûmet ve ceng çok ola. Ve Maşrıksa vilâyeti ucuzluk olup gâyetle ²¹emînlik ola.

13- On üçüncü bâb, bu ayda yıldırım olsa, ekin ve biçin vasaat ola. ²²Ve Bâbil ve Hırasân illerinde kahtlık olup, hastalık ola ve dağı hayvânât çok kırıla, ²³ammâ yıl soñu emînlik vâki' ola.

14- On Dördüncü Bâb: Bu ayda ay çalkoyun [18b] görünse, vilâyet-i Rûm eyü olup, sair vilâyetlerde düşmân çok olup, ²pâdişâh-ı Rûm cümlesine ğâlib olup, vilâyet feth eyleye. Ve şah-ı 'Acem mukahhar ³ola. Vilâyet-i Mağrib'de hastalık ve tã'un çok olup ve meyve dağı ⁴bitüp ve çoğı çüriye.

15- On Beşinci Bâb: Bu ayda yıldız düşse, ekin ⁵ve biçin olmaya, ammâ sair hubûbât çok ola. Ve erâcîf

Māh-ı Temmüzuñ ‘Alāmetini Beyān İder

Māh-ı mezbūr, ⁷Süryān dilince temmüz dirler, Rümca uliyus dirler; otuz ⁸gündür. Ve zebān-ı Türki’de orta yay dirler. Bu zıkr olınan ⁹ayda, mizāclar za‘if olur ve dağı ahlāt şaşurur, ¹⁰ıssı ziyāde olur. Ve yemiş çok yimeyeler, ammā oğlağ eti ¹¹yimek eyüdür. Ve aç-ıla bir pāre şovucağ şu içseler, eyüdür. Ve ıssı ¹²nesneler yimede ictināb ideler ki, mizāca serādet ve yübüset vi-¹³rür. Ve dağı ta‘amı çok yimeden ihtirāz ideler. Ve çok cimā‘ itmekden ¹⁴dağı haz[er] ideler, gayet şaķınalar.

Ve māh-ı mezbūrda vāki‘ olan ‘alāyimlerin ¹⁵ibtidāsıdur ki, yigirmi altı bāb üzerinedür ki, anı ‘ayān ve beyān ¹⁶ider, Allāhü a‘lem bi’s-şavāb:

Evvelki bāb, gün tutilması beyānındadır: ¹⁷Bu ayda gün tutilsa, Fārs pādişāhları gāyet ile ‘adl ideler ve begler ¹⁸pādişāhın fermānında olalar. Ve Rüm ili frenk ile āl ve mekr ideler. Ve ekin ¹⁹ve ot ve biçin az ola. Ve şovucağ ola. Ve Mağrib pādişāhı fevt ola.

²⁰İkinci bāb, bu ayda ay tutilsa, yağmur ve kar az yağa ve şular ²¹arta ve şehirler şudan helāk ola. Ve adamlara ziyān irişe. Ve ²²buğday gāyet ile çok ola. Ve katı ıssılar ola. Ve güz faşında hastalık ²³ola. Ve arpa çok ola ve erik ve balık ve şu kuşları çok ola- [19a]-dur, Allāhü a‘lem.

Üçüncü bāb, bu ayda gün ağıllansa, pādişāh kendü şehrinde ²⁴helāk ola ve ili teşviş ve kayku ve korqu ola. Ve bāzırgānlara ziyān ²⁵irişe, harāmilerden ve dağı uğrılardan ve şubaşılardan begler egile.

⁴Dördüncü bāb, ay ağıllanmasınun beyānında: Bu ayda ay ağıllansa ⁵delil kılar kim, kar ve yağmur çok ola ve yazın canavarlara kıran yetişe. ⁶Ve dağı begler arasında şavaş ola ve yalan haberler söylene. Ve ekin ve biçin ve ⁷sāir hayvānāt gāyet ile çok olup, ucuzlık vāki‘ ola.

Beşinci ⁸bāb, ay çalkoyun görünmesinun beyānındadır: Bu ayda ay çalkoyun ⁹görinse, kar ve yağmur çok ola. Eger ayun bir ucı kalkurağ görünse, hürmetlü ¹⁰kişilere elem irişe ve dağı ucuzlık vāki‘ ola. Ve eger ay tamam yan yatur görünse, ¹¹bu yıl ni‘metler bolluk ola ve buğday ve arpa ve çayır ve dağı sāir hayvānāt, ¹²her ne var ise, gāyet ile çok olup, ucuzluklar vāki‘ ola.

Altıncı ¹³bāb, kıyruklı yıldız toğmasınun beyānındadır: Bu ayda kıyruklı ¹⁴yıldız toğsa, elem ve renc sünügilikler çok vāki‘ ola ve yıl yaramaz ola. ¹⁵Ve

hastalık ve t̄â'ün çok vâki' ola. Ve eger kıyruklı yıldız doğduğı vakt ¹⁶havada ün işinildse delil budur ki, ol yılda yavuz 'amellerinde hısm ¹⁷ide. Ve pâdişâhlara da helâklik ola. Ve ilkiya ölüm çok vâki' ola. ¹⁸Ve eger kıyruklı yıldız doğduğı vaktde zühre yıldızınıñ rengi göklerde renkli ¹⁹olmaz ise, ol şehirde korku çok ola.

Yidinci bāb, çok yıldız düşse, ²⁰bu ayda yıldız düşse, pâdişâhlar çeri ile uğraşalar ve çok kan dökile, ²¹teşvîş ve belâ ve renc ve kaygu çok vâki' ola. Eger düşen yıldız büyük ise, ol tarafda ²²bir ulu pâdişâh helâk ola.

Sekizinci bāb, kavş-i kûzah görünmesinüñ ²³beyânındadır: Bu ayda kavş-i kûzah görünse, maşriğ tarafında ot ve ekin [^{19b}] ve biçin gâyet ile çok bite. Ve bu yıl çok adam kırıla. Ve maşriğ pâdişâhı ²⁴ile kâfirler ceng idüp uğraşa ve t̄âife-i küffâr 'acızlık göstere. Ba 'dehü ³eylük vâki' ola. Eger mağrib tarafında görünse, koyuna ve ilkiya kıran gire. Ve Mısır ⁴sultânı ve Filistîn pâdişâhı mâ-beyninde çekişme ve 'adâvet vâki' ola ⁵ve 'azim fitne vâki' ola. Ve Mağrib ilinde teşvîş ola.

Doğuzuncı bāb, ⁶havada harbe gibi 'alâmet görünmesinüñ beyânındadır: Bu ayda havâda ⁷harbe gibi bir 'alâmet maşriğ tarafında görünse, ol şehriñ pâdişâhı kendü ⁸ilinden gide ve ol ilde ekin ve biçin ve ni'met ve yimiş çok vâki'ola. Eger ⁹mağrib tarafında görünse, pâdişâhlar biribirile çekişüp 'adâvet ideler ¹⁰ve çok kan dökile, 'akıbet şulh olalar, Allâhü a'lem. Temmet.

Onıncı ¹¹bāb, bu ayda canavar şekli görünse, begler ceng eyleyeler ve şavaş ¹²öküş vâki' ola, cümleden ol pâdişâhı helâk ideler ve fitne ve ¹³teşvîş delim vâki' ola, Allâhü a'lem.

On birinci bāb, bu ayda bir 'acâyib ¹⁴'alâmet görünse, bir ulu pâdişâh helâk ola. Ve şâhân re'âyâya ¹⁵zulm ideler. Ve ot ve biçin ve ekin çok bite ve şatu bâzâr çok ¹⁶vâki' ola.

On ikinci bāb, bu ayda havâda âvâz işidilse, Mağrib ilinde ¹⁷kızılık vâki' ola ve tarlık dağı vâki' ola ve ol vilâyetüñ pâdişâhı ¹⁸helâk ola. Ve canavar kırıla.

On üçüncü bāb, bu ayda gök kenârında ¹⁹kızılık vâki' olsa, ceng ve kıtâl ve fitne vâki' ola ve kan dökile. ²⁰Ve eger dūd gibi yeldürürse, kızılık ola ve añsuzın ölüm vâki' ola. ²¹Ve Taberistân ilinde üç yıl çekirge ola. Ve eger kızılık mağrib tarafında ²²görünse, müsülmânlar ile frenk mâ-beyninde ceng ve fitne vâki' ola ve kan ²³dökilmek çok ola, müsülmânlar gâlib ola.

On dördüncü, bāb bu ayda [20a] gök gürlerse, ammā ayun evvelinde vāki' olsa, pādişāh helāk ola. Ve 2taḥıl fesāda vara. Ve eger ayun ortasında gürlerse, şāh, şāh ile yıla degin 3ceng eyleyeler. Ammā Bābil iklimi rāhatta ola. Ve ekine āfet irişe ve ılgı kırıla ve 4daḥı ölüm çok ola. Ve eger ayun öninde gürlerse, Bābil vilāyetinde katı ceng 5ola ve bundan ğayrı vilāyetler ot ve rāhat ve hoş ola ve yimiş daḥı çok ola. 6Eger ayun āhirinde gürlerse, kızılık ola, ammā yıl soñda eylük vāki' ola. Ve sene āhiri 7eyü gele. Ve eger gök gürlere iken tolu yağsa, kış katı ola. Eger gürlüdüğü vaqt ayun 8nūri artık olsa, ne 'üzü bi'llāh, Tanrı'dan ḥışm ola; ayılar ve ayruḥ canavarlar helāk 9olalar. Ve ol ilin pādişāhi helāk ola ve kızılık ve tarlık ola. Ve eger ayun 10eksüginde gürlerse, bu aḥkām gelesi bu yıl vāki' ola.

On beşinci bāb 11bu ayda yıldırım şakısa, Bābil ilinde ulu pādişāh fevt ola ve fitne üreye 12ekin ve nebādāt oñmaya ve yıl soñında katı kızılık vāki' ola. Ve kış uzun olmaya 13ve yağmur daḥı çok yağmaya. Dānyāl 'aleyhi's-selām dir ki, yağmur çok yağa ve uğrı 14ve ḥarāmī yayıla ve daḥı keçi kırıla. Allāhü a'lem.

On altıncı bāb, bu ayda sâ'ika 15vāki' olsa, ve yāḥūd havāda ot ve taş yağsa, ḥastalık ve ölüm 16ve kızılık vāki' ola ve kan dökilmek vāki' ola ve çekiş ve renc ve ḳayḡu ola 17ve çekirge daḥı çok vāki' ola. Ve tüccār tāifesi ziyān ideler.

On yidinci bāb, 18bu ayda katı yağmur yağsa, ekine ve taḥıla ziyān irişe ve mevt çok 19ola. Ve uğırlar ve ḥarāmiler çok ola ve ḡāyetle ziyān eyleyeler. Ve deñizde 20gemiler ḡarḳ ola.

On sekizinci bāb, bu ayda tolu yağsa, pādişāhān 21birbiri ile uğraşalar ve kan dökile. Ve yimişe āfet irişe ve kızılık 22ve daḥı tarlık vāki' ola. Ve ḥastalıklar vāki' ola ve yalan ḥaberler söylene.

On 23toḳuzuncı bāb, bu ayda toprak ve yāḥūd kızıl toz yağsa, ılkıya [20b] kıran düşe. Ve maşrıḳ ilinde teşvīş ola ve daḥı bir ulu pādişāh anda helāk 24ola ve çerisi delim helāk ola ve ulu kişilere çeriden ziyān dege.

Yigirminci 3bāb, bu ayda katı toz ḳopsa, ekine āfet dege ve şatu ve bāzār az ola ve şavaş 4delim ola. Ve canavarān kırıla, Allāhü a'lem.

Yigirmi birinci bāb, bu ayda katı yel esse, 5bir ulu pādişāh helāk ola. Ve şulalar ḳurıyup şoḡıla. Ve bazılar dimişler ki, yağmur 6çok yağa ve kış katı ola. Ve

Mağrib ili ve Rûm ili kızılık ola ve tã'ün ola. ⁷Ve il ve vilâyet teşvîş ve endîşe ve zulm ve cevr ve haşârât ola. Ve çeri ⁸beyninde ola.

Yigirmi ikinci bâb, bu ayda kurbağa veyâ şoğulcan ve yâhūd kurt ⁹yağsa, ekine veyâ tahıla âfet irişe. Ve narhlar az ola. Vilâyet teşvîş ola. ¹⁰Ve re'âyâ, beglerden cevr ve zulm göreler. Ve dağı tüccâra ziyân irişe, harâmîlerden ¹¹ve uğrılardan ve bâğîlerden, gâyet ile eyü ola.

Yigirmi üçüncü bâb, bu ayda ¹²yir deprende, mevt çok ola. Ve eger deprendüğü vak[t]de yıldırım şakısa, ¹³bir ulu kişi helâk ola. Ve ol iklimde delim şehirler helâk ola ve ol ilde ¹⁴miñnet ve belâ çok ola. Eger ayuñ ikisinde dün ile deprende, Mısır pâdişâhı ¹⁵helâk ola ve yâhūd Bâbil ve Hırasân illerinde fesâd ve fitne çok vâki' ola ¹⁶ve kan dökile, çok.

Yigirmi dördüncü bâb, bu ayda yir gürele, pâdişâhlar ¹⁷harb ve kıtâl ve ceng ve cidâl ideler ve gâyet ile kıran ola ve tarlık ola. ¹⁸Ve narhlar, kızılık vâki' ola. Ve teşvîş ve fitne ve kaygu, endîşe çok vâki' ¹⁹ola. Harâmîlerden ve uğrılardan ve tâife-i tüccâra ziyân irişe.

Yigirmi beşinci ²⁰bâb, bu ayda tuman vâki' olsa, mevt çok vâki' ola. Ve yigitlere ve oğlan-²¹-cuqlara hastalık delim ola. Ve ol il yad çeri elinde helâk ola ve adamlar anda ²²'azîm helâk ola. Ve Rûm sultânı a'dâsınuñ cemî'sine manşûr ve muzaffer ²³ola. Ve 'Acem şâhı fevt ola. Ve Bâbil ve Hırasân vilâyeti bir miqdâr kahtlık olup, [21a] yine tüz def' ola. Ve tâife-i küffâra muhkem tã'ün girüp, vilâyetlerin harâb ²⁴olup, pâdişâh-ı İslâm feth idüp zabt eyleye.

Yigirmi altıncı bâb, bu ayda ²⁵busarık olsa, yigitler ölümü ve oğlancuqlar ölümü ve 'avratlar ölümü ²⁶'çok vâki' ola. Ve şehir-i Kostantiniyye'de gâyet ucuzluk ola ve pâdişâh-ı İslâm ²⁷a'dâsına muzaffer ola. Ve dağı vilâyet-i 'Acem'de fitne ve harb ve kıtâl ve ceng ve cidâl ²⁸vâki' ola, 'âkıbet şâh-ı 'Acem maqhûr olup, vilâyetini pâdişâh-ı İslâm zabt ²⁹eyleye. Ve her vilâyetlerde gâyetle ekin ve biçin ve yimiş ve ot çok vâki' ola ³⁰ve dağı ucuzluklar vâki' ola ve dağı gelesi yıl ve buğday ve arpa ve ot ve yimiş ve çayır ³¹gâyet ile oña olup, ucuzluk vâki' ola, Allâhü a'lem ve ahkem.

Melhame-i Sâni

Ber-kavli ¹⁰müneccimîn be-‘alâyim on altı be-tâbi‘-i temmüz şüd⁸.

Birinci, gün ¹¹tuğlsa, kızılık ola ve Rûm içinde kan öküş ola ve erâcîf ¹²haberler zâhir ola. Havâric zâhir ola, çerileri. Ve muhâlif yeller ese, ağaçlar yıkıla.

¹³İkinci bāb, bu ayda ay tuğlsa, katı kızılık ola ve Rûm içinde yir deprene. ¹⁴Ve şular az ola ve yağmur az yağa. Ve dağı erâcîf haberler öküş ola.

Üçüncü ¹⁵bāb, bu ayda gök gürlése, süñülük olup, ölüm delim vâki‘ ola.

Dördüncü bāb, ¹⁶bu ayda gün ağıllansa, katı ıssı ola ve yıl âsûde olup ve dağı ¹⁷bir kaç renc delim ola. Ve yimiş eyü ola. Ve kânün-ı evvelde qar delim ola ve kış katı ola.

¹⁸⁵- Bu ayda ay ağıllansa, şavaş ve fitne delim ola, amnâ fitne ehli ¹⁹tiz helāk ola ve yıl soñı eyü ola.

6. bāb, bu ayda elegim sağma toğsa, şavaş ²⁰olup ve kan öküş ola.

7. bāb, bu ayda yir deprene, pâdişâhlar arasında ²¹fitne ve muhâlefet öküş ola. Ve çeri uruşup, ba‘dehü kırılmak delim ola. Ve çeri ²²elinden bolluk ziyân ide. Ve uçlarda çekirge ola. Ve Rûm içinde narğ miyân ola. Ve göz ²³ağrısı ve uyuz delim ola.

8. bāb, bu ayda katı yağmur yağsa, ekin az vâki‘ ola [21b] ve yimiş hayli ziyâde ola ve dağı biçin helāk ola. Ve sıtma marazı çok ola. ²Ve sam yeli olup, verem hastalığı çok vâki‘ ola. Ve dağı gemiler çok garğ ³ola ve tavar kırıla.

9. bāb, bu ayda tolu yağsa, harb ve kıtâl çok ⁴ola ve ma‘işet tar ola ve dağı pâdişâhlara hastalık delim ola. Ve ⁵kezzâb ve hâin çok ola.

10. bāb, bu ayda katı toz kopsa, halk ⁶arasında bolluk fitne ola ve ceng ve guşsa ve teşvîş vâki‘ ola ⁷ve yıl menfa‘atsüz ola. Ve ekin olmayup az ola. Ve kıtâl ve harb öküş ⁸ve çok çok ola.

11. bāb, bu ayda busarığ olsa, pâdişâha ziyân ⁹vâki‘ ola ve dağı yigitler ve oğlancuklar ölümü öküş ola. Ve ‘âşiler çok ¹⁰olup ve emîn ve amân az ola.

⁸ "Bazı müneccimlerin deyişine göre temmuz ayına bağlı olan ve on altı belirtiyi içeren ikinci melhamedir."

12. bāb, bu ayda **katı yel esse**, esdüğü ¹¹yirde bir ulu kişi helāk ola. Ve dağı ol yıl talgalık ola. Ve buñar şuları ¹²az ola. Ve güz aylarında yağmur çok yağup kış katı ola. Ve hastalık delim ola. ¹³Ve ‘adl az ola ve zulm çok vāki‘ ola. Ve galle kıt ola ve Rüm vilāyetinde ¹⁴kahtlık ola, ammā yaz eyü ola ve yimiş çok ola.

13. bāb, bu ayda yıldırım olsa, ¹⁵uğrı ve harāmī öküş ola ve köy adamları şehre koyula.

14. bāb, bu ayda ¹⁶ay çalkoyun görünse, diyār-ı şarkda düşmān cem‘ olup hasārāt ¹⁷ideler.

15. bāb, bu ayda kuyruklu yıldız toğsa, ammā maşrık tarafında toğsa, ol tarāfuñ ¹⁸halkı bir miqdār hüsrānda ola. Ve eger mağrib tarāfında görünse, ol cānibde ¹⁹galle az bite. Ve ceng ve huşümet ve harb ve kıtāl vāki‘ ola ve dağı bir ulu kişi fevt ²⁰ola.

16. bāb, bu ayda çok yıldız düşse, düşdüğü yirde fitne ve güşsa ola lākin ²¹tüz def‘ ola. Ve pādişāh-ı Rüm düşmānların üzerine gālib olup, manşūr ve muzaffer ²²ola. Ve Bābil ve Horasān ve vilāyet-i ‘Acem ve ol tarafda fitne ve güşsa ve ceng ve cidāl ²³ve katl ve kıtāl ve kıl ü kāl çok vāki‘ ola, pādişāh-ı İslām varup [22a] cümlesin fetḥ idüp, cümle düşmānların üzerine gālib olup, manşūr ²ve muzaffer ola, Allāhü a‘lem.

Melhame-i Şāliş

Ber kavlı-i ba‘zı müneccimīn be-³fihristi on dört be-tābi‘-i māh-ı temmüz⁹

Birinci bāb, bu ayda ⁴gün tütlsa, ot ve biçin ve ekin az ola ve Mağrib pādişāhı ⁵fevt ola.

2. bāb, bu ayda ay tütlsa, bu yıl yağmur vaḳti ile ⁶yağa ve dağı arpa ve buğday çok ola ve şehirler şudan helāk ola. ⁷Ve katı ıssılar ola ve güz faşlında hastalık vāki‘ ola.

3. bāb, bu ayda ⁸gün ağıllansa, bir pādişāh fevt ola.

4. bāb, bu ayda ay ağıllansa, yağmur ⁹ve ekin ve ni‘met çok ola.

⁹ "Bazı müneccimlerin deyişine göre temmuz ayına bağılı olan ve on dört belirtiyi içeren üçüncü melhamedir."

5. bāb, bu ayda kıyruklı yıldız toğsa, yıl yaramaz ¹⁰gele ve dağı hastalık ve tã'ün ola.

6. bāb, bu ayda kavş-i kũzah görünse, ¹¹ya'nī elegim sağma görünse, ot ve biçin ve ekin eyü ola. Ve bu yıl çok adamlar ¹²kırıla, yine tiz def' ola.

7. bāb. bu ayda gök gürlöse, bu ayun orta-¹³-sında şāh, şāh ile bir yıl degin ceng ideler, ammā Bābil iklimi rāhatta ¹⁴ola. Ve ekine āfet irişe ve ılıkı kırıla ve ölüm çok ola. Eger bu ayuñ ¹⁵önünde gürlöse, Bābil'de katı ceng ola ve kalan vilāyetlerde hoş ola. Ve ¹⁶yimiş çok ola. Eger bu ayuñ ortasında gürlöse, kızılık ola. Ve eger gürler iken ¹⁷ay tütülsa, kış katı ola. Eger bu ayuñ āhirinde gürlöse, bu nişānlar ¹⁸gelecek yılda ola ve halk rāhatda ola.

8. bāb, bu ayda yıldırım olsa, ya'nī ¹⁹şimşek olsa, halāyık bir miqdār guşsa çeküp ba'dehü rāhatda olalar.

9. bāb, ²⁰bu ayda katı yağmur yağsa, bu yılda galle eyü olup meyve çüriye ve dağı yimişe ²¹āfet irişe ve hastalık çok ola.

10. bāb, bu ayda tolu yağsa, yağduğı vilā-²²-yetde kızılık ola, tiz def' ola. Ve ol vilāyetüñ pādişāhı fevt ola. ²³Lā ya'lemü'l-ğayba illa'llāh¹⁰.

11. [bāb] bu ayda katı bād esse, yağmur çok [22b] yağa kış katı ola. Ve Mağrib ili ve Rüm ili kızılık ola ve dağı tã'ün ²ola.

12. bāb, yir deprense, ceng ve cidāl ve kıtāl ve huşümet olup ³ve dağı kızılık ola. Ve eger yir gice ile deprense, Mısır şāhı helāk ola.

13. ⁴bāb, bu ayda kurbağa ve şovulcan yağsa, bāğ olmaya ve yıl soñı kızılık ⁵ola ve hastalık dağı çok ola.

14. bāb, bu ayda busarığ olsa, tã'ün ola ve ⁶hastalık çok vāki' ola.

Melhame-i Rābi'

Ber-ķavli ba'zı müneccimün ⁷be-fihristi toķuz tābi' māh-ı temmüz¹¹

¹⁰ Ayetin bir bölümüdür: bk. Kur'an, 27/65. "Bilinmeyeni Allah'tan başkası bilemez."

¹¹ "Bazı müneccimlerin deyişine göre temmuz ayına bağılı olan ve dokuz belirtiyi içeren dördüncü melhamedir."

1. Bu ayda ay ağıllansa, harb ⁸vāki' ola şarkdan çok kimesne fevt ola.

2. bāb, bu ayda gün tütülsa, ⁹āfet buğdaya irişmeye.

3. bāb, bu ayda ay tütülsa, mülk-i Rūmuñ ¹⁰üzerine āfet irişe, helāk ola.

4. bāb, bu ayda gün ağıllansa, ¹¹hamr şedid ola ve berd şedid ola ve telh [...] ola ve nās sālīm ola.

¹²⁵. bāb, bu ayda yıldız düşse, fitne ve guşsa ola ve yalan haberler çok ¹³söylene, ammā halk rāhat ola.

6. bāb, bu ayda kavş-i kūzah görinse, ¹⁴göründüğü yerde fetret ola ve vilāyet-i Rūm āsūde ola.

¹⁵⁷. bāb, bu ayda ra'd vāki' olsa, ya'nī gök gürlese, vuḥūşuñ helā-¹⁶-kine delālet ider ve ğam behāyim helākine delālet ider ve daḥı tā'un ¹⁷vāki' ola.

Sekizinci bāb, bu ayda zelzele olsa, ehl-i maşrıkdan ¹⁸katl ve kıtāl ve ceng ve cidāl ve huşūmet sene tamāmına deġin ¹⁹vāki' ola. Ammā soñı rāhat ola. Lā ya'lemü'l-ġayba illa'llah¹².

9. bāb, ²⁰bu ayda yıldırım olsa, harāmī çok vāki' olup çok yire ziyān ²¹ideler, çoġı soñra helāk olalar, Allāhü a'lem.

²²Altıncı Bāb

Māh-ı Aprıl¹³üñ 'Alāyimin Beyānındadır

Mā-mezbūr, Süryān ²³dilince april dirler ve Urumca aġıstoz buyunılır ve otuz bir [23a] gündür. Ve zebān-ı Türkī'de āḥir yay dirler. Bu zıkr olınan ayda ²mizāclar kavī olur ve aḥlātuñ taḥlil az olur. Ve ekşer zamānda ³zūkām vāki' olur. Ve şimāl yelleri harekete gelüp. Ve şovuk nesnelere ⁴yimek eyüdüdür ve daḥı nar, dürlü şorba ve oġlaġ eti yimek eyü- ⁵-dür ve güllāb ve reyāḥin koġlamak ġāyet ile eyüdüdür. Ve çok

¹² Ayetin bir bölümüdür: bk. Kur'an, 27/65. "Bilinmeyen Allah'tan başkası bilemez."

¹³ "Ağustos" olmalıdır. Müstensih hatası. Bu bölümün diğer melhamelerinde de bu kelime "april" şeklinde yazılmıştır.

cimā' 6'itmekden ve hamāmdan ve müşhīl otlardan ve çok hareket itmekden gāyet 7'ile ictināb ideler.

Ve māh-ı mezbūrada vāki' olan 'alāyim yigirmi altı 8'bāb üzerine beyān ider, dört nev' [üzere.]

Melhame-i evveliñ 'alāyimün 9'beyānındadır:

Evvelki bāb, gün tutilması beyānındadır: Bu ayda gün tutilsa, 10'bir ulu pādīşāh helāk ola. Ve teşvīş ve belā çok ola. Ve taḥlīl ve ni'met 11'çok ola. Ve narḥdan arta. Ve bazirgānāt aşşı itmeyeler, harāmī ve uğrılar 12'sebebinden. Ve daḥı ba'zılar dimişlerdür ki, ekin oñmaya ve yağmur az ola. 13'Ve Bābil'de ḥastalık vāki' ola. Lā ya'lemü'l-ğaybaillā'llāh¹⁴.

İkinci bāb, bu ayda 14'ay tutilsa, ol ile yad çeri gele. Ve Bābil ili bolluk veyā varlık ola. 15'Ve ceng ve fitne ve kan dökme çok vāki' ola. Ve Bābil pādīşāhı düşmānlarını 16'helāk ide. Ve qar ve yağmur çok ola. Ve adamlarda mevt çok ola. Ve vilā-17.-yet-i Şām'da çekiş ve şavaş ve kan dökme çok ola. Ve kızılık 18've ḥastalık ola ve daḥı kış muḥkem ola ve daḥı yüklü ḥātunlar ḥamillerin 19'çok düşürelere. Lā [ya'lemü'l-ğayba illā'llāh.

Üçüncü bāb, bu ayda gün ağıllansa, 20'ol ilde yidi yıla degin teşvīş ve fitne çok vāki' ola ve ılkı ölümü 21'delim ola. Ve narḥlar ucuzluk ola. Ve 'ulemā arasında çekiş delim ola. Ve şatu ve 22'bāzār az ola ve ğarb ihtilāf ve ceng ve cidāl ve kızılık çok vāki' 23'ola.

Dördüncü bāb, bu ayda ay ağıllansa, ılkılar üreye, dimişler, [23b] arta ve tağ canavarları kırıla. Ve narḥlar ucuz vāki' ola ve il emīnlik ola 2' ve tendürüstlük ola. Ve daḥı yaz faşlı kütlu ola, ammā emrāz-ı muḥtelife çok 3'ola ve daḥı yağmur az yağa.

Beşinci bāb, bu ayda ay çalkoyun görünse, 4'yimiş gāyet öküş ola. Ve eger bir ucu kalkurak görünse, gāyet ile bolluk 5'ola. Egri görünse, kızılık ola ve tarlık vāki' ola ve ılkıya kıran girüp 6'muḥkem kırıla. Ve eger kamer peymānı birle toğar ise, taḥıl ve arpa ve 7'buğday ve üzüm gāyet ile çok ola. Ve eger ğurre-i muḥarrem olursa, bir ulu pādīşāh 8'helāk ola. Ve korqu ğayku ve fitne ve ceng ve cidāl ve katıl ve kıtāl ve kan 9'dökme çok vāki' ola.

¹⁴ Ayetin bir bölümüdür: bk. Kur'an, 27/65. "Bilinmeyeni Allah'tan başkası bilemez."

Altıncı bāb, bu ayda kuyruklu yıldız toğsa, bir u-¹⁰-lu pādīshāh helāk ola. Ve ‘Irak’da iki pādīshāh biribiriyle uğraşa ve ara ¹¹yirde çok leşker kırıla. Ve dağı Bābil pādīshāhı düşmānına gālīb ola ve guşsa ve ¹²ölüm çok ola. Ve eger mağrib tarāfında toğarsa, Bāris ve Germān illerinde üç ¹³yıla degin kızılık ve dağı tarlık ola. Ve eger yıldız görindükde tolu yağsa, ¹⁴narhlar ucuz ola ve hastalık ve sıtma çok ola.

Yidinci bāb, bu ayda havā-¹⁵-dan çok yıldız düşse, ol ilüñ pādīshāhı helāk ola ve benī ādem ¹⁶biribiriyle çekiş ideler ve teşvīş ve guşsa çok ola, uğrılar ¹⁷ve harāmiler sebebinden. Ve ot ve biçin dağı tahıl gāyet ile çok ola.

¹⁸Sekizinci bāb, bu ayda kavş-i kūzah maşrıq tarāfında görinse, ve Māçin ¹⁹ilinde kızılık ve tarlık olup ve dağı hastalık çok ola. Ve eger mağrib ²⁰tarāfında vāki‘ olsa, Mağrib’de ve Bāris ikliminde fitne ve belā ve uğraş ve ²¹çekiş çok ola. Ve bir ulu pādīshāh helāk ola, Allāhü a‘lem bi’s-şavāb.

Tokuzuncı ²²bāb, bu ayda harbe gibi havāda ‘alāmet vāki‘ olsa, şark tarāfında olsa, ²³şavaş ve dürtüşmek vāki‘ ola. Ve eger mağrib tarāfında görinse, kurt ve kuş [24a] insāna ziyān irgüre. Ve Fars ve Ḥorasān illerinde üç yıla degin uğrıdan ²renc ve belā göreler, dükeli şehirlere arasında şavaş ve ceng ola.

Onuncı bāb ³havada canavar şekli görinse, ol vilāyetüñ pādīshāhı helāk ola ve il çeriden ⁴delim zahmet göre. Rāhatlıktan dürlü dürlü şafālar irişe, Allāhü a‘lem bi’s-şavāb.

⁵On birinci bāb, bu ayda havāda bir ‘acāyib nesne görinse, uğrılar kuvvetde ola ve ⁶mevt ve kaygu ve endişe ve fitne ve teşvīş çok ola ve Bābil ilinde ot ve ⁷ekin çok ola, Allāhü a‘lem.

On ikinci bāb, bu ayda havāda āvāz işidilse, ⁸katı hastalık ola ve bir ulu pādīshāh helāk ola ve teşvīş ve kaygu vāki‘ ola. ⁹Ve harāmī sebebinden, gāyet ile teşvīş [ola.] Ve kış katı ola.

On üçüncü bāb, bu ayda ¹⁰gök kenārında kızılık vāki‘ olsa, ammā maşrıq tarāfında vāki‘ olsa, kış katı ola ¹¹kar ve buz çok ola. Ve eger mağrib tarāfında vāki‘ olsa, fitne ve şavaş olup ¹²ve kan dökilmek çok vāki‘ ola ve mağrib tarāfında pādīshāhı düşmānlarını ¹³helāk ide.

On dördüncü bāb, bu ayda gök gürlerse, ekin ve ot çok ¹⁴ola ve yimiş çok ola ve hastalık dağı gāyet ile öküş ola. Ve eger gök ¹⁵gürlerken yıldızlar düşse, bir pādīshāh

depelene ve şehirleri harâb ola. ¹⁶Ve eger gök, ay bu artuğundan gürlense, yıl tarlık ve kızılık ola ve ¹⁷meyve az ola, ammâ üzüm gâyet ile çok ola. Ve eger gök ay eksüğünde gür-¹⁸-lese, bağ ve zeytun oñmaya. Eger ayun otuzına varınca gürlense, ¹⁹bu zikr olunan hükümler gelisi yıl 'aksi ola.

On beşinci bâb, bu ayda ²⁰yıldırım şakısa, kayğu ve endişe çok ola ve teşvîş dağı vâki' ²¹ola. Ve yalan haberler söylene. Ve ol yıl pâdişâh helâk ola ve guşsa öküş ²²ola ve bu sebebden teşvîş ola. Ve yaz ayları gâyet ile ıssı ola ²³ve ammâ haraplık çok vâki' ola, Allâhü a'lem bi's-şavâb.

On altıncı bâb, bu ayda [24b] şâ'ika vâki' olsa, ve yâhūd od ve taş yağsa, çekiş ve savaş ve kan ²dökmek çok ola. Ve kış şovuk ola. Ve pâdişâhân biribiriyle ceng ideler ³ve müsülmânlar korkulu ve kaygulu ola ve dağı kâfirlere ziyân irişe. Ve uğrılar ⁴ve harâmiler delim ola, Allâhü a'lem.

On yedinci bâb, bu ayda katı yağmur yağsa, sebiller ve ⁵şular ve dağı ırmaqlar arta ve tağıla ziyân dege ve yimişe âfet irişe ve dağı katı ⁶hastalıklar ola ve canavarân kırıla ve dağı narhlar az ola ve mevt dürlü dürlü ⁷renc ve belâ çok ola ve renc sebebinden halk ahsız ola, Allâhü a'lem.

On sekizinci ⁸bâb, bu ayda tolu yağsa, narhlar az ola ve mevt ve dağı hastalıklar ve çekiş ve fitne ve kızılık ⁹ve kan dökmek ve merg-i müfâcât delim [ola.] Ve teşvîş ve zulm ve cevr çok ola. Ve yıl ¹⁰âhiri eyü ola ve re'âyâya eyelük çok ola. Ve adamlar ahvâli gâyet yavuz ola, Allâhü ¹¹a'lem.

On toktuzuncı bâb, bu ayda toprak ve yâhūd kızıl toz yağsa, Mısır'da ¹²ve Frenk ilinde kızılık ve ziyânlar çok ola. Ve uğrılar ve harâmiler sebebinden ¹³bâzırgânlara kayğu düşe ve delim endişe vâki' ola.

Yigirminci bâb, bu ayda ¹⁴katı toz yağsa, bu yıl kurak ola ve dağı şulalar ve ırmaqlar eksile. Ve ot ¹⁵ve biçin ve zeyte ve bağ ve şıra eksük ola. Ve ol toz kopan yire, od düşe. ¹⁶Ve yâhūd yir deprense, uğrılar ve harâmiler sebebi ile tâife-i tüccâra hazar irişüp ¹⁷ziyânlar olur, Allâhü a'lem.

Yigirmi birinci bâb, bu ayda katı yel esse, mağrib ¹⁸tarâfında kızılık ve kahtlık ola ve canavarân ölümü çok ola. Ve galle ve yağmur- ¹⁹-dan ve tolıudan âfet irişe ve ba'zı yirde tolu bağı harâb ide ve kış uza- ²⁰-k ola. Ve eger bād gice ile esse, Mısır ilini havâric tuta.

Yigirmi ikinci bāb, bu ayda ²¹ķurbaġa veyā Őovulcān ve yāhūd ķurt yaġsa, pādiŐāhān birbiriyle ķekiŐ ve ²²ħuŐümet ideler ve ķayġu ve endiŐe ķok ola. Ve beyne'n-nās ġastalık ķok ²³vāķi' ola. Ve taġıla āfet iriŐe ve yıl evvelinde ķızılık ola. Ammā ba'zılar dimiŐler [25a] ki, ķızılık yıl Őonda vāķi' ola ve baġ oġmaya.

Yigirmi uķinci bāb, bu ayda yir ²deprende, il vilāyet ķaķa ve mevt ve ġastalık ķok vāķi' ola. Ve ķiŐ uza- ³ķ ola. Ve ekin ķuriye ve teŐviŐ ve ķayġu ķok ola. Ve eger deprenduġi ⁴vakt gok ġurlese, ķiŐ katı ola ve Bābil ve Māķin ilinde fitne ve ķan ⁵dokmek olup ve taġalık ola. Eger yir dūnle deprende, ġāyet ile ni'met ⁶ķok ola ve ol pādiŐāhuñ uzerine ġarāmī ķıķa ve yollar teŐviŐler ⁷ola, ilde ķan dokile ve yaġmā ķok ola.

Yigirmi dordinci bāb, bu ayda yir ⁸ġurlese, pādiŐāh-ı dūŐmān zuhūr ide ve vilāyete delim ziyān irġure ve ġarā- ⁹-plık ideler, Őoġra helāk olalar. Ve daġı yir deprenmesi vāķi' ola.

Yigirmi ¹⁰beŐinci bāb, bu ayda tuman vāķi' olsa, mevt ķok ola ve ķızılık ve tarlık ¹¹ola. Ve pādiŐāhān mābeynlerinde ķekiŐ ve ceng olup ve ķan dokmek ķok ¹²ola. Ćok yalan ġaberler sōylene.

Yigirmi altıncı bāb, bu ayda busarıķ ¹³olsa, tā'ūn ola ve ġastalık ķok vāķi' ola. Ve vilāyet-i 'Acem'de fitne ve ¹⁴ķan ve ceng ķok ola, 'āķıbet Őāh-ı 'Acem depelenūp helāk ola. Ve ¹⁵pādiŐāh-ı İslām vilāyet-i 'Acemūñ zabt idūp, maŐsur ve muzaffer ola. ¹⁶Ve diyār-ı Maġrib ġāyet ile ucuzlık ola. Ve ekin ve biķin ve ūzūm ve meyve ġā- ¹⁷-yet ile bite. Ve parand daġı ķok ķuriyūp, devŐirmeyeler. Ve il ve vilāyet ¹⁸tendūrustlūk ola ve bir ferdin burnı ķanamaya. Ammā vilāyet-i Kāfiristān ¹⁹tā'ūn ve ġastalık ķok vāķi' ola ve ekŐeri mūrd ola.

Melhame-i Őānī

²⁰Ba'zı mūneccimīn be-fihristi on altı bāb tābi'

Birinci bāb, bu ayda ²¹ġun tūtūlsa, MaŐrıķ ilinde bir ulu pādiŐāh eksile ve fitne ziyāde delim ola.

²²İkinci bāb, bu ayda ay tūtūlsa, Maġrib ili eyū vāķi' ola ve MaŐrıķ ili tarlık ²³ola ve olūm okūŐ olup ve Őehirlerde ateŐ ziyāde ola. Ķanķı maġalde ķurbān [25b] eyleseler, ol maġalde ateŐ akınından ve ġayrıdan emīn ola. Ve daġı ²Rūm iķinde narġ

miyân olup ve bir şâhib-i tâlib pâdişâh olup ve emr-i ma‘rûf ³eksik ve münker işler katı fâş ola.

Üçüncü bâb, bu ayda gök gürlerse, ⁴ot delim olup ve ‘avratlar ölümü öküş ola ve fitne dağı çok vâki‘ ola.

⁵Dördüncü bâb, bu ayda ay ağıllansa, çeri katı çok vâki‘ ola ve kan delim dökile.

⁶Beşinci bâb, bu ayda gün ağıllansa, emînlik ve selâmetlik ola ve yıl qarıncah ola ⁷ve bâzîrgânlık işi eyü ola.

Altıncı bâb, bu ayda elegim sağma doğsa, kış ⁸katı ola ve şaman ve bakliya renc öküş ola ve şular kesile.

Yedinci bâb, ⁹bu ayda yir deprense, ‘Arab vilâyetinde çeri gire, harâb kıralar. Ammâ ‘Arab ¹⁰ili üstün ola. Ve dağı kızılık vâki‘ ola. Ve kul karavaş ucuzlar ola. ¹¹Ve Rûm içinde narh miyân ola. Ve Mısır içinde tarlık ola. Ve Taberistân ilinde ¹²çekirge kopa ve şehri mezbûrda kul ve karavaş ucuz ola. Ve mağribden yana bir pâdi- ¹³şâh gayb olup ve anuñ için çok ‘âlimler ve dervişler kıralar.

Sekizinci ¹⁴bâb, bu ayda katı yağmur yağsa, şular çok ola ve ekin çürüye ve kızılık olup ¹⁵ve harâmî çok ola ve dağı hastalık ola ve yemiş az vâki‘ ola.

Tokuzuncu bâb, bu ayda ¹⁶tolu yağsa, hastalık ve kızılık vâki‘ ola ve dağı kıtâl ve zulm öküş ola ve ¹⁷yıl soñu gâyet ile eyü ola.

Onuncu bâb, bu ayda toz kopsa, yağmur ve şular ¹⁸ve tahıl az ola. Ve tâife-i tüccâra ziyân ire. Ve zelzele ola. Ve ot ziyâde ¹⁹öküş ola. Ve halkuñ hâtırı perîşân vâki‘ ola.

On birinci bâb, bu ayda ²⁰busarıq vâki‘ olsa, fitne ve guşsa ve ceng ve cidâl ve kıtâl ve katl ve gam ²¹ve elem çok vâki‘ ola. Ve dağı yâhûd hastalık key olup ve kızılık ola.

²²On ikinci bâb, bu ayda ziyâde yel esse, kahtlık ola ve çok ²³yağmur ola ve tolu yağup çok ziyân eyleye. Ve havâric hareket [26a] eyleye ve çok kan dökile. Ve kış az olup ve kaygu çok ola.

On ²⁴üçüncü bâb, bu ayda katı yıldırım olsa, katı yel kopa ziyân ide.

³On dördüncü bāb, bu ayda ay çalkoyun görünse, pādīşāhuñ iklīmüne ⁴yad çeri gire, çok ziyān ide, gāyet, cümlesini dutup helāk ideler. Andan şoñra ⁵emīnlik ve rāhatlık ola.

On beşinci bāb, bu ayda kuyruklu yıldız toğsa, ⁶göründüğü yire degin fitne ve gūşşa ve ceng ve cidāl ve hārb ve kıtāl vāki' ⁷ola. Ve bir ulu beg helāk ola. Ve yıl şoñunda ucuzluk vāki' olup, halk ⁸rāhatda ola.

On altıncı bāb, bu ayda çok yıldız düşse, ve Bābil ve Hōrasān ⁹ve Yemen vilāyetleri kızılık ola. Ve Kostantiniyye'de gāyet ile ucuzluk ¹⁰vāki' ola, ammā yalan haberler çok söylene. Ve vilāyet-i Rūm gāyet ile tendü- ¹¹-rüstlük ola ve halāyık rāhat olalar.

Melhame-i Şālis

Budur, kavli ba'zı ¹²müneccimīn be-fihristi on dört be-tābi'-i māh-ı aprīl şūd.

Birinci ¹³bāb, bu ayda gün tūtılsa, ekin oñmaya ve yağmur az yağa ve Bābil'de ¹⁴hastalık vāki' ola.

İkinci bāb, bu ayda ay tūtılsa, Şām'da kızılık ¹⁵ve hastalık vāki' ola. Ve kış muhkem ola. Ve yıl şoñı gāyet ile eyü ola.

¹⁶Üçüncü bāb, bu ayda gün ağıllansa, 'Arab'da ihtilāf ve ceng ve kızılık çok ¹⁷ola.

Dördüncü bāb, bu ayda ay ağıllansa, ekin çok ola ve tendürüstlük ¹⁸ola ve yaz dağı kütlu ola ve emrāz çok ola ve yağmur az ola.

Beşinci bāb, ¹⁹bu ayda kuyruklu yıldız toğsa, gūşşa ve ölüm çok ola.

Altıncı bāb, ²⁰bu ayda kavsi-i kūzah ya'nī elegim sağma, maşrıq tarāfında görünse, hastalık çok ola ve kızılık ola. Ve eger mağrib ²¹tarāfında görünse, bu zikr olunan aḥkām bunda öyle vāki' ola.

Yidinci bāb, ²²bu ayda gök gürllese, ayun onuna degin gürllese, ekin oñat ola ve yimiş ²³bol ola. Ve hastalık çok ola ve hāmile 'avratlar hamlini düşüreler. Ve eger gök ayun [26b] yigirmisine degin gürllese, gāyet ile kızılık ola. Ve eger gök otuza varınca ²⁴degin gürllese, bağ ve zeytun oñmaya.

Sekizinci bāb, bu ayda yıldırım olsa, ³ğuşsa öktüş ola ve dahı yay günleri gāyet ile ıssı ola.

Tokuzuncı ⁴bāb, bu ayda yağmur yağsa, seller ve şulalar ziyāde ola ekin çüriye ve yimiş ⁵az ola ve hastalıklı çok ola ve ilki kırıla ve yıl soñı eyü ola.

Onuncı bāb, ⁶bu ayda tolu yağsa, hastalık ola ve kızılık katı ola ve yıl āhiri ⁷eyü ola.

On birinci bāb, bu ayda kurbaga ve yāhūd soğulcan yağsa, bağ oñmaya ⁸ve yıl soñı kızılık ve hastalık çok ola.

On ikinci bāb, bu ayda katı yel esse, ⁹Mağrib ili kızılık ola ve ilki kırıla. Ve yağmur çok yağa, ziyāde ile. Ve tolu dahı ¹⁰ekini ve bağı harāb ide. Ve kış uzun ola. Eger bād gice ile gürleyüp eserse, ¹¹Mısr ilini havāric tuta.

On üçüncü bāb, bu ayda zelzele olsa, hastalık özün ¹²tuta ve ekin çüriye. Ve eger yir gice ile deprense, gāyet ile ucuzluk hadden ziyāde ¹³ola.

On dördüncü bāb, bu ayda busarıq vāki' olsa, tā'ün çok olup ¹⁴hastalık dahı vāki' ola, Allāhü a'lem.

Melhame-i Rābi'

Ber-kavli ba'zı müneccimîn tokuz ¹⁵fihristi üzerine mäh-ı aprile dāhil şüd.

Bu ayda gün tutilsa, ¹⁶belā-yı 'azım ola ve mülük dahı helāk ola. Ve huşümet eksük olmaya, sene āhirine ¹⁷dek kesilmeye. Lā ya'lemü'l-gayba illa'llāh¹⁵.

Bu ayda ay tutilsa, kırk gün yağmur yağa, yalandan ¹⁸haberler söz sav çok söylene.

Üçüncü bāb, bu ayda gün ağıllansa, Rüm ¹⁹'askeri mağrib cānibine çıka ve şehirleri ziyāde harāb ideler, Allāhü a'lem bi's-şavāb.

²⁰Dördüncü bāb, bu ayda ay ağıllansa, renc gāyet ile şedid ola.

Beşinci bāb, bu ayda ²¹yıldız düşse, düşdüğü yerde kızılık vāki' ola, ammā tiz def' ola, Allāhü a'lem.

¹⁵ Ayetin bir bölümüdür: bk. Kur'an, 27/65. "Bilinmeyeni Allah'tan başkası bilemez."

²²Altıncı bāb, bu ayda kavş-i kūzah olsa, ammā maşrık tarāfindan görünse, yağmur ²³çok yağa ve deryā daḥı şedid ola ve zeytūn ve ‘asel ve nebādāt eyü ola. [27a] Mağrib tarāfindan görünse, şarkda zer‘ ola ve yıldız munkabız ola ve buğday ²ve arpa ve zeyt eyü ola.

Yidinci bāb, bu ayda ra‘d olsa, ya ‘nī gök ³gürlese, harb çok ola ve şa‘ir ve telḥ gālib ola.

Sekizinci bāb, ⁴bu ayda zelzele vāki’ olsa, harb çok ola ve daḥı ādemde ve ḥayvānda vebā ⁵çok ola, uzun yaşlı çıka.

Doğuzuncı bāb, bu ayda berḥ olsa, ⁶ya ‘nī yıldırım ve şimşek dimek olur, işrāk fānī ola ve nebā- ⁷tū’l-arz daḥı fānī ola.

Yidinci Bāb

⁸Eylülün ‘Alāyimini Ve Ahkāmını Beyān Ve ‘Ayān İder

Māh-ı mezbūra ⁹Süryān dilince eylül dirler ve Urumca sebtürüs dirler, otuz ¹⁰gündür. Ve zebān-ı Türki’de taze evvel güz ayı dirler. Bu zıkr olunan ¹¹ayda havā mu‘tedil olur. Ve ḥastalıklar ve ḥüküm sevdānuñdur, sevdā gālib ¹²olur ve ḥastalıklar vāki’ olur. Ve ḡidā-yı mu‘tedil ta‘ām yimek ve daḥı tatlular ¹³yimek ḡāyet ile eyüdür. Ve ot içmek ve istifrāḡ itmek ve tüffāḥ ¹⁴kalb itmek ve şular kenārında oturmak ḡāyet ile eyüdür. Ve ammā ¹⁵gāv etini ve keçi etini yimekten ve çok cimā‘ itmekten ve ḥamāma girmekden muḥkem ictināb ¹⁶ideler. Ve māh-ı mezbürda vāki’ olunan ibtidā ‘alāyim yigirmi altı ¹⁷bāb direvüz ki dört nev‘ melhamedür, evvelkisi beyānındadır:

Evvelki ¹⁸bāb, gün tutilmasın[un] ahkāmını ‘ayān ve beyān ider. Bu ayda gün ¹⁹tutulsa, bir ulu pādişāh helāk ola ve anuñ çerisi maşrık cānibinde ²⁰helāk ola. Ve eger güneş tutilur iken güneşin rengi kızıl olsa, illerde ²¹çekiş ve ḡavḡā çok ola ve daḥı fitne ve fesād ve ḳan dökmeclik daḥı ²²vāki’ ola, Allāhü a‘lem.

İkinci bāb, bu ayda ay tutilsa, bir pādişāhuñ aḥvāli ²³bullak ola ve ot ve ekin ve yimiş ḡāyet ile çok ola. Ve çekirgelik ola. [27b] Ve pādişāhuñ üzerine ḥāriciler çıka ve ḳan dökmeclik delim ola, ḡāyet. ²⁴Pādişāh-ı cihān manşūr ve muzaffer ola. Ve ol ḥāricilerin cümlesi kırın- ³-lup helāk ola. Ve mağrib ilinde şulalar ve buñarlar eksik ola.

⁴Ve katı çekiş ola. Ve yağmur az ola ve kış dağı çok ola ve dağı oğlak ve kızu ⁵hastalığı olup, oğlancuklar ölümü çok ola. Ammā gāyet ile ucuzluklar vāki‘ ⁶ola.

Üçüncü bāb, bu ayda gün ağıllansa, bir pādişāh cengde helāk ola ve kan ⁷dökmeklik ve adam depelenmek çok vāki‘ ola ve teşvîş ve fitne vāki‘ ola, ⁸uğrılar ve haramiler sebebinden. Ve dağı yıl şom emīnlik ola ve ucuzluk ola ve ⁹rāhatlık gāyet ile çok ola. Dağı dimişler ki, ceng ve cidāl ve katl ve kıtāl ve yağmur ¹⁰dağı çok yağa.

Dördüncü bāb, bu ayda ay ağıllansa, yağmur yağmaya ve şular ¹¹kesile ve ot az ola ve ekin ve yemiş olmaya ve çekirge çok ola, ammā tahıla ¹²ziyān ırmeye kalmaya.

Beşinci bāb, bu ayda ay çalkoyun görünse, bu yıl beyne’n-nās ¹³çıban çok ola. Ve eger şarkuk görünse, tahıl ni‘met ve sağlık ve iş ve ¹⁴güç gāyet ile eyü ola ve şāhān dağı ‘ādil ola ve emīnlik ola. Ve eger ayuñ ¹⁵evvelinde görünse, yıl gāyet ile ni‘metlü ola ve ucuzluklar ve sağlık vāki‘ ola.

¹⁶Altıncı bāb, bu ayda kıyruklı yıldız toğsa, Fars ikliminde ceng ve talğalık ¹⁷vāki‘ ola ve kan dökile. Ve yağmur az yağa ve beyne’n-nās fesād çok ola ve dağı ¹⁸maşrık tarafında toğarsa, bu ahkām anda vāki‘ ola. Ve yağmur katı ola ve dağı ¹⁹harb ve cidāl çok vāki‘ ola. Eger mağrib tarafında görünse, ol ilde çekiş ve kan ²⁰dökilmek çok [ola] ammā sonunda bir pādişāh düşmānını mağlub kıla, āhir-i kār dükeline ²¹kıra, Allāhü a‘lem.

Yidinci bāb, bu ayda yıldız düşse, hayvānāt kırıla ve canavar- ²²-lar ölümü çok ola. Ve dağı denizde gemiler garç ola. Ve bir ulu pādişāh helāk ola. ²³Eger ol yandan yıldız düşse, teşvîş ola.

Sekizinci bāb, bu ayda kav-s-i [28a] kuzah maşrık tarafında görünse, savaş çok ola ve ucuzluk ola ve kış eyü ola. ²Ve hastalıklar çok ola. Ve Pārs ikliminde çekiş ve kan dökmek çok ³ola. Ve Maşrık pādişāhı ile kayşar-ı Rüm arasında çekiş ve huşümet ⁴ola, lākin şark pādişāhı gālib ola. Ve dükeli illerde at‘ime ve tahıl çok ⁵ola. Ve Bābil pādişāhı birle Ahvāz pādişāhı ⁶ceng ide ve kan dağı çok dökile. Ve eger mağrib tarafında görünse, yemiş ve hurma ⁷ziyāde ola ve ucuzluk vāki‘ ola ve ot ve ekin az ola ve mağribde çekiş ve kan ⁸dökilmek çok vāki‘ ola, haramiler ve uğrılar sebebinden.

Tokuzuncü bāb, bu ayda ⁹havada harbe gibi bir ‘alāmet görünse, ammā maşrık tarafında, beyne’n-nās çekiş ¹⁰vāki‘ ola ve kan dökilmek dağı çok vāki‘ ola. Ve eger

mağrib tarafında görünse, ol ¹¹ilde çekiş ve kan dökilmek çok ola ve yağmur çok ola ve yıl ucuzluk ve sağlık ¹²ola.

Onuncu bāb, bu ayda havāda canavar şekli görünse, çekiş ve kan dökilmek ¹³çok ola ve begler arasında şavaş ve ceng çok ola ve dağı bir ulu pādīşāh ¹⁴helāk ola. Ve re‘āyāya bir pādīşāhdan renc ve zulm göre.

On birinci bāb, bu ayda havāda ¹⁵bir ‘acāyib nesne görünse, bir ulu pādīşāh helāk ola ve kavmi dağı çok kırıla ¹⁶ve re‘āyā pādīşāhdan çok zulm ve cevr göreler. Ve bu yıl bāzīrganlara ziyān dege, ¹⁷Allāhü a‘lem.

On ikinci bāb, bu ayda havādan āvāz işidilse, bir ulu kişi ol ¹⁸ilde helāk ola. Ve sıtma ve hastalık çok ola. Ve tüccār tāifesi ziyānlu ola, ¹⁹uğrılar ve harāmiler sebebinden. Ve yalan haberler dağı çok söylene.

On ²⁰üçüncü bāb, bu ayda gök kenārında kızılık maşrık tarafında görünse, ol tarafda ²¹kıtlık ve tarlık vāki‘ ola. Eger mağrib tarafında görünse, ol ilde çekiş ve kan ²²dökmek çok vāki‘ ola, ammā işüñ sonunda partaklık ve eminlik ola. Ve pādīşāhān ²³dağı ‘adl eyleyeler, Allāhü a‘lem.

On dördüncü bāb, bu ayda gök gürllese, tahıl fesāda [vara] [28b] ve yimiş çüriye ve bid‘at çok ola. Ve eger ol vakt hamr ve ‘araç içenler renc ²hāşıl ola. Ve eger ayun beşinci günü gürllese, ammā ol vakt ayuñ rengi ve nūrı ³artık olsa, hastalık çok ola ve dağı kurt ve kuş çok kırıla. Ve eger ayuñ ⁴yidinci günü gürllese, hāmīl hatunlar hamlini düşüreler ve yağmur çok yağa ve ılkı dağı kırıla ⁵ve kış berī ola ve yimiş ağaçlarına āfet irişe. Eger ayuñ on üçüncü günü gürllese, ⁶kızılık ve tarlık ola ve yaz canavarlarına ölüm vāki‘ ola ve dağı tā‘ün ⁷ola ve ekin olup yimiş iñen āfet irişe. Eger ayun on beşinci günü gürllese, ⁸yigitler ve kızlar ölümü çok ola ve ölüm az ola ve yıl sonunda tahıla āfet irişe. ⁹Ve eger ayuñ yigirminci günü gürllese, ılkılara kıran gire ve tahıl ve tüzüm çok ola. ¹⁰Ve eger ayuñ yigirmi beşinci günü gürllese, ni‘met çok ola ve emīnlik ola ve rāhatlık ola ¹¹ve ucuzluk ola ve dağı yağmur çok yağa. Ve eger ayuñ sonunda gürllese, balık ve şu kuşu çok ¹²ola ve eminlik ve şatu bāzār çok ola ve tāife-i tüccār şatu çok vāki‘ ola.

On ¹³beşinci bāb, bu ayda yıldırım vāki‘ olsa, çekiş ve kan dökmek ve teşvīş ve ¹⁴kaygu çok ola. Ve yalan haberlerden çok ola, ammā tahıl ve yağmur çok ola.

On ¹⁵altıncı bāb, bu ayda sâ'ika vâki' olsa, ot ve yâhūd taş yağsa, şulalar ¹⁶ve dağı ırmağlar eksük ola, ot delim az bitüp ve koyun kırıla. Ve hastalık ¹⁷ve sıtma çok vâki' ola. Ve dağı re'âyāya pādişāhdan zulm irişe. Ve yıl soñu ¹⁸teşvîş ola ve bey' ve şirā eklegi vâki' ola.

On yidinci bāb, bu ayda katı ¹⁹yağmur yağsa, ekin ve tahıl ve şatu bāzār ve ni'met çok vâki' ola. Ve ceng ve cidāl ²⁰vâki' ola. Ve eger haddeden geçüp yağarsa, yıl teşvîş ve kaygular ola. Ve pādişāhdan ²¹zulm ve çeriden hazer irişüp ammā ni'metler ve narğlar ucuz olup.

On sekizinci ²²bāb, bu ayda tolu yağsa, yağmur ve ot ve biçin çok ola ve hastalıklar dağı ²³çok vâki' ola. Ve şatu []

On toközüncü bāb, bu ayda toprak ve yâhūd kızıl toz yağsa, [29a] kuraklık ola ve tuğular ve pādişāhdan re'âyāya zulm irişe ve güç çok ola ²ve talğalık ola ve tahıl ve biçin az vâki' ola ve dağı ilkılara kıran düşe.

Yigirminci bāb, ³bu ayda katı toz kopsa, katı çok hastalık olup ve müfācāt ölümü çok ola. Ve ⁴arasında ceng ve fitne ola ve kaygu katı ola, ammā ekin ve biçin ve ot çok olup ⁵ve dağı yıl soñında çokluk bedter ola.

Yigirmi birinci bāb, bu ayda katı yel esse, bu yıl ⁶ulular ve begler helāk ola ve teşvîş ve endişe ve kaygu çok ola ve dağı ⁷ekin ve yimiş ve ni'met çok ola ve gāyet ile ucuzluk ola.

Yigirmi birinci bāb, bu ayda ⁸kurbağa ve yâhūd kurt ve yâhūd şovulcan yağsa, katı hastalık ola ve merg-i müfācāt ⁹dağı vâki' ola ve pādişāhān birbiriyle çekiş ve ceng ve cidāl ideler. Ve bāzırgānlara ¹⁰ziyān irişe. Ve ilkılara ve dağı delim fevt vâki' ola.

Yigirmi üçüncü bāb, ¹¹bu ayda yir deprense, küllī şehirde kızılık ola ve hastalık çok ola. Ve eger yir deprenür ¹²iken ay hilāl olsa, ve yâhūd otuz gün olsa, koyun çok kırıla. ¹³Ve eger yir ayuñ yigirmi toközünde deprense, yeller katı ese ve hastalık çok ola. Eger ¹⁴yir gice ile deprense, ni'met ve yağmur ve şular ve tahıl çok ola. Ve kullar efendilerinden ¹⁵firār ideler. Ve Zengibār ilinde ve Kūhistān'da katı hastalık çok ola ve mevt çok ¹⁶ola. Ve qaravaş tãifesi firār ide.

Yigirmi dördüncü bāb, bu ayda yir gürlöse, ¹⁷pādişāhān biribiriyle çekiş kıllalar ve teşvîş ve kayğu ve endişe delim ola. ¹⁸Ve dağı yimişe āfet irişe, ammā ekin ve biçin ve ot ola ve yalan haberler ¹⁹dağı gāyet ile çok ola.

Yigirmi beşinci bāb, bu ayda tuman vāki' olsa, pādişāh ²⁰kendü maqāmında ola ve il, vilāyet kaygulu ola ve dağı endişe gāyet ile ziyāde ²¹vāki' ola, ammā kazanç olmaya ve bāzirgānlara ziyān ola. Ve yalan haberler gāyet çok söylene. ²²Ve pādişāhuñ düşmānları gāyet ile nekbet ve felāket ola.

Yigirmi altıncı bāb, ²³bu ayda busarıq vāki' olsa, renc ve miñnet çok vāki' ola, ammā pādişāh-ı [29b] Rüm gāyet ile kuvvetde ola ve 'adāsının cümlesine zafer bula. Ve kāfiristān vilāyetleri ²⁴feth ola. Ve dağı şāh-ı 'Acem nekbetde ola, 'ākıbet fevt ola, Allāhü a'lem.

Melhame-i ³Şānī

Bir kavlı dağı böyle, on altıya tābi' māh-ı eylül şüd.

Bu ayda ⁴gün tütülsa, renc ve belā ve fitne ve helāklik delim ola ve harāmīden ziyān çok ola. ⁵Ve Rüm içinde tañıl çok eyü olup ve narç kızıl ola, ammā tüz def' ola. Bal ve bağ ⁶çok ola.

İkinci bāb, bu ayda ay tütülsa, teşvîş ve korkular öküş ola. ⁷Ve yağmur miyān yağa. Ve Rüm içinde narç eyü ola. Ve harāmī delim ola, 'ākıbet ⁸münhezim ola. Ve Şām içinde ve kişver ile Urum içinde begler ölümü ⁹delim ola.

3- Üçüncü bāb, bu ayda gök gürlöse, yıl miyān olup, ot ekin ve ¹⁰biçin ve ni'met ve çayır ve buğday ve arpa ve sār hubübāt vasať ola.

4- ¹¹Dördüncü bāb, bu ayda ay ağıllansa, koyun ve şıgır ten-dürüst ola ve yıl eyü ¹²ola.

Beşinci bāb, bu ayda gün ağıllansa, kış kaygulu ola ve yay ¹³ve güz faşlı ıssı ola.

Altıncı bāb, bu ayda elegim sağma toğsa, dükeli ¹⁴yirlerde tañıl eyü ola ve ucuzlık olup ten-dürüst olup halāyık gāyet ¹⁵şihhat ve selāmetde olalar.

Yidinci bāb, bu ayda yir deprense, dükeli ten-dürüst ¹⁶ola ve tañıl ve ot berāber bite ve kış şovuk olup kaygulu ola. Ve halkda ¹⁷haşbe ve çin hastalığı delim ola. Ve

Rüm içinde narh miyân ola ve bal ve yağ ucuzluk ola ve dağı yay ¹⁸faşında hummâ delim ola ve ‘âlem eminlik ola.

Sekizinci bāb, bu ayda katı yağmur ¹⁹yağsa, ucuzluk vāki‘ ola ve yıl menfa‘atlı gele, ammā halka zulmden ğuşsa irişe.

²⁰Toğuzuncı bāb, bu ayda tolu yağsa, yağmur gibi yağsa, çok yirde hastalık ola. Ve ²¹yıl menfa‘atlı ola. Ve bir ulu beg eksile. Ve yağmur çok yağa ve ot ve biçin eyü ola.

²²Onuncı bāb, bu ayda toz kopsa, kış katı ola ve halk arasında fitne ve ğuşsa ²³ve huşūmet çok ola ve yıl soñı eminlik ve rāhatlık ola ve ni‘met öküş ola.

On [30a] birinci bāb, bu ayda busarıq vāki‘ olsa, halk arasında ğuşsa ve renc ve miñnet delim ²ola ve dağı yañış haberler söylene. Ve pādişāhlara talgalık irişe ve təcirlere huşrān ³ola.

On ikinci bāb, bu ayda yel esse, arpa ve buğday ve bal ve yağ ve yimiş ğāyet ⁴ile öküş ola. Ve ucuzluklar vāki‘ ola. Ve ekābire zillet vāki‘ ola. Ve ulu beglere āfet irişe.

⁵On üçüncü bāb, bu ayda yıldırım vāki‘ olsa, çekiş ve şavaş ve ceng vāki‘ ola. Ve ⁶yem ve yimiş çok ola ve yıl soñı eyü gele. Ve bir ulu kimesne fevt ola.

On dördüncü bāb, ⁷bu ayda ay çalkoyun görinse, ğāyet ile buğday çok ola ve beyne ‘n-nās hastalık ⁸çok ola ve yıl āhirinde ucuzluk ola.

On beşinci bāb, bu ayda kuyruklu yıldız ⁹toğsa, ammā maşriq tarafında görinse, ol tarafda bir miqdār kızılık ola ve pādişāh ¹⁰re ‘āyāya zulm ide. Eger mağrib tarafında vāki‘ olsa, ol cānibde ceng ve harb ve kıtāl ¹¹vāki‘ ola ve meyve çok ola ve yalan haberler çok söylene.

On altıncı bāb, bu ayda ¹²çok yıldız düşse, Bābil ve Ḥorasān ve ‘Acem illerinde kahtlık ola ve dağı hastalık ve ¹³‘avan ola, ammā pādişāh-ı İslām sāir pādişāhān üzerine ğālib ola, a‘dā- ¹⁴-sinuñ üzerine manşur ve mużaffer ola ve şāh-ı ‘Acem mağhūr ola.

¹⁵Melhame-i Sāliş

Ber-kaavl-i ba'zı müneccimîn ve fihristi ¹⁶on dört tâbi' be-tâbi' eylül şüid¹⁶.

Birinci bâb, bu ayda gün tutulsa, fitne olup ¹⁷kan ve fesâd ola.

İkinci bâb, bu ayda ay tutulsa, yağmur az yağa ve kış ¹⁸katı ola. Ve oğlancuklar hastalığı çok ola, ammâ ucuzluk vâki' ola.

Üçüncü ¹⁹bâb, bu ayda gün ağıllansa, ceng ve kızılık ola, ammâ yıl sonu eminlik ola. ve yağmur ²⁰çok yağa.

Dördüncü bâb, bu ayda ay ağıllansa, ekin ve biçin olmaya ve çekirge ²¹çok yağa.

Beşinci bâb, bu ayda kuyruklu yıldız toğsa, ammâ maşrıq tarafında gö-²²-rinse, yağmur katı ola. Ve harb ve cidâl çok ola. Ammâ mağrib tarafında görünse, ²³bâzırgânlara ziyân ideler. Ve Bâbil vilâyeti ucuz ola. Ve yalan haberler söylene. Ve [30b] ve yemiş çok ola. Ve pâdişâh kuvvetde ola.

Altıncı bâb, bu ayda elegim şagma, maşrıq ²⁴tarafında görünse, savaş çok ola ve kış eyü ola. Ve ucuzluk vâki' ola. ³Ve dağı hastalık çok vâki' ola. Ve dağı bu ayda yol işlemeye, harâmîlerden ve uğrılar ⁴sebebinden.

Yedinci bâb, bu ayda gök gürele, tahıl olmaya ve yemiş çüriye ve ⁵bid'at çok vâki' ola. Ve dağı bu ayda her kim ki hamr içerse, renc ve maraz hâşıl eyleye. ⁶Eger gök ayun onuna degin gürele, yağmur çok yağa ve ilki kırıla ve kış ⁷berk ola. Ve hâmile 'avratlar hamlini bırağalar. Ve eger gök ayun onundan yigirmisine degin ⁸gürele, tâ'un ola ve ekin olmuş iken âfet irişe. Ve eger gök ayun ⁹yigirmi beşinden otuzına varınca gürele, ucuzluklar vâki' olup, halk-ı 'âlem râhatda ¹⁰ola.

Sekizinci bâb, bu ayda yıldırım vâki' olsa, bir miqdâr halk içinde ¹¹elem ve guşşa çeküp lâkin tiz def' ola.

Tokuzuncu bâb, bu ayda katı yağmur yağsa, ¹²ceng ve cidâl olup ve ekin eyü ola.

Onuncu bâb, bu ayda katı tolu yağsa, ¹³hastalıklar vâki' ola, Allâhü a'lem.

¹⁶ "Bazı müneccimlerin deyişine göre eylül ayına bağlı olan ve on dört belirtiyi içeren üçüncü melhamedir."

On birinci bāb, bu ayda kurbaga veyā şovulcan ¹⁴yağsa, renc ve müfaccāt vāki‘
ola ve dört ayaklılar çok kırıla, bi-emri ‘llāhi ta ‘ālā.

¹⁵On ikinci bāb, bu ayda katı yel esse, begler kırıla ve ni‘met dahı ucuzlık
¹⁶ola, halāyıkda eminlik ve rāhatlık vāki‘¹⁷ ola. Ve yemiş dahı gāyet ile eyü ola, ¹⁷Allāhü
a‘lem.

On üçüncü bāb, bu ayda yir deprense, kızılık ve hastalık vāki‘ ¹⁸ola. Ve eger yir
gice ile deprense, yağmur çok yağa ve dahı kul qaravaş çok kaça.

¹⁹On dördüncü bāb, bu ayda busarığ vāki‘²⁰ olsa, renc ve miḥnet delim ²⁰çok
vāki‘²¹ ola.

[Melhame-i Rābi‘]

Māh-ı eylüle dāhil olan dördüncü melhamenüñ ‘alāyimini ²¹beyān ider, ber-
kavl-i ba‘zı müneccimīn:

Evvelki bāb, bu ayda gün tutilsa, ²²ol şehrin begi öle ve fitne dahı vāki‘²³ ola.

İkinci bāb, bu ayda ay tutilsa, ²³ehl-i Mağrib şalāhü‘l-hāl ola ve ehl-i Rüm
helāk ola ve çok kimesneler [31a] vefāt ideler ve dahı çok şehirler ḥarāb ola.

Üçüncü bāb, bu ayda gün ²⁴ağillansa, şehre yakın melik vefāt ide.

Dördüncü bāb, bu ayda ²⁵ay ağillansa, kanlar çok vāki‘²⁶ ola ve fesād ve fitne ve
ḥarb ve kıtāl çok ²⁶vāki‘²⁷ ola.

Beşinci bāb, bu ayda yıldız düşse, şehir-i Kostantiniyye‘de ucuzlık ²⁷ola ve
İslām pādişāhı kuvvetde ola ve şāh-ı ‘Acem‘e gāyet ile nekbet irişe.

²⁸Altıncı bāb, bu ayda kavş-i kūzah vāki‘²⁹ olsa, şitā ola ve eger mağrib
²⁹tarāfında olsa, ol tarāfuñ pādişāhı fevt ola.

Yedinci bāb, bu ayda ra‘d ³⁰vāki‘³¹ olsa, ya‘nī gök gürlense, nāsda ğām, muşibet
ola.

Sekizinci Bāb

9Mâh-ı Teşrîn-i Evvelüñ 'Alâymini Beyân Ve 'Ayân İder

*Zâlike taqdîrû 'l-'azîzû 'l-'alîm*¹⁷. Ve mâh-ı mezbûr Süryân dilince teşrîn ve ¹¹Rûmca ağıtuos dirler ve zebân-ı Türki'de orta güz ay dirler. Bu zikr ¹²olınan ayda harâret-i ğarîziye kuvvetlü olur. Ve kan aldurmak eyüdüdür. ¹³Ve cimâ' itmek ğâyetde eyüdüdür. Ve hacâmat itmek dağı eyüdüdür. Ve otlar ¹⁴içmek ve taşlı ve ekşi ta'amlar yimek muhkem eyüdüdür. Ve miñnetlik meyveler yimekden ¹⁵hazer ideler, ta'âm üzerinde. Zîrâ meyve ziyâde katı zarîr vardır. Ve dağı hamâma ¹⁶adamlar varursa çok durmayalar, ğâyetle şakınalar. Ve mâh-ı mezbûraya vâki' olan ¹⁷dört nev' üzerinedür, melhame eydüğü Şeyh Vefâ'nuñ olmak üzere ¹⁸yigirmi altı nev' üzeredür.

Evvelki bâb, gün tütulsa, pâdişâh-ı 'âlembînâ ¹⁹hâzretleri düşmânına zafer bulup ğâyet ile bahtları küşâde olup düşmânı dağı ğâyet ²⁰za'if ola. Ammâ bahâr aylarında yağmur yağmaya. Ve çekirgelilik ola ve tahıl yiyeler ve katı kızılık ²¹ola ve yıl eyü gelmeye. Ve Hâbeş iklimi ğâyet fetret ola. Ve dağı 'Arab ilinde bir havâric zuhûr ²²ide, çok fesâd ola. Ve mısır ilinde keçi ve at ölümü mübâlağa ola. Ve kış katı ola.

İkinci ²³bâb, bu ayda ay tütulsa, bu yıl fitne ve âşüb çok vâki' ola ve tavar ve kuşlar [31b] kırıl. Ve yağmur çok yağa ve balıklar kırıl. Ve emrâz-ı muhtelifçe çok ola. Ve Bâbil ²⁴iklimine yad çeri girüp bâğilîk ideler. Ve Mağrib vilâyetine yeñi sultân ayak ³baş. Ve dağı Mağrib ikliminde ta'ün ve kızılık vâki' ola ve yağmurdan çok ekin ⁴harâba vara. Ve Bâbil'de at ve deve bu yıl çok kırıl. Ve şimâlde ve Diyâr-ı bekir'de savaş ⁵ve huşümet ve ceng ve cidâl ğâyet ile çok vâki' ola. Ve dağı bu yıl sâ'ika ⁶ve berç çok ola. Ve Rûm ilinde kızılık ola ve tavar kırıl dağı refâhiyyet ⁷çok ola.

Üçüncü bâb, bu ayda gün ağıllansa, bu yıl tâife-i tüccâr ziyâde ola ⁸ve harâmiler baş getüre. Ve cemî' renc öküş vâki' ola. Ve bir ulu vezire katl vâki' ola. ⁹Ve bu yıl emnlik olmaya ve erâcif haberler söylene ve fitne ve harb ve ceng ve cidâl ¹⁰ve savaş ve huşümet ğâyet ile çok vâki' ola.

Dördüncü bâb, bu ayda ay ¹¹ağıllansa, bu yıl şark tarafında ve fesâd sebebinden ulu ve kici kaygulu ola ¹²ve iklim, vilâyet karışa. Ve uğrı ve harâmî ve ulu begler baş

¹⁷ Ayet, Kur'an, 6/96, 36/38, 41/12; "Bu, Her Şeyi Bilen Sonsuz Kurdet Sahibinin düzenlemesidir."

getüre, halk-ı 'ālem ¹³hüsrandā ola ve şular az ola ve renc öküş ola. Yıl gāyet ile ucuzluk vāki' ola.

Beşinci bāb, ¹⁴ay çalkoyun görilmek, beyānındadır: Bu ayda ay çalkoyun ¹⁵görinse, bu yıl zelzele vāki' ola ve kahtlık vāki' ola. Ve miḥnet ve renc çok ola. ¹⁶Ve eger bir ucu kalkurak görinse, rüzgār çok ese ve yimiş oñat ola ve ot ¹⁷ve ekin ve biçin ve ni'met gāyet oña.

Altıncı bāb, bu ayda kuyruklu yıldız toğsa, insanda ¹⁸ve ḥayvānda ölet çok vāki' ola, ḥuşuşan Mağrib vilāyetinde öküş ola. Ve ¹⁹fitne ve belā ve gam ve renc beyne'n-nās çok vāki' ola. Ve şular çok ola ve daḥı balıklar ²⁰kırıla. Ve pādişāhān mā-beyninde ceng ve cidāl ve kıtāl vāki' ola, biribirini katl ²¹ideler ve illā yıl eminlik ola, Allāhü a'lem.

Yidinci bāb, bu ayda çok yıldız düşse, ²²ol vilāyetde kan çok dökile ve fitne ve belā ve guşsa ve elem ve rencden ḥalāyık kaygulu ²³ola. Ve bu yıl ḥarb ve cidāl ve ceng ve kıtāl her yirde gāyet ile çok ola.

Sekizinci [32a] bāb, bu ayda kavş-i kuzah maşrıḳ tarafında görinse, ol tarafda fitne ve şavaş çok ²vāki' ola ve kan daḥı çok dökile. Ve yağmur çok yağa ve ucuzluk ola. Ve ilki çok ³kırıla. Ve Bābil pādişāhi biriyle 'Arab'da ve 'Acem'de ihtilāf ve şavaş vāki' ola. Ve arz-ı ⁴Koştantiniyye'de bir ulu kişi dünyadan gide. Ve eger mağrib tarafında görinse, pādişāhān ⁵gāyet ile 'adl ideler, 'ālem rāḥat ola. Ve illā küffār ortasında fitne ⁶ve elem ve guşsa ve gam ve kaçmak ve kovmak çok vāki' ola. Ve daḥı ceng ve cidāl ve ḥarb ⁷ve kıtāl ve kan dökilmek çok ola. Ve daḥı Şām vilāyeti fetretlik ola. Ve illā ⁸yağmur bu yıl gāyet ile çok yağa ve muḥkem ucuzluk ve ni'met vāfir ola.

Tokuzuncı ⁹bāb, bu ayda havāda ḥarbe gibi bir 'alāmet, maşrıḳ tarafında görinse, ya'nī dirler ki, ¹⁰bir nūr gökde görünür, süñü kadarınca, ol cānibden ilki kırıla. Ve halk ¹¹arasında ḥastalıklar çok vāki' ola ve daḥı kıranlık ve ḥarb ve ceng ve cidāl ve kıtāl ¹²ve talgālık çok vāki' ola, ammā öküş vilāyet-i Bābil'de vāki' ola. Ve eger mağrib tarafında görinse, ¹³fitne çok vāki' ola ve kiçin adamlar ululara muḥi' olalar. Ve daḥı Mağrib pādişāhına ¹⁴mevt iriše. Ve gāyet ile Bābil'de kırğun vāki' ola.

Onuncı bāb, bu ayda ¹⁵havada canavar şekli görinse, pādişāhān mābeyninde şiddet ve muḥalefet vāki' ola ¹⁶ve endiše ve teşviş ve ceng ve cidāl ve katl ve kıtāl ve

huşümet gāyet ile çok ¹⁷ola. Ve dağı kızılık ve kıran ve beyne'n-nās çok ola. Ve bir ulu pādişāh helāk ¹⁸ola.

On birinci bāb, bu ayda havāda bir 'acāyib nesne görünse, yıl yavuz ve ziyānlık ¹⁹ve yaramazlık vāki' ola. Ve ekin ve yimiş çüriye. Ve dağı pādişāhdan halka ziyān iriše. ²⁰Ve bey' ve şirā işleri ziyānda ola. Ve şular az ola. Ve Mıdır sultānı 'adl ü dād ide, ²¹ammā Rüm ikliminde gāyet ile 'azim zulm ta'addi, vāki' ola. Ve galle az ola.

On ²²ikinci bāb, bu ayda havādan āvāz gelse, kış katı ola ve arpa ve buğday ve yimiş ²³mübālağa ola. Ve halk arasında gam ve endişe ve fetāret ve dağı elem ve guşsa çok vāki' ola.

[32b] On üçüncü bāb, bu ayda gök kenārında kızılık maşrıq tarafında vāki' olsa, ²⁴bu yıl şarkda fitne ve kan ve kemlik çok vāki' ola ve her yirde kıran ve kıtāl ²⁵ve inkılab öküş ola. Ve eger magrib tarafında vāki' olsa, yıl eyü ola ve ucuzluk ²⁶vāki' ola ve dağı eminlik ve ni'met vāfir ola, Allāhü a'lem.

On dördüncü bāb, bu ²⁷ayda gök gürllese, ammā ayun dördüne degin gürllese, kılıc ucından bir ulu ²⁸pādişāh helāk ola ve fitne ve mekr ve hile çok vāki' ola. Ve Rüm ilinde yimiş ²⁹ve ekin çok ola, huşuşan Rüm ikliminde. Ammā ayun yidisinde degin gürllese, ³⁰yıl gāyet ile eyü ola. Ammā Şām'da 'avratlara mevt vāki' ola. Ve yimiş ³¹çok ola, illā aradan bir ulu pādişāh helāk ola. Ve eger ayun sekizinde gürllese, ³²yimişe zevāl iriše. Ve eger gök ayun tokuzunda gürllese, halka derd ve mişnet ³³ve ta'ab ve renc iriše, ammā üzüm ve bal gāyet ile oña. Ve eger gök ayun onunda ³⁴gürllese, ekin ve ni'met gāyet ile çok ola ve dağı gāyet ölet vāki' ola. Ve pādişāh ³⁵dağı gāyet ile düşvār-ı hāl ola. Ve eger gök ayun on birinde gürllese, çekirge üreye, ³⁶ammā ziyān kılmaya. Ve eger gök ayun on ikisinde gürllese, ni'met vāfir ola ve ucuzluk ³⁷ola ve Mıdır sultānları mābeynlerinde ve renc ve gam müstevli ola ve malları telef ola. ³⁸Ve eger gök ayun on üçünde gürllese, ni'met gāyet ile vāfir ola. Eger gök ayun on ³⁹dördünden gürllese, pādişāhlar arasında gam müstevli ola ve malları dağı telef ola. Ve ⁴⁰Bābil'de çekirge vāki' ola ziyān ide. Ve eger gök ayun on beşinden otuzına varınca ⁴¹gürllese, yağmur öküş vāki' ola ve kış katı şovuk ola. Ve ol bahārda hoş ⁴²ola. Ve bu yıl içinde hastalıklar vāki' olup ve dağı tātūn çok ola. Ve bir ulu kişi ⁴³fevt ola ve ucuzluklar ve eminlik vāki' ola. Ve [ba'zi?] bu ayda gök eger ay artar ⁴⁴iken gürllese, yağmur çok yağa ve katı yellere ese. Ve eger gök ayun eksilür iken ⁴⁵gürllese, aḥkām-ı mezbūra gelecek yıl vāki' ola, Allāhü a'lem.

On beşinci bāb, [33a] bu ayda yıldırım vāki' olsa, vilāyet emin olmaya ve diyār tağıla ve uğrı ve haramī ²çok vāki' ola. Ve ba'zılar dimişler, uğrıya ve haramīye ziyān irişe. Ve dağı şudan ziyāde ³ziyān irişe. Ve tohum ve dāne az ola ve zelzele dağı çok ola. Ve Mağrib ili kıızılık ola. Ve ⁴maşrıq tarafında havāric çıka, mağrib tarafına hücüm ideler, iller ve şehirler elem çekeler. ⁵Ve dağı köyler tağıla ve talğalık vāki' ola.

On altıncı bāb, bu ayda sā'ika vāki' ⁶olsa veyā od veyā taş düşse, bu yıl hastalıklar ve mevt beyne'n-nās çok ⁷vāki' ola. Ve dağı haramiler ve uğrılar çok irişe. Ve bu yılıñ soñı gāyet ile ucuz- ⁸-lık vāki' ola. Ve dürlü dürlü eylükler ve menfa'atlar vāki' ola, Allāhü a'lem.

On yidinci bāb, ⁹bu ayda katı yağmur yağsa, yıl gāyet ile eyü ola. Ve dağı yağmur vaktinde yağsa, ¹⁰ve ni'met ve ucuzluk vāfir ola. Ve dağı balık gāyet ile çok ola. Ve dağı yüklü hātun ¹¹selāmet ile doğura.

On sekizinci bāb, bu ayda tolu yağsa, Kostantiniyye'de gāyet ¹²ile ucuzluk vāki' ola. Ve ceng ve cidāl ve şavaş ve kıtāl ve harb gāyet ile çok ¹³vāki' ola. Ve ilki kırla.

On toközüncü bāb, bu ayda toprak ve yāhūd kıızıl ¹⁴toz kıpsa, bir pādişāh 'adl ve 'adālet ide ve eminlik ola. Ve dağı ¹⁵yimiş gāyet ile çok ola, fe-ammā mevt gāyet ile çok olur, dimişler. Ve

¹⁶Yigirminci bāb, bu ayda katı toz kıpsa, ya'nī kasırğa olsa, fitne ve teşvış ¹⁷ve ceng ve cidāl ve harb ve kıtāl ve huşümet çok vāki' ola. Ve dağı vilāyet kıızılık ¹⁸ola ve guşsa ve cevr ve zulm ve kıraklık ve eminlik olmamağ ve beyne'n-nās ¹⁹çok vāki' ola. Ve mevt ve emrāz dağı çok ola.

Yigirmi birinci bāb, bu ayda katı yel ²⁰esse, bir ulu pādişāha mevt vāki' ola ve kıan dökile. Ve çok şavaş ola, ²¹ammā bu yıl mübārek ola ve buğday ve arpa ve kettān gāyet ile çok bite ve ot ve penbe ²²gāyet ile az bite, ırmağlar taşa ve yağmurlar çok yağa, yir helāk ola. Ve yıl soñda ²³balıklar kırla.

Yigirmi ikinci bāb, bu ayda kıurbağa veyā soğulcan ve yāhūd kıurd [33b] yağsa, bu yıl ekin gāyet ile vāfir ola ve dağı gāyet ile ucuzluk ola. Ve dört ayaklı ²⁴hayvānāt kırla. Ve dağı pādişāhdan re'āyā incineler. Ve Efrenc vilāyetinde hastalıklar ³vāki' ola. Ve cevr ve gadr ve zulm dağı çok vāki' ola.

Yigirmi üçüncü bāb, bu ayda yir dep-⁴rense, ammā gündüzün vāki' olsa, bu yıl nebādāt çok bite ve daḥı ḡāyet ile ucuzluk⁵ve ni'met firāvān ola. Ammā kış katı ola. Ve bir ulu beg ilinden çıqup āḥar vilāyete gide.⁶Ve şehir halkı ḡāyet ile zahmet ve ta'ab göreler. Ve eger yir gice ile deprense, kızılık ve daḥı⁷hastalık ve fetretlik vāki' ola. Ve Mısır'da ve Bābil'de şavaş vāki' ola, ḥalāyık kırla.

⁸Yigirmi dördüncü bāb, bu ayda gök gürlense, il üzerinde kayḡu ve endişe⁹delim ola. Ve hiç kimse kendünün kār ü kesbine sevinmeye. Ve yağmurlar ve şular¹⁰çok ola ve ekin ve yimiş ḡāyet ile eyü ola.

Yigirmi beşinci bāb, bu ayda tuman¹¹vāki' olsa, ni'met vāfir ola ve yimiş olmaya ve Bābil'de ve 'Acem'de fitne ve ḡuşşa ve elem¹²ve endişe ḡāyet ile çok ola. Ve vilāyetde daḥı ḡāyet ile ucuzluk vāki' ola.¹³Ammā bir miqdār hastalık vāki' ola, yine āsanlık ile def' ola. Ve Frengistān'a tã'un¹⁴düşüp, muḥkem kırla, vilāyetleri ḥarāb ola. Pādişāh-ı Rüm a'dāsına zafer bula,¹⁵bī ḥad vilāyetler feth eyleye. Ve yıl şonı ḡāyet ile eyü olup, muḥkem ucuzluklar¹⁶ola.

Yigirmi altıncı bāb, bu ayda busarıḡ vāki' olsa, ni'met ḡāyet¹⁷ile vāfir ola ve ekin ve arpa ve ot ve çayır ḡāyet ile ucuz ola ve meyve daḥı¹⁸çok ola. Ve şehir-i Kostantiniyye'de daḥı ḡāyet ile ucuzluklar vāki' ola. Ve daḥı kızıl-¹⁹baş akbaş arasında fitne ve ḡuşşa ve elem ve endişe ve ceng ve cidāl²⁰ve ḥarb ve kıtāl vāki' ola, 'ākıbet cemi' 'askeri bir yire gelüp şāhların²¹tutup öldüreler. Ve pādişāh-ı Rüm vilāyet-i 'Acem'e sefer idüp, 'ākıbet²²vilāyetlerin ellerinde alup, zabt u kabz idüp, feth eyleye. Ve daḥı²³vilāyet-i Macar'a tã'un düşüp muḥkem helāk ola. Ve şöyle ḥarāplık [34a] vāki' ola ki, eşeri qalmaya. Ve pādişāh-ı Rüm vilāyet-i Macar'ı bi't-tamām feth²⁴idüp, kendü mābeyninde adamlar koyup, zabt itdüre. Ve daḥı a'dāsınun³üzerine manşür ve muzaffer ola. Ve cemi' vilāyetler emīn emānet üzere ola.⁴Ve bir mertebe ucuzluklar vāki' ola, şimdiye degin olmamış ola. Ve diyār-ı 'Arab'da⁵fitne ve ḡuşşa ve elem ve endişe ve daḥı ceng ve cidāl ve ḥarb ve kıtāl vāki' ola,⁶ammā yine tiz def' ola. Ve bir miqdār kaḥtlık vāki' ola ve ba'dehü yine ucuzluk vāki'⁷ola. Ve tãife-i tüccār ḥarāmī, uğrı sebebinden ziyān ideler. Ve daḥı yalan⁸ḥaberler çok söylene. Ve diyār-ı Hindüstān'da ḥāricī zuhūr ide, çok⁹şehirler ve köyler ḥarāb ide, 'ākıbet diyār-ı 'Arab'a gelüp pādişāh-ı Rüm¹⁰adam gönderüp, tutup helāk eyleye. Cemi' şehirler ve köylerde ve iklimlerin¹¹cümlesinde ucuzluklar ve emn ü emān ve rāḥatlık vāki' ola, diller ile beyān¹²olmaya.

Melhame-i Sānī

Ber-kaḫli ba‘zı müneccimîn ve fihristi on ¹³altıya tâbi‘ teşrîn-i evvel şüdü.

Evvelki, bu ayda gün tütülsa, ¹⁴yıl eyü gelüp, ucuzluk ola ve ḫarâmî ve uğrılar yok ola.

İkinci bâb, ¹⁵bu ayda ay tütülsa, Şâm ilinde ve cezîrelerde ni‘met öküş ola. Ve diyâr-ı Mağrib’de ¹⁶belâ ve każâ ve çeri elinde şavaş delim ola. Ve ‘Irak ve Ḥorasân ilinde kıızı- ¹⁷-lık ola. Ve Rûm içinde narḫ miyân ola ve yıl yağmurlu ola. Ve ot ve biçin ¹⁸ve tahıl berâber oña. Ve bal ve yağ daḫı ucuz ola, daḫı çok ola, cümlesi münhezim maḫhûr ¹⁹ola. Ve ‘Arab ilinde, ‘Arab beg eli üstün ola. Ve bir nice yirlerde çekirge kıopa. ²⁰Ve hummâ ve göz ağrısı ve uyuz marazı delim ola.

Üçüncü bâb, bu ayda gök gürlöse, ²¹bâğîlara âfet irişe ve uğrı ve elem öküş [ola.] Ve tâze oğlanuqlara renc ²²delim irişe. Ve ol günlerde kan aldırmaḫ eyüdüdür, ammâ teşrîn âhirinde ²³öküş ola ve yıl emînlik ola. Ve kânûn-ı evvelde yağmur yağa.

Dördüncü bâb, bu ayda [34b] ay ağıllansa, yağmur vaktinde yağa ve yıl daḫı kıutlu ola, ḫalâyık ve tavâr ten-²-dürüst ola. Ve yel kıatı ıssı esüp, kıuvvetlü ola ve gâyet ile çok ağaçlar yıkıla, ³ucuzluk daḫı ola.

Beşüncü bâb, bu ayda gün ağıllansa, bu yıl yağmurlu ola ⁴ve çekirgeden kıatı kıorķu ola, ekine öküş ziyân eylemeye. Ve o yıl kıurt öküş ola ⁵ve kıoyun ve kıuzu delim vâkı‘ ola.

Altıncı bâb, bu ayda elegim sağma toğsa, ba‘zı ⁶yirlerde muḫâlif çeri kıopa, ḫalka el şunalar, ammâ sultân eli üstün ola. ⁷Ve Mağrib ilinde elem ve fitne delim vâkı‘ ola. Ve Rûm içinde beglerden bir ulu beg eksile.

⁸Yidüncü bâb, bu ayda yir deprense, ‘umûm yirde fitne ve ḫıyânet öküş ola. ⁹Ve illerde yalan ḫaberler zâhir ola. Ve müfâcât ölümü öküş ola. Rûm içinde ¹⁰narḫ miyân ola.

Sekizüncü bâb, bu ayda kıatı yağmur yağsa, yıl eyü ola ¹¹menfa‘atlü ola ve daḫı ḫalka ḫastalık irişe.

Toķuzüncü bâb, bu ayda tolu ¹²yağsa, mevt ve kıtâl çok vâkı‘ ola.

Onüncü bâb, bu ayda toz kıopsa, ḫalk ¹³içinde fitne olup ve yağmur az ola. Ve bir ulu kışi helâk ola. Ve Şâm’da ¹⁴vebâ ola.

On birinci bāb, bu ayda busarıḳ vāḳi' olsa, vilāyet kıızılıḳ ¹⁵olup çok gemiler ğarḳ ola.

On ikinci bāb, bu ayda ḳatı yel esse, yıl ¹⁶mübārek ola ve ğalle öküṣ ola ve banbuḳ az ola. Ve bir ulu pādiṣāh öle ve ¹⁷ḳan dökile ve çok ṣavaṣ ola. Ammā buğday ve arpa ve kettān çok ola. Ve ırmaḳlar ¹⁸taṣa. Yağmurdan, mīl şuyından balıḳlar kıırıla.

On üçüncü bāb, bu ayda ḳur- ¹⁹-bağa ve yāḥūd şoğulcan ve yāḥūd çekirge yağsa, ekin vāfir ola ve ucuzlıḳlar ²⁰ola. Ammā dört ayaklu ḥayvānāt kıırıla. Ve pādiṣāhdan ra'ıyyet incine. Ve ²¹efrenc ikliminde ḥastalıklar çok ola.

On dördüncü bāb, bu ayda ²²yıldız düşse, bir tālib-i 'ilm pādiṣāh helāk ola.

On beşüncü bāb, ²³bu ayda bir büyük yıldız toğsa, ba'dehü ma'an gök gürlöse, ve yāḥūd bir 'alāmet [35a] belürse, Rüm'a bir yeñi pādiṣāh gire, onuñ gelmekligi ḥalka mübārek ve feraḥ ²⁴ḥāşıl ola.

On altıncü bāb, bu ayda yıldırım vāḳi' olsa, buğday ve arpa çok ³ola ve meyve ğāyet ile ola, ammā muḥkem çürüye.

On yidüncü bāb, bu ayda ḳu- ⁴-yruḳlu yıldız toğsa, toğup görüncü vilāyetde kıızılıḳ ola, ammā yıl ⁵şoñu ucuzlıḳ ola.

On sekizüncü bāb, bu ayda ay çalkoyun görinse, ⁶ğalle az vāḳi' ola ve meyve çok ola. Ve yalan ḥaberler çok söylene. Ve daḥı tāife-i ⁷tüccār ḥüsrānda ola.

Melhame-i Şāliṣ

On dört bāb teşrīn-i ⁸evvel şüid.

Bu ayda gün tütülsa, düşmān za'ıf ola, mart ve aprīl ⁹ve mayıs aylarında yağmur yağmaya ve yıl eyü gelmeye ve kıṣ ḳatı ola.

İkinci bāb ¹⁰bu ayda ay tütülsa, bu yıl fitne çok ola ve tavar kıırıla ve ḳuşlar ölümi ¹¹vāḳi' ola. Ve yağmur yağa ve balıḳlar kıırıla. Ve maraḫ çok ola. Ve ot ola. Ve Mağrib ikliminde ¹²kıızılıḳ ve tā'ün ola, daḥı yağmur çok çok yağa, şöyle yağa ki, ekin ḥarāb ola.

¹³Üçüncü bāb, bu ayda gün ağıllansa, təcirler ziyān ideler ve renc dağı öküş vāki¹⁴ola.

4- Bu ayda ay ağıllansa, bu yıl şer ve fitne olup ve şer ve fitne sebebinden ¹⁵kaygulu ola. Ve renc dağı öküş ola, ammā gāyet ucuzluk vāki¹⁶ola.

5- Bu ayda ¹⁶kuyruklu yıldız vāki¹⁷olsa, ammā maşrıq tarafında toğsa, ol toğduğı yirde fitne ¹⁷vāki¹⁸olup, halāyık muhkem rencide ola. Ammā galle gāyet ile çok olup, ucuzluklar ¹⁸vāki¹⁹ola. Ve pādīşāh-ı ‘Acem’iñ üzerine gālib olup maḫhūr ve münhezim ola. ¹⁹Ve eger mağrib tarafında toğsa, ol tarafda kızılık ola ve bir ulu kimesne fevt ola. Ve ²⁰bāzırgānlar ziyān ideler. Ve mazārratlı hayvānāt üreye, ba‘dehū kırıla. Ve uğrı, ²¹harāmiler zāhir ola, ammā çokluk hażar ırgürmeyeler.

6. bāb, bu ayda elegim sağma ²²toğsa, ammā maşrıq tarafında toğsa, ol tarafda fitne ve şavaş çok ola ve ²³aylaqlar kırıla ve kan dökile. Ve yağmur çok ola ve ucuzluk vāki²⁴ola. Ammā mağrib [35b] tarafında toğsa, ol tarafda ceng ve cidāl olup Bābil’de ve Ḥorasān’da hastalık, ²⁵ve şāh-ı ‘Acem vilāyetinde tā‘ün vāki²⁶ola. Pādīşāh-ı İslām kuvvetde ola.

7. bāb ²⁷bu ayda gök gürllese, ammā ayun dördüne degin gürllese, bir pādīşāh ²⁸helāk ola. Ve Rūm ilinde ekin ve yimiş çok ola. Eger gök yidisine ²⁹degin gürllese, yıl gāyet ile eyü gele. Eger sekizinde gürllese, yimişe āfet ³⁰irişüp zevāl irişe. Eger toğuzunda gürllese, halka dürlü dürlü renc ³¹ve miḫnet irişe. Ve eger onında gürllese, ekin ve ni‘met gāyet ile çok ³²ola. Ve eger on birinde gürllese, çekirge üreye, ziyān itmeye. Ve eger on ikinci gün ³³gürllese, çekirge ziyān ide. Eger on üçüncü gün gürllese, ni‘met vāfir ola. Eger on ³⁴dördüncü gün gürllese, pādīşāh arasında ğam müstevlī ola, malları telef ola. Eger ³⁵on beşinden otuzına varınca gürllese, yağmur öküş ola ve bīvaqt ³⁶kış ola ve tā‘ün çok ola.

Sekizinci bāb, bu ayda yıldırım vāki³⁷olsa, ³⁸uğrı ve harāmī ziyān irişe ve zelzele dağı çok ola. Ve Mağrib ili kızılık ola.

³⁹Toğuzuncu bāb, bu ayda katı çok yağmur yağsa, bu yıl gāyet eyü gele, ucuzluk ⁴⁰ola.

Onuncu bāb, bu ayda tolu yağsa, Bābil ilinde ucuzluk ola.

On birinci ⁴¹bāb, bu ayda kurbāğa ve şoğulcan yağsa, bu yıl ekin vāfir ola.

On ikinci bāb, ¹⁷bu ayda yel esse, Habeş ikliminde āfet iriše, dağı yalan haberler çok söylene.

¹⁸On üçüncü bāb, bu ayda zelzele olsa, çokluk ekin olmaya. Eger yir gice ile ¹⁹deprende, bir yad çeri cem' ola, ziyān ve harāb idicek vaktde pādīşāh cümlesin ²⁰tutup helāk ide.

On dördüncü bāb, bu ayda busarıq olsa, ekin ve biçin ²¹ot vasať ola. Ve halāyıkā bir miqdār gam ve guşsa iriše, ammā tiz def' ola. Vilāyet-i ²²'Acem'de kaht ü galā ve hastalık ve tã'un çok ola. Ve şāh-ı 'Acem fevt ola yiri- ²³-ne bir kimesne bulunmayup, pādīşāh-ı İslām cānibinden adam gönderilüp, [36a] şāhlayup diyār-ı 'Acem'ün cümlesi zabt u kabz olına.

Melhame-i Rābi'

²Ba'zı müneccimīn kavlinde böyledür, dimişler:

Evvelki bāb, bu ayda gün ³tutılrsa, mülk üzerinde havāric zuhūr ide.

İkinci, bu ayda ay ⁴tutılrsa, gāzab ola ve hastalık ve merg-i mufācāt vāki' ola.

3. Bu ayda ay ağıllansa, ⁵galle eyü olup, sāir huşuş vasať ola.

4. Bu ayda harb çok ola ve yağmur ⁶olmaya.

5. Bu ayda yıldız düşse, şarqda bir ulu pādīşāh fevt ola, vilāyet-i 'Acem'de ⁷fitne ve harb ve cidāl ola.

Toğuzuncı Bāb

Māh-ı Teşrīn-i Şānīnūn 'Alāyimini ⁸Beyān İder

Ve māh-ı mezbūra Süryān dilince teşrīn-i şānī dirler. Ve Uru-⁹-mca nevrūs dirler, otuz gündür ve ziyāde. Türkī'de āhir güz ay dirler. ¹⁰Bu zikr olunan ayda şovuk olmağa başlar. Ve hazm kolay olur. Ve Şām ¹¹vilāyetinde tohum ekmek başlar. Ve hār ve tatlu tã'āmlardan yimek gāyet ¹²eyüdüdür. Ve şabāh vaktinde ılıcağ şu içmek eyüdüdür. Ve ictināb ideler kere- ¹³-visden ve na'neden ve gök unlardan ve cimā'

itmekden ve hamām çok ¹⁴girmekde ve gice ile şovuk şu içmekden, gāyet ile perhīz ideler.

Ve ¹⁵māh-ı mezbūrda vāki‘ olan ‘alāyimi beyān ider:

Evvelki bāb, bu ayda ¹⁶gün tütulsa, bu yıl renc ve miḥnet ve daḥı şiddet çok vāki‘ ola, ammā gāyet ¹⁷ile ucuzlıklar vāki‘ ola. Ve daḥı uğrılar ve ḥarāmiler ve ḥavāric ḥurūc ide. Ve ¹⁸ol diyārda sulṭān-ı Rūm tīz fevt ola. Ve daḥı çok vilāyet ḥarāba vara. ¹⁹Ve yıl soñında emrāz-ı muḥtelife vāki‘ ola. Eger gün tütulması maḡrib cānibinden ²⁰vāki‘ olursa, ol vilāyet kızılıktan ḥarāba vara.

İkinci bāb, bu ayda ²¹ay tütulsa, bu yıl kızılık olup çekirgelik vāki‘ ola. Ve daḥı kış katı ²²ola. Ve fetret ve āfet, Yemen ve Sevādī ve Ḥicāz vilāyetinde gāyet ile öküş ²³ola. Ve her yirde fitne ve ceng ve cidāl ve kıtāl vāki‘ ola. Ve vilāyet-i Maşriḳ'da [36b] bir ulu dūşmān belüre, çok yirleri ḥarāb ide, gāyet şavaşup kırıla. ²Ve ba‘zılar dimişler ki, yıl gāyet ile ucuzlık vāki‘ ola. Lā ya ‘lemü’l-ḡayba ³illā’llāh¹⁸, ḥū temām.

Üçüncü bāb, bu ayda gün aḡıllansa, kış gāyet ile ⁴katı ola ve pādişāhān re‘āyāya zulm ideler. Ve daḥı ṭāife-i bāzırgān ziyān ⁵ideler. Ve çok kişi vaṭanından cūdā ideler. Ve daḥı ḥayvānātuñ dört ayaklusına ⁶helāk ve ölüm çok vāki‘ ola, ammā koyun gāyet ile üreye, helāk olmaya. ⁷Ve yollar kesile ve ‘avārız çok vāki‘ ola. Ve yağmur gāyet ile çok yağa ve daḥı ⁸ni‘met ziyādesiyle bol ola.

Dördüncü bāb, bu ayda ay aḡıllansa, bu yıl ‘azīm ⁹fitne ve şavaş ve daḥı ḡavḡā ve ceng ve cidāl ve ḥarb ve katıl ve kıtāl vāki‘ ola. ¹⁰Ve ekşer vilāyet-i Bābil'de vāki‘ ola. Ve gāhī ba‘zı haberlerde vāki‘ ola. Ve kış ¹¹katı ola ve yirmiş çok ola ve ton ola ve kar çok yağa. Ba‘zılar dimişler ki, ¹²vilāyet gāyet ile muḥkem ucuzlık vāki‘ ola. Eger bu ay görinür iken aḡıllansa, ¹³bu yıl şıdk olmaya ve daḥı zıkr olınan aḥkām gelecek yıl vāki‘ ola.

Beşinci ¹⁴bāb, bu ayda ay çalkoyun görinse, kayḡu az vāki‘ ola ve ferāḥ çok ¹⁵ola ve ni‘metler vāfir ola ve daḥı her vilāyetde ucuzlıklar vāki‘ ola. Eger ayun ¹⁶bir ucu yukarurak görinse, kar ve buz çok vāki‘ ola ve kış katı ola ¹⁷ve keçi ve daḥı koyun kırıla, Allāhü a‘lem. Temmet.

Altıncı bāb, bu ayda kuyruklu ¹⁸yıldız görinse, pādişāhlar kuvvet tütalar ve bu yıl begler ferāḥ olup ¹⁹yemek ve içmek içinde olur ve ra‘ıyyet zaḥmet ve zulm ve

¹⁸ Ayetin bir bölümüdür: bk. Kur'an, 27/65. "Bilinmeyeni Allah'tan başkası bilemez."

ğuşşa içinde ola. ²⁰Ve dağı halk içinde hastalık olup ve ilkıda vebā vāki' ola. Ve iller karışa ²¹ve ceng ve fitne zāhir ola ve ehl-i tüccāra aşşı bolmaya. Ve 'ālimler ortasında ²²çok bahş düşe. Ve dağı yıldızın kanğı cānibe ise kıyruğı, ol tarāfda hastalık ²³ve kızılık ve harb ve kıtāl ve ceng ve cidāl ve kayđu ve ğuşşa ve ğavġā ġāyet ile [37a] çok vāki' ola ve bi'l-cümle bu zikr olınan 'alāyim ol cānibde vāki' ola. ²Ve ba'zılar dimişler ki, bu ġāyet ile şāzilik ve ucuzlık ve ferah ³ve tendürüstlük vāki' ola.

Yidinci bāb, bu ayda çok yıldız düşse, beglere ⁴ġāyet ile korku düşe ve pādīşāhlarda huşūmet ve ceng ve cidāl ve katl ⁵ve kıtāl ve harb, dağı kıl ü kāl ġāyet ile çok vāki' ola ve dağı şer ve ğavġā ⁶ve fitne ve ğuşşa çok vāki' ola. Ve vilāyet-i Bābil'de zahmet ve ceng ve harb ve ⁷kıtāl vāki' ola ve melāmet dağı vāki' ola. Ve şular az ola ve aġaçlar kırıya. ⁸Ve dağı yañılış haberler ġāyet ile çok söylene. Ve dağı ot ve biçin ve ekin ⁹az ola ve ġaybet ve nihān çok vāki' ola ve vilāyet dağı ġāyet ile karışıklık ¹⁰ola.

Sekizinci bāb, bu ayda kavş-i kuzah olsa, eger maşrıġ tarāfında görünse, ¹¹yaġmur çok yaġa ve kıran ve kızılık vāki' ola. Ve eger maġrib tarāfından görinse, yaġmur ġāyet ile çok yaġa ve şular dağı taşa, ammā havf vāki' ola.

¹³Tokuzuncı bāb, bu ayda havāda harbe gibi bir 'alāmet görünse, ammā maşrıġ ¹⁴tarāfında vāki' olsa, Bābil'de ve 'Acem'de fitne ve ğuşşa delim ve kayđu ġāyet ile çok ¹⁵vāki' ola. Ve ekin ve ot ve biçin vasať ola ve dağı hastalık vāki' ¹⁶ola. Ve eger maġrib tarāfında vāki' olsa, vilāyet-i Maġrib ucuzlık ola ve ¹⁷ni'met vāfir ola. Ve Rūm pādīşāhı nice vilāyetler feth ide ve dağı düşmānların ¹⁸zafer bula. Ve buġday çok ola ve dağı bu yıl ġāyet ile şihhat ve tendürüstlük ¹⁹vāki' ola ve yimiş de çok ola ve şular artup taşa.

Onuncı bāb, ²⁰bu ayda havāda canavar şekli görünse, eylük az vāki' ola ve dağı şer çok ²¹ola. Ve dağı pādīşāhlar birbiriyle ceng idüp fitne ve huşūmet ve kan çok ²²dökile ve harb ve cidāl ve katl ve kıtāl vāki' ola ve şavaş ġāyet ile öküş ²³ola. Ve halk çok kırıla ve köyler ve dağı nice şehir harāb ola ve nicesi [37b] dağı eminsizlik ola. Ve re'āyā dağı ġāyet ile çok zulm ve cevr göreler. ²Ve dağı uğırlar ve harāmiler çok ola. Ve bu yıl ġāyet ile ıssılar vāki' ³ola.

On birinci bāb, bu ayda havāda bir 'acāyib nesne görünse, vilāyet-i ⁴'Arab'da fitne vāki' ola ve yimiş olmaya. Ve hastalık vāki' ola ve bir ulu beg fevt ⁵ola. Ve dađı cemī' halk kayġulu ola. Ve vilāyet-i Mışır'da havāric zuhūr ⁶ide. Rūm ilinde tavar

kırıla ve şāh-ı Rūm bir iklim feth eyliye. ⁷Ve dağı tahıl ve cümle ot ve ekin ve arpa ve tarı gāyet ile çok vāki' ola.

⁸On ikinci bāb, bu ayda havāda āvāz işidilse, bu yıl dört ayaklu hayvā- ⁹-nāt kırıla. Ve hastalıklar ve tā'ün çok ola ve pādīşāhdan re'āyāya ¹⁰ziyān irişe. Ve galle ve ekin ve arpa ve tarı ve ot ve biçin ve çayır gāyet ile ¹¹çok olup ucuzluklar vāki' ola. Ve ceviz dağı öküş ola. Ve kār ü kesb ¹²kazanç az ola. Ve yimiş gāyet ile oña. Ve keçı kırıla. Ve bir ulu kişi fevt ola.

¹³On üçüncü bāb, bu ayda gök kenārında kızılılık görinse, ammā maşrıq tarāfında ¹⁴görinse, hubūbāt ve ekin fāsıd ola ve dağı vilāyet kızılılık ola. ¹⁵Ve eger kızılılık görünür iken berç vāki' ola, bir ulu beg ve yāhūd bir ulu pādīşāh ¹⁶fevt ola. Ba'zılar dimişler ki, hem bir ulu beg ve hem bir ulu pādīşāh bir yirden ¹⁷fevt ola. Ve eger mağrib tarāfından vāki' olsa, kayğu çok vāki' ¹⁸ola ve dağı guşsa ve fitne ceng ve harb ve cidāl ve katl ve kıtāl gāyet ile ¹⁹öküş ola ve kan dağı çok dökile. Ve hüzn ve melāmet dağı gāyet ile çok ²⁰vāki' ola. Lā ya 'lemü'l-gayba illa'llāh¹⁹.

On dördüncü bāb, bu ayda gök gür- ²¹-lese eger ayun evvelki gün gürlöse, yağmur gāyet ile çok yağa. Eger gök ayun ²²onuncı günü gürlöse, gāyet ile hastalık çok vāki' ola. Eger gök ayun orta- ²³-sında gürlöse, bu yıl menfa'atlı ola. Eger gök ayun ortasından āhirine [38a] degin gürlöse, gelecek yıl gāyet ile eyü ola ve dağı her nesne ucuz ²⁴vāki' ola.

On beşinci bāb, bu ayda yıldırım vāki' olsa, ve eger maşrıq tarāfında ³vāki' olsa, bu yıl leşker cem' ola Mağrib'e hücum ideler, muhkem uğraşalar. Ve ⁴dağı Mağrib'de 'azim fetretlik ola. Ve uğrılar ve haramiler baş getüre, tayıfe-i ⁵tüccāra muhkem ziyān ideler. Ve Mağrib'e Berber ilinden havf vāki' ola. Ve dağı guşsa ve teşviş ola, ammā ekin ve dāne ve arpa ve çayır ve tarı ve ot ve biçin ve sā- ⁷-ir hubūbāt muhkem çok ola. Gāyet ile ucuzluklar ola. Ve eger mağrib tarāfında ⁸olursa bir miqdār guşsa ve elem vāki' olup, ammā tiz def' ola. Ve gāyet ile ucuz- ⁹-lık vāki' ola.

On altıncı bāb, bu ayda sā'ika vāki' olsa, ve yāhūd od ¹⁰veyā taş düşse, bu yıl guşsa ve havf vāki' ola. Ve nice adamlar katl olma. Ve ¹¹memālik fetret ve kızılık gāyet ile kahtlık vāki' ola, muhkem duta, Allāhü a'lem.

¹⁹ Ayetin bir bölümüdür: bk. Kur'an, 27/65. "Bilinmeyeni Allah'tan başkası bilemez."

On ¹²yidinci bāb, bu ayda katı yağmur yağsa, ziyāde ifrāt ile yağsa, harāmiler ¹³ve uğrılar hücum ideler, gāyet helāk ideler. Ve dağı ol yağan yirden şer ve şürur ¹⁴ve guşsa ve elem ve ceng ve cidāl ve katl ve kıtāl ve teşviş ve kaygu çok ola.

¹⁵On sekizinci bāb, bu ayda tolu yağsa, vilāyet-i Mısır kızılık ola. Ve dağı ¹⁶bir zemīn fesāda vara. Ve gāyet ile havāric izdihām ide. Ve eger tolu gāyet ¹⁷ile çok yağsa, hastalık çok vāki' ola. Ve dağı ol çok yağduğı yirde gāyet ¹⁸ile tā'ün çok ola. Lā ya 'lemü'l-gayba illā'llāh²⁰.

On Tokuzuncu bāb, bu ayda toprak ¹⁹veyā kızıl toz yağsa, bu yıl merg-i müfācāt çok vāki' ola. Ve dağı pādişāhān ²⁰gāyet ile 'adl ü dād eyliyeler. Ve yimiş dağı gāyet ile çok vāki' ²¹ola. Ve yağmur az yağa. Ve dağı harāmiler ve uğrılar gālib olalar. Ve vilāyet dağı ²²emīnlik olmaya.

Yigirminci bāb, bu ayda katı toz kopsa, ya'nī kasırğa ²³belürse, galle gāyet ile öküş ola, ammā beyne'n-nās ma 'ışet [38b] ve bereket az ola ve dağı tā'ün ve fitne ve hastalık vāki' ola.

Yigirmi ²birinci bāb, bu ayda katı yel esse, gāyet ile çok ekābir öle ³ve kādiler ve ['ameldārlar?] fevt ola. Ve dağı esdügi yirde pādişāh zulm ile ⁴halkı kıra. Ve kış katı muhkem şiddetlü ola ve tavar ölümü çok ola. Ve da- ⁵-hı diyār-ı şarkda katı ceng vāki' ola ve halāyık dağı fetretde ola.

Yigirmi ikinci ⁶bāb, bu ayda kurbağa veyā kurt ve yāhūd şogulcan yağsa, nebādāt ⁷az bite ve dağı yimiş gāyet ile kem vāki' ola. Ve çok gemiler garq ola. Ve bu yıl ⁸hastalık ve emrāz-ı muhtelif çok vāki' ola, ammā ekābir ölümü vāki' ola.

Yigirmi ⁹üçüncü bāb, bu ayda yir deprense, aınsuzın bir pādişāh vilāyete gire, ¹⁰yüriye. Ve ol girdügi vilāyetün pādişāhını tuta ve hiç bir kimesne mezbū- ¹¹-ra mukābil olmaya. Ve nice bayları yoğsul ide, anuñ gibi yavuz gün bir ¹²kimesne görmemiş ola. Ammā vilāyet gāyet ile ucuzlık ola ve üzüm dağı ¹³gāyet ile oña. Eger yir gice ile deprense, katı kış olup ziyāde şovuk ola. ¹⁴Ve muhkem yeller ese, kar çok yağa. Ve canavarlar dağı çok kırılı ve dağı mürgāna ¹⁵ve māhiye helāk ve hūn irişe.

Yigirmi dördüncü bāb, bu ayda yir güir- ¹⁶-lese, ekin ve buğday ve arpa ve tarı gāyet ile çok olup, ucuzluk ¹⁷vāki' ola. Ammā yimiş hiç olmaya. Dört ayaklu canavarlara za 'if ola. ¹⁸Ve bir ulu beg fevt ola. Ve dağı deryāda gemiler garq ola.

²⁰ Ayetin bir bölümüdür: bk. Kur'an, 27/65. "Bilinmeyeni Allah'tan başkası bilemez."

Yigirmi beşinci bāb, ¹⁹bu ayda tuman vāki' olsa, ni'met ve ğalle ve hurma ve dağı sāir ħubūbāt çok ²⁰vāki' ola. Ve dağı ucuzlıklar ola. Ammā muĥkem öksürük ve tumağı çok ola. ²¹Ve bu yıl yırtıcı canavarlar helāk ola ve āhūya ve dilkiye ve tavşana kıran ²²gire.

Yigirmi altıncı bāb, bu ayda busarıĥ vāki' olsa, ni'met vāfir ola ²³ve vilāyet ucuzlık ola. Ammā öksürük ve tumağı çok ola. Ve dağı ilkı çok [39a] kırla. Şehr-i Kōstantīniyye'de ekin ve ot ve biçin ğāyet ile çok olup ²⁴ucuzlıklar vāki' ola. Ve dağı 'Osmāniyān dūşmānına ğālib ve manşur ve muzaffer ³ola. Ve her kaŋı cānibe teveccūh iderse, elbette rast gelüp vilāyetler fetĥ eyleye, ⁴Allāhü a'lem.

Melhame-i Şānī

Ber kavlı-i ba'zı mūneccimīn tābi⁵māh-ı teşrīn-i şānī şūd²¹, fihristesi yigirmi altıya ayrıla:

Bu ayda gün tūtsa, ⁶Maşrıĥ'dan teşvīş ve muĥālefet çok vāki' ola ve kaŋ delim dökile. Ve Rūm ⁷içinde narĥ miyān ola, dürlü dürlü muĥālefet, rencler ve dađı ulular ölümü delim ⁸vāki' ola.

2- İkinci bāb, bu ayda ay tūtsa, ol yıl kış kaŋı olup ve demli ⁹ola ve şovuk öküş ola. Ve 'İraĥ ilinde çeri cem' olup, toĥşa. Ve bir büyük ¹⁰başlu kişi, bir ulu pādişāhuñ üzerine ğālib gele. Ve ucuzlıklar vāki' ola. ¹¹Ve tendürüstlük ola. Ve ammā aŋa ve kaŋıra renc gire. Ve bād ü seyl zaĥmeti öküş ¹²ola.

Üçüncü bāb, bu ayda gök gürlöse, taĥıl eyü olup ve ucuzlık ¹³ola. Ve Maĝrib'de çeri kopa, maşrıĥ cānibine deĝin yūriye, ĥarāplıklar öküş vāki' ¹⁴ola.

4- Dördüncü bāb, bu ayda ay ađıllansa, kaŋı bād esüp, ardınca yaĝmur ¹⁵yaĝup, seyl vāki' ola. Ve koyun ve balık eyü ola. Ve Rūm içinde narĥ miyān ¹⁶olup ve ĥarāmī mūnhezim ola. Ve bād kaŋı ıssı olup, ve şovuklar az vāki' ola.

¹⁷Beşinci bāb, bu ayda gün ađıllansa, ĥalk ğāyet ile elem ve dūşvārlık olup, ¹⁸ve kaŋ dökilmek çok olup ve helāklik öküş ola. Rūm içinde mūşādere ¹⁹öküş ola.

²¹ "Bazı mūneccimlerin deyişine ĝöre kasım ayına bağlı olan ikinci melhamedir."

Altıncı bāb, bu ayda elegim sağma toğsa, tahıl ve ot ve biçin ²⁰ve ekinler ve bal ve yağ cemī' yirlerde eyü ola. Ve dağı bostan dükeli yirlerde eyü ola ²¹ve selāmetlik ve ucuzluk vāki' ola. Ve yağmur vaktinde yağa.

Yidinci bāb, ²²bu ayda yir deprense, halk arasında şavaş ve fitne vāki' ola. Ve Rüm içinde ²³kızılık ve şular az ola.

8- Sekizinci bāb, bu ayda katı yağmur yağsa, [39b] harāmī çok kırıla, ammā ziyāde yağsa, fitne ve gūşsa çok vāki' ola.

Toğuzuncı bāb, ²bu ayda tolu yağsa, Mısır'da kızılık ola ve yağduğı yirde çok ola.

Onuncı ³bāb, bu ayda katı toz kopsa, yağmur öküş yağa. Ve kızılık az ola ⁴ve erācīf haberler söylene. Ve şulalar çok ola ve ma'ışet tar ola.

On ⁵birinci bāb, bu ayda busarık olsa, ekin ve biçin eyü vāki' ola ve poyraz ⁶yeli hoş ola.

On ikinci bāb, bu ayda katı yel esse, azāb çok ola ve zulm ⁷öküş ola. Ve kış katı ola. Ve maşrıqda ceng ola. Ve koyun ve şıgır çok kırıla. Ve yimiş ⁸çok ola. Ve erācīf haber zāhir ola.

On üçüncü bāb, bu ayda yıldırım olsa, yalan haberler delim ⁹ola. Ve müfācāt ölümü dağı öküş vāki' ola.

On dördüncü bāb, bu ayda ay çalkoyun gö- ¹⁰-rinse, halāyık emin olmaya. Ve dağı re'āyā zulm ve cevr göre ve pādīşāhān zālīm olalar. Ve eger ayun ¹¹bir uci kalkurağ görünse, ekin ve biçin ve çayır eyü olup, bir miqdār çekirge olup ziyān ¹²itmeye.

On beşinci bāb, bu ayda kuyruklı yıldız toğsa, ammā maşrıq tarāfında ¹³görünse, ol tarāfda kızılık olup ve ceng ve harb ve katl vāki' ola. Ve tāife-i ¹⁴tüccār aşşı itmeyeler. Ve eger mağrib tarāfında olsa, ol tarāfda galle ve ot eyü ola. ¹⁵Ve erācīf haberler çok söylene. Ve bir ulu beg fevt ola. Ve yıl soñı bir miqdār ¹⁶eylik ola.

On altıncı bāb, bu ayda çok yıldız düşse, ol vilāyetde ölet ola, ¹⁷ammā tiz def' ola. Ve pādīşāh-ı İslām kuvvetde ola. Ve halāyık rāhatda ola, Allāhü a'lem.

¹⁸Melhame-i Sālis

Ber-kavli ba'zı müneccimîn ¹⁹be tâbi'-i mâh-ı teşrîn-i şânî²².

Gün tutulsa, bu yıl renc ve kaht çok ²⁰ola. Ve eger gün mağrib tarafında tutulsa, vilâyet kızılık ola.

İkinci bâb, ²¹bu ayda ay tutulsa, bu yıl kızılık ola ve kış katı ola.

Üçüncü bâb, ²²bu ayda gün ağıl olsa, pâdişâh zulm-kâr ola, ammâ koyun üreye.

Dördü- ²³-nci bâb, bu ayda ay ağıllansa, bu yıl 'azîm fitne ola ve dahı şavaş ola, ammâ [40a] ucuzluklar vâki' ola.

Beşinci bâb, bu ayda kuyruklu yıldız toğsa, bu yıl şazlıklar ola. ²Ve yıldızuñ kuyruğı kangı tarâfa ise, hastalık ve kızılık ve harb ve gavgâ ola.

Altıncı bâb, ³bu ayda elegim sağma toğsa, ammâ maşrik tarafında görünse, yağmur çok yağa ve kıran ve ⁴kızılık ola. Ger mağrib tarafında yağmur çok yağa, ve sular taşsa. Ammâ havf ⁵ve hatar vâki' ola.

Yidinci bâb, bu ayda gök gürelese, ammâ ayuñ evvelinde gürelese, yağmur ⁶çok yağa. Ammâ ayuñ onıncı günü gürelese, hastalık çok [ola.] Ammâ ayuñ ortasında gürelese, ⁷bu yıl hiffetlü ola. Ammâ ayuñ âhirinde gürelese, gelecek yıl gâyet ile eyü ola.

Sekizi- ⁸-nci bâb, bu ayda yıldırım vâki' olsa, ya 'nî şimşek vâki' olsa, vilâyet-i Kostañtiniyye'de ⁹eyü olup, pâdişâh-ı Rûm a 'dâsinuñ üzerlerine gâlib olup, manşur ve muzaffer ¹⁰ola. Vilâyet-i Şark'da kızılık ola. Ve şâh-ı 'Acem maqhûr ola, vilâyetde [yalan] haberler çok söylene.

¹¹Toğuzıncı bâb, bu ayda katı yağmur yağsa, ol yağduğı yirde şer ve guşsa ¹²ola.

10 - Bu ayda toz yağsa, Mısır vilâyeti kızılık ola. Ve bâğ-ı üzüm hastalık ¹³çok vâki' ola. Ve yağduğı yirde ölüm ve tã'ün vâki' ola.

11- Kurbâğa ve soğulcan: ¹⁴Bu ayda soğulcan ve kurbâğa vâki' olsa ziyân ola ve dahı yimiş kem ola ve hastalık ¹⁵olup ekâbir ölümü çok ola

²² "Bazı müneccimlerin deyişine göre kasım ayına bağı olan üçüncü melhamedir."

On ikinci bāb, bu ayda atı bād esse, ve ış ¹⁶atı olup ve avar ırıla, ammā yimiş āyet ile ok ola.

On ıncı bāb, bu ayda ¹⁷zelzele olsa, nāgāh bir pādīshāh yūriye, kimesne muābil olmaya; bāyları yosul ¹⁸eyleye. Ve eger zelzele gice ile olsa, atı ovuklar ola ve daı yellere ese ve ar āyet ile ¹⁹okū ola.

On drdinci bāb, bu ayda busarı olsa, ni‘met ve daı ucuzlu ²⁰ola, ammā ksrk ve dumaı ok ola.

Melhame-i Rābi‘

Ber-avl-i ba‘zı ²¹mneccimn be-fihristi touz, be-tābi‘-i tern-i shānı²³:

Evvelki bāb, bu ayda ²²gn ttilsa, Rm ‘askeri Marib’e gideler.

kinci bāb, bu ayda ay ttilsa, ²³elli gün ovuk ola ve bir ulu beg de. Ve yamur ola. Ve abāb selāmetde ola.

[40b] ıncı bāb, bu ayda gün aıllansa, Marib sultānı helāk ola.

Dördinci bāb, ²⁴bu ayda ay aıllansa, ar ok ola. Eger az aıllansa, yamur ok yaa. Ve oyun ²⁵ve ayvānāt ey vāi‘ ola.

5. bāb, bu ayda yıldız dse, bāzırgānlar ziyān ideler. ²⁶Ammā halk rāhatda olalar.

6. bāb, bu ayda avs-i zah tosa, ammā marı ²⁷arāfında grinse, selāmatlı ola. Ve yamur ok yaa ve behāyim ey ola. Ve eger marib ²⁸arāfında olsa, oyun sālīm [ola.]

7. bāb, bu ayda ra‘d olsa, ya‘n gk gürlese, ²⁹gelen yıl ayır ola ve buday ve arpa ok vāi‘ ola.

8. bāb, bu ayda zelzele vāi‘ olsa, ³⁰hāmıle ‘avratlarda ve kk olancuqlarda mevt ola ve behāyimde marā ola.

²³ "Bazı müneccimlerin deyiine göre kasım ayına balı olan ve dokuz belirtiyi ieren dördüncü melhamedir."

⁹9. bāb, bu ayda berç olsa, ya'nî yıldırım olsa ki, şimşek dımek olur, cevri¹⁰ola. Ve yalan sözler söylene. Ve sulţān re'āyāya ğazab ide.

[Onıncı Bāb]

Melhame: Kānūn-ı ¹¹Evvelüñ 'Alāyimini Beyān İder

Māh-ı mezbūr, Süryān dilince kānūn-ı ¹²evvel dirler, Rumca zekūr dirler, otuz bir gündür. Ve zebān-ı Türki'de ¹³nāmına dağı evvel kış ay dirler. Ve bu zıkr olınan ayda şovuk muhkem olur ¹⁴ve harāret-i ğarīziye dağı yedinde mümekkin olur. Ve bu ayda karakış girer. ¹⁵Ve bu ayda herīse ve kebāb ve koyun başı ve ıssı ta'āmlar ¹⁶yimek eyüdü, zīrā bu ayda balğam marāzları çok olur. Ve cimā' itmek ¹⁷eyüdü. Ve yimek şoñda ğusl itmek eyüdü. Ve dağı gice ile şovuk şı içmekden ¹⁸ictināb ideler ve dağı şovuk ta'āmlar yimekten muhkem şakınup perhīz ideler.

Ve māh-ı ¹⁹mezbūra vāki' olan 'alāyimi beyān ider:

Evvelki bāb ğün tıtlmak beyānında: ²⁰Bu ayda ğün tıtlısa, kış katı ola ve ot ve biçin eyü ola. Ve yazın ²¹ğāyet ile ıssılar ola. Ve dağı bu ayun karı çok ola ve Çinī ve Bāzandarān vilāyetinde ²²kahtlık vāki' ola. Mürğān ve māhī çok kırıla. Ve 'Arab begleri ceng ve cidāl idüp ²³nicesi helāk ola. Ammā ğalle ve buğday ve biçin bol ola ve ğāyet ile ucuzlıklar [41a] vāki' ola.

İkinci bāb, bu ayda ay tıtlısa, bu yıl buğday ve arpa ve yimiş ve ot ²⁴ve çayır ve biçin ğāyet ile çok bitüp, muhkem ucuzlıklar vāki' ola. Ve dağı nebādāt ²⁵ğāyet ile çok ola, ammā diyār-ı Mağrib eprāfi ğāyet ile kızılık ola. Ve dağı 'arz-ı ²⁶4Kostantiniyye'de ğāyet ile ğalle çok ola ve yimiş kem ola. Ve balık ve zeyt çok ola, ²⁷ammā muhkem yağmur yağup, ziyān ide dağı ilkyaz tavar kırıla. Ve ehl-i ticāret ²⁸6hüsrānda ide, Allāhü a'lem.

Üçüncü bāb, bu ayda ğün ağıllansa, muhkem kış olup katı ²⁹7şiddetlü ola ve dağı kar çok yağup ziyān ide. Ve ilkyaz tavar kırıla, ammā Rüm ³⁰8vilāyetinde koyun kırıla ve biçin ve ekin ğāyet ile çok ola. Ve muhkem ucuzlık vāki' ola, ³¹9Allāhü a'lem ve aħkem.

Dördüncü bāb, bu ayda ay ağıllansa, cümle ekin bol ola ve lākin ³²10hayvānāt kırıla. Ve Bābil ve Fārs vilāyetlerinde ğāyet ile fetret vāki' ola. ³³11Ve illā Rüm vilāyeti

ğāyet ile ucuzluk ola, ammā bir miqdār fetret ola, yine ¹²tiz def' ola. Ve Bağdād ve Rüm ilinde arpa ve yemiş kıt ola, ammā bu yıl ticāret ¹³aşşıda ola. Ve bu faşıda iki yirde lafz-ı Rüm vāki' ola; evvelki Rüm'dan murād ¹⁴olınan arz-ı Kōstantīniyye'dür, ikinci Rüm'dan murād arz-ı Sīvāsdur, ¹⁵allāhü a'lem.

Beşinci bāb, bu ayda ay çalkoyun görünse, yağmur ve dağı kar çok ¹⁶yağa ve şular taşa. Eger ayun bir tarafı kalkurağ görünse, ¹⁷bu yıl narhlar ucuz ola ve ot ve biçin ve ekin, ğāyet ile ucuz ola. Ve ¹⁸kerkes gibi vāki' ola, inşā'allāhü te'ālā.

Altıncı bāb, bu ayda kuyruklu yıldız ¹⁹toğsa, yağmur ve şular ğāyet ile çok ola ve Bāris vilāyetinde ve German'da ²⁰fetāret vāki' ola. Ve çok müsülmānlar helāk ola. Ve Yemen ve Tāyif ²¹vilāyetlerinde tā'ün ola, dağı şer ve fitne çok ola. Ve bu yıl ateşden ²²ziyān ola, memleket muhkem karışa, 'ālem biribirine gire.

Yidinci bāb, bu ayda ²³havada çok yıldız düşse, kış katı ola ve kızılık ola ve dört ayaklı [41b] hayvānāt çok kırıla. Ve düşdügi yirde, bir ulu pādīşāh helāk ola.

Sekizinci ²bāb, bu ayda kavş-i kūzah maşriğ tarafında görünse, ğuşsa ve teşvīş ve ceng ve cidāl ³ve katl ve kıtāl beyne'n-nās çok vāki' ola. Ve yıl ğāyet ile kuraklık ola, dağı ⁴kıran vāki' ola. Ve dağı tā'ün ola ve çok kan dökile. Eger mağrib tarafında toğup ⁵görünse, hastalık ve tā'ün ve talğalık ola, ammā üç yıl degin ni'met vāfir ola ⁶ve ucuzluklar ola. Ve Bābil vilāyetinden bolluk şavaş ola ve ğāyet ile tiz geçe.

Doğuzuncu ⁷bāb, bu ayda havādan harbe gibi bir 'alāmet maşriğ tarafında görünse, ğāyet ile yağmur ⁸çok yağa ve dağı ucuzluklar vāki' ola. Ve üç aya degin her kişi ulularına muhālefet ⁹ideler. Ve hayvānāta elem iriše, helāk olalar. Ve pādīşāhān ceng ve cidāl ve katl ¹⁰ve kıtāl idüp, çok kan dökile. Ve dağı ğam ve endüşe çok vāki' ola. Eger mağrib tarā- ¹¹-fında görünse, Kōstantīniyye ğāyet ile ucuzluklar ola ve buğday ve arpa ve çayır ve 'ulaf ¹²ve sāir hubūbāt ğāyet çok ola. Ve diyār-ı 'Acem'de tā'ün olup, muhkem ölet ola. ¹³Ve şāhlar dağı fevt olup, vilāyet-i 'Acem Rüm pādīşāhı hükmüne girüp, kendü cānibinden ¹⁴ādem götürüp zabt ideler.

Onuncu bāb, bu ayda havāda canavar şekli görünse, pādīşāhdan ¹⁵re 'āyāya ğāyet ile zulm ideler. Ve harb ve ceng ve cidāl ve katl ve kıtāl çok vāki' ¹⁶ola. Ve begler arasında huşūmet çok vāki' ola. Ammā yılın şofında bir miqdār kızılık ¹⁷vāki' ola. Lā ya 'lemü'l-ğayba illā'llāh²⁴.

²⁴ Ayetin bir bölümüdür: bk. Kur'an, 27/65. "Bilinmeyeni Allah'tan başkası bilemez."

On birinci bāb, bu ayda havāda bir ‘acāyib nesne ¹⁸görünse, ki ‘alāmet koyun kırıla. Ve t̄āife-i tüccār ziyānda ola. Dağı nebādāt ¹⁹gāyet öküş ola. Ve emrāz-ı muhtelifē çok vāki‘ ola. Ve Maşriq‘da bir ḥarif ḥurūc ²⁰ide eyālet-i Şām‘ı tamāmet fetḥ ide ve şehri yıka. Ḥavāric zāhir ola. Ve Bābil ilinde ²¹tamām üç yıl bāğılık ideler ve ‘ālem dağı fetret ola.

On ikinci bāb, bu ayda havāda ²²āvāz işidilse, belā ve fitne ve çekirge vāki‘ ola. Ve dağı yir deprenmek, uğrı ²³ve ḥarāmī çok ola. Ve pādīşāhların zulmi gāyet ile çok ola, Allāhü a‘lem.

On [42a] üçüncü bāb, bu ayda gök kenārında kızıllık vāki‘ olsa, maşriq tarāfında ²vāki‘ olsa, ekālīm karışa ve renc ve zahmet gāyet ile çok ola. Ve eger mağrib ³tarāfında görünse, ol tarāfda ekin ve biçin ve ot ve sāir nebādāt gāyet ile ⁴çok vāki‘ ola. Muḥkem ucuzluklar vāki‘ ola ve cemī‘ nesne bu yıl

On dördüncü ⁵bāb, bu ayda gök gürlense, üzüm çok ola ve sāir meyveler olmaya ve yaz ayları ⁶dağı eyü gele. Ve galle çok olup ucuzluklar ola. Ve kış katı ola ve kar dağı çok yağa. ⁷Ve nāmdār beglere helāk ola. Ve Mışır ile garb ‘adāvet ideler. Eger gök ayuñ yigirmi- ⁸-sine degin gürlense, banbuḥ gāyet ile çok bite ve yay ayları katı ıssı ola. Eger ⁹gök ayuñ yigirmisinden otuzına varınca gürlense, bu yıl yağmur ve ra‘d u berḥ çok ¹⁰vāki‘ ola. Ve ma‘rūf kişilere mevt irişe.

On beşinci bāb, bu ayda yıldırım ¹¹vāki‘ olsa, yıl menfa‘atsüz gele. Ve dağı bir ulu pādīşāhı añsuzdan tutup ¹²helāk ideler ve kendü kulları malını gārāt ideler. Ve ba‘zı rivāyetde, bir pādīşāh bir ¹³ulu kişiyi gizlū tutup, öldürelere; malını ve tavarını kabz ide. Ammā fetāret olmaya. ¹⁴Ve ekin ve biçin çok ola. Ve galle dağı gāyet ile çok ola. Ve vilāyet-i Mışır dağı ¹⁵gāyet ile ucuzluklar ola. Ve ḥavāric çıka, vilāyet-i Tūrkistām yıkup çok zamān ¹⁶ziyān ide. Andan soñra Şām ehlini kıra. Ve ba‘zılar dağı dimişler ki, yıl gāyet ¹⁷ile eyü olup, ucuzluk olup, menfa‘atler ola.

On altıncı bāb, bu ayda ¹⁸sā‘iḳa vāki‘ olsa, yāḥūd ot ve taş düşse, ḥarb ve ceng ve cidāl ve katl ve ḥuşūmet ¹⁹çok vāki‘ ola. Ammā t̄āife-i tüccār aşşıda ola. Ve yıl āḥiri menfa‘atlü ola, her ²⁰kes āsūde olalar, cemī‘ ḥalleri hoş olalar.

On yidinci bāb, bu ayda ²¹katı ḥadden ziyāde yağmur yağsa, Rūm ilinde bir şehir ḥarāb ola. Ammā bu yıl aşşılı ²²ola ve pādīşāhān ‘ādil olup, ‘adālet ideler. Ve dağı bey‘ ve şir‘ gāyet ile ²³öküş ola. Ve Ḳoştantiniyye‘de gāyet ile öküş ola, ucuzluklar vāki‘ ola, [42b] hiç bir tārīhde olmamış ola, Allāhü a‘lem.

On sekizinci bāb, bu ayda tolu ²yağsa, yağduğu yirde yıl degin uğrılar ve harāmiler ziyān ideler ve dağı havāric ³zuhūr idüp, halāyık arasında çok ziyān idüp soñra bunları tutup helāk ⁴ideler. Ve ot ve biçin ve buğday her vilāyetde gāyet ile eyü olup, ucuzluklar vāki' ⁵ola.

On toközüncü bāb, bu ayda toprak ve yāhūd kızıl toz yağsa, ol yılda ⁶kaygu ve teşvış ve belā ve fitne çok vāki' ⁷ola. Ve dağı yemiş ağaçlarına āfet iriše. ⁷Ve re'āyāya pādīşāh zulm ve ta'addī idüp, muhkem elem çekeler ve dağı kaygulu olalar. ⁸Ve kurdan ve kuşdan incineler. Temmet.

Yigirminci bāb, bu ayda katı toz kopsa, ⁹teşvış ve kaygu ve endiše beyne'n-nās çok vāki' ¹⁰ola. Ve dağı re'āyāya zulm ¹⁰ideler. Ve tüccār aşşıyı az ideler. Ammā koyun üreyüp, dağı bal gāyet ile çok ucuz ¹¹ola.

Yigirmi birinci bāb, bu ayda katı yel esse, bir pādīşāh uğraşda düşe, çerisi ¹²helāk ola. Ve hastalıklar vāki' ¹³ola. Ve kış gāyet ile muhkem [ola.] Ve dağı bu ayuñ on ¹³beşinde katı şovuklar ola, Allāhü a'lem.

Yigirmi ikinci bāb, bu ayda kurbağa ve yāhūd şo- ¹⁴-gülcan ve yāhūd kurd yağsa, gāyet ile fitne çok ola. Ammā buhardan hastalık ¹⁵ve 'avratlar ve oğlanuqlar ölümü gāyet çok vāki' ¹⁶ola. Ve arz-ı Kostañtiniyye'de buğday ¹⁶ve dağı arpa ve ot ve biçin gāyet ile eyü olup, ucuzluklar vāki' ¹⁷ola. Ve pādīşāh-ı ¹⁷Rüm cemī' a'dāsınuñ üzerine gālib ola, Allāhü a'lem.

Yigirmi üçüncü bāb, bu ayda ¹⁸yir deprense, kanlar çok dökile ve teşvış ve savaş ve fitne vāki' ¹⁹ola ve ceng ve cidāl ¹⁹ve katl ve kıtal ve harb gāyet ile çok ola. Ve bir nice şehirler harāb ola. Ve bahārda ²⁰hastalık ve çiban ve uyuz maražları çok vāki' ²¹ola. Ve dört ayaklu hayvānāt dağı ²¹çok kırıla. Ammā buğday ve arpa gāyet ile oña. Ve eger yir deprendügi vaqtin zühre yıldızı ²²vebālde ola.

Yigirmi dördüncü bāb, bu ayda yir gürlense, teşvış ve belā ve ceng ve kan ²³dökilmek gāyet ile çok ola. Ve pādīşāhān arasında çekiş çok ola ve fetret ola. [43a] Vilāyeti delim harāb ola. Ve yıl soñı gāyet ile eyü ola ve eminlik vāki' ²⁴ola. Ve dağı ²⁴vilāyet-i Rüm gāyet ile ucuzluklar ola, huşuşan arz-ı Kostañtiniyye'de buğday ²⁵ve arpa ve çayır ve ot ve ekin ve biçin muhkem eyü olup ucuzluklar vāki' ²⁶ola ve Rüm ²⁶pādīşāhınuñ cemī' a'dası maqhūr ve münhezim ola ve çok vilāyet feth [ide.] ²⁷Ve gāyet ile tendürüstlük ola.

Yigirmi beşinci bāb, bu ayda tuman vāki' olsa, ol 6yıl yimişē āfet irişe ve teşvîş ve kayğu ve fitne ve müşādere ve zulm ve hayf 7beyne'n-nās çok vāki' ola. Ve pādişāhān re'āyāya gāyet ile zulm ideler ve dağı 8çok cevri ve güç eyleyeler. Ve yırtıcı hayvānlardan ve uğrılardan yollar yürimeyeler ve dağı 9nice yirlerden nice zamān yollar kapana, işlemeye. Ve dağı vilāyet-i 'Acem'de gāyet ile 10fitne vāki' ola. Ve ceng ve harb ve kıtāl vāki' ola, birbirini kırıp helāk ide- 11-ler ve dağı şāhlarını öldürelər. Ve kayğu ve teşvîş ve guşsa delim çok 12ola. Ve pādişāh-ı Rüm 'asker çeküp, tamāmet vilāyet-i 'Acem'i feth idüp zabt 13ide. Ve Bābil ve Ḥorasān'da bir miqdār kahtlık olup tüz def' ola. Ve Rüm ilinde 14ve Anatolı'da vilāyetlerinde çok buğday ve arpa ve ot ve ekin ve biçin eyü olup 15ucuzlıklar vāki' ola.

Yigirmi altıncı bāb, bu ayda busarığ vāki' olsa, 16yimişē zevāl irişe ve yıl menfa'atsüz ola. Ammā yılıñ soñı gāyet 17ile eyü olup, ucuzlıklar vāki' ola, vilāyet tendürüstlüğe döne. Ammā 'Acem'de 18ve vilāyet-i Küffār'da gāyet tã'un ve hastalık çok olup muhkem kırıla. Ve koyun 19üreye. Ve buğday ve arpa ve çayır ve säyir nebādāt gāyet ile çok ola. Ammā bir miqdār 20vilāyet-i Bābil'de ve Ḥorasān'da kahtlık ola, yine tüz def' ola. Ve dağı çok beglerde 21değiş ve dokuş ola. Ve 'avratlar ölümü çok vāki' ola. Ve dağı yüklü 'avratlar hamlini 22düşürelər. Ammā Rüm pādişāhınıñ mizacı gāyet eyü ola, Allāhü a'lem.

Melhame-i Şānī

23Bir kavil dağı budur, on altı fihristesi üzere, kânün-ı evvel şüd

[43b] 1. bāb, bu ayda gün tütülsa, dükeli yirlerde ucuzlık, ammā Şām ilinde katı 2kızılık ola. Ve teşvîş ve muhālefet ola. Ve Rüm içinde ni'met ve yimiş delim ola 3ve bal ve bağ çok ola.

İkinci bāb, bu ayda ay tütülsa, kış katı yakın ola 4ve bolluk şovuk ola ve katı dumanlı ola. Ve yabanda yağmur yağa, delim ola. Ammā düz, dağı 5ılıcağ yirlerde tağıl oñ ola. Ve Rüm içinde yay ve güz faşlında muhālif 6sözler delim ola.

Üçüncü bāb, bu ayda gök gürlöse, yağmur yağup öküş ola. 7Dükeli tağıl eyü olup ve ni'met çok olup, ucuzlık ola. Ammā Maşrık'da 8muhālifet olup şavaş ola.

Dördüncü bāb, bu ayda ay ağıllansa, kış kaygulu 9ola. Dağı görklü 'avratlara korku düşe ve uşak oğlan ölümü delim ola.

Beşinci ¹⁰bāb, bu ayda gün ağıllansa, cemī' işler eyü olá ve buğday ve ot ve meyve ¹¹gāyet ile çok vāki' ola.

Altıncı bāb, bu ayda elegim sağma olsa, yağmur çok yağa. ¹²Ve yıl dağı ıssı ola ve seyl çok ola. Ve ot ve biçin eyü ola. Ve bñnar şuları ¹³az ola. Ve yılkı ten-dürüst ola. Ve narh ucuz ola.

7. bāb, bu ayda yir deprense, ¹⁴yükli 'avratlar hamlini düşürelere ve uşak oğlanlar öküş öle. Ve yılkılara renc ¹⁵ve dağı ölet gire. Ve narh miyān ola. Ve şular kesik ola ve istikā çok ¹⁶vāki' ola.

8. bāb, bu ayda katı yağmur yağsa, Rüm'da bir şehir harāb ola, ammā yıl eyü ola. ¹⁷Ve dağı pādişāhlar 'ādil ola ve kār ü kesb eyü ola.

9. bāb, bu ayda tolu yağsa, ¹⁸havāric zāhir olup, çok ziyān ideler. Ammā yıl soñu emelik ola.

10. bāb, ¹⁹bu ayda katı toz kopsa, koyun ve kızı öküş ola. Ve yañlış haberler delim ²⁰ola. Ve guşsa çok ola ve yağmur az yağa. Ve pādişāhların zulm çok ola. ²¹Ve ticāret kesbi az ola.

11. bāb, bu ayda busarığ olsa, yıl menfa'atsüz ²²olup ve kesb az ola. Ve dağı ma'şet tar ola. Ve yimiş az ola ve nebādāt ²³çok ola. Ve zulm delim olup ve teşviş öküş ola ve uğrı ve harāmī çok ola.

12. bāb, [44a] bu ayda katı yel esse, bir ulu sultān düşe ve kızılık ve hastalık ola.

13. bāb, ²⁴bu ayda yıldırım olsa, bu yıl galle çok olup şāyir huşuşı olmaya. Ve vilāyet ²⁵fetret ola. Ve ölet vāki' ola.

14. bāb, bu ayda ay çalkoyun görinse, görindügi yirde ²⁶ceng ve harb ola, bir pādişāh fevt ola. Ve eger ayun bir uci kalçurağ görinse, ²⁷buğday ve arpa ve çayır ve ot vasatü'l-hāl ola.

15. bāb, bu ayda kuyruklı yıldız toğsa, ²⁸ekin ve biçin olmaya ve diyār-ı 'Acem kızılık olup ve dağı tā'un ola. Ve eger maşrığ ²⁹cānibinden toğsa, ol vilāyetde karşılık ola. Ve Bābil'de ve Horasān'da 'azīm ceng ³⁰ve harb ola. Ve eger mağrib

tarafında olsa, ol cānibūn hayvānāti eyü olup ve hastalık ⁹vāki' ola. Ammā pādīşāh-ı Rūm kuvvetde ola.

16. bāb, bu ayda çok yıldız düşse, düştüğü ¹⁰vilāyetde ölet vāki' ola. Ve ekin ve biçin ve ot ve çayır gāyet oña. Ve t̄āyife-i ¹¹tüccār hüsrandā ola. Ve dağı erācīf haberler çok söylene. Ve şehir-i Kōştāntīniyye'de ¹²cemī' hūşūmāt eyü ola.

Melhame-i Şālīs

[Ber-kavl-i] Ba'zı müneccimīn be-fihristihī ¹³on dört, be-tābi'-i māh-ı kānūn-ı evvele şūd²⁵.

Evvelkisi, gün tūtılssa, ¹⁴kış katı ola, ammā galle ve ot ve biçin eyü ola.

2. bāb, bu ayda ay tūtılssa, ¹⁵bu yıl arpa ve buğday ve nebādāt ve yimiş çok ola ve ot ziyāde ola. Ve yağmur ¹⁶çok yağa, ziyān ide. Ve ilkyaz tavar kırıla.

3. bāb, bu ayda gün ağıllansa, ¹⁷kış katı ola ve qar çok yağa ve illā ekin ve biçin çok ola.

4. bāb, bu ayda ¹⁸ay ağıllansa, cümle ekin bol ola ve illā hayvān kırıla.

5. bāb, bu ayda kuyruklı ¹⁹yıldız toğssa, yağmur ve şular bī-hād ola.

6. bāb, bu ayda kavv-i kūzah ²⁰eger maşırık tarafında olsa, guşsa ve ceng halk arasında çok ola. Ve yıl ²¹kıran ola ve t̄ā'ūn vāki' ola. Ve eger mağrib tarafında görünse, hastalık ve ²²fitne vāki' ola.

7. bāb, bu ayda gök gürelese, üzüm çok ola ve sāyir yimiş olmaya. ²³Ve yıl eyü gele ve kış katı ola. Eger gök ayun yigirmisine degin gürelese, yay [44b] eyyāmı katı ola. Eger gök otuzına degin gürelese, bu yıl yağmur ve berķ öküş ²ola.

8. bāb, bu ayda yıldırım olsa, bu yıl menfa'atlü ola. Yıldırım, berķa dirler; şimşek demek ³olur [eceli ile sır oldı ?]

9. bāb, bu ayda yağmur yağssa, Rūm ilinde bir şehir harāb ⁴ola, ammā yıl aşşıludur.

²⁵ "Bazı müneccimlerin deyişine göre aralık ayına bağılı olan ve on dört belirtiyi içeren üçüncü melhamedir."

10. bāb, bu ayda kurbaga ve yāhūd soğulcan yağsa, fitne çok ola. ⁵Evvel-i bahārda hastalık olup ve ‘avratlar ve oğlan ölümü çok vāki’ ola.

11. bāb, bu ayda ⁶tolu yağsa, ot ve biçin eyü ola.

12. bāb, bu ayda bād esse ki, yad leşker kırıla ⁷ve dağı hastalıklar ola. Ve kış dağı muhkem ola.

13. bāb, bu ayda yir deprense, evvel-i ⁸bahārda hastalık ve uyuz ve çıban çok vāki’ ola. Ve dört ayaklu hayvā- ⁹-nāt kırıla.

14. bāb, bu ayda busarığ olsa, yimiş zevāl irişe. Ve yıl menfa ‘at- ¹⁰-süz ola.

Melhame-i Rābi’

Ber-ı kavlı-i ba‘zı müneccimīn fihristi ¹¹toğuz- ¹¹-dur, be-tābi‘-i kânūn-ı evvel şūd.

1. bāb, gün tütülsa, Şām vilāyetinde ¹²haşba vāki’ ola.

2. bāb, bu ayda ay tütülsa, bir döğüş ola ve yağmur ve renc şedīd ¹³ola.

3. bāb, bu ayda gün ağıllansa, māh-ı şubatda berd-i şedīd ola ve dağı yābis ola.

¹⁴4. bāb, bu ayda ay ağıllansa, telh ve renc ola.

5. bāb, bu ayda yıldız düşse, düşdüğü yirde ¹⁵bir miqdār kaht ve galle vāki’ ola, ba‘dehü tiz def’ ola.

6. bāb, bu ayda kavı-i kūzah vāki’ ¹⁶olsa, ya ‘nī elegim sağma maşrıq tarāfında görünse, yağmur az yağa ve şark tarāfından ¹⁷yeller ese. Ve nebātāt eyü ola. Eger mağrib tarāfında görünse, koyun çok ola ve sālīm ¹⁸ola.

7. bāb, bu ayda ra‘d vāki’ olsa, ya ‘nī gök gürlöse, ta‘ām ola ve yağmur çok yağa. ¹⁹Ve maşrıq tarāfında ‘asker çıka.

8. bāb, bu ayda zelzele olsa, oğlancuqlara mevt vāki’ ²⁰ola.

9. bāb, bu ayda berğ vāki’ olsa, pādişāh-ı Rūm kuvvetde ola ve sāir pādişāhlar ²¹mağlubı olalar.

On Birinci Bâb

Kânûn-ı Sâninüfî 'Alâ[yimini] Beyân İder

Mâh-ı ²²mezbûra Süryân dilince kânûn-ı şânî dirler, Urumca telerus dirler, ²³mezbûr otuz bir gündür. Ve zebân-ı Türkî'de orta kış dirler. Bu zikr olınan [45a] ayda balgâm ziyâde olur, hüküm ise balgamuñdur. Çok gıdâlardan tabî'at ²müstagnî olur. Ve şabâh ile ılıcağ şu içmek eyüdüdür. Ve dağı ³yağ dürtinmek ve hamâma girmek eyüdüdür. İctinâb ideler, şovuk aşırlardan ⁴yoğurtdan ve ayrandan ve balıktan ve kerefisden ve na'neden. Ve dağı çig ⁵şogandan gâyet ile ihtirâz itmek gerekdür. Ve dağı mâh-ı mezbûrda ⁶vâkı' olan 'alâyim yigirmi altı bâbda beyân olundu:

Evvelki bâb, ⁷gün tütılması, beyânındadır: Bu ayda gün tütülse, ucuzlıklar ⁸vâkı' ola ve ni'metler vâfir ola ve dağı kesb ü kazanç eyü ola. Gâyet ile ⁹ıssılar ola. Ve âdeme fesâd çok irişe. Ve Fârs ve Şâm ve Rûm illerinde ¹⁰bir mu'teber kişiyi yeñür tuta, halâyık ma'ûle ola. Ve ol şâh, nice vîrân ¹¹şehirleri âbadân eyleye. Ve eger gün tolinur iken tütülse, 'âlemde gâyet ¹²ile talgâlık ola, hiç bir kimesne emin olmaya.

İkinci, ay tütülme [beyânında:] Eger bu ayda ¹³ay tütülse, bu yıl ni'met ve ekin ve sâyir nebâdât gâyet ile çok vâkı' ola. ¹⁴Ve yağmur çok yağa. Ve çekirge çok ola, ammâ ziyân itmeye. Ve 'Irâk'da havâric çıka. ¹⁵Kahtlık vâkı' ola. Ve maşırık tarafından bir bâğî çıkup şâha hücum ide. Ve hastalıklar ¹⁶çok ola ve şular taşsa. Vilâyet-i Şâm'da hastalık ola.

Üçüncü bâb, gün ¹⁷ağıllanmak [beyânında:] Bu ayda gün ağıllansa, koyun ve keçi kırıla. Ve meyveye ve ağaca âfet ¹⁸irişe. Ve ni'met çok ola. Ve hastalık ola ve şehri-i Kostantiniyye içinde ¹⁹'azîm ceng vâkı' ola, Allâhü a'lem.

Dördüncü bâb, ay ağıllanmak beyân ider. ²⁰Bu ayda ay ağıllansa, şular arta ve ot ve biçin hâdden aşsa ve yağmur ²¹çok yağa ve kış katı ola. Ve hâmile hârunlar hamlini düşürelere. Ve ²²hayvânât kırıla. Ve envâ'-ı marâz öküş ola. Ve dağı her vilâyetde buğday ve arpa ²³ve çayır çok ola ve ucuzlıklar vâkı' ola.

Beşinci bâb, ay çalkoyun [45b] görünmek beyânında: Bu ayda ay çalkoyun görünse, ot ve biçin öküş ²ola ve yemiş dağı çok vâkı' ola. Ve eger ayun bir ucu kalkurak görünse, ³bal çok ola ve yemiş ağaçlarına âfet irişe.

Altıncı bāb, kıyruklı 4yıldız toğmak [beyānında:] Bu ayda kıyruklı yıldız toğsa, pādiřāhān ‘adālet 5ideler. Ve eger maşrık 6tarāfında gōrinse, ceng öküř ve Mışır’a 7tā‘ün ola. 6Ve kıyru kırla. Ve Rūm ilinde fitne ola ve şavaş ve kıtāl ola ve dağı 7çok kıan dōkile. Ve eger mağrib tarāfında gōrinse, Rūm pādiřāhı birbiriyle 8dūřmānlık kılalar ve mevt çok vāki‘ ola. Ve balık ve tuyūr muğkem kırla.

9Yidinci bāb, havāda çok yıldız dūřmek beyānında: Bu ayda havāda çok 10yıldız dūřse, pādiřāhān re‘āyāya zulum ideler. Ve dağı zelzele vāki‘ ola. Ve ılkı 11helāk ola. Ve yıl řoñında ekin gāyet ile bol ola. Ve Mađrib iklīminde 12fetret ve ģarb ve kıatl ve kıtāl ve ceng çok vāki‘ ola, eminsizlik ola.

13Sekizinci bāb, kıavs-i kızāđ gōrinmek [beyānında:] Bu ayda kıavs-i kızāđ maşrık 14tarāfında gōrinse, tā‘ün ola. Őzüm ağacına kıurımağ vāki‘ ola. Ammā ekin 15ve biçin ve ot ve buđđay oñat ola. Ve kış ton ve kıar öküř ola. Ve dağı emin- 16-lik vāki‘ ola. Ve tāife-i tūccār dağı aşşıda olalar ve menfa‘at olalar. Ve dağı pādiřāh 17dūřmānına gālib olalar. Eger kıavs mağrib tarāfında gōrinse, üç yıl buđđay oña, ammā 18Rūm ili kıızılık ola. Ve Berber ili ve Frengistān kıağtlık ola ve sāir iller emīnlik 19ola.

Toğuzuncı bāb, havāda ģarbe gibi bir ‘alāmet beyānında: Bu ayda 20havada ģarbe gibi bir ‘alāmet maşrık tarāfında vāki‘ olsa, bir ulu beg 21pādiřāhına ģayın ola ve dağı pādiřāha ziyān irişe. Ve iller ģarāb ola. 22Ve dağı bir ulu řāh ili ‘imāret eyleye. Ve eger cenūb tarāfında gōrinse, yire kıan 23dōkilmek vāki‘ ola. Ve ol iklīmde yimiş çok ola. Ve řāhān re‘āyāya [46a] eylik ideler. Ammā zıkr olınan kıanıñ dōkilmesi cenūb tarāfında ola.

Onuncı, 24havāda canavar şekli gōrinmek: Bu ayda havāda canavar şekli gōrinse, 25ģavf ve talgalık çok ola. Ve bir ulu pādiřāha fevt ola. Ve nice ‘imāretler ģarāb 26ola. Ve ceng ve ģarb ve kıatl ve kıtāl ve dağı kıan dōkilmek çok vāki‘ ola.

On 27birinci bāb, havāda bir ‘acāyib ‘alāmet gōrinmek beyānındadır: Bu ayda havāda 28bir ‘acāyib ‘alāmet gōrinse, delil olur ki, benī ādem biribiriyle çekişeler. Ve delim 29ziyān ideler ve uğrılar ve ģarāmiler sebebinden. Ve ģāmile olan ‘avratlar ģamlını 30dūřüreler.

On ikinci bāb, havāda āvāz işidilmek beyānındadır: 31Bu ayda havāda āvāz işidilse, kış kıatı şovuğ ola ve kıar buz çok yağa ve ot 32ve [...] ve yimiş az ola. Ve

yalan haberler çok vâki' ola. Ve re'âyâ pâdişâhdan havfnâk ¹¹olalar ve dahı ılkılara kıran gire.

On üçüncü bâb, gök kenârında kızılık görünmek ¹²beyânındadır: Bu ayda gök kenârında kızılık maşrıq tarâfında olsa, yılın ¹³soñunda ol iklimde şavaş ola. Ve dahı kış gâyet ile katı ola ve yollar ¹⁴kesile. Ve arz-ı Kostañtiniyye'de ton katı ola ve harb ve ceng ve cidâl ve katl ¹⁵ve kıtâl ola ve dahı kan dökilmek hâdden ziyâde ola. Ve kızılık vâki' ola. ¹⁶Eger kızılık mağrib tarâfında görünse, bu zikr olunan ahkâm ol memâlikde ola. ¹⁷Ve yemiş dahı çok ola ve 'adl ve inşâf vâki' ola. Lâ ya'lemü'l-gayba illâ'llâh²⁶.

¹⁸On dördüncü bâb, gök gürlemek beyânındadır: Bu ayda gök gürlese, ¹⁹fitne ve şavaş ve kan dökilmek çok vâki' ola. Eger gök ayun onına ²⁰degin gürlese, İstanbul'da ve maşrıq sevâhilinde ceng ve harb ve cidâl ²¹ve huşümet ve katl ve kıtâl gâyet ile çok vâki' ola. Ve Rûm ilinde ²²'asker cem' ola, ammâ şavaş olmaya. Yine vilâyet karışa. Eger gök onundan ²³yigirmisine degin gürlese, Hicâz memleketinde kızılık vâki' ola. Ve Kostañtiniyye'de [46b] yâhüd ikliminde bir ulu kişi helâk ola. Eger gök ayun yigirmisinden otuzına ²⁴varınca gürlese, yağmur çok yağa ve dahı ta'ab ve renc beyne'n-nâs çok vâki' ³ola. Ammâ yıl soñu gâyet ile eyü vâki' ola.

On beşinci bâb, bu ayda ⁴yıldırım vâki' olmak: Bu ayda yıldırım olsa, yağmur çok yağa ve renc ⁵saķim öküş ola. Ve 'avratlar ölümü çok vâki' ola. Ve yemiş az ola ve ⁶ot ve ekin ve biçin oña. Ve Mısır ve Bâbil vilâyetlerinde harb ve katl ve kıtâl ⁷ve ceng ve cidâl vâki' ola. Ve dahı kızılık vâki' ola.

On altıncı bâb, ⁸sâ'ika: Bu ayda sâ'ika olsa, yâhüd od ve taş düşse, ⁹fitne ve kan çok ola ve harb ve kıtâl ceng öküş [ola.] Ve âteşden çok ziyân ¹⁰irişe. Ve pâdişâh zulm ve cevr ve ta'addi ide. Ve 'Arab'da ve Ka'be'de fetret vâki' ¹¹ola ve ihtilâf çok ola. Yemiş ve ni'met vâfir ola. Ve eger gice ile vâki' ¹²olursa, kızılık ve tâ'un vâki' ola. Ve yay faşlı katı ıssı ola. Ve ceng ¹³ve harb ve cidâl ve katl ve kıtâl ve huşümet ve şavaş gâyet ile çok vâki' ¹⁴ola.

On yedinci bâb, katı yağmur yağmak: Bu ayda katı yağmur ¹⁵yağsa, göz ağrısı çok ola ve merg-i müfâcât öküş ola. Ammâ ekin ve biçin ¹⁶ve ot ve çayır gâyet ile çok vâki' ola, ucuzluk ola. Ve belâ ve fitne ve harb ¹⁷ve ceng ve kıtâl [ola.] Ve Mâçin diyârında tâ'un ola.

²⁶ Ayetin bir bölümüdür: bk. Kur'an, 27/65. "Bilinmeyeni Allah'tan başkası bilemez."

On sekizinci bāb, tolu ¹⁸beyānındadır: Bu ayda tolu yağsa, memālik refāhiyyetde ola ve daḥı ¹⁹emn ü amān ve ‘adālet üzere ola. Ve pādīşāhān gāyet ile ²⁰‘adl ve inşāfda olalar. Ve tāife-i tüccār aşşıda olalar. Ve ni‘met ²¹gāyet ile vāfir ola, halk rāhatda ola.

On tokuzuncı bāb, toprak ²²yāḥūd toz yağmak beyānındadır: Bu ayda toprak yāḥūd toz yağsa, ²³mevt çok ola. Ve daḥı ılkılara kıran gire. Ve iller ḥavf üzere [47a] olalar. Ve zulm ve cefā ve yimişe āfet irişe. Ve begler daḥı zālīm ²ola. Ammā ekin ve biçin ve ot ve buğday gāyet ile eyü olup, muḥkem ³ucuzluklar vāki‘ ola.

Yigirminci bāb, katı toz kıpmak [...] ⁴beyānında: Bu ayda katı toz kıpsa ve yāḥūd kırsırga vāki‘ olsa, ⁵biçin ve ekin ve buğday gāyet ile eyü ola. Ve pādīşāhān bāgīlık ideler. ⁶Ve ceng ve ḥarb ve katı ve kıtāl olur, gāyet ile çok kan dökile. Ammā yıl ⁷şoñı şulḥ ola.

Yigirmi birinci bāb, katı yel esmek beyānında: Bu ayda ⁸katı yel esse, Maşrıḳ pādīşāhı ḥarb ve ḥuşūmet ide ve kendü şehrini ḥarāb ⁹ide. Ve Rūm ili kaḥtlık ola. Ve çeriler dirişe ḥarb ve kıtāl vāki‘ ola. Ve daḥı ¹⁰şāh diyārında nice şehirler ḥarāb ola ve yıl şoñı şulḥ ola. Ve evvel-i bahārda ¹¹çok yimişler helāk ola, dimişler.

Yigirmi ikinci bāb, kurbaga ¹²ve yāḥūd şoğulcan ve yāḥūd kırt yağmak beyānındadır: Bu ayda kurbaga ¹³ve yāḥūd şoğulcan ve yāḥūd kırt yağsa, bu yıl kızılık ola. ¹⁴Ve daḥı ḥastalık vāki‘ ola. Ve galle gāyet ile eyü ola, ucuzlık ola. Ve memleketde ¹⁵zulm çok ola ve ḥarāmī ve ugrı çok ola.

Yigirmi üçüncü bāb, yir deprenmek ¹⁶beyānındadır: Bu ayda yir deprense, oğlanuḳlar ḥastalığı çok ola. Ve yıl kızılık ¹⁷ola ammā yılıñ şoñı rāhatlık ola. Ve daḥı fitne ve āşūb vāki‘ ola, ammā tiz geçe. Ve ¹⁸ol vilāyete dūşmān ayağı başa, pādīşāh ile çok iḥtilāf vāki‘ ola. Ve bu yıl tā‘ün ¹⁹ola. Ve eger yir gice ile deprense, yağmur yağa ve katı çok ola, ‘ālemde fetāret ola.

²⁰Yigirmi dördüncü bāb, yir gürllemek beyānında: Bu ayda yir gürllese, añsuzın ²¹adamlar çok öle. Emrāz-ı muḥtelife daḥı çok ola. Ve zelzele daḥı çok vāki‘ ola. Ve ekin ve ḥubūbāt ucuz ola ve bal ve yağ çok ola.

²²Yigirmi beşüncü bāb, tuman vāki‘ olmak beyānında: Bu ayda tuman vāki‘ olsa ²³kış ve yağmur çok yağa, ot ve biçin çok ola. Ve gemiler çok gark ola. Ammā ni‘metler [47b] vāfir ola ve tüccār aşşıda ola.

Yigirmi altıncı bāb, busarıḳ vāḳi' olmasi ²beyānındadır: Bu ayda busarıḳ vāḳi' olsa, ni'met vāfir ola ve ekin ve biçin ³ve ot eyü ola. Ve Frengistān pādişāhi helāk ola. Ve vilāyet-i 'Acem'de fitne çok ⁴ola, 'āḳıbet kendü pādişāhların helāk ideler. Ve tā'ün daḫı ola. Ve Rüm ⁵ili ḡāyet ile ucuzlık ve ni'met vāfir ola. Ve 'Os māniyān kuvvetde olup cemī' ⁶a 'dāsmuñ üzerine muzaffer ola, Allāhü a'lem.

Melhame-i Sānī

Ber-ḳavli ba'zı ⁷müneccimīn be-fihristi on altı, be-tābi' mäh-ı kānūn-ı sānī şüd²⁷.

⁸1. Gün Tutilmak: Bu ayda gün tutilsa, yağmur öküş ola ve daḫı kış ⁹yumşak ola. Ve Rüm içinde narḫ miyān ola. Ve Şām vilāyetinde kızılık ¹⁰ola. Ve pādişāhlar ölmeyin delim ola. Ve yıl öküş ıssı ve şıçan 'aḳāyimin ¹¹ḳatı kızılık ola. Ve bir yirde semüm yeli ese.

2. Ay Tutilmak: Bu ayda ay ¹²tutilsa, yıl eyü ola ve kār ü kesb öküş ola ve bāzırgānlar emniyyetlü ola. ¹³Ve yıl evvelinde selāmetlik olup, soñunda hareket vāḳi' ola. Ve pādişāhlar ¹⁴arasında muḫālefet ola. Ve maşrıḳdan yaña muḳātele öküş ola. Ve müsəl- ¹⁵mānların illeri üstün ola. Ve ḫarāmī münhezim ola. Ve yağmur az yaḡa.

3. ¹⁶Gök Gürlemek: Bu ayda gök gürlerse, yıl yağmurlı ola ve ot ve taḫıl ¹⁷eyü ola ve kış ḳatı şovuk ola.

4. Ay Ağıllanmak: Bu ayda ay ağıllansa, ¹⁸şovuk ḳatı ola ve muḫtelif yellere ese.

5. Gün Ağıllanmak: Bu ayda gün ¹⁹ağıllansa, yıl yellü ola ve ay seyillü ola. Ve ot ve biçin ve ekin ammā teşvīş ²⁰ola veli ḳatı az ola.

6. Elegim Saḡma Olmak beyānındadır: Bu ayda elegim saḡma ²¹olsa, taḫıl bahālu ola ve Şām vilāyetinde ucuzlık ola.

7. Yir ²²Deprenmek: Bu ayda yir deprense, narḫ miyān ola ve ürküli ḫaberler delim ²³ola. Ve kış mu'tedil ola. Ve ḫarāmī öküş ola. Ve yağmur çok yaḡa. [48a] Fetret ola. Ve eḫrāfda çekirge ola ve banbuḳ az ola.

²⁷ "Bazı müneccimlerin deyişine göre ocak ayına baḡlı olan ve on altı belirtiyi içeren ikinci melhamedir."

8. Yağmur Yağmak: ²Bu ayda yağmur yağsa, ölet-i müfâcât öküş ola ve hastalık çok ola. ³Ve göz ağrısı delim ola. Ve ekin ve ot ve biçin çok ola.

9. ⁴Tolu Yağmak: Bu ayda tolu yağsa, yıl eyü ola ve ni'met öküş ola. Ve ⁵hubûbât kesr ola. Ve sefer menfa'atlı ola. Ve selâtinüñ günleri ⁶hüş ve halk cem' ola.

10. Toz Koptmak: Bu ayda toz kopsa, ekin eyü ola ⁷ve pâdişâhlar arasında ceng öküş ola ve yıl şoñu eyü olup gâyetle ⁸menâfi' delim ola.

11. Busarık Olmak: Bu ayda busarık olsa, kış ⁹ve yağmur çok ola ve ucuzluk ola ve gemiler gark ola ve elem [muzannem?] aşşılı ¹⁰ola.

12. Yel Esmek: Bu ayda katı yel esse, Rüm ili kıtlık ola ve Maşrıq'da ¹¹harb ola. Ve pâdişâhlar halka çok zahmet vireler. Ve Şâm ilinde harâplık ola. ¹²Ve bir ulu vezîr helâk ola. Ve evvel-i bahârda şovuk olup, yimişler helâk ¹³ola ve yıl şoñu emînlik ola.

13. Yıldırım Olmak: Bu ayda yıldırım ¹⁴olsa, buğday ve arpa eyü olup ve sâyir nebâdât olmaya. Ve diyâr-ı 'Arab'da ¹⁵fetret ve elem ve harb ve ceng vâki' ola.

14. Ay Çalkoyun Olmak: ¹⁶Bu ayda ay çalkoyun görünse, görindügi yirde bir ulu kimesne fevt ¹⁷ola. Ve eger bir ucı kalkurak görünse, Rüm pâdişâhı şıhhatda ve selâmet ¹⁸olup, cemî' düşmânlarınuñ üzerine gâlib olup, manşür ve muzaffer ola.

¹⁹15. Kuyruklu Yıldız Toğması: Bu ayda kuyruklu yıldız toğsa, görindügi ²⁰yirde bir miqdâr fetret vâki' ola. Ve eger şark cänibinden toğsa, ol cänibüñ pâdi-21-şâhına mevt irişe vilâyet karışa. Eger garb cänibinden toğsa, galle ²²eyü ola, sâir huşuş olmaya.

16. Yıldız Düşmek: Bu ayda çok yıldız ²³düşse, ol vilâyetde ölet vâki' ola. Ve Bâbil'de kızılık ve diyâr-ı 'Acem'de nekbet [48b] ve Rüm'da ucuzluklar vâki' ola.

Melhame-i Sâlis

Ber-kavli ba'zı ²müneccimîn be- fihristi 'alâyim on dört be-tâbi'i mâh-ı kânün-ı şânî ³şüd²⁸.

²⁸ "Bazı müneccimlerin deyişine göre ocak ayına bağlı olan ve on dört belirtiyi içeren üçüncü melhamedir."

1. **Gün Tutulmak:** Bu ayda gün tutulsa, yağmur öküş ola ⁴ve ot deryāsı ola ve kış yumşak ola. Ve Rüm içinde narḥ miyān ⁵ola. Ve Şām vilāyetinde kızılık ola ve daḥı pādişāhlar ölümü delim ola. ⁶Ve yıl öküş ıssı ola. Ve şıçan aḳā‘imi ḳatı kızılık ola. Ve bir yirde ⁷daḥı semūm yel ese.

2. **Ay Tutulmak:** Bu ayda ay tutulsa, yıl eyü ⁸ola ve kār ü kesb öküş ola ve bāzırgānlar aşşılı ola. Ve yıl evvelinde ⁹selāmetlik olup soñında hareket vāki‘ ola. Pādişāhlar arasında ¹⁰muḥālefet ola. Ve maşrıḳdan efgānlar öküş [ola.] ve müsūlmānların elleri ¹¹üstün ola. Ve ḥarāmī münhezim ola. Ve yağmur az ola.

3. **Gök Gürle-** ¹²mek: Bu ayda gök gürlerse, yıl yağmurlu ola ve ot ve taḥıl eyü ola. Ve kış ¹³ḳatı şovuk ola.

4. **Ay Ağıllanmak:** Bu ayda ay ağıllansa, şovuk ḳatı ola ¹⁴ve muḥālif yeller ese.

5. **Gün Ağıllanmak:** Bu ayda gün ağıllansa, yıl yellü ¹⁵ola ve ay seyllü ola ve ot ve biçin ve ekin eyü ola. Ammā teşvīş ¹⁶ola veli ḳatı ola.

6. **Elegim Sağma:** Bu ayda elegim sağma toḡsa, taḥıl ¹⁷bahālu ola ve Şām vilāyetinde ucuzluk ola.

7. **Yir Deprenmek:** ¹⁸Bu ayda yir deprense, narḥ miyān ola ve ürküli ḥaberler delim ola. Ve kış ¹⁹mu‘tedil ola. Ve ḥarāmī öküş ola. Ve yağmur çok yaḡa, fetret ²⁰ola. Ve eṫrāfda çekirge ola. Ve banbuḳ az ola.

8. **Yağmur Yağmak:** Bu ayda ²¹yağmur yaḡsa, ölet-i müfācāt öküş ola ve hastalık çok ola ve göz ²²aḡrısı delim ola. Ve ekin ve ot ve biçin çok ola.

9. **Tolu Yağmak:** Bu ²³ayda tolu yaḡsa, yıl eyü ola ve ni‘met öküş ola ve ḥubūbāt keşir ola. [49a] Ve sefer menfa‘atlı ola. Ve selātinuñ [gönleri?]

Melhame-i Sālis

Ber-²ḳavl-i ba‘zı müneccimīn be-fihristi ‘alāyimi on dört ³be-tābi‘-i māh-ı kânūn-ı şāni şūd²⁹.

²⁹ "Bazı müneccimlerin deyişine göre ocak ayına baḡlı olan ve on dört belirtiyi içeren üçüncü melhamedir."

1. **Gün Tutulmak:** ⁴Bu ayda gün tutulsa, bu yıl ucuzluk ola ve kesb ola.
2. **⁵Ay Tutulmak:** Bu ayda ay tutulsa, bu yıl ni'met ve ekin çok ola ve yemiş ⁶ola. Ve yağmur ola. Ve çekirge ola. Ve Şām'da hastalık ola.
3. **Gün ⁷Ağıllanmak:** Bu ayda gün ağıl olsa, koyun kırla ve yemişe ⁸âfet irişe. Ve ni'met çok ola. Ve ceng ve hastalık ola.
4. **Ay ⁹Ağıllanmak:** Bu ayda ay ağıllansa, şular arta ve yağmur ziyâde yağa. Ve ekin ¹⁰hadden aşsa. Ve kış katı ola ve dağı hayvânât kırla. Ve 'avratlar ¹¹veledlerini düşüreler.
5. **Çuyruklı Yıldız:** Bu ayda çuyruklı yıldız ¹²toğsa, pâdişâhlar 'adl ideler. Ve ceng vâki' ola. Ve Mısır'da tâ'ün ¹³ola ve koyun kırla.
6. **Elegim Sağma:** Bu ayda elegim sağma toğsa, ¹⁴ammâ maşrık tarafında toğsa, tâ'ün ola ve üzüm ağacı kurıya. Ve ekin ¹⁵eyü ola ve kış katı öküş ola. Ve eger mağrib tarafında toğsa, üç yıl ¹⁶buğday aşşılı, Rüm ili kızılık ola.
7. **Gök Gürlemek:** Bu ayda gök ¹⁷gürlese, onuna degin savaş olup ve kan çok ola. Ve eger onundan ¹⁸yigirmisine degin gürlese, Hicâz'da kızılık ola. Ve eger yigirmi gününden ¹⁹otuza varınca gürlese, yağmur yağa ve 'avâm-ı nâs öle. Ve yıl soñı ²⁰eyü ola.
8. **Yıldırım Olmak:** Bu ayda yıldırım olsa, yağmur çok yağa. ²¹Ve renc öküş ola. Ve 'avratlar ölümü çok ola. Ve ot ve biçin eyü ola ²²ve yemiş az ola. Ve Mısır ili kıtâl ola.
9. **Yağmur Yağmak:** Bu ayda yağmur yağsa, ²³göz ağrsı vâki' olup ve merg-i müfâcât öküş ola. Ve ekin çok vâki' ola.
- [49b] 10. **Tolu Yağmak:** Bu ayda tolu yağsa, pâdişâhlar 'adl ideler ve ni'met ²⁴vâfir ola.
11. **Çurbağa ve yâhüd Şoğulcan Yağmak:** Bu ayda çurbağa ve yâhüd şoğulcan ²⁵yağsa, bu yıl kızılık ve dağı hastalık vâki' ola.
12. **Yel Esmek:** Bu ayda ²⁶katı yel esse, Maşrık pâdişâhı vilâyet-i şarkı harâb ide. Ve Rüm ²⁷ili kızılık ola. Ve dağı bahârda çok yemiş helâk ola.

13. Yir Deprenmek: ⁶Bu ayda yir deprende, oğlancuklar hastalığı vâki' ola. Ve yıl kızılık ola. ⁷Ve vilâyete düşmân ayağı başa. Ve eger yir gice ile deprende, katl öküş ola.

⁸14. Busarığ Olmak: Bu ayda busarığ olsa, Bâbil'de ve Horasân'da ⁹ve diyâr-ı 'Acem'de fitne ve guşsa ve elem vâki' ola. Ve pâdişâh-ı İslâm cümle ¹⁰pâdişâhlardan gâlib ola. Ve diyâr-ı Rûm'da ucuzluklar ola.

Melhame-i ¹¹Râbi'

Ber-ı kavî-i ba'zî müneccimîn be-fihristi 'alâyim tokuz be-tâbi'-i ¹²mâh-ı kânûn-ı şânî şüd³⁰.

1. Gün Tutulmak: Bu ayda gün tutulsa, ¹³mevt çok ola ve sâmi yeli ola.

2. Ay Tutulmak: Bu ayda ay tutulsa, ¹⁴galle eyü ola ve nâsda [memlûk?] vâki' ola.

3. Gün Ağıl Olmak: Bu ayda ¹⁵gün ağıl olsa, behâyim eyü ola ve yıl âhîrinde ferâh ola ve ekin eyü ola.

¹⁶4. Ay Ağıllanmak: Bu ayda ay ağıllansa, yıl çok ıssı [ola.] Ve dağı şubat ayında ¹⁷berd gâyet ile şedîd ola.

5. Yıldız Düşmek: Bu ayda yıldız düşse, ¹⁸keşret harb vâki' ola.

6. Kavs-i Kūzah: Bu ayda kavs-i kūzah ¹⁹maşrıqda vâki' olsa, galle eyü ola. Ve yağmur ola. Ve eger mağrib tarafında vâki' ²⁰olsa, Şâm'da sefer ola.

7. Ra'd: Bu ayda ra'd olsa, yağmur olmaya, ²¹şofira çok yağa. Ve renc şedîd ola.

8. Zelzele: Bu ayda zelzele olsa, çok ²²keşr ola ve nâs seyrâna çıkalar.

On İkinci Bâb

³⁰ "Bazı müneccimlerin deyişine göre ocak ayına bağlı olan ve dokuz belirtiyi içeren dördüncü melhamedir."

Māh-1 Şubatıñ ²³‘Alāyimini Beyān [İder]

Māh-1 mezbūruñ Süryān dilince şubat dirlar, [50a] ve Urumca felvaris dirlar, yigirmi sekiz gündür, ammā dört yılda ²bir yigirmi toköz gün olur. Ve zebān-ı Türki’de dağı nāmına ³āhır kış ay dirlar. Bu zikr olınan ayda oğlağ eti yimek eyüdü. ⁴Ve şikār eti yimek eyüdü. Ve dağı kurı yimişler yimek eyüdü. ⁵Ve cimā‘ çok itmekden ictināb ideler. Ve dağı hamāma girmekden ve dağı ⁶çok ta‘ām yimekten ihtirāz ideler, ve hulviyātda. Şubat-ı ⁷mezbūruñ içinde görinen ‘Arabī ayun gurre si öninde veyā ⁸şoñunda [akreb ördek?] yekşenbe günü şavm-ı naşārādur, elli gün ⁹geçdikden şoñra gelen yekşenbe günü kefereler gündür.

Ve māh-1 mezbūra- ¹⁰-da vāki‘ olan ‘alāyim yigirmi altı bāb üzerine, ibtidā ki ‘alāyimi ¹¹beyān:

Evvelki bāb, gün tutilmağ beyānındadır: Bu ayda gün tutilsa, ¹²dükeli iller tarlık ola. Ve yağmur az yağa. Ve nisān ayında çekirge belüre. ¹³Ve ılığa kıran gire. Ve Fārs pādīşāhınuñ ahvāli yavuz ola. Ve hāri- ¹⁴-ciler zuhur ide. Ve re‘āyā ve il guşşalu ola ve teşvişli ola. Ve bir ¹⁵kişi Fārs ilinde pādīşāhlığa vara ve dağı melik aña firār ide, dirlar. ¹⁶Ve ba‘zılar dimişler ki, yağmur hadden ziyāde yağa ve ekine ziyān irişe. ¹⁷Ve Ca‘fer Şādık dir ki, yağmur yağarsa kızılık vāki‘ olur.

¹⁸İkinci bāb, ay tutilmasını beyān ider: Bu ayda ay tutilsa, ¹⁹yağmur çok yağa ve ucuzluk ola. Ve yay ayları katı ıssı ola. Ve ²⁰muḥālif yeller ese. Ve balık ve kuşlar üreye. Ve tahıl ola. Eger küsüf, kara ²¹görinse, kāfir çerisi ile ‘asākir-i müslimīn uğraş ideler. Ve belā ²²ve fetret ‘ālemi tuta. Ve muḳātele ve muḥāşama ve muḥārebe çok vāki‘ ola. ²³Āhır ehl-i İslām manşūr ve muzaffer ola. Ve yimiş çok vāki‘ ola. [50b] Ve zelzele dağı vāki‘ ola.

[3.] Gün Ağıllanmağ: Bu ayda gün ağıllansa, ²emrāz-ı muḥtelife çok vāki‘ ola. ve nāzile ve dumağ ve boğaz ağrısı ³çok vāki‘ ola ve yağmur çok yağa ve ekin gāyet ile çok ola ve dağı ⁴kar vaqitsiz yağa ve yimiş ḥarāb ola ve öksürük ve dumağı ⁵çok vāki‘ ola ve bu yıl bir renc olmaya

4. Ay Ağıllanmağ: Bu ayda ay ⁶ağıllansa, ekin ve biçin çok ola ve dağı yağmur yağa. Ve pādīşāhān ‘adā- ⁷-let ideler. Ve kış dağı yumşak ola. Ve ırmağlar taş ve ucuzluk ⁸ola. Ve yıl şoñı ağır ola, lākin tizce geçe.

5. Ay Çalkoyun Görünmek: ⁹Bu ayda ay çalkoyun görünse, kış katı ola ve kar ve buz hadden geçe. Eger ¹⁰bir ucu kalkurağ görünse, yıl eyü ola ve şazlık ola. Ve ni‘met ve ekin ve ot ¹¹ve çayır vâfir ola. Ve dahı şular ziyâde ola.

6. Kuyruklu Yıldız Toğmaq: ¹²Bu ayda kuyruklu yıldız toğsa, pâdişâh helâk ola. Ve fitne ve fetret çok ¹³katı ola. Ve yimiş az ola. Ve dahı gemiler gark ola. Ve diyâr-ı ‘Acem'de mevt çok ola ¹⁴ve pâdişâhı fevt ola. Vizir ehline elem çok ola ve belâ ve renc ¹⁵ve ta‘ab başdan başa aşsa. Ve Kostañiniyye'de bir ulu pâdişâh fevt ola. ¹⁶Ve şehr-i Bâbil'de bir ulu kişi düşe.

7. Yıldız Düşmek: Bu ayda yıldız ¹⁷çok düşse, tüccâr t̄ayifesine hüsran yetişe. Ve bir ulu pâdişâh ¹⁸helâk ola ve yirine bir ‘âdil kimesne pâdişâh ola ve bir kimesneye renc irişmeye, ¹⁹Allâhü a‘lem.

8. Kavs-i Kūzah Görünmek: Bu ayda kavs-i kūzah maşrıq tarâfında ²⁰görünse, ol tarâfuñ begleri pâdişâhına ‘âşî olalar, ‘âkıbet pâdişâh- ²¹-ları gâlib ve muzaffer olalar. Ve eger mağrib tarâfında görünse, ol tarâfinuñ halkı ²²pâdişâhlarına düşmân olalar, âhir helâk ideler. Ceng ve harb ve cidâl ²³ve katl ve kıtâl vâki‘ ola. Ve dahı memleket yıkıla. Ve nice şehirler harâb ola. Ve Mısr [51a] kavmi ceng ve huşümet içinde olalar. Ve yağmur çok yağa. Ve diyâr-ı ²⁴Mağrib'de çekirgelik ola. Ve katı kızılık ola. Ve halâyık tağıla, gide. Kahtlık ²⁵ola, yılda hükm.

[9.] Bu ayda havâda harbe gibi bir ‘alâyim beyân ider: Bu ayda havâda harbe ²⁶gibi bir ‘alâmet maşrıq tarâfında görünse, koyun ve ılkı kırıla ve yimiş oñat ²⁷ola. Eger mağrib tarâfında görünse, harb ve ceng ve kıtâl çok vâki‘ ola. ²⁸Ve çeriler mağrib ilini tuta. Küffâr ile müslimîn harb ideler, ‘âkıbet ehl-i ²⁹İslâm gâlib ve manşür ola; kâfirler muhkem kırıla.

³⁰10. Havada canavar şekli görünmesini beyân ider: Havâda cānāvār ³¹şekli görünse, bir ulu pâdişâh dünyadan âhirete nakl ideler. Ve kan çok ³²dökile. Ve belâ ve fitne çok ola. Ve kızılık ve tarlık ve kahtlık ola. Ve pâdi- ³³şâh dahı vilâyet halkına zulm ide.

11. Havada bir ‘acâyib ‘alâmet ³⁴görünmesi: Bu ayda gökde bir ‘acâyib görünse, hāmîl hātunlar çok ³⁵helâk ola. Ve fitne çok ola. Ve uğrılar ve harâmiler yolları keseler. ³⁶Ve t̄ayife-yi tüccâra ziyân yetişe. Ve bir ulu kişi helâk ola. Ve ‘Acem'de ³⁷dahı t̄a‘ün ola. Ve emrâz-ı muhtelif çok ola.

On ikinci bāb ¹⁶havadan āvāz işidilmesinüñ beyānındadır: Bu ayda

[Sayfa Kenarları]³¹

[18b^b] Māh-ı Temmūzda İcrā Ola

¹Ve daḥı eger gelecek yıl ğalle ²ve ḥubūbātdan kankısı bitmez ³bilmek diler iseñ, gerekdür ki, ⁴bu ayun evvel gündend bir büyük ⁵şaksıya veyā bir dıgara toprak ⁶koymasın. Ve üstüne biraz ters, ⁷daḥı buğdaydan ayruca ⁸ekesin. Meşelā buğday, arpa taru, ⁹burçak, yulaf, keten daḥı ne ¹⁰var ise. Üzerine vezn ile ¹¹şu dökeler. Gündüz taşra güneşe ¹²koyalar; gice ev içine koyalar, şöyle ki, ¹³yıldız görmeye. Tamam on altı gün ¹⁴bu vech ile tertib eyleyeler. On yidinci ¹⁵gün nazar eyleyeler. Göreler, ol dāneler- ¹⁶den her kankısı yetse ki, rengi ¹⁷oñat yeşil sebze-reng ola. Gele ¹⁸yıl anı ekeler, hergiz ḥatā itmeye, bite. ¹⁹Ve kankısı bitmedi ise ve yāḥūd ²⁰bitüp rengi safir olursa, hiç zahmet ²¹çeküp anı dikmeyeler ki, bitmez. Eger biter ise, ḥaşıl ²²gelmez. Ammā on yidinci gün ki, ol tağarı ²³göresin. Gerekdür, güneşe çıkaru ²⁴göreler. Ve eger havā ²⁵buluḥ ise, on sekizinci gice ²⁶taşrada ayaza koyalar, tura, yıldız ²⁷göre. Ertesi göreler, bu şart ki şakla.

[19a^a] Māh-ı Temmūz Ayında

¹Ve daḥı teşrīn-i evvel ayında ki, orta ²güz ayıdır, tā ḥazīrana varınca oraḥ ³üstüdür, yağmur kanğı ayda yağar ve ⁴kanğısında yağmaz bu ma'nıyi bilmek ⁵diler isen, bu ayda sekizinci gün bir terāzūnüñ ⁶bir yanına biraz penbe ve bir yanına bir taş ⁷ile vezn idüp ol penbeyi eşiği ⁸taşu altına koyalar. Ve ba'zılar dimişler, ⁹ol penbeyi aḥşām namazından soñra ¹⁰taşrada ayaza koyalar; gün çıkmadan ¹¹şabāḥ alalar. Terāzūde tartalar dimişler, ¹²bu şahīḥdür, yarındası şabāḥ doğmadan ¹³eşik taşı altundan ol panbuğı ¹⁴çıkarı gör. Ve ol vezn itdüğü taş ¹⁵ile tart. Eger berāber gelür ise yağmur ¹⁶deliklice yağa. Eger panbuğ ağır gelür ¹⁷ise, teşrīn-i evvel ayında yağmur ¹⁸çok yağa. Ve eger penbe yeñli gelür ise, ¹⁹ol ay yağmur yağmaz. Fi'l-cümle panbuğün ²⁰ağırlığına göre yağar.

³¹ 18b, 19a ve 19b sayfalarının kenarlarına yazılmış olan bu satırların, konuları itibariyle asıl metinden ayrı olmaları yüzünden metnin sonuna eklenmesi uygun görülmüştür. Bu satırlardaki kelimeler sözlüğe alınmamıştır.

Tā sekiz güne ²¹bu vech ile panbuğı eşikde göme, ²²şabah ala, tarta. Bu zikr olunan her gün ²³bir ayuñ yağmurına delālet ider. ²⁴On toquzu teşrin-i āhir ²⁵ayına delālet ider, yigirmi kânün-ı evvel ²⁶ayına delālet ider, yigirmi birinci kânün-ı ²⁷āhire delālet ider, yigirmi ikisi ²⁸şubat ayına, yigirmi üçü āzer ayına, ²⁹yigirmi dördünci nisan ayına, delālet ³⁰ider. Bu ayda yağmur ‘alāmet olması ayıdur. [19b^b] yıl eyü gelür.

Ve dağı bu ayun on ²sekizinci gün eyyām-ı bāhürdur, tā yidi ³güne varınca ki, yigirmi beşidür, ⁴gene bu yidi günüñ her birisi fevķinde ⁵zıkr olan aylarıñ her birisine ⁶delālet ider: Meşelā bu yidi gün ki, eyyām-ı ⁷bāhürdur, her ķankı güninde havāda ⁸buluť vāķi ‘ olsa, ol ayların ⁹bu güne tābi ‘ olanında yağmur ola. ¹⁰Ķalanın buña kıyās eyle.

¹¹Bu ayuñ on altısı ¹²günü güneş, sünbüle burcına ¹³varur. Dağı bu günde eger ikindüden ¹⁴şoñra gökde buluť olsa, teşrin-i ¹⁵evvel ayında ki, orta güz ayıdur, ¹⁶yağmur çok yağa, güz ayı eyü ola. ¹⁷Eger havāda açuķ olsa, ol ¹⁸vaķt yağmur yağmasa ekin eyü gelmeye. ¹⁹Ve eger yatsu şonuna degin buluť ²⁰olsa, hükm eyledür. Ve eger dünle ²¹buluť olsa, ol ayun ortasında ²²yağa. Ve eger erteye yaķın buluť olsa, ²³ol ayuñ āhirinde yağmur yağa. Ve eger ²⁴buluť ğalīz olsa, ķatı ķar yağa. ²⁵Ve eger çok depreder olsa çok yağa. ²⁶Ve eger pāre pāre buluť olsa, ğāh ğāh ²⁷yağa. Fi ‘l-cümle buluda göre yağa, tā yigirmi ²⁸güne degin bu vech iķe nazar eyle. ²⁹Her gün bir aya maħşüşdur. Orta ³⁰güzden tā mayıs çıķınca ķankı ³¹ayda yağmur yağar ve ayun nesinden yağar ma ‘lüm ola.

SÖZLÜK

SÖZLÜK

- A -

- ābadān (Far.) sıf. Bayındır
 ā. eyle- Bayındır kılmak 45a/11
 ā. ol- Bayındır olmak 2b/19
- ābdār (Far.) sıf. Sulu, taze 14b/13
- ‘acāyib (Ar. ‘acā’ib) sıf. Tuhaf 1a/10,
 7a/17, 51a/12
- ‘Acem (Ar.) i. Kavim adı 4a/08
 → diyar-ı ‘a., mülk-i ‘a., padişah-ı ‘a.,
 şah-ı ‘a., vilayet-i ‘a.
- ‘ācızlık (Ar. ‘āciz) i. Gücsüzlük,
 beceriksizlik
 ‘ā. göster- Aciz olmak, bir şey
 yapamamak *Tāife-i küffār ācızlık*
göstere 19b/02
- aç sıf. Acıkmış, aç
 aç-ıla Aç karnına *Aç-ıla su içseler*
 6a/09, 18b/11
- aç- Fethetmek *Pādişāh kuvveti ile*
iklīm aç 12b/07
- açlık i. Kıtlık, yoksulluk 12a/23,
 17a/04
- açuk sıf. Koyu veya baskın olmayan
 6a/06
- a‘dā (Ar.) i. Düşmanlar 4a/10, 5a/09
- ‘adālet (Ar.) i. Hak tanırılık, doğruluk,
 hakkı gözetme 1b/23, 46b/19
 ‘a. eyle- Herkese hakkını
 verme 15a/08
 ‘a. it- Hakkı gözetmek, 9a/05,
 33a/14, 42a/22
- adam / ādem (Ar. ādem) i. 1 İnsan
 3b/07, 7a/11
 2 Erkek 11b/17, 23a/16, 31a/16
- 3 Halk *Uğrı ve harāmî öküş ola ve*
köy adamları şehre koyula
 21b/15
- 4 Asker *Vilāyet-i ‘Acem Rūm*
pādişāhı hükümüne girüp kendü
cānibinden ādem götürüp zabt
ideler 41b/14
 → benī ā.
- ‘adāvet (Ar.) i. Düşmanlık 16a/16,
 16b/13, 19b/04
 ‘a. it- Düşmanlık etmek 19b/09,
 42a/07
 ‘a. kıl- Düşmanlık etmek 11a/06
- ‘aded (Ar.) i. Tane, herhangi bir sayıda
 olan 14b/15
- ‘ādil (Ar.) sıf. Adaletli 2a/12, 7b/12,
 50b/18
 ā. ol- Adaletli davranmak 27b/14,
 42a/22, 43b/17
- ‘adl (Ar.) i. Doğruluk, adalet 4a/23,
 8a/04
 ‘a. eyle- Adaletli davranmak
 16b/10, 28a/23
 ‘a. it- Adaletli davranmak 18b/17,
 32a/05
 ‘a. ü dād eyle- Adaletli davranmak
 38a/20
 ‘a. ü dād it- Adaletli davranmak
 32a/20
- ‘adū (Ar.) i. Düşman 11a/15, 6b/09
- āfet (Ar.) i. Felaket, bela 1b/13, 5a/01
 ā. deg- Felakete uğramak 20b/03

- ā. iriş- /ā. irtüş- Bela gelmek,
felakete uğramak 2b/17, 6b/07,
7b/05
- ağaç *i.* Ağaç 4a/21, 6a/21, 6b/03
- ağıl *i.* Hale, ayla, bazı yıldızların,
özellikle ayın çevresinde görülen
geniş ve aydınlık teker 49a/07
- a. ol- Halelenmek, ağıllanmak
39b/22, 49b/14, 49b/15
- ağıllan- Çevresinde ağıl denen hale
oluşmak, halelenmek 1b/17,
2a/01
- ay a., gün a.
- ağır *sıf.* Çetin, zorlu 50b/08
- ağustos *i.* Ağustos *Mā-mezbūr Sūryān*
dilince april dirler ve Urumca
ağustos buyunlur ve otuz bir
gündür ve zebān-ı Türkî'de āhir
yay dirler 22b/23
- ağrı *i.* 1 Acı, illet, dert, ıstırab 1b/13,
4a/17, 4b/05
- 2 Hastalık, illet, *Hummā* ve göz
ağrısı ve uyuz marazı *delim ola*
21a/23
- ağturos *i.* Ekim ayı *Rumca ağturos*
dirler, zeban-ı Türkî'de orta güz
ay dirler 31a/11
- ağu *i.* Zehir 9a/14
- āhar *sıf.* Başka 14b/18, 33b/05
- aḥbāb (*Ar.*) *i.* Halk *Bu ayda ay tūtılsa*
elli gün şovuk ola ve bir ulu beg
düşe ve yağmur ola ve aḥbāb
selāmetde ola 40a/23
- āhir (*Ar.*) *i.* 1 Son 2a/02, 4a/12, 5a/22
2 *zf.* Sonra, Sonunda 2b/04, 4a/04,
50a/23
- ā. güz ay Kasım 36a/09
- ā. yay Ağustos 23a/01
- ā. kış ay Şubat 50a/03
- *āhir-i kār *zf.* Sonunda 27b/20
- āhiret (*Ar.*) *i.* Öbür dünya, ahiret
51a/09
- aḥkem (*Ar.*) *sıf.* En iyi hüküm veren,
en iyi yargılayan 7a/08, 7b/22,
10a/11
- aḥkām (*Ar.*) *i.* Hükümler, yargılar
4a/11
- a.-ı mezbur Adı geçen hükümler,
söylenen hükümler 32b/23
- aḥlāt (*Ar.*) *i.* İnsan vücudunu
oluşturduğu var sayılan dört
temel öge 18b/09, 23a/02
- aḥsız *i.* Perişan, kötü durumda ? *Dürlü*
dürlü renc ve belā çok ola ve
renc sebebinden ḥalk aḥsız ola
24b/07
- āhū (*F.*) *i.* Ceylan, Karaca 14b/12,
38b/21
- aḥvāl (*Ar.*) *i.* Durumlar, haller 7b/11,
10a/12, 11b/10
- Ahvāz *i.* Yer adı 28a/05
- aḥ *i.* Beyaz 1b/14
- ‘aḳā‘im / ‘aḳāyım (*Ar.*) *i.* Sonuç,
yüzünden? *Yıl öküş ıssı ola ve*
şıçan aḳā‘imi katı kızılık ola
47b/10
- ‘aḳab (*Ar.*) *i.* Arka, art 3b/11
- aḳbaş *i.* Sünnî 33b/19
- ‘aḳıbet (*Ar.*) *zf.* Nihayet, sonunda
6a/19, 6b/09, 51a/06
- akın *i.* Arkası kesilmeyen bir geliş
→ ateş a.

aķreb ? Şubat-ı mezbûrûñ içinde
görünen 'Arabî ayun ğurresi
öninde veyâ şoñunda aķreb
ördek yekşenbe ğünü şavm-ı
naşārādur 50a/08

'aksi i. Zıt, ters, karşı 24a/19

al i. Hile, tuzak 18b/18

al- 1 El koymak; haksızlıkla, zorla
almak 14b/22, 15a/19, 18a/19
2 Fethetmek, ele geçirmek 7b/03,
14b/19, 33b/22

alaca i. Meyvelere, daha çok üzüm
düşen ben

a. düş- (Meyve) olgunlaşmaya
başlamak 4a/21

'alāmet / 'alāmāt (Ar.) i. Belirti, iz,
şekil 2b/05, 51a/04, 51a/11

'alāyim (Ar.) i. Belirtiler, izler, nişanlar
6a/11, 6a/12, 50a/10

aldır- / aldur- Almak işini yaptırmak
31a/12, 34a/22

→ kan a.

'alem (Ar.) i. Bayrak

→ tabl u 'a. 10b/14

'ālem (Ar.) i. Dünya, evren 29b/18,
30b/09, 31b/12

→ ħalk-ı 'ā., padişah-ı 'ā.

*'ālem-bīnā Alemi gören, aleme
hükmeden

a'lem (Ar.) sıf. En iyi bilen 31a/10

→ Allahü a., Allahü a. ve ahkem,
Allahü ahkem ve a. bi's-savab,
Hakimü a.

'aleyhi (Ar.) e. Onun üzerine

*a. 's-selām "Esenlik onun üzerine
olsun!" Anlamında Arapça
cümle 20a/13

'ālim (Ar.) sıf. Bilgin 25b/13, 36b/21

*'ā.-i kāmīl Bilgin ve olgun 6a/21

Allāh i. Allah

*A. a'lem (Ar.) "Allah en iyi
bilendir." anlamında cümle
1b/07, 9a/15

*A. ahkem ve a'lem bi's-şavāb
(Ar.) "Allah doğrulukla
hükmeden ve her şeyin en
doğrusunu bilendir." anlamında
cümle 10b/15

*A. ahkem ve a'lem bi's-şavāb
(Ar.) "Allah doğrulukla
hükmeden ve her şeyin en
doğrusunu bilendir." anlamında
cümle 10b/16

altı sıf. Altı 43a/23, 45a/06, 47b/07

altıncı sıf. Altıncı 31b/17, 34b/05,
39a/19

amān / āmān (Ar.) i. Güvenlik 21b/10,
46b/19

→ emn ü a., emīn ü ā.

'amel (Ar.) i. İş, eylem 19a/16

'ameldar (<Ar. 'alem+ Far. dār) i.

Önder ? Bu ayda katı yel esse,
ğāyet ile çok ekābir öle ve kādiler
ve 'ameldārlar fevt ola 38b/03

āmīr (Ar.) sf. Emreden, rütbece üst
3b/12

ammā (Ar.) bağ. Fakat 1b/09, 2a/20,
2b/08

anuñ zm. Onun 27a/19

Anatolı i. Anadolu 43a/14

anbār (Far.) i. Tahıl saklanan yer
12b/05

anda i. 1 O zaman 4a/05

2 Orada 20b/01, 20b/21, 27b/18

andan i. 1 Ondan 17b/20

2 e. Ondan sonra 3b/12, 3b/14,
8a/16

anı zm. Onu 6a/19, 14b/16, 18b/15

ansuzdan /aınsuzdan zf. Ansızın,

birdenbire 6b/17, 42a/11

anuñ zm. Onun 25b/13, 38b/11

aña zm. Ona 11a/09, 50a/15

aınsuzın zf. Ansızın, birdenbire 19b/20,

38b/09, 47a/20

aprıl i. Nisan ayı 6a/05, 22b/23, 35a/08

ara i. 1 İki şey arası 23b/10

2 Kişilerin veya toplulukların
birbirine karşı durumu 2a/23,
13a/18, 13a/22

3 İçinde, arasında 2a/16, 9b/06,
13b/01

4 Mevki, yer Rüm arasında tavar
ölümi delim ola 13a/07

a. yir Orta, iki grup arasında, arada
'İrak'da iki pādişāh biri biriyle
uğraşa ve ara yirde çok leşker
kırla 23b/10

'Arab i. 1 Arap kavminden olan

18a/11, 40b/22

2 Arap ülkesi 3a/11, 9a/13, 9a/14

→ diyār-ı 'a., vilāyet-i 'a.

'Arabī (Ar.) i. Araplara özgü 50a/07

'arak (Ar.) i. Rakı, içki 28b/01

ard i. Peş, arka taraf 18a/03

ardınca zf. Arkasından, peşinde

18a/03, 39a/14

arpa i. Arpa 13a/23, 13b/15, 14a/01

art- 1 Çoğalmak 4a/23, 4b/07, 11b/05

2 Yükselmek Ve ırmaqlar arta
7b/10

3 Ayın ilk on dört günü Bu ayda
gök eger ay artar iken gürlöse
32b/21

artuğ bk. artuğ

artuğ i. 1 Fazla 28b/03, 20a/08

2 Ayın ilk on dört günü Ve eger
gök ay bu artuğından gürlöse
24a/16

arż (Ar.) i. Yer, yurt, ülke, şehir

a.-ı Koşantiniyye İstanbul,

İstanbul yöresi 13b/09, 32a/03,
46a/14

a.-ı Sivās Sivas şehri, Sivas yöresi
41a/14

→ nebātü'l-a.

as- İdam etmek 5a/01

'asākır (Ar.) i. Askerler, ordu 6b/22

'a.-i İslām İslam ordusu 5b/19

'a.-i müslimīn Müslüman askerler,
İslam ordusu 50a/21

asanlık i. Kolaylık 33b/13

'asel (Ar.) i. Bal 26b/23

'āşī (Ar.) sf. Karşı gelen, haydut,
eşkiya 21b/09

'ā. ol- Başkaldırmak, karşı gelmek
3a/06, 8a/15, 11a/06

'asker (Ar.) i. 1 Asker 9b/10, 9b/20,
15b/02

2 Ordu 9b/15, 26b/19, 46a/22

'a. çek- Sefere çıkmak Pādişāh
'asker çeküp bir iklimine varup
çok hasārāt ide 4b/13

aşşı *i.* Fayda, kazanç, menfaat 36b/21,
41a/13, 42a/19

a. bol- Kâr etmek, kazanç
sağlamak *Ve ehl-i tüccâra aşşı
bolmaya* 36b/21

a. it- Kazanç sağlamak 23a/11,
39b/14

aşşılı / aşşılı *i.* Faydalı, kazançlı
42a/21, 44b/04, 48a/09

āsüde (*Far.*) *i.* Rahat

a. ol- Huzurlu, rahat olmak 21a/16,
22b/14, 42a/20

*āsüde-*hāl i.* Huzurlu, rahat bir
durumda 10b/15

aş *i.* Yemek 6a/09, 45a/03

aş- Taşmak, geçmek

→ başa a., hadden a.

āşüb (*Far.*) *i.* Karışıklık, kargaşa
31a/23, 47a/17

at *i.* At 8b/05, 11b/12, 12a/14

ateş *i.* 1. Yangın 25a/23, 41a/21,
46b/09

*ateş akını Yangın yayılımı 25b/01

aţ'ime (*Ar.*) *i.* Yiyecekler *Ve dükeli
illerde aţ'ime ve taḥıl çok ola*
28a/04

av *i.* Av hayvanı *Ve avlar öle* 13b/20

‘avām (*Ar.*) *i.* Halk 2a/16

‘a.-ı nās Kaba cahil halk, ayak
takımı 49a/19

‘avān (*Ar.*) *i.* Zorbalık, fesatçılık

‘a. ol- Zorbalık, fesatçılık artmak
30a/13

‘avānlık *i.* Zorbalık, fesatçılık, kötülük
12a/16, 15b/04

‘avānız (*Ar.*) *i.* Belalar 36b/07

āvāz (*Far.*) *i.* Ses, sada 1a/11, 2b/22,
2b/23

‘avrat (*Ar.*) *i.* Kadın 4b/16, 5b/12,
6a/23

→ pîre ‘a., yüklü ‘a.

ay *i.* 1 Gökteki ay 1a/03

2 Yılın on iki bölümünden her biri
1a/01

a. ağıllan- Ayın çevresinde hale
oluşmak 1a/04, 1b/20, 1b/21

a. artuğı Ayın ilk on dört günlük
hali, ilk dördün ve ikinci dördün
evreleri 24a/16

a. eksügi Ayın son on dört günlük
hali, üçüncü dördün ve son
dördün evreleri 24a/17

→ āḥir güz a., āḥir kış a., evvel güz a.,
orta güz a.

a. tūtl- Ay tutulması, Dünya'nın,
Güneş'le Ay arasına girmesi
sonucu Ay'ın Dünya'nın
gölgesinde kalarak kararması
1a/03, 1b/08, 1b/08

ayak *i.* Bacakların bilekten aşağıda
bulunan ve yere basan bölümü,
bacak

ayakda kal- / ayakta kal-

Yıkılmamak, çökmemek *İller ve
şehirler zulm ile ayakda kala*
15a/16, 18a/16

a. bas- Girmek, işgal etmek,
geçmek 8b/17, 10a/23, 31b/02

a.ı kutlu ol- Uğurlu gelmek 17b/21

ayaklı / ayaklu *sf.* Ayağı olan 12a/05,
14a/10, 44b/08

‘ayān (Ar.) i. Belli, açık 18b/15,
27a/18

‘a. it- Açıklamak, Belirtmek
27a/08, 31a/09

ayı i. Ayı 20a/08

aylak sf. İşsiz, boşgezen, avare
a. 35a/23, 8a/06

‘ayn (Ar.) i. İleri gelenler 14b/04

ayran i. Ayran 45a/04

ayrıl- Bölmek, bölümlere ayırmak
9a/09, 39a/05

ayruk i. Diğer, başka 20a/08

az 1 i. Az 2a/02, 2a/06, 2b/14

2 zf. Az *Ol cānibde galle az bite*
21b/19

‘azāb (Ar.) i. Bela, felaket 39b/06

‘azl (Ar.) i. Yol verme, görevden
almak

‘a. it- Yol vermek, görevden almak
5a/14

‘azīm 1 sf. Büyük, ulu, iri 2a/23,
2b/01, 14a/15

2 zf. Çok, büyük, dehşetli 6b/01,
6b/02

a.ü’ş-şān sf. Şanı, ünü büyük olan
5b/21

→ belā-yı ‘a.

azīmet (Ar.) i. Gitme, gidiş 11a/12

- B -

- bāb* (Ar.) *i.* Bölüm 1a/02, 51a/15
Bābil (Ar.) *i.* Yer adı 5b/05, 5b/14,
 6b/19
 → şehir-i B., vilāyet-i B.
bād (Far.) *i.* Rüzgar, yel 22a/23,
 24b/20, 26b/10
ba‘dehū (Ar.) *bağ.* Sonra, daha sonra
 5b/04, 15b/18, 16a/01
bağ (Far.) *i.* Bahçe, bostan, bağ 1b/13,
 22b/04, 43b/03
 b.-ı üzüm Üzüm bağı, asma
 bahçesi 40a/12
Bağdād *i.* Yer adı 11b/13, 41a/12
bağī (Ar.) *sf.* Haksızlık eden, serkeş,
 eşkıya 4a/14, 34a/21, 45a/15
bağılık / bağilīk *i.* Eşkıyalık, serkeşlik
 6b/18, 41b/21, 47a/05
 b. it- Eşkıyalık yapmak, âsīlik
 etmek 16a/18, 31b/02
 b. eyle- Eşkıyalık, âsīlik etmek
bahālu *i.* Değerli 47b/21, 48b/17
bahār (Far.) *i.* Bahar, ilkyaz 31a/20,
 32b/19, 42b/19
 → evvel-i b., orta b.
baḥş (Ar.) *i.* İddialaşma, bahis
 b. düş- İddialaşmak 36b/22
baḥt (Far.) *i.* Talih, kısmet 31a/19
baḳla (<Ar. *bāḳilā*) *i.* Bakla 25b/08
bal *i.* Bal 13a/13, 15a/05, 15a/07
balğam (Ar.) *i.* Vücutta olduğu
 varsayılan dört unsurdan biri
 40b/16, 45a/01, 45a/01
balık *i.* Balık 3a/21, 5b/09, 6a/08
banbuḳ (<Far. *penbe*) *i.* Pamuk
 15b/19, 16b/18, 34b/16
Bāris *i.* Paris, yer adı *Bāris* ve *German*
illerinde 23b/12
bas- Girmek, işgal etmek
 → ayak b., ire b.
baş *i.* 1 Baş, kafa 40b/15
 2 Başlangıç 6b/14
 b.dan başa aş- Pek çok olmak, pek
 çoğalmak 50b/15
 b. getir- Ayaklanmak, baş
 kaldırmak 31b/08, 31b/12,
 38a/04
 b. kaldur- Ayaklanmak 1b/12,
 16b/12
başla- 1 Bir işe girişmek 36a/11
 2 Etkisini göstermek 36a/10
başlu sf. Güçlü *Ve bir büyük başlu*
kişi bir ulu pādīşāhuñ üzerine
ğālib gele 39a/10
bay *i.* Zengin 15b/06, 38b/11, 40a/17
Bāzandarān *i.* Yer adı 40b/21
bāzār (Far.) *i.* 1 Alışveriş 3a/14,
 19b/15, 28b/19
 **bāzīrgān / bezīrgān* (<Far.
bāzergān) *i.* Bezirgan, satıcı, tâcir
 5b/11, 7a/19, 48b/08
 **bāzīrgānāt* *i.* Tâcirler, satıcılar,
 bezirganlar 23a/11
ba‘zī (Ar.) *sf.* Kimi, birtakım 2a/01,
 2a/01, 50a/16
bāzīrgānlık *i.* Tüccarlık, tâcirlik, 25b/07
be (Far.) *e.* 1 Hakkında 10b/02, 14a/19
 2 -e hali 39b/19, 14a/20
bedter *i.* Daha kötü, çok kötü 29a/05
beg *i.* Bey 1b/02, 2b/12, 3a/06

behāyim *i.* Dört ayaklı hayvan 13b/21,
14b/04, 22b/16

belā (*Ar.*) *i.* Musibet, afet, gam, keder
1b/19, 2a/15, 2b/16

b.-yı azīm Büyük felâket, büyük
musîbet 26b/16

b. düş- Belaya uğramak,
belde (*Ar.*) *i.* Şehir, çevre 15a/23

bellü *i.* Tanınmış, şöhretli 'Askerden
bellü begler kırılı 15b/02

belür- 1 Ortaya çıkmak, meydana
çıkma *Ve ansuzdan bir ulu
pādişāh belüre* 6b/18

2 Görünmek *Bu ayda bir büyük
yıldız toğsa ba 'dehü ma 'an gök
gürlese ve yāhūd bir 'alāmet
belürse* 35a/01

benī ādem *i.* Adem oğulları, insanlar
11b/23, 23b/15, 46a/06

ber (*Far.*) *e.* Üzere 30a/15, 36a/01,
49a/01

*ber-kavl Sözü üzere 4a/11, 5b/16,
9b/21,
ber-ıavl-i ba 'zı müneccimīn Kimi
müneccimlerin deyişine göre
ber-ıavl-i müneccimin
Müneccimlerin deyişine göre

berāber (*Far.*) *zf.* Birlikte, bir arada
29b/16, 34a/18

Berber (*Far.*) *i.* Kavim adı 38a/05,
45b/18

berd (*Ar.*) *i.* Soğuk 22b/11, 49b/17

b.-i ıalil Hafif soğuk 5b/20

b.-i şedid Şiddetli, katı soğuk
44b/13

berekāt (*Ar.*) *i.* Bolluklar, gürlükler
3a/10

bereket (*Ar.*) *i.* Bolluk, gürlük,
ongunluk 38b/01

bereketlü *sf.* Bolluk, verimli 1b/17,
5a/19, 8a/03

berī (*Ar.*) *i.* Uzak
b. ol- Uzak olmak, gecikmek
28b/05

berinos (*Rum.*) *i.* Haziran Süryān
*dilince hazirān dirler, Rümca
berinos? dirler, otuz gündür.*
14b/09

berk *i.* Katı, sert, şiddetli *Kış berk ola*
30b/06

berk (*Ar.*) *i.* Şimşek 6a/02, 10b/12,
14b/05

beşinci *sıf.* Beş sayısının sıra sayı sıfatı
1a/05, 2a/04, 4a/03

bey' (*Ar.*) *i.* Satış, satma, satın almak
28b/18, 32a/20, 3a/19

b. ve şirā Alım satım 32a/20

beyān (*Ar.*) *i.* Açıklamak, anlatma
1a/03, 1a/03, 1a/04

b. it- Açıklamak, anlatmak 14b/16,
17b/04, 18b/06

b. ol- Açıklamak, anlatmak 34a/11

b. olun- Açıklanmak, anlatılmak
45a/06

beyn (*Ar.*) *i.* Ara 20b/08

b. e'l-ıalāyık Köleler arasında
16a/16

b.e'n-nās İnsanlar arasında 1b/14,
8b/02, 9a/01

→ ma-b.

bezirgan bk bāzirgān

buñar / buñar i. Pınar 21b/11, 27b/03,
43b/12

bırak- Elde bulunan bir şeyi tutmaz
olmak

→ hamlini b. 30b/07

bi (Ar.) Harf-i cer

bi'l-cümle (Ar.) zf. Hep, bütün,
toptan 12a/07, 37a/01

bi's-şavāb (Ar.) zf. Dosdoğru,
doğrulukla 18b/16, 23b/21,
24a/04

bi emri'-İlāhi ta'ālā Yüce Allah'ın
emriyle 30b/14

bi't-tamām (Ar.) zf. Tamamıyla
34a/01

bī (Far.) Olumsuzluk eki

***bī-ḥad 1 sf.** Sayısız, hesapsız
12b/10, 33b/15,

2 **zf.** Çok fazla, çok 12a/20,
14a/16, 7b/20

***bī-şümār zf.** Sayısızca, çok fazla
12b/10

***bī-vaqt** Vakitsiz 35b/11

biçin i. Ürün, hasılat, mahsul 10a/04,
11a/05, 11a/08

bid'at (Ar.) i. Zulüm, eziyet 28b/01,
30b/05

bildür- Bilgi vermek, açıklamak 1b/01

bile zf. Birlikte? 8b/13

bīnā (Far.) sf. Gören, görücü 31a/18
→ 'ālem-b.

bir 1 i. ve sf. Bir 6a/15, 11a/20, 11b/11
2 (Herhangi) bir *Ḳatı yel esse şark*
pādişāhı bir ulu kişiyi öldüre
8a/02

birkaç sf. Çok olmayan, az sayıda,
az *Ve daḥı birkaç renc delim ola*
21a/17

birkaç müddet zf. Biraz zaman
3b/13

bir kimesne zm. Hiç kimse 38b/11

bir mertebe zf. Öyle bir, o derece,
öyle çok *Ve bir mertebe*
ucuzlıklar vāki' ola, şimdiye
değın olmamış ola 34a/04

bir miqdār zf. Biraz, çok az *Bir*
miqdār kıtlık ola 12b/20, 20b/23,
21b/18

bir nice zf. Bir çok 34a/19, 42b/19

bir pāre i. ve sf. Biraz, azıcık, çok
az *Ve aç-ıla bir pāre şovıcaḳ şu*
içseler eyüdü 18b/11

b. yere gel- Toplanmak 33b/10

biri zm. Bilinmeyen bir kimse 17a/20,
32a/03

birbiri / biribiri i. Biribiri, birbiri
15b/20, 19b/09, 20a/21

b.ne düş- Araları açılmak,
anlaşmazlık çıkmak 6b/02

b.ne gir- Kavga etmek 41a/22

biribiri bk birbiri

birinci sf. Bir sayısının sıra sayı sıfatı
11a/20, 21a/10, 22a/03

birle e. İle 23b/06, 28a/05

biryān (Far.) i. Kebap 6a/09

bit- Yerden çıkmak, yetişmek 11a/07,
13a/03, 16b/18

boğaz i. Boğaz, gırtlak 1b/13,

boğaz ağrısı Boğaz hastalığı 1b/13,
50b/02

bol 1 i. Bol, çok, fazla 3a/14, 3b/17,
3b/18

2 *zf.* Bol, çok fazla olarak 2a/06,
2b/13, 45b/11

bol- Olmak 36b/21

→ aşşı b.

bolluk i. Her şeyin bol olduğu zaman
23b/04, 41b/06, 43b/04

borçlu Eşkiya? *Ve eger mağrib
tarafında vāki' olursa borçlu
adamlar çıkup halkı zebūn eyleye*
18a/18

bostan (<Far. *būstān*) Kavun ve
karpuz *Ve ekinler ve yal ve yağ
cemī' yirlerde eyü ola ve dahı
bostan dükeli yirlerde eyü ola*
39a/20

bozul- Değişmek *Ve Bābil ve Horasan
içlimleri harāb olup bozula*
5b/01, 8b/08

böyle i. 1 Bunun gibi, buna benzer
1a/01, 29b/03, 36a/02

2 *zf.* Bu biçimde 9a/07

bu 1 sıf. Bu 1a/01, 1a/23, 1b/02, 1b/05

2 *zm.* Bu 1a/02, 20a/05, 26a/11

buğday i. Buğday 12b/04, 13a/23,
13b/15

buhar (Ar.) i. Buğu, vücutta var
olduğu sayılan ve hastalıklara
sebeplenen buğu 42b/14

bul- Elde etmek, kazanmak 8b/13

→ zafer b.

bulın- Mevcut olmak 35b/23, 3b/04

bullak Allak bullak, alt üst,
karmakarışık ? *Bu ayda ay tutulsa
bir pādīşāhuñ aḥvāli bullak ola*
27a/23.

bunlar zm. Bunlar, "bu" zamirinin
çokluk eki almış durumu 42b/03

buñar bk. buñar

burca ? *Ve çeri cem' olup teşvīş ve
burca delim ola* 9b/13

burçak i. Burçak 13a/03, 17b/10

burun i. Burun

b. kanama- Zarar görmemek
25a/18

busarıñ i. Sis, sisli hava 10b/01,
12b/21, 13a/21

buyurıl- Denilmek 22b/23

buz i. Buz 11b/03, 24a/11, 36b/16

bütün sıf. Tam 14b/17

büyük i. ve sf. Büyük 11a/02, 11a/03,
15a/23

- C -

- Ca'fer Şādık *i.* Kişi adı 50a/17
- cān (*Far.*) *i.* Canlı, insan
c.dan çık- Ölmek 2a/19
- canavar (<*Far.* cān-āver) *i.* 1 Canavar
Bu ayda havada canavar şekli görünse 11a/17
- 2 Canlı, hayvan *Yerde çok canavar çıka ekini yiyeler* 11b/14
- 3 Yabani hayvan *Ve bir nice canavarlar ādeme ve hayvāna gāyet ziyān ideler* 3b/07
- canavarān (*Far.*) *i.* 1 Canavarlar
20b/04, 24b/06,
2 Yabani hayvanlar 24b/18, 38b/14
- cānib (*Ar.*) *i.* Yan, taraf, cihet 9b/08,
9b/15, 13a/02
- cāriye (*Ar.*) *i.* Halayık, hizmetçi
15b/23
- cefā (*Ar.*) *i.* Eziyet, incitme, cefa 6a/20,
47a/01
- celālī (*Ar.*) *i.* İlk olarak Yavuz Sultan Selim döneminde ortaya çıkıp devlete isyan eden Bozoklu Derviş Celāl'in adamlarına ve ondan yana olanlara, sonraları da türeyen bütün eşkıyaya verilen ad
c. kop- İsyen çıkmak 3b/11
- cem' (*Ar.*) *i.* Toplama, yığma, bir araya getirmek 35b/19, 46a/22
c. it- Toplamak, yığmak, bir araya getirmek 4a/04, 6a/19
c. ol- Toplanmak, yığılmak, bir araya gelmek 5b/14, 9b/13,
9b/15
- cemāl (*Ar.*) *i.* Yüz güzelliği ? 5b/23
- cemī' (*Ar.*) *i.* sıf. Bütün, hep 5a/09,
11a/10, 11b/10
- ceng (*Far.*) *i.* Savaş 10a/06, 11a/02,
11b/19
c. eyle- Savaşmak 19b/11, 20a/03
c. it- Savaşmak 12b/18, 16b/02,
17b/02
- cenüb (*Ar.*) *i.* Güney 45b/22, 46a/01
- cereblik *i.* Uyuz salgını ? *Ayuñ ikinci günü gürlense Rüm ili cereblik ola* 10a/13
- ceviz (<*Ar.* cevz) *i.* Ceviz, koz 14b/06,
37b/11
- cevr (*Ar.*) *i.* Haksızlık, eziyet, zulüm
14b/22, 16a/13, 20b/07
c. gör- Haksızlığa uğramak 28a/16,
37b/01
c. it- Zulmetmek, eziyet etmek, haksızlık yapmak 11a/09,
16a/08, 3a/05
- cevvār (*Ar.*) *sıf.* Haksızlık yapan, eziyet eden 11a/09
- cezīre (*Ar.*) *i.* Ada 34a/15
- cidāl (*Ar.*) *i.* Kavga, savaş 10a/06,
10a/10, 10b/01
c. it- Savaşmak 15b/12, 20b/17,
7a/06
- cihān (*Far.*) *i.* Dünya 1b/09, 2b/12,
5a/16
c.ı tut- Dünyayı tutmak, yayılmak
12b/16
→ pādişāh-ı c.
- cimā' (*Ar.*) *i.* Çiftleşme

c. it- Çiftleşmek 18b/13, 23a/05,
50a/05
cüdā (Far.) sıf. Ayrı, ayrılmış, ayrı
düşmüş
c. it- Ayırmak 36b/05

cümle (Ar.) 1 i. Bütün, hepsi
A 'dāsınūñ cümlesine gālib ola
10a/20
2 sıf. Bütün, hep Cümle ni 'metler
firāvān ola 16a/19
→ bi'l-c.

- Ç -

çalğoyun *zf.* Sırtüstü 13b/15, 15a/09,
18a/23

çayır *i.* Çayır, otlak, ot, yeşillik 13a/02,
13b/16, 17b/10

çek- Tahammül etmek, uğramak
33a/04, 42b/07, 30b/11

→ 'asker ç., elem ç., ğussa ç.

çekirge *i.* Çekirge 10b/06, 11b/15,
19b/21

çekirgelik *i.* Çekirge bolluğu,
çekirgeden zarar görme 15a/01,
16b/17, 27a/23

çekirgelilik *bk.* çekirgelik

çekiş *i.* Ağız dalaşı, tartışma,
münakaşa etme söz düellosu
20a/16, 23a/17, 23a/21

ç. it- Ağız kavgası etmek 23b/16

ç. kıl- Ağız kavgası etmek 29a/17

çekiş- Tartışmak, ağız kavgası etmek
19b/09, 46a/06

çekişme *i.* Tartışma, ağız kavgası etme
19b/04

çeri *i.* Asker 10a/16, 13a/15, 14b/22

çıban *i.* Çıban, deride oluşan irin
birikimi 27b/13, 42b/20, 44b/08

çık- 1 Dışarı çıkmak 8a/19, 12a/12,
13b/10

2 Ortaya çıkmak, belirlemek *Ve*
havâric çıka, memleketi harâb
ide 2a/11

3 Bir sebeple bulunulan yerden
ayrılmak *Rûm 'askeri mağrib*
cânibine çıka ve şehirleri ziyâde
harâb ideler 26b/19

4 Niteliği ortaya çıkmak *Ve dahı*
âdemde ve hayvânda vebâ çok
ola uzun yaşlı çıka 27a/05

5 Ayaklanmak? *Bu ayda gün*
ağıllansa ol şehriñ sultânı
ma 'zül ola ve nâs çıka 5b/19

→ candan ç., elden ç., seyire ç.,
seyrana ç., üzerine ç.

çıkâr- Çıkmasını sağlamak

→ kız ç.

çiğ *i.* Pişmemiş 45a/04

Çin / Çinî *i.* Yer adı 8a/10, 11b/16,
40b/21

çin *i.* Hastalık adı *Ve halkda haşbe ve*
çin hastalığı delim ola 29b/17

Çinî *bk.* Çin

çoğal- Artmak, çoğalmak 12a/08,
16a/21

çok *i. ve sıf.* Çok, fazla *Ekin çok ola ve*
çoğı çüriye 10a/18

2 *zf.* Çok fazla, *Ve harb ve fitne*
çok ola 10a/02

çokluk 1 *i.* Çok olma, fazlalık, *Bu ayda*
gök gürlense ol yıllar çokluk
menfa 'at olup 5b/05

2 *zf.* Çok, çoğunlukla *Ve uğrı*
harâmiler zâhir ola ammâ çokluk
hazar irgürmeyeler 35a/21

çürî- Çürümek 10a/18, 10a/21, 18b/04

çürük *sıf.* Sağlam ve dayanıklı

olmayan *Bu ayda katı yıldız*
düşse yimiş çok ola ammâ çürük
ola 9b/07

- D -

- da / de e. Dahi, de 19a/17, 1b/03,
37a/19
- dād (Far.) i. Adalet, doğruluk 12a/10
d. eyle- Adil davranmak 7b/12
→ ‘adl ü d. eyle-, adl ü d. it-
dağıl bk. tağıl
- dağ e. Dahi, de 10a/06, 10a/09, 10a/13
dāhıl (Ar.) i. İç, içinde dahil 5b/17
d. ol- İçinde olmak 30b/20
- dāne (Far.) i. Tahıl *Ammā ekın ve
dāne ve arpa ve çayır ve tarı ve ot
ve biçin ve sâir hubübāt
muhkem çok ola* 33a/03, 38a/06
- Dānyāl i. Kişi adı, Danyal Peygamber
20a/13
- darlık i. mec. Geçim zorluğu 2a/15
- de bk. da / de
- def^c (Ar.) i. Ortadan kalkma 43a/13,
43a/20
d. ol- Ortadan kalkmak, yok olmak
5a/09, 9a/17, 10b/07
- deg- Dokunmak, ilmek 20b/03,
20b/02, 24b/05
→ afet d., ziyān d.
- degin e. Kadar, dek 16a/17, 20a/02,
22a/13
- değiş ve doğuş Mübadele, yer
değiştirme 43a/21
- dek e. Kadar, değin 26b/17
- delālet (Ar.) i. İşaret, delalet
d. it- Delalet etmek, işaret etmek
14a/21, 22b/16, 22b/16
- delil (Ar.) i. İşaret etmek, göstermek
19a/16
- d. kıl- Göstermek, işaret etmek
19a/05
- d. ol- Göstermek, işaret etmek
46a/06
- delim sıf. Çok, bir çok 13a/07, 13b/05,
13b/11
- demli sıf. Kanlı, kavgalı *Bu ayda ay
tutulsa ol yıl kış katı olup ve
demli ola* 39a/08
- deñiz i. Deniz 16b/19, 20a/19, 27b/22
- depelen- Öldürülmek 24a/15, 25a/14,
27b/07
- depreñ- Sarsılmak, harekete gelmek
12a/17, 12a/23, 12b/02
→ yir d.
- derd (Far.) i. Gam, keder 2a/16,
32b/10
- derleme Terlemek
d. hastalığı Tifo 2b/23
- derviş (Far.) i. Derviş, alp eren 25b/13
- deryā (Far.) i. 1 Deniz 12a/11, 15a/05,
16a/03
2 mec. Bir şeyin bol olması
*Yağmur öküş ola ve ot deryāsı
ola* 48b/04
d. ol- Bol olmak *Yağmur öküş ola
ve ot deryāsı ola* 48b/04
- deve i. Deve 31b/04
- devlet (Ar.) i. mec. Mutluluk, talih *Bu
ayda ay ağıllansa şular taşā ve
begler yüceler ve dağı devlet ve
ni‘met ıssı ola* 6b/11
- devşir- Toplamak, derlemek 25a/17
- di- Demek, söylemek 11a/09, 11a/11,
11a/17

dide (*Far.*) *i.* Göz 5b/20
 diğer (*Far.*) *sıf.* Başka, özge, öteki,
 diğer 4a/11, 5a/10, 5b/16
 → melhame-i d.
 dil *i.* 1 Dil, tad alma organı 34a/11
 2 Lisan 18b/07, 6a/04, 14b/08
 dilki *i.* Tilki 38b/21
 diriş- 1 Toplanmak *Çeriler dirişe*
 47a/09
 2 Hastalık iyileşmek, toparlanmak
Ve hastalık ola ve naz-ıla dirişe
 7b/02
 dirlik *i.* Düzen, huzur 12a/17
 diyār (*Ar.*) *i.* Memleket, ülke 11a/01,
 33a/01, 36a/18
 d.-ı 'Acem İnan ülkesi 10b/13,
 10b/15, 36a/01
 d.-ı 'Arab Arap ülkesi 34a/04,
 34a/09, 48a/14
 D.-ı bekir Yer adı 11a/21, 17a/06,
 31b/04
 d.-ı Hindüstan Hint ülkesi 34a/08
 d.-ı Mağrib Mağrip ülkesi,
 Afrika'nın Mısır ötesindeki
 kuzey kısmı, İspanya, Portekiz
 25a/16, 2b/20, 34a/15
 d.-ı Rüm Anadolu 10b/14, 49b/10
 d.-ı şark Doğu toprakları 21b/16,
 38b/05
 diyü e. Diye 6a/15
 doğ- bk. toğ-
 doğur- Doğurmak 33a/11
 dokın- Zarar vermek 9b/12
 dokuš Takas, yer değiştirme 43a/21
 dokuš- Savaşmak 17b/14
 döğüş Kavga, savaş 44b/12

dök- Dökmek
 → kan d.
 dökil- Dökülmek 11b/20
 → kan d.
 dökilmeklik *i.* Dökülme
 → kan d.
 dökmeçlik *i.* Dökme
 → kan d.
 dön- Vazgeçmek *Bu ayda yir deprense*
bir ulu sultān maqāmından
dönüp kaçā bir kal 'aya şıgına
 9a/20
 dörd bk. dört
 dördinci *sıf.* Dört sayısının sıra sayı
 sıfatı 14b/07, 15a/06, 17b/19
 dört *i. ve sıf.* Dört 12a/04, 13b/17,
 14a/10
 du'ā (*Ar.*) *i.* Niyaz, yalvarma
 d. it- Allah'a yalvarmak 2a/19
 dūd (*Far.*) *i.* Duman 19b/20
 dumağ bk. tumağı
 dumağı bk. tumağı
 dumanlı *sıf.* Dumanlı, sisli 43b/04
 dur- Kalmak, beklemek 31a/16
 durak *i.* Menzil, konak *Ve yollar*
durakın eminlik ola 6b/13
 dut- bk. tutmak
 → muhkem d.
 dü (*Far.*) *sıf.* İki 14b/05
 düğürd ? 'Asākir-i islām Rüm'da ve
dide düğürd? ola 5b/20
 dükeli *sıf.* Hep, bütün cümle 27b/20
 13a/08, 24a/02
 dün *i.* Gece 20b/14
 dünle *zf.* Geceleyin 25a/05
 dünyā (*Ar.*) *i.* Dünya 51a/09

d.dan git- Ölmek 32a/04
 dürlü *sıf.* Türlü 35b/06, 39a/07, 39a/07
 d. dürlü Çeşit çeşit, türlü türlü
 6a/20, 6b/06
 → envā-i d.
 dürtin- Yağ sürünmek 45a/03
 dürtüşmek *i.* Savaş, saldırı 23b/23
 düş- 1 Aşağıya doğru hızla inmek,
 düşmek, yıldız kaymak *On*
beşinci bāb bu ayda yıldız düşse
 18b/04
 2 Yağmak *Eger yel eser iken*
ma'an yağmur yağsa gāyet ile
kar düşse 16b/17
 3 Tahttan indirilmek, iş başından
 uzaklaşmak, yerinden olmak *Bu*
ayda yir deprense korku ve
teşvīş ola ve bir ulu sultān düşse
 4b/02
 4 Ölmek *Bu ayda katı yel esse bir*
pādişāh uğraşda düşse, çerisi
helāk ola 42b/11

5 Yere serilmek *Pādişāh bir*
pādişāh ile savaş ideler; ceng
üzerinde birisi düşüp öle 17a/20
 6 Vakti gelmeden ölü doğmak *Ve*
hāmile 'avratlar hamlin düşüre
 16b/04
 7 Uğramak, kapılmak *Ve*
hayvānāta kırtlardan korku düşse
 4b/11
 → alaca d., baḥs d., bela d., biribirne
 d., harb d., kar d., kıran d., korku
 d., od d., siñek d., ta'un d., yıldız
 d.
 düşmān (*Far.*) *i.* Düşman 12b/08,
 14b/19, 15a/22
 → padişah-ı d.
 düşmānlık *i.* Düşmanlık 4a/02
 d. kıl- Düşmanlık etmek 45b/08
 düşür- Vücuttan atmak 13b/21,
 16b/04, 23a/19
 düşvār (*Far.*) *sıf.* Güç, zor, çetin 32b/13
 düşvārlik *i.* Zorluk içinde olma 39a/17
 düz *i.* Engebesiz arazi, ova 43b/04

- E -

- efendi (Yun.) i. Sahip 29a/14
- efrenc (Ar.) i. Frenk, Avrupalı 17b/14,
33b/02, 34b/21
- eger (Far.) bağ. Şayet, eğer 10a/08,
10a/10, 10a/14
- egil- Eğilmek, boyun eğmek, yenilmek
19a/03
- egri sîf. Doğru ve düz olmayan, eğri
23b/05
- ehl (Ar) i. Topluluk, cemaat Vizîr
ehline elem çok ola 50b/14,
21a/18
2 Halk Andan şoñra şâm ehlini
kıra 42a/16,
e.-i fesâd Bozguncu topluluk 1b/12
e.-i İslâm Müslüman topluluk
4a/15, 50a/23, 51a/06
e.-i kırye Köy halkı 6b/23, 7a/15
e.-i mağrib Batı halkı 30b/23
e.-i maşrıq Doğu halkı 22b/17
e.-i rûm Anadolu halkı 30b/23
e.-i ticâret Ticaret erbabı 41a/05
e.-i tüccâr Ticaret erbabı 36b/21
- ek- Tohum atmak, tohum serpmek
36a/11
- ekâbir (Ar.) i. İleri gelenler, devlet
büyükleri 30a/04, 38b/02,
38b/08
- eķalîm (Ar.) i. Memleketler, diyarlar
42a/02
- ekin i. Ekin 10a/04, 10a/15, 10a/17
- eklegi zf.? Çokca ? Yıl şoñı teşvîş ola
ve bey' ve şirâ eklegi vâķi' ola
28b/18
- ekser (Ar.) i. Çok, fazla 25a/19,
16a/14, 17a/04
2 zf. Daha ziyade, daha çok 36b/10
- eksik / eksük i. 1 Az, fazla olmayan
13a/06, 24b/15, 25b/03
2 Ayın ikinci on dört günü Ayun
eksüginde gürlöse 20a/10
- eksil- 1 Yok olmak, ölmek Bu ayda
gün ağıllansa bir ulu ķişi eksile
17b/20
2 Azalmak Bu yıl kıraķ ola ve
dahı şulalar ve ımaķlar eksile
24b/14
- eksük bk. eksik
- eksül- bk. eksil-
- ekşi i. sîf. Ekşi 31a/14
- el 1 i. El 15a/16, 18a/17
2 Yönetim ? Ve çeri elinde savaş
delim ola 34a/16
3 Başkaldırı, isyan? Pâdişâh ... çeri
elinde helâk ola 20b/21
4 Sahiplik Vilâyetlerin ellerinde alup
zabı u kabz idüp fetħ eyleye
33b/22
- e.den çık- Mülkiyeti el
değıştirmek, yok olmak 2b/16
- e.i üstün ol- Muzaffer olmak,
yenmek 34b/06, 4b/18, 48b/10
- e. sun- Tahrik etmek, ayaklanmaya
çağırmaq Ba 'zı yirlerde muhâlif
çeri kopa, halka el şunalar,
ammâ sulţân eli üstün ola 34b/06
- elbette (Ar.) zf. Elbet, kuşkusuz 39a/03

elçi *i.* Yönetici, bey *Halâyık tarlıkdan*
kırtula ve elçilerün 'adli arta
 4a/23

elegimsağma / elegim zahmal (<Ar
 'alāim-i semā) *i.* Gökkuşağı
 10a/07, 11a/04, 12b/04

elegim zahmal bk. elegimsağma
 elem (Ar.) *i.* Keder, üzüntü, keder
 11a/06, 11b/16, 17a/18

e. çek- Acı çekmek, üzüntüye
 boğulmak 33a/04, 42b/07

e. iriş- Hastalık bulaşmak Ve
hayvānāta elem irişe helāk olalar
 41b/09

el *i.* Ülke, yurt 34a/19

elli *i.* Elli, sayı adı 40a/23, 50a/08

emān (Ar.) *i.* Aman dileme, yardım
 isteme 3b/04

→ emn ü e.

emānet (Ar.) *i.* Güvenlik 34a/03

emīn (Ar.) *i.* Eminlik, korkusuzluk,
 rahatlık 16b/14, 25b/01, 2b/13
 e. ol- Güven içinde olmak 3a/08,
 4b/22, 9b/20

→ na-e. ol-

emīnlik *i.* Güvenlik, korkusuzluk
 2a/08, 2a/13, 3a/20

e. ol- Huzurlu, korkusuz olmak
 8a/03

emīnsizlik *i.* Tehlike, güvensizlik,
 huzursuzluk 12b/15, 37b/01,
 45b/12

emn (Ar.) *i.* Eminlik, korkusuzluk,
 emniyet

e. ü emān Korkusuzluk ve
 güvenlik 21b/10, 34a/11

e. ü emān. Korkusuzluk ve
 güvenlik 46b/19

emniyyet (Ar.) *i.* Güvenlik

e. ol- Güvende olmak 2b/07

emniyyetlü *i.* Güvenli 47b/12

emr (Ar.) *i.* Buyruk, emir

e.-i ma'rif Güzel ve doğru olan
 şeyi emretme 25b/02

emrāz (Ar.) *i.* Hastalıklar 16b/09,
 5b/16, 6a/17

e.-i muhtelif Çeşitli hastalıklar
 8b/01, 10a/20, 15b/08

endīşe / endüşe (Far.) *i.* Düşünce,
 endişe, tasa 11b/02, 20b/07,
 20b/18

endüşe bk. endişe

envā' (Ar.) *i.* Çeşitler, türler

e.-i marāz Hastalık çeşitleri 45a/22

e.i dürlü sıf. Türü türü, çeşitli
 çeşitli 6b/04

envā' sıf. Çeşitli 8b/07

erācif (Ar.) *i.* Yalan haberler, kışkırtıcı
 yalanlar 15b/22, 18b/05, 21a/11

eren *i.* Yiğit, kahraman, ermiş kimse
 10a/23, 8b/08

erik *i.* Erik 18b/23

es- Esmek, yel esmek 10a/15, 10a/21,
 12a/10

eşer (Ar.) *i.* İz, işaret

e.i kalma- İzi bile kaybolmak,
 yerinde yeller esmek 34a/01

eşkām (Ar.) *i.* Dertler *Bu ayda gün*
tutulsa emrāz ve eşkām çok ola
 6a/18

eski sıf. Çoktan beri var olan 2b/19

eşhâş (Ar.) i. Adamlar, tanınmış
adamlar 2b/18

eşik i. Eşik, kapı altındaki alçak
basamak 17b/08

eşrâf (Ar.) i. İleri gelenler, sözü
geçenler 14a/21

et i. Et 14b/12, 14b/12, 14b/12

etrâf (Ar.) i. Civar, çevre, yan 41a/03,
48a/01, 48b/20

ev i. Ev 12b/05

ever- Evlendirmek

→ oğul ever- 13b/04

evlād (Ar.) i. Çocuklar 10b/13

evrāk (Ar.) i. ? *Ve bir ulu kimesneye
mevt irişe. Eger evrāk dirse,
şöyle ki halâyıka korku düşe*
17a/02

evvel (Ar.) i. Önce, ilk 10a/12, 11b/07,
17b/13

→ melhame-i e.

evvelki sıf. Birinci, ilk 13a/04, 14b/15,
14b/16

eyâlet (Ar.) i. Büyük il, vilayet

e.-i Şām Şam vilayeti 41b/20

eyle- Kılmak, etmek, yapmak 13b/10,
25b/01, 40a/18

→ abadan e., adalet e., adl e., adl ü

dad e., bağılık e., ceng e., dad e.,

feth e., güç e., harab e., hareket

e., hasıl e., helak e., imaret e. ,

katl e., yohsul e., zabt e., zebun

e., zir ü zeber e., ziyan e., zuhur

e.

eylik /eylük i. İyilik, huzur, esenlik

39b/16, 3a/11, 37a/20

e. it- İyilik yapmak 46a/01

eylük bk. eylik

eylül i. Eylül 27a/08, 27a/09

→ mah-ı e. 30b/20

eyü i. ve sıf. İyi 10a/01, 10a/13, 10a/16

eyyām (Ar.) i. Günler 44a/23, 44b/01

- F -

- fānī (Ar.) *sıf.* Gelip geçici, geçici
27a/06, 27a/07
- Fars (Ar.) *i.* Kavim adı 18b/17,
24a/01, 50a/15
- faşıl / faşl (Ar.) *i.* 1 Bölüm 41a/13,
6a/15, 6a/16
2 Mevsim 12a/08, 12a/21, 13a/14
- fāsīd (Ar.) *sıf.* Kötü, bozuk, çürük
37b/14
- faşl bk faşıl
- fāş (Ar.) *i.* Meydana çıkmak,
duyulmak
f. ol- Yayılmak, ortaya çıkmak *Ve münker işler katı fāş ola* 25b/03
- fe-ammā (Ar.) ? Bununla beraber *Ve dağı yimiş gāyet ile çok ola fe-ammā mevt çok olur* 33a/15
- febā bk. vebā
- felāket (Ar.) *i.* Bela, musibet 29a/22
- felvaris (Rum.) *i.* Şubat 50a/01
- ferāh (Ar.) *i.* Sevinme, sevinç 35a/01,
36b/14, 37a/02
f. ol- Sıkıntısız, tasasız olmak
36b/18
- ferd (Ar.) *i.* Kişi, kimse 25a/18
- fermān (Far.) *i.* Emir, buyruk 18b/18
- fesād (Ar.) *i.* Bozgunculuk, fitne
11b/13, 20b/15, 27a/21
f.a varmak Bozguna uğramak
38a/16
f. iriş- Kötülük *Ve ādeme fesād çok irişe* 45a/09
→ ehl-i f.
- fetāret bk. fetret 32a/23, 41a/20, 42a/13
- feth (Ar.) *i.* Açmak, ele geçirmek
43a/04
f. eyle- Fethetmek, 12b/12, 17a/11,
39a/03
f. it- Fethetmek 12a/12, 21a/02,
22a/01
f. ol- Fethedilmek 1b/05, 29b/02
- fetret / fetāret (Ar.) *i.* Yönetim
boşluğu, belirsizlik zamanı
10b/10, 11b/19, 12a/18
f. tut- Yönetim boşluğu oluşmak
2b/07
- fetretlik *i.* Belirsizlik, başıbozukluk
14b/17, 15b/04, 16a/01
- fettān (Ar.) *sıf.* Bozguncu, fitneye
sebepe olan 1b/11
- fevā'id (<Ar. fevā'id ?) *i.* Kârlar,
kazançlar? *Her tarafda dürlü
dürlü illetler zuhūr ide, cefā ve
miñnet ve resim ve fevā'id olup
ve yimiş ağaçları helāk ola* 6a/20
- fevt (Ar.) *i.* Ölme 12b/14, 15b/15,
4a/14
f. ol- Ölmek 10b/13, 11a/22,
11b/11
f. vāqi' ol- Ölmek 29a/10
- fihrist (Far.) *i.* İçindekiler 13a/03,
1a/02, 1a/22
- fihriste bk. fihrist
- Filistīn *i.* Yer adı, Filistin 19b/04
- firār (Ar.) *i.* Kaçma
f. it- Kaçmak 29a/15, 29a/16,
50a/15
- firāvān (Far.) *i.* ve *sıf.* Bol, çok, fazla
16a/19, 17b/11, 33b/05

fitne (Ar.) i. Karışıklık ihtilal,
arabozma, bozgun 10a/02,
10a/05, 10b/04
f. kop- Fitne çıkmak 3b/21

Frengistân i. Avrupa 33b/13, 45b/18,
47b/03
Frenk i. Avrupalı 18b/18, 19b/22,
24b/12

- G -

ğadr (Ar.) i. Zulüm, haksızlık 33b/03
gāh (Far.) bağ. Bazen, bazı bazı, kimi
vakit 13b/01

gahi (Far.) zf. Bazen, arasıra 36b/10

ğalā (Ar.) i. Pahalılık 35b/22

→ kaht ü ğ.

ğālib (Ar.) i. Üstün gelen, yenen

14b/21, 17a/09, 39a/02

ğ. gel- Yenmek, üstün gelmek

39a/10

ğ. ol- Yenmek, üstün gelmek

13a/11, 21b/21, 22a/01

ğalle (Ar.) i. Mahsul, ekin 11a/05,

14a/07, 14a/20

ğam (Ar.) i. Tasa, kaygı, üzüntü

11b/13, 12a/03, 12a/07

ğ. yetiş- Üzüntüye boğulmak 5a/01

ğārāt (Ar.) i. Yağma

ğ. it- Yağmalamak 15a/18, 18a/19,

42a/12

ğarb (Ar.) i. Batı 23a/22, 42a/07,

48a/21

ğarīziye (Ar.) i.

→ ḫarāret-i ğ.

ğark (Ar.) i. Suya batma, suya

gömülmek 13b/02, 18a/13,

38b/07

ğ. ol- Batmak, sulara gömülmek

12a/11, 15a/06, 16a/03

ğāv (Far.) i. Sığır 27a/15

ğavğā (Ar.) i. Kavga, dövüşme,

vuruşma 27a/21, 36b/09, 36b/23

ğayb (Ar.) i. Bilinmeyen, gayb 14b/07,

9a/02

ğ. ol- Kaybolmak, yok olmak

25b/13

ğaybet (Ar.) i. 1 Kaybolma *Ve bir ulu*

pādişāh iklimin terk idüp ğaybet

ide

2 Dedikodu yapma çekiştirme

37a/09

g. it- Kaybolmak *Ve bir ulu*

pādişāh iklimin terk idüp ğaybet

ide 1b/18

ğāyet (Ar.) zf. Son derece, çok fazla

10a/18, 11a/16, 11b/01

ğ.ü'l-ğāyet En son derece 14b/21

ğayku bk. kaygu

ğayr (Ar.) i. 1 Başka, başka şey 2b/21,

25b/01

2 zf. Sonra *Bundan ğayrı vilāyetler*

ot ve rāhat ve hoş ola 20a/05

ğazā (Ar.) i. Din uğruna savaş

ğ. it- Savaşmak 1b/05

ğāzab (Ar.) i. Hiddet, öfke, gazap

36a/04

ğ. it- Gazaba gelmek,

hiddetlenmek 40b/10

geç- 1 Geçmek, 3b/14, 41b/06, 47a/17

2 Vakti geçmek, çürümek *Ekin tiz*

geçe 18a/02

3 Sınırı aşmak, aşmak *Bu ayda*

katı yağmur yağsa ... ve eger

hadden geçüp yağarsa 28b/20

gel- 1 Gelmek *Ve münkād olup gelüp*

eşigine yüz sürüp 17b/07

2 Olmak *Güz faşlı eyü gele* 3b/17

3 Ulaşmak *Bāğī çıka*

Ḳoştāntīniyye şehrine gele 8a/20

4 Rastlamak *Yir deprendügi vakit toğan ay otuz güne gelse* 17a/12
 → gâlib g., harekete g., havf g., rast g.
 gelecek *i. ve sıf.* Gelecek zaman,
 istikbaldeki 10a/16, 11b/17,
 16a/20
 gelisi / gelisi *sıf.* Gelecek, önümüzdeki
 20a/10
 g. yıl Gelecek yıl, önümüzdeki yıl
 21a/08, 24a/19
 gelisi bk. gelesi
 gelmeklik *i.* Gelme, geliş 35a/01
 gemi *i.* Gemi 12a/11, 15a/06, 16a/03
 genç *i.* Genç 9a/18
 ger (*Far.*) bağ. Eğer, şayet 40a/04
 gerek *i.* Lazım, gerekli 45a/05
 germ (*Far.*) *i. ve sıf.* Sıcak 14b/14,
 5b/23
 German *i.* Kavim adı 23b/12, 41a/19
 getir- Getirmek
 → baş g.
 gıdâ (*Ar.*) *i.* Besin 45a/01
 g.-yı mu'tedil Ne az ne çok,
 uygun, orta halde besin 27a/12
 gibi *e.* Gibi 11a/13, 15a/15, 15b/14
 gece *i.* Gece 14a/17, 17a/07, 22b/03
 gir- 1 (Bir yere) girmek 27a/15,
 45a/03, 6a/08
 2 Ele geçirmek, fethetmek *Şām*
iline yād beg gire 11b/13
 3 Salgın hastalık yayılmak *Ve*
tāife-i küffāra muhkem tā'ün
girüp 21a/01
 4 İşgal etmek *Bu ayda yir deprende*
'Arab vilāyetinde çeri gire
 25b/09

5 Başlamak *Ve bu ayda karakış*
girer 40b/14
 → bāgī g., birbirine g., hükmüne g.,
 kıran g., kırğun g., ölet g.
 girān (*Far.*) *i. ve sıf.* Ağır
 g. ol- Ağır olmak 7a/07
 git- 1 Gitmek, 4a/05, 17b/08
 2 Kaçmak?, tahttan indirilmek?,
 sefere çıkmak? *Bu ayda havāda*
harbe gibi bir 'alāmet maşrık
tarafında görünse, ol şehriñ
pādişāhı kendü ilinden gide
 19b/08
 3 Sefer etmek *Gün tutulsa Rüm,*
'askeri mağribe gide 40a/22
 4 Ölmek *Bu ayda yir gürlense, bir*
ulu mu 'teber kişi gide ve
iklimine yad ayak başa 8b/17
 → dünyadan g., tağla g.
 gizli *zf.* Saklıca, gizlice *Bir ulu kişiyi*
gizli tutup öldürelere 42a/13
 gök *i.* Gökyüzü 10b/10
 *g. kenarı Ufuk 1a/11
 gönder- Yollamak 10b/15, 13a/02,
 34a/10
 gönderil- Yetki verilerek yollanmak
Şāh-ı 'Acem fevt ola yirine bir
kimesne bulunmayup pādişāh-ı
İslām cānibinden adam
gönderilüp şahlayup... 35b/23
 gön / gün ? *Ve şelātinün günleri hoş ...*
ola 48a/05 49a/01
 gör- Yaşamak, tanık olmak, maruz
 kalmak *Kurt yağsa halk tarlık*
görelere 16b/21

→ cevr g., ızdırab g., ta‘ab g., zahmet g., zarar g., zulm g.

görül- Görülmek 31b/14, 8b/21

görin- Görünmek, görülmek 10a/05, 10a/07, 10a/09

görünül- Görülmek, görünülmek 14a/02

görin- / görün- Görülmek 50b/19, 22b/14, 26a/06

görlü sıf. Güzel, gösterişli 43b/09

görün- bk. görin-

göster- Etmek, sergilemek, ortaya koymak *Tāife-i küffār ācızlık göstere* 19b/02

→ acizlik g.

götür- Götürmek 41b/14

göz i. Göz 13a/17, 1b/13, 21a/22

gurre (Ar.) i. Aklık, parlaklık 50a/07

ğ.-i muharem Muharrem ayının ilk günü 23b/07

ğusl (Ar.) i. Yıkanma, arınma

ğ. it- Yıkanmak, arınmak 40b/17

ğuşsa (Ar.) i. Dert, tasa, kaygı 10a/05, 12b/15, 13b/01

ğ. çek- Dert çekmek 22a/19, 30b/11

ğ. iriş- Dert gelmek 29b/19, 35b/21

ğuşşalı i. Dertli, sıkıntılı 4b/08, 50a/14

güç 1 i. *Kuvvet Bir ulu şehri güci ile fetheyliye* 17a/14

2 i. *İş Ve iş ve güç gāyet ile eyü ola* 27b/14

3 sıf. *Zor Revc-i ma işet güç ola* 16b/04

4 i. *Zorbalık Ve pādīşāhdan re ‘āyāya zulm irişe ve güç çok ola* 29a/01

g. eyle- Zor kullanmak, zulmetmek 14b/22, 43a/08

güllāb (Far.) i. Gülsuyu 23a/05

gün i. 1 Gün 7b/14

2 Güneş 10a/12, 18b/08, 23a/01

g. ağullan- Güneşin çevresinde hale oluşmak 10a/03, 10b/05, 13a/13

g. tutul- Güneş tutulması 10b/03, 13a/05, 13a/05

gündüz zf. *Gündüz Ammā gündüzin vāki ‘olsa* 33b/04

güneş i. Güneş 27a/20, 27a/20

gürle- Gürlemek, gümbürdemek 10a/12, 10a/13, 10a/14

güz i. Sonbahar 18b/22, 21b/12, 43b/05

ahir g. ay, evvel g. ayı, orta g. ay

- H -

- haber (Ar.) i. Haber, söz 36b/10,
12b/16, 4b/11
→ ürküli h., yalan h.
- Habeş i. Kavim adı 31a/21, 35b/17
- hacamat (Ar.) i. Kan almak
h. it- Kan aldirmek 31a/13
- had (Ar. *hadd*) i. Sınır
h.den aş- Çok olmak, olağandan
çok 1b/22, 5a/21, 49a/10
h.den geç- Çok olmak, olağandan
çok 2b/17, 28b/20, 50b/09
h.den ziyâde Aşırı, haddinden fazla
42a/21, 50a/16
h.den ziyâde ol- Aşırı olmak,
haddinden fazla olmak 46a/15,
26b/12
→ bî-h.
- hâin (Ar.) *sıf.* İhanet eden, arkadan
vuran 21b/05
- hak (Ar.) i. Hak, pay 4a/14
→ nâ-h.
- Hakîm (Ar.) i. Allah 12a/10
- hâl (Ar.) i. Durum, vaziyet 10a/15,
15a/14, 42a/20
→ âsüde-h., düşvâr-ı h., şalâhü'l-h.,
vasatü'l-h.
- halel (Ar.) i. Bozma, bozukluk
h. iriş- Bozukluk oluşmak 7b/21
- halâş (Ar.) i. Kurtulma, kurtuluş
h. ol- Kurtulmak 12a/13
- halâyık (Ar.) i. Halk, hizmetçiler
10b/15, 13b/15, 15b/17
→ beyne'l-h.
- hâlî (Ar.) *sıf.* Boş, تنها
- h. ol- Kurtulmuş olmak 12a/19,
12a/20, 6b/19
- halk (Ar.) i. Halk 11a/09, 11a/15,
11a/15
- h.-ı 'âlem Herkes 31b/12
- hamâm (Ar.) i. Hamam 23a/06,
27a/15, 31a/15
- hâmil (Ar.) *sıf.* Yüklü, gebe 23a/18,
28b/04, 51a/12
- hâmile (Ar.) *sıf.* Yüklü, gebe 16b/04,
26a/23, 6b/14
- haml (Ar.) i. Ana karnındaki çocuk
13b/21, 16b/04, 46a/07
h. bırak- Çocuk düşürmek 30b/07
- hamr (Ar.) i. Şarap 14a/22, 22b/11,
28b/01
- handân (Far.) *sf.* Gülen, sevinçli,
neşeli
→ şād ü h. ol-
- har (<Ar. *harr*) i. Sıcaklık 36a/11
- harâb (Ar.) *sıf.* Viran, yıkık
h.a var- Yıkılmak, viran olmak
31b/04, 36a/18, 36a/20
h. eyle- Yıkılmak, bozmak 18a/17
h. it- Yıkılmak, bozmak 15a/16,
15b/03, 24b/19
h. kıl- Yıkılmak, harap etmek
25b/09
h. ol- Yıkılmak, bozulmak 12a/21,
12b/01, 14a/18
- harâmî (Ar.) i. Hırsız, haydut, yol
kesen 2a/20, 2b/13, 3a/18
- harâplık i. Yıkım, bozukluk 11b/05,
24a/23, 2b/17

- h. it- Zarar vermek, yıkmak
25a/08, 2a/19
- harāret (Ar.) i. Sıcaklık
h.-i ğarīziye Vücut ısısı *Ve bu zikr
olınan ayda şovuk muhkem olur
ve harāret-i ğarīziye dahı yedinde
mümeckin olur.* 40b/14
- harb (Ar.) i. Savaş 10a/02, 10a/06,
10a/08
h. düş- Savaş olmak 11a/12
h. it- Savaşmak 51a/06
- harbe (Ar.) i. Kısa mızrak 11a/13,
15b/14
- hareket (Ar.) i. Kargaşa, ayaklanma
*Yıl evvelinde selāmetlik olup
şoñunda hareket vāki' ola* 47b/13
- h.e gel- Harekete geçmek 23a/03
h. eyle- Harekete geçmek 25b/23
h. it- Hareket etmek 23a/06, 7a/23
- hāricī (Ar.) i. İsyancı 17b/22, 27b/01,
27b/02
- harīf (<Ar. harīf) i. Adam, bayağı
kimse 41b/19
- harman (<Far. hirmen) Harman
12b/06, 13a/20
- hasārāt (Ar.) i. Zararlar, ziyanlar
20b/07
h. it- Zarar vermek 21b/16, 4b/13
- haşbe (Ar.) i. Kızamık 29b/17, 44b/12
- hāşıl (Ar.) i. Meydana gelme olma
28b/02
h. eyle- Elde etmek *Bu ayda her
kim ki hamr içerse renc ve
maraz hāşıl eyleye* 30b/05
h. ol- Elde edilmek 35a/02
- hastalık i. Hastalık 10a/02, 10a/03,
11a/14
→ derleme h.
- hastalıklı sif. Hastalıklı 26b/05
- haşar (Ar.) i. Tehlike 2b/07, 40a/05
- hātır (Ar.) i. Keyif, hal 25b/19
- hātun i. Kadın 23a/18, 28b/04, 33a/10
- havā (Ar.) i. Gök, hava 11a/13, 11a/17
- havādiş (Ar.) i. Haber 14a/22
- havāric (Ar.) i. İsyancılar 10a/17,
10b/06, 10b/09
h. çık- İsyancılar ayaklanmak
2a/11
- havf (Ar.) i. Korku 2b/07, 37a/12,
38a/05
*havf-nāk (Far.) sif. Korkulu
46a/10
h. gel- Korku düşmek, *Bu ayda
kuyruklu yıldız toğsa, ol yıl ulu
beglere havf gele ve ansuzdan bir
ulu pādīşāh belüre* 6b/17
- hayā ? *Ve Mısır pādīşāhi fevt ola hayā
ve zinā ve fitne kopa* 3b/21
- hayf (Ar.) Haksızlık, zulüm 43a/06
- hayın (<Ar. hāin) sif. Hain
h. ol- İhanet etmek 45b/21
- hayr (Ar.) 1 i. İyilik *Bu yıl hayır ve
berekāt ve dahı yağmurlık ve
iyilik ve ucuzluk ola* 3a/10
2 sif. İyi, hayırlı *Gelen yıl hayır ola*
40b/07
- hayırsız sif. Bereketsiz, kötü Yıl
hayırsız ola 18a/12
- haylī (Far.) zf. Oldukça *Ve yimiş haylī
ziyāde ola* 21b/01

- ḥayvān (Ar.) *i.* Hayvan 14a/12,
15b/19, 44a/18
- ḥayvānāt (Ar.) *i.* Hayvanlar 14a/08,
14a/10, 17b/02
- vesaire-i h.
- ḥazar (<Ar. ḥazer) *i.* Korku, çekinme,
korkma
ḥ. irgür- Korku salmak 35a/21
ḥ. irüş- Korku gelmek 24b/16
- ḥazer (<Ar. ḥazer) *i.* Korku, çekinme,
korkma
ḥ. iriş- 28b/21
ḥ. it- Çekinmek 18b/14, 31a/15
- ḥazīran (<Ar. ḥazīrān <Sür.) *i.* Haziran
14b/08, 17b/12
- mäh-i h.
- ḥazm (<Ar. ḥazm) *i.* Sindirme 36a/10
- ḥazret (Ar.) *i.* Hazret 31a/19
- helāk (Ar.) *i.* Mahvolma, yok olma
12b/02, 14b/04, 16a/06
h. eyle- Mahvetmek 34a/10
h. it- Mahvetmek, yoketmek
12a/02, 15b/07, 15b/09
h. ol- Yok olmak, mahvolmak
11a/03, 11b/03, 12a/04
- helāklik *i.* Mahvolma 29b/04, 39a/18,
19a/17
- hem (Far.) 1 bağ. Hem, bir de, hem ...
hem *Hem bir ulu beg ve hem bir
ulu pādīşāh bir yerden fevt ola*
37b/16
- her (Far.) *sıf.* Her, her bir 10a/02,
10a/15, 10b/05
- herīse (Ar.) *i.* Keşkek, bir tür yemek
40b/15
- herkes (Far.) *i.* Herkes 42a/19
- ḥışm (Ar.) *i.* Öfke, gazap, kızgınlık
20a/08
ḥ. it- Kızmak, öfkelenmek 19a/16
- ḥıyānet (Ar.) *i.* Hainlik, 16b/18,
34b/08
- Ḥicāz *i.* Yer adı 16a/08, 16a/15, 49a/18
- hiç (Far.) 1 *sıf.* Hiçbir *Ve hiç kimse
kendünüñ kār ü kesbine
sevinmeye* 33b/09
2 *zf* Asla *Ammā yimiş hiç olmaya*
38b/17
- ḥiffetlü *i.* Orta, ne iyi ne kötü ? *Ammā
ayuñ ortasında gürlése, bu yıl
ḥiffetlü ola* 40a/07
- hilāl (Ar.) *i.* Hilal, yeni ay 29a/12
- hile (Ar.) *i.* Aldatma, oyun, hile
32b/06
- Hind (Ar.) *i.* Hint, yer adı 16b/15
- Hindistan / Hindüstan *i.* Yer adı
12a/19, 34a/08
- Hindüstan bk. Hindistan
→ diyar-ı h.
- ḥor (Far.) *sıf.* Aşağılık, hakir 17a/14
- Ḥorasān *i.* Horasan, yer adı 11a/06,
13a/10, 17a/01
- ḥoş (Far.) *i.* Pek iyi, beğenilen 48a/06
10a/12, 20a/05
2 *zf.* Hoş, güzel, iyi 42a/20
- hu (Ar.) *i.* Allah 36b/03
- ḥubūbāt (Ar.) *i.* Hububat, tahıl 16b/09,
18b/05, 37b/14
- ḥulviyyāt *i.* Tatlılar, şekerlemeler
50a/06
- hummā (Ar.) *i.* Sıtma, Ateşli hastalık
13b/02, 17b/18, 29b/18
- ḥūn (Far.) *i.* Kan

- h. iriş- Ölüm gelmek 38b/15
 hurma (Ar.) i. Hurma 15a/05, 28a/06,
 38b/19
 hurūc (Ar.) i. Çıkma, ayaklanma
 h. it- Ayaklanmak 11a/12, 36a/17,
 41b/19
 huşūmāt (Ar.) i. Çekememezlik,
 düşmanlık 44a/12
 huşūmet (Ar.) i. Düşmanlık,
 kıskançlık 13b/13, 15a/20,
 16b/06
 huşūş (Ar.) i. Konu, şey 36a/05,
 44a/02, 48a/22
 huşūşan (Ar.) zf. Hele, bilhassa,
 özellikle 15b/08, 16a/15, 31b/18
 huşk (Far.) sıf. Kuru 14b/14
 hücūm (Ar.) i. Saldırma, saldırı
 h. it- Saldırmak 33a/04, 38a/03,
 38a/13
 hükūm (Ar.) i. Emir, komuta 27a/11,
 41a/09, 45a/01
 h. it- Yargılamak *Birpādişāhuñ*
dağı hükūm idüp malını alalar
 3b/13
 h.üne gir- Yönetimine girmek,
 emri altına girmek 41b/13
 hükūm bk. hükūm
 hürmetlü sıf. Saygın, saygıdeğer
 19a/09
 hüsran (Ar.) i. Hüsrān, yıkım, zarar
 18a/09, 21b/18, 9a/01
 h. iriş- Zarar gelmek 7a/20
 h. it- Zarar etmek 41a/06
 h. ol- Zarar içinde olmak 15b/23
 h. yetiş- 50b/17
 hüzn (Ar.) i. Gam, keder, sıkıntı
 37b/19

- I -

ılgı bk. ılgı

ılgı sızf. ılgı, ılgıça 36a/12, 43b/05,
45a/02

ılgı /ılgı i. At sürüsü, hayvan sürüsü
11a/05, 19a/17, 19b/03

ılgı i. ve sızf. Uzak 23b/10, 39a/09

ılgı i. Yer adı, Irak 9a/19, 34a/16,
45a/14

ılgı i. Irmak 24b/05, 24b/14,
28b/16

ılgı i. Sıcaklık, sıcak 12a/08, 13a/14,
14b/13

ılgı (Ar.) i. Acı, elem 11a/15

- İ -

- i- İmek ek fiili, olmak *Ve dahı yıldızın
kağı cānibe ise kuyruğı ol
tarāfda hastalık ... vāki' ola
36b/22*
- ibtidā (Ar.) 1 i. Başlangıç 4a/12,
18b/15, 50a/10
2 zf. İlkın, en başta 27a/16
- ictināb (Ar.) i. Sakınma, çekinme
i. it- Sakınmak, çekinmek 14b/14,
50a/05, 6a/11
- iç i. İç 12b/20, 13a/07, 13a/08
iç- İçmek 14b/11, 18b/11, 27a/13
içerü zf. İçeri, içeriye 9a/21
içün e. Diye, için 6a/15
içür- İçirmek 1b/03, 9a/15
- ifrāt (Ar.) i. Aşırı 38a/12
- ihtilāf (Ar.) i. Anlaşmazlık 11b/11,
15b/12, 16b/19
- ihtirāz (Ar.) i. Sakınma, çekinme
i. it- Sakınmak, çekinmek 18b/13,
45a/05, 50a/06
- iken zf. Esnasında 14a/09, 16b/16,
20a/07
- iki sıf. İki 15b/10, 15b/20, 6a/15
ikinci sıf. İkinci 10a/13, 13a/07, 7b/12
- iqlīm (Ar.) i. Ülke, yurt 10a/22,
11a/01, 12b/07
- il i. İl, ülke, yurt *Ammā ol vaqt ili
kızılık ola* 10a/23, 11a/12
2 Halk *Ve il ve vilāyet emānlik ola*
1b/22, 25a/17 10a/13, 10a/14,
- ile e. ve bağ. İle
‘ilim (Ar.) i. Bilim, ilim 34b/22
→ tālib-i ‘i.
- ilkyaz i. İlkbahar 41a/05, 41a/07,
44a/16
- illā (Ar.) e. Yalnız, ancak 31b/21,
32a/05, 32a/07
- ‘illet (Ar.) i. Hastalık 6a/20
‘imāret (Ar.) i. Bayındır, mamur
2b/03, 2b/19, 46a/03
i. eyle- İmar etmek, bayındır hale
getirmek 45b/22
i. ol- Bayındır hale gelmek, imar
edilmek 2b/20
- imdi bağ. Şimdi, artık 1a/01
- incin- İncinmek, üzölmek *Ve tāife-i
küffār gāyet ile incine* 33b/02,
34b/20, 42b/08
- incir (<Far encir) i. İncir 13a/13
- incit- Üzmek, zarar vermek *Ve
pādişāhlar zulm ideler ve halkı
incideler* 7a/19
- ‘ineb (Ar.) i. Üzüm 14b/07
- iñen zf. Çok, pek çok, gayet 28b/07,
8b/22
- inkılāb (Ar.) i. Değişme 16b/07,
32b/03
- inşāf (Ar.) i. Adalet 46a/17, 46b/20
- insān (Ar.) i. İnsan 24a/01, 31b/17,
3b/04
- inşā'allāh Allah dilerse, inşallah 41a/18
- ir- Ulaşmak, yetişmek
ire bas- Ulaşmak, yetişmek, ayak
basmak? *Bu ayda yir deprenşe,
bir ulu mu ‘teber kişi fevt ola ve
iqlīmüne yad ire başa* 8b/04
→ ziyan i.

irgür- Ulaştırmak 35a/21, 24a/01,
25a/08

→ hazar i., ziyan i.

iriş- / irüş- Ulaşmak, erişmek 1b/13,
8a/06, 17a/02

→ afet i., elem i., fesad i., ğussa i.,
halel i., hazer i., hun i., hüsrân i.,
mevt i., mihnet i., nekbet i., renc
i., zeval i., ziyan i.

irüş- bk. iriş-

İslâm (Ar.) i. İslam, müslüman
31a/05, 7b/15

→ ‘asakir-i İ., ehl-i İ., padişah-ı İ.

İstanbul i. Yer adı, İstanbul 46a/20

istifrağ (Ar.) i. Kusma

i. it- Kusmak 27a/13

istikâ (<Ar. *istikâ*) i. İçecek su isteme,
yağmur duası? *Ve şular kesik
ola ve istikâ çok vâki’ ola* 43b/15

iş i. İş, amel 25b/03, 25b/07, 43b/10

işde zf. İşte İşde zikr olunan fihrist
üzere her ay yigirmi altı bâbdur
1a/22

işidil- / işinild- Duyulmak, işitilmek
16a/04, 19b/16, 1a/11

işinild- bk. işidil-

işle- Etkin ve işlek olmak *Bu ayda yol
işlemeye* 30b/03

işrâk (Ar.) i 1 Güneşin doğması, etrafı
aydınlatması *İşrâk fânî ola*
27a/06

2 Doğu Maşrık tarafından görünür
ise işrâk ili talkalık ola 7a/01

it- Etmek

→ adalet i., adavet i., adl i., adl ü dad
i., assı i., ayan i., azl i., bağılık i.,
beyan i., cem‘ i., ceng i., cevri.,
cidal i., cima‘ i., cüda i., çekiş i.,
delalet i., du‘a i., eylik i., feth i.,
fırar i., ğarat i., ğaybet i., ğaza i.,
ğazab i., ğusl i., hacamat i., harab
i., haraplık i., harb i., hareket i.,
hasarat i., hazer i., helak i., hüsm
i., huruc i., husumet i., hücum i.,
hükm i., hüsrân i., ictinab i.,
ihtiraz i., istifrağ i., kabz i., kalb
i., katl i., kıtal i., mekr i.,
merhamet i., muhalefet i.,
mübaşeret i., nakl i., pağlık i.,
perhiz i., savaş i., sefer i., sulh i.,
şah i., ta‘addi i., terk i., teveccüh
i., uğraş i., vefat i., viran i., zabt
i., ziyan i., zuhur i., zulm i.,

itdür- Etdirmek, yaptırmak, 34a/02

→ zabt i.

izdihâm (Ar.) i. Kalabalık, yığılma
i. it- Yığılmak, kalabalık etmek,
çoğalmak 38a/16

- K -

Ka'be (Ar.) i. Kabe 46b/10

ka'bağ i. Kabak 14b/13

ka'bz (Ar.) i. Pençe, avuç

ka. it- El koymak 33b/22, 42a/13

→ za'bt u ka. olın-

kaç- Kaçmak 9a/20, 25a/02, 30b/18

kadarınca e. Kadar Bir nur gökde

görünür süñü kadarınca ol

cānibden ilkı kırılı 32a/10

kādī (Ar.) i. Kadı Çok ekābir öle ve

kādīler ... fevt ola 38b/03

kāfir (Ar.) i. Kafir 17a/05, 17b/06,

19b/02

Kāfiristān i. Yer adı 29b/01

→ vilayet-i k.

kāh (Far.) i. Saman 13a/23

ka'hr (Ar.) i. Keder, üzüntü

ka. ol- Mahvolmak *Düşmanları*

ka'hr ola 17a/11

ka'ht (Ar.) i. Kıtık 16b/21, 39b/19,

44b/15

ka. ü gālā Kıtık ve pahalılık 35b/22

ka'htlık i. Kıtık 12a/18, 13b/08,

15a/13

ka'htlu i. Kıtık 1b/20

ka' - Geride bırakılmak *Ekin ve biçin*

harmān yirinde kala 12b/06

→ ayakta k.

kāl (Ar.) i. Söz, laf 10a/06, 37a/05

→ kıl ü k.

ka'ā (Ar.) i. Kale 7b/03, 9a/20

ka'lb (Ar.) ?

ka. it- *Ve istifrāğ itmek ve tüffāh-ı*

ka'lb itmek ve şular kenārında

oturmak 27a/14

ka'dur-

→ baş k.

ka'lil (Ar.) i. Az, çok olmayan

→ berd-i k.

ka'kurağ *zf.* Kalkık, kalkık gibi *Eger*

ayun bir ucı ka'kurağ görünse

15a/09, 19a/09, 23b/04

ka'lya (Ar.) i. Bir çeşit sebze yemeği

6a/09

ka'mer (Ar.) i. Ay 23b/06

ka'mil (Ar.) *sıf.* Olgun, yetkin

→ alim-i k.

ka'mu *sıf.* Her *Ve narh miyān ola ve*

ka'mu yirde erācife haberler

yüriye 9a/22

ka'n i. Kan 11a/01, 11a/18, 12a/20

ka. aldir- Hacamat yaptırmak

34a/22

ka. aldur- Hacamat yaptırmak

31a/12

ka. dökil- Savaş, olmak 11b/19

ka. dökilmeklik Savaş 27b/01

ka. dök- Savaşmak 23a/15, 23a/17,

23b/08

ka. dökmeçlik Savaş 27a/21,

27b/06

ka. ol- Ölüm olmak *Bu ayda elegim*

şagma toğsa savaş olup ve ka'n

öküş ola 21a/20

ka. vāki' ol- Savaş, ölüm olayı

meydana gelmek 31a/03

ka'ngı / ka'ngı *sıf.* Hangi 36b/22

ka'ngı bk. ka'ngı

ka'nūn (<Ar. *kānūn*) Ateş ocağı, soba

- k.-ı evvel *i.* Aralık 21a/17, 34a/23, 40b/10
- k.-ı sâni *i.* Ocak 44b/21, 44b/22, 49b/12
- kapān- Kapanmak, işlememek *Nice yerlerden nice zamān yollar kapana* 43a/09
- kar *i.* Kar 11b/03, 12a/09, 14b/06
- kār (*Far.*) *i.* 1 Kār, kazanç 37b/11
2 İş Pādīshāh düşmānını maglūb kıla āhir-i kār dūkelini kıra 27b/20
- k. ü kesb Geçim yolu, sanat, ticaret 33b/09
- ahir-i k.
- kara sūf. Siyah, kara *Eger kūsūf kara görinse* 50a/20
- karakış *i.* Kara kış, zemheri, kış ortası 40b/14
- Ḳaraman *i.* Yer adı, Karaman 8a/17
- karavaş *i.* Cariye, hizmetçi 25b/10, 25b/12, 29a/16
- karıncalı sūf. Bereketli *Ve yıl karıncalı ola* 25b/06
- karış- Kargaşa olmak 31b/12, 36b/20, 41a/22
- karışıklık *i.* Kargaşa 37a/09
- karışıklık *i.* Beddualık işler? (*Kuyruklu yıldız*) *Eger maşrık cānibinden toğsa, ol vilāyetde karışıklık ola* 44a/07
- karıye (*Ar.*) *i.* Köy 2a/10
- ehl-i k., taife-i k.
- kasırğa *i.* Kasırğa 33a/16, 38a/22, 47a/04
- kasr (*Ar.*) *i.* Saray, köşk 12b/01
- katı 1 sūf. Şiddetli *Ḳış katı ola* 44a/14
2 zf. Çok *Ḳış katı uzaya* 3a/05
- katır *i.* Katır 39a/11
- katl (*Ar.*) *i.* Öldürme 12b/03, 15a/02, 15b/15
- ḳ. eyle- Öldürmek 6b/10
- ḳ. it- Öldürmek 31b/20, 7b/03
- ḳ. olın- Öldürülmek 38a/10
- ḳ. ol- Öldürülmek 7b/01, 8b/10
- ḳavī (*Ar.*) sūf. Kuvvetli, güçlü, sağlam 10b/12, 23a/02
- ḳ. ol- Söz sahibi olmak 10b/05
- ḳavīl (*Ar.*) *i.* Söz 43a/23, 49a/02, 49b/11
- ḳavl (*Ar.*) *i.* Söz, deyiş 15a/11, 29b/03, 36a/02
- ḳavm (*Ar.*) *i.* Kavim, millet *Mışır ḳavmi cenk ve huşūmet içinde ola* 51a/01
- ḳavs (*Ar.*) *i.* Yay, gökkuşağı *Eger ḳavs mağrib tarāfında görinse* 45b/17
- ḳavs-i kūzah (*Ar.*) *i.* Gökkuşağı 10a/07, 10a/08, 10a/10
- ḳayḡu / ḳayḡu *i.* Endişe, üzüntü, kaygı 11b/02, 16b/01, 19a/21
- ḳayḡulu sūf. Endişeli, üzüntülü, kaygılı 24b/03, 29a/20, 29b/12
- ḳayḡu bk. ḳayḡu
- ḳayḡulu bk. ḳayḡulu
- ḳayşar (*Ar. kayser*) *i.* Hükümdar, kayser
- k.-ı Rūm Anadolu hükümdarı 28a/03
- ḳazā (*Ar.*) *i.* Allah tarafından takdir edilen şey, kazâ 34a/16

ka^zanç *i.* Kazanç 15b/01, 29a/21,
37b/12

→ kesb ü k.

kebāb *i.* Kebap 40b/15

keçi *i.* Keçi 12a/14, 20a/14, 27a/15

kefere (*Ar.*) *i.* Kafirler 50a/09

kem *i.* ve *sıf.* 1 Kötü 14a/12, 14a/13,
40a/14

2 Az *Koşantiniyye'de gāyet ile*
galle çok ola ve yimiş kem ola
ve balık ve zeyt çok ola 41a/04

kemlik *i.* Kötülük *Bu yıl şarkda fitne*
ve kan ve kemlik çok vāki' ola
32b/02

kenār (*Ar.*) *i.* Kıyı 16a/09, 27a/14

→ gök k.

kendi *zm.* Kendi 11a/05, 11a/21,
14b/18

kendü bk. kendi

kerevis / kerefis *i.* Kereviz 36a/12,
45a/04

kerkes (*Ar.*) *i.* Akbaba 41a/18

kerre (*Ar.*) *i.* Defa, kez 16a/13

kes- Kesmek, kapamak *Uğrılar ve*
harāmiler yolları keseler 51a/13

kesād (*Ar.*) *i.* Durgunluk

k. ol- Durgun olmak 3a/14

kesb (*Ar.*) *i.* Kazanma 10a/04, 11b/09,
12a/09

k. ü ka^zanç Kazanç 45a/08

→ kar ü k.

kesik *i.* ve *sıf.* Bitme, tükenme *Ve*
şular kesik ola 43b/15

kesil- 1 İşlememek, kapanmak *Ve*
dağı kış gāyet ile katı ola ve
yollar kesile 46a/14

2 Akmaz olmak *Yağmur yağmaya*
ve şular kesile 27b/11

3 Ortadan kalkmak *Belā-yı 'azīm*
ola ve mülük dağı helāk ola ve
huşümet eksük olmaya sene
āhirine dek kesilmeye 26b/17

keşir (*Ar.*) *sıf.* Çok, bol 48b/23

keşr (*Ar.*) *i.* Çok, bol 48a/05, 49b/22

keşret (*Ar.*) *sıf.* Çok *Bu ayda yıldız*
düşse keşret harb vāki' ola
49b/18

kettan (*Ar.*) *i.* Keten 33a/21, 34b/17

key *zf.* Çok, pek çok *Ve elem çok*
vāki' ola ... ve hastalık key olup
ve kızılık ola 25b/21

kezzāb (*Ar.*) *sıf.* Yalancı, çok yalan
söyleyen 21b/05

kıble (*Ar.*) *i.* Kible 10a/09, 7a/03

kıl- Yapmak, etmek

→ adavet k., çekiş k., delil k.,
düşmanlık k., harab k., mağlub
k., zebun k., ziyan k.

kılıç *i.* Kılıç 32b/05

kır- Öldürmek, ezmek 11a/21, 12b/01,
25b/13

kıran *i.* Ölet, salgın hastalık 12a/16,
13a/06, 14a/14

k. düş- Salgın hastalık belirlemek
11a/05, 20b/01, 29a/02

k. gir- Ölet gelmek, salgın
hastalık 19b/03, 23b/05, 28b/09

kıranlık *i.* Toplu ölüm 32a/11

kırğun *i.* Kıran, ölet 11a/19, 17a/03,
32a/14

k. gir- Salgın hastalık musallat
olmak, ölet 12a/14, 12a/23

- kırıl- Ölmek 5a/13
 kırk *i. ve sıf.* Kırk 26b/17
 kış *i.* Kış mevsimi 10a/08
 → ahir k. ay
 kıt *i.* Az, kıt, çok az 12a/08, 12a/17,
 15a/22
 kıtā' (Ar.) *i.* Kesme
 k. uṭ-ṭarīk Yol kesme, eşkıyalık
 6a/03, 18a/07
 kıtāl (Ar.) *i.* Vuruşma, savaş 10a/06
 k. it- Savaşmak 41b/10
 kıtlık *i.* Kıtlık, yokluk 12b/20, 13a/01,
 13a/10
 kız *i.* Kız çocuk 28b/08, 4b/16, 9b/08
 k. çıkar- Kız gelin etmek, evermek
 13b/04
 kız- (Güneş) kıpkırmızı kesilmek *Ve*
eger gün kızarsa nā-ḥaḳ yire
delim kan dökile 9a/10
 kızıl *sıf.* Kızıl 3b/02
 2 *i.* Kuraklık, kıtlık içinde *Vilāyet*
kızıl ola 5a/15
 kızılbaş *i.* Şîf mezhebinin bir kolundan
 olanlara verilen ad 33b/18
 kızılık Kıtlık, kuraklık 1b/09
 kızılık *i.* Kızıl olma durumu, kızıl
 renkte yer 1a/11, 2a/04, 3a/03
 ki (Far.) *bağ.* Ki 11a/11
 kici *i.* Küçük 31b/11
 kiçin *i.* Küçük, rütbesiz, avam 32a/13
 kıl (Ar.) *i.* Söz
 k. ü kāl Dedikodu 10a/06, 21b/23,
 37a/05
 kim *zm.* Ki 13a/23, 30b/05
 2 *bağ.* Ki *Bu ayda ay ağullansa delil*
kılır kim kar ve yağmur çok ola
 19a/05
 kimesne *i.* Kimse, kişi 8a/15, 9a/02,
 22b/08
 kimse *i.* 1 Kişi, fert 17a/02
 2 Hiç kimse 33b/09
 kin (Far.) *i.* Kin 16a/16
 kişi *i.* Kişi, kimse 4a/14
 kişver (Far.) *i.* Memleket, ülke, yurt
 29b/08
 koçla- Koklamak 23a/05
 kolay *sıf.* Kolay, basit 36a/10
 kon- Konulmak *Lākin faşillar yirine*
raḳamlar konmuşdur 6a/15
 kop- 1 Ortaya çıkmak, peyda olmak
 12a/07
 2 Ölmek ? *Ve ölüm çok ola ve bir*
ālim-i kāmīl kopa 6a/05
 → celali k., fitne k., toz k.
 korğu *i.* Korku, endişe 19a/02, 19a/19,
 4b/02
 k. düş- Endişe içinde olmak
 17a/03, 43b/09, 4b/11
 korğulu *sıf.* Korkulu, korku dolu *Ve*
müselmānlar korğulu ve
kayğulu ola 24b/03
 korğuluk *i.* Korkulacak şeyler *Orta güz*
ayı içlerinde korğuluk ola 16a/08
 Kostantiniyye *i.* Yer adı, İstanbul
 12b/12
 → arz-ı k.. şehr-i k., vilayet-i k.
 kov- Kovalamak, takip etmek *Ve*
kaçmak ve kovmak çok vāki' ola
 32a/06

koy- 1 Depolamak *Şöyle çok vâki'*
ola ki ... ekin ve biçin harman
yirinde kala koyacak yerler
olmaya 12b/06

2 Yerleştirmek *Mâbeyninde*
adamlar koyup zabt itdüre
 34a/02

koyul- Girişmek

→ şehre k.

koyun *i.* Koyun 10a/23

koz *i.* Ceviz 16b/16

köy *i.* Köy 15b/04

Kūhistan *i.* Yer adı 29a/15

kul *i.* Kul 11a/05

kulak *i.* Kulak 4a/17

kurak *i.* Kurak, yağışsız 24b/14

kuraklık *i.* Kuraklık 12a/06, 29a/01,
 41b/03

kurbağa *i.* Kurbağa 10a/20

kurbān (*Ar.*) *i.* Kurban

k. eyle- Kurban kesmek 25a/23

kurd *i.* Kurt 1a/19

kuru *i.* ve *sıf.* Kuru 50a/04

kuru- Kurumak 10a/01

kurt bk. kurd

kurtul- Kurtulmak 4a/23

kuş *i.* Kuş 14b/02

kutlu *i.* Uğurlu, bereketli 26a/18

→ ayağı k. ol-

kuvvet (*Ar.*) *i.* 1 Güç, kuvvet

2 Askerî güç *Pādişāh kuvveti ile*
iklīm açā 12b/07

k.de ol- Güçlü olmak, gücü
 yerinde olmak 5b/15

k. tut- Güçlenmek 36b/18

kuvvetlü *i.* ve *sıf.* Güçlü 31a/12,
 34b/02

kuyruk *i.* Kuyruk 36b/22, 40a/02

k.lu yıldız Kuyruklu yıldız 10a/05

kuzah (*Ar.*) *i.* Renk renk çizgi

→ kavş-i k.

kuzı *i.* Kuzu 27b/04

küçük *sıf.* Küçük *Ve küçük*

oğlancuklarda mevt ola 40b/08

küffār (*Ar.*) *i.* Kafirler 32a/05, 51a/06

→ řāife-i k., vilāyet-i k.

küllī (*Ar.*) *sıf.* Bütün *Bu ayda yir*

deprende, küllī şehirde kızılık ola
 29a/11

küsūf (*Ar.*) Güneş tutulması 50a/20

küşāde (*Far.*) *i.* Açılmış, açık *Ġāyet*
ile bahtları küşāde olup 31a/19

- L -

lā (Ar.) e. Olumsuzluk edatı	l.-ı Rūm Rum sözü, Rum kelimesi
lā ya'lemū'l-ğayba illa-'llāh (Ayet,	41a/13
Kur'an, Neml-65) "Bilinmeyeni	lākin (Ar.) bağ. Ama, fakat 12b/11,
Allah'tan başkası	15b/06, 16a/19
bilemez." 14b/07, 9a/02, 46a/17	leşker (Far.) i. Asker 12a/12, 12a/13,
lafz (Ar.) i. Söz	15b/10

- M -

- mā (Ar.) 1 e. ...daki
2 O şey ki
*mā-beyn (Ar.) Ara, arasında
19b/22, 19b/04, 25a/11
*mā-mezbūr (Ar.) Adı geçen şey,
anılan, zikredilen şey *Mā-
mezbūr Süryān dilince april
dirler ... otuz gündür* 22b/22
- ma'an (Ar.) zf. Birlikte, beraber
16b/16, 34b/23, 8a/01
- Macar i. Kavim adı, Macar, 33b/23,
34a/01
→ vilayet-i M.
- ma'cün (Ar.) i. Bir tür yiyecek, macun
14b/14
- Maçın i. Yer adı, Maçın 23b/18,
25a/04, 46b/17
- mağlūb (Ar.) sıf. Yenilmiş, yenilgiye
uğramış 44b/21
m. kıl- Yenmek 27b/20
- Mağrib (Ar.) i. 1 Batı, batı tarafı
*Mağribden yana bir pādişāh
ğayb olup* 25b/12
2 Yer adı, Afrika'nın Mısır
ötesindeki kuzey kısmı, İspanya,
Portekiz *Ve mağrib ili kızılık ola*
26b/09
→ diyar-ı m., ehl-i m., vilayet-i m.
- mağrūr sıf. Kibirli, gururlu, kendini
beğenmiş
m. ol- Gönenmek, sevinmek,
gururlanmak *Ve pādişāh-ı İslām
cemī' a 'dāsīnuñ üzerine manşur
ve muẓaffer olup mağrūr ola*
5a/10
- māh (Far.) i. Ay 39b/19, 49b/12
m.-1 april Nisan ayı 6a/04, 9a/07
m.-1 eylül Eylül ayı 30b/20
m.-1 hazīrān Haziran ayı 14b/08
m.-1 kānūn-ı şānī Ocak ayı 47b/07,
48b/02
m.-1 mart Mart ayı 1a/23, 4a/12
m.-1 mezbūr Adı geçen ay 14b/08
m.-1 muharrrem Muharrem ayı
12b/10
m.-1 şubat Şubat ayı 44b/13,
49b/22
m.-1 temmūz Temmuz ayı 18b/06,
22b/07
m.-1 teşrīn-i evvel Ekim ayı 31a/09
m.-1 teşrīn-i şānī Ocak ayı 36a/07
- maḥal (<Ar. maḥall) i. Yer 25a/23,
25b/01
- māhī (Far.) i. Balık 38b/15, 40b/22
- māhūrca zf. Yavaş yavaş *Yağmur
yağsa māhūrca yağsa ekin gāyet
ile bol ola* 4b/21
- māil (Ar.) sıf. Andıran, benzeyen
m. ol- Andırmak, benzemek *Eger
tutulduğu vakit rengi aḡa māil olsa*
1b/14
ma'īş ? *Bu ayda ra 'd vāki ' olsa rabī'*
ma'īş ola 14b/03
- ma'īšet (Ar.) i. Geçinme, geçiniş
13a/19
→ revc-i m.
- maḡām (Ar.) i. Oturulan yer, taht,
mevki 29a/20, 9a/20

m. tüt- Yerleşmek *Pādişāh kendi iklimin terk ide āhir yirde maḳām tūtop sultān ola* 14b/18
 maḳhūr (Ar.) i. Bozguna uğratılmış, kahredilmiş 10a/19, 13a/11, 17b/09
 m. ol- Bozguna uğramak, kahredilmek 21a/06, 30a/14, 34a/18
 mal (<Ar. *māl*) i. Mal, varlık, servet 14b/22
 ma'ūle (Ar.) sif. Hastalıklı, sakat
 m. ol- Hastalanmak *Ḥalāyık ma'ūle ola* 45a/10
 ma'lūm (Ar.) sif. Bilinen, belli
 m. ol- Bilinmek 1a/01
 ma'mūr (Ar.) sif. Bayındır, düzenli
 m. ol- Bayındır olmak *Şehir gāyet ma'mūr ola* 12b/13
 manşur (<Ar. *manşūr*) i. Üstün, galip, muzaffer 11b/01
 maraž (Ar.) i. Hastalık 21b/01
 → enva'-ı m.
 mart i. Mart 35a/08
 → mah-ı m.
 ma'rūf (Ar.) sif. 1 Bilinen, tanınmış, meşhur *Ve ma'rūf beglere mevt iriše* 42a/10
 2 Bilinen, kabul edilen güzel şey 25b/02
 → emr-i m.
 maşrık (Ar.) i. Doğu 10a/07
 → ehl-i m., vilayet-i m.
 mayıs i. Mayıs 13a/04, 13b/18, 35a/09
 mażarratlı sif. Hastalıklı 35a/20

ma'zūl (Ar.) sif. Azledilmiş, görevinden uzaklaştırılmış
 m. ol- Azledilmek, görevinden uzaklaştırılmak 5b/19
 mekr (Ar.) i. Hile, düzen 32b/06
 m. it- Hile yapmak, oyun oynamak 18b/18
 melāmet (Ar.) i. Kınama, ayıplama 37a/07, 37b/19, 8b/03
 melhame³² (Ar.) i. Gönüle doğan, ilham olunan şey 14b/15, 14b/15, 1a/01
 m.-i diğeri Diğer melhame, öteki melhame 5a/10
 m.-i evvel Birinci melhame 6a/16
 m.-i rābi' Dördüncü melhame 10b/02
 m.-i şālīs Üçüncü melhame 13b/16
 m.-i şānī İkinci melhame 13a/03
 melik (Ar.) i. Padişah, hükümdar 31a/02
 memālik (Ar.) i. Ülkeler 38a/11
 memleket (Ar.) i. Ülke 18a/17
 memlūk ? *Ğalle eyü ola ve nāsda memlūk vāḳi' ola* 49b/14

³² Metinde geçtiği yerlerin tamamında müstensih tarafından güzel 'h' ile yazılan bu kelimenin aslında 'melhame' şeklinde 'ḥ' ile yazılmış olması gerekirdi. Kelimenin gelecekte olabilecek felaketleri anlatmak için kullanıldığı, eserin de bu konuyu işleme gözüne alınırsa 'melhame' olarak anlamlandırılması daha uygun olur.
 Melhame (Ar.) i. Kanlı savaş

menāfi‘ (Ar.) i. Menfaatler, çıkarlar
48a/08

menfa‘at (Ar.) i. Fayda, kazanç, çıkar
17a/16

menfa‘atlı i. Kazançlı *Ve sefer*
menfa‘atlı ola 49a/01

menfa‘atlısüz i. Kazançsız, kötü *Yıl*
menfa‘atlısüz gele ve halk yıl
soñında bir miqdār rāhat ola
5b/10

menfa‘atsüz i. Kazançsız *Ve yıl*
menfa‘atsüz ola 15a/06

merg (Far.) i. Ölüm
m.-i müfācāt Ansızın gelen ölüm,
kalp durması 11b/08

merhamet (Ar.) i. Şefkat, acıma
m. it- Acımak, esirgemek 2b/10

mertebe (Ar.) i. Derece *Ve bir mertebe*
ucuzluklar vāqi‘ ola, şimdiye
değın olmamış ola 34a/04

→ bir m.

meşğül (Ar.) i. Bir işle uğraşan,
meşgul
m. ol- Uğraşmak, didinmek
16a/17

mevsim (Ar.) i. Yılın dört
bölümünden her biri 16a/05

mevt (Ar.) i. Ölüm 11b/17
m. iriş- Ölüm gelmek, ölmek
32a/14

meyve (<Far. *mīve*) i. Meyve 14b/02

mezbūr (Ar.) i. Adı geçen, yukarıda
söylenmiş olan 38b/10

→ ahkam-ı m., mā-m., mah-ı m.,
şehr-i m., şubat-ı m.

Mısır / Mısr i. Yer adı, Mısır 11a/20

→ vilayet-i M.
Mısır bk. Mısır

miñnet (Ar.) i. Zorluk, sıkıntı, zahmet,
bela 20b/14,
m. iriş- Sıkıntı doğmak, bela
gelmek 35b/07

miñnetlik sıf. Sıkıntı veren *Mihnetlik*
meyveler yimekten hazer ideler
31a/14

miqdār (Ar.) i. Miktar, derece, ölçü
48a/20, 5b/10, 9a/17

mīl (Yun.) i. Mil, sel çamuru 34b/18

minvāl (Ar.) i. Yol, şekil 1a/23

miyān (Far.) 1 i. Orta, ara 13a/09,
2 zf. Kararında, ne çok ne az *Ve*
yağmur miyān yağa 29b/07
m. ol- Orta, ne çok ne az *Ve Rüm*
içinde narh miyān ola 4b/03

mizāc (Ar.) i. Huy, yaratılış, tabiat
18b/09, 18b/12, 43a/22

mu‘azzam (Ar.) sıf. Büyük, ulu *Bu*
ayda yıldız düşse bir mu‘azzam
pādişāh helāk ola 9b/09

muñālefet (Ar.) i. Anlaşmazlık,
aykırılık 13a/07, 13a/19, 13a/22
m. it- Karşı çıkmak 41b/08

muñālif (Ar.) i. Aykırı, karşıt, muhalif
(kimse) 12a/22, 16b/23, 18a/14

muñālifet (<Ar. *muñālefet*) i. Karşı
olma, aykırılık 43b/08

muñārebe (Ar.) i. Savaşma, vuruşma
50a/22

muñarrem (Ar.) i. Muharrem ayı
23b/07, 12b/10

→ ğurra-i m., mah-ı m.

- muḥāşama (Ar.) i. Düşmanlık,
çarpışma 50a/22
- muḥkem (Ar.) 1 zf. Tamamen, iyice,
çok 38a/11
2 sıf. Kuvvetli, şiddetli Ve
muḥkem yeller ese 38b/14
3 zf. Çok Ve kış muḥkem şiddetlü
ola 38b/04,
- muḥtaşar (Ar.) sıf. Kısaltılmış, kısa
6a/15
- muḥtelif (Ar.) sıf. Çeşitli, türlü Bu
ayda ay ağıllansa şovuk katı ola
ve muḥtelif yeller ese 47b/18
- muḥtelife (Ar.) sıf. Çeşit çeşit, türlü
türlü 10a/20
→ emrāz-ı m.
- muḳābil (Ar.) sıf. Bir şeyin karşısında
bulunan
m. ol- Karşı gelmek, karşı koymak
Nāgāh bir pādīşāh yūriye
kimesne muḳābil olmaya 40a/17
- muḳahhar (Ar.) sıf. Kahredilmiş, yok
edilmiş
m. ol- Ve şāh-ı 'Acem muḳahhar
ola 18b/02
- muḳātele (Ar.) i. Vuruşma, savaş,
kavga 17a/21, 3a/23, 50a/22
- munḳabız (Ar.) sıf. Çekilmiş,
büzülmüş
m. ol- Çekilmek, büzülmek,
sönmeye yüz tutmak Mağrib
tarāfindan görünse şarḳda zer' ola
ve yıldız munḳabız ola 27a/01
- murād (Ar.) i. Maksat, amaçlanan
İkinci Rūmdan murād arz-ı
Sivās'dur 41a/14
- m. olun- Amaçlanmak Ve bu
faşılada iki yirde lafz-ı Rūm vāki'
ola evvelki Rūm'dan murād
olunan arz-ı Kostantiniyye'dür
41a/13
- muşibet (Ar.) i. Bela, felaket 1b/07,
31a/08
- mu'teber (Ar.) sıf. Önemli, itibarlı,
saygın 45a/10, 8b/04, 8b/17
- mu'tedil (Ar.) i. Ne az ne çok, orta
halde, tam kararında
m. ol- İliman geçmek Ve kış
mu'tedil ola 47b/23
→ ğıda-yı m.
- muṭi' (Ar.) i. ve sıf. Bağlı, boyun
eğmiş, itaatkar 17b/07
m. ol- Boyun eğmek, itaat etmek
32a/13
- muzaffer (Ar.) i. ve sıf. Üstün,
yenmiş, ğalip gelmiş
m. ol- Yenmek, üstün gelmek
11b/01, 12b/13, 12b/23
- muzannem (Ar.) ? Elem ve
muzannem assılı ola 48a/09
- mübālağa (Ar.) zf. Çok, aşırı Ve yimiş
mübālağa ola 32a/23
2 i. Aşırı Ve yağmur mübālağa ile
yağa 3b/10
- mübārek (Ar.) sıf. Bereketli Bu yıl
mübārek ola ve buğday ve arpa
ve kettān ğāyet ile çok bite
33a/21
2 i. Kutlu Bir yeñi pādīşāh gire
anuñ gelmekligi ḫalka mübārek
... ola 35a/01
- mübāşeret (Ar.) i. Girişme, başlama

m. it- Girişmek, başlamak *Fesād ve fitneye mübāşeret idenleri tutup ... helāk ideler* 2b/04
 müdde‘ayāt (Ar.) i. Asılsız iddialar 9b/23
 müddet (Ar.) i. Zaman, süre 3b/13
 müfaccāt (Ar.) i. Oluverme, ansızın erişme 11b/08, 16a/04, 29a/03
 → merg-i m., ölet-i m.
 mülk (Ar.) i. 1 Mal, varlık *Bu ayda bir ‘acāyib nesne görünse mülkler elden çıka* 2b/16
 2 Ülke, memleket *Bu ayda gün tutulsa mülk üzerinde havāric zuhūr ide* 36a/03
 m.-i ‘Acem Acem ülkesi 15a/03
 m.-i Rüm Rum ülkesi 22b/09
 mülük (Ar.) i. Padişahlar, hükümdarlar 26b/16
 mümekkin (Ar.) i. Yerleşmiş
 m. ol- ? *Ve harāret-i ‘azīziye dahı yedinde mümekkin olur* 40b/14
 müneccim (Ar.) i. Yıldız falcısı, falcı 22b/06, 9b/21
 müneccimīn (Ar.) i. Müneccimler, yıldız falcıları 30a/15, 30b/21, 34a/12
 münhezim (Ar.) sif. Yenilmiş, bozguna uğramış 34a/18
 m. ol- Yenilmek, bozguna uğramak 13a/09, 13a/11, 17b/09

münkād (Ar.) i. Boyun eğici, itaatkar
 m. ol- Boyun eğmek 17b/07
 münker (Ar.) sif. Uygun ve güzel olmayan, çirkin 25b/03
 mürd (Ar.) sif. Ölü, ölmüş
 m. ol- Ölmek *Ṭā‘ūn ve hastalık çok vāki‘ ola ve ekşeri mürd ola* 25a/19
 mürgān (Far.) i. Kuşlar 38b/14, 40b/22
 müşādere (Ar.) i. El koyma 43a/06, 39a/18
 müşhil (Ar.) sif. İshal edici, müşhil *Ve müşhil otlardan ... gāyet ile ictināb ideler* 23a/06
 müslimīn (Ar.) i. Müslümanlar 51a/06
 → ‘asakir-i m.
 müsülmān (Far.) i. Müslüman 19b/22, 19b/23, 24b/03
 müstağnī (Ar.) sif. İhtiyacı olmayan, berf
 m. ol- Berf olmak, ihtiyacı olmamak, bıkmak, doymak *Hükme ise balgamuñdur, çok gıdālardan ṭabī‘at müstağnī olur* 45a/02
 müstevli (Ar.) sif. İstila eden, ele geçiren 32b/15
 m. ol- Ele geçirmek, istila etmek 32b/17, 35b/10

- N -

- nā (Far.) e. Olumsuzluk edatı
 *nā-emīn zf. Güvensizce 6b/23,
 9b/11
 nā-emīn ol- Tehdit altında,
 güvensizlik içinde olmak 9b/11
 *nā-ḥaḫ zf. Haksız yere, haksızca
 n. yire Haksız yere 9a/10
 nāgāh (Far.) zf. Ansızın, birden bire
 40a/17
 naḳl (Ar.) i. Taşıma, aktarma
 n.it- Ölmek *Havada cānāvār şekli*
görünse bir ulu pādīšāh dünyadan
āḫirete naḳl ideler 51a/09
 nām (Far.) i. Ad 50a/02, 40b/13
 nāmdār (Far.) sıf. Ünlü 42a/07
 na'ne (<Ar. na 'na') i. Nane 36a/13,
 45a/04
 nar i. Nar 23a/04
 narḫ (Far.) i. Narḫ 13a/09, 17b/15,
 17b/21
 nās (Ar.) i. İnsan 14b/04, 22b/11,
 31a/08
 → 'avam-ı n., beyne'n-n.
 našārā (Ar.) i. Hristiyanlar
 → savm-ı n.
 nāz (Far.) zf. Çok zor *Ve daḫı ḫastalık*
ola ve nāz ile diriše 7b/02
 ne 1 zm. Ne *Her ne kim var ise öküš*
ola 13a/23
 2 zf. Ne kadar "*Ne zālīm ve*
cevvār!" diyeler 11a/09
 ne'üzü (Ar.) "*Sıgınırsız*" anlamında
 cümle
 n. bi-'llāh (Ar.) "*Allah'a sıgınırsız.*"
 anlamında cümle 20a/08
 nebādāt bk. nebāṭāt
 nebat (Ar.) i. Bitki
 n.ü'l-arz (Ar.) Yeryüzü bitkileri
 27a/06
 nebāṭāt/nebādāt (Ar.) i. Bitkiler
 44b/17, 10b/03, 10b/11
 nekbet (Ar.) i. Şanssızlık 29a/22,
 29b/02, 48a/23
 n. iriše- Musibete, felakete uğramak
Ve šāh-ı 'Aceme gāyet ile nekbet
iriše 31a/05
 nesne i 1 Şey, şekil *Bu ayda havada bir*
'acāyib nesne görünse 11a/20
 nev' (Ar.) i. Çeşit, tür 23a/08, 27a/17,
 31a/17
 nevrūs i. Kasım *Māh-ı mezbūra*
Sūryān dilince tešrīn-i šānī dirler
ve ve Urumca nevrūs dirler otuz
gündür ve ziyāde; Türkī'de āḫir
güz ay dirler 36a/09
 nişf (Ar.) i. Yarı, yarım 12b/06
 nice zf. ve sıf. 1 Çok, hayli, bir çok
 11b/22, 15b/04, 15b/05
 2 i. Nice *Nice şehir ḫarāb ola ve*
nicesi daḫı emīnsizlik ola 37a/23
 nice zamān Uzun süre, epey bir
 zaman *Nice yirlerde nice zaman*
yollar kapana 43a/09
 nihān (Far.) i. Saklı, gizli, sır *Ve*
ḡaybet ve nihān çok vāḳi' ola
 37a/09
 nihāyetsüz sıf. Sonsuz, bitmek
 tükenmek bilmez 7a/13
 ni'met (Ar.) i. Yiyecek, içecek, azık
 4b/01, 4b/20, 5a/12

ni‘metlü *i.* Bolluk, huzurlu *Yıl ğāyet ile*
ni‘metlü ola 27b/15
nīsān *i.* Nisan 50a/12, 6a/05

niṣān (*Far.*) *i.* Alamet, iz 22a/17, 8b/13
nūr (*Ar.*) *i.* Nur, aydınlık, ışık 20a/08,
28b/02, 32a/10

- O -

o *sıf.* O 11b/10, 34b/04

od *i.* Ateş 16a/23, 24b/01, 33a/06

o. düş- Ateş düşmek, felaket
olmak 24b/15

oğlak *i.* Oğlak 14b/11, 18b/10, 23a/04

oğlan *i.* Çocuk 43b/09, 43b/14, 44b/05

oğlancık bk. oğlancuk

oğlancuk / oğlancık *i.* Küçük çocuk,
bebek 3b/09, 6b/08, 10a/03

oğul *i.* Erkek çocuk *Oğul ve kız ölümü*
öküş ola 9b/08

o. ever- Erkek çocuğu evlendirmek
13b/04

ol *sıf.* İşaret sıfatı, o *Ol tarāfda ceng ve*
cidāl olup 35b/01

ol- Olmak, meydana gelmek 1b/02,
1b/03, 1b/04

2 Meyve Olgunlaşmak 5a/16

→ abadan o., adil o., ağıl o., ahsız o.,
asi o., asude o., avan o., ayağı
kutlu o., beyan o., cem' o., ceng
o., dahil o., def' o., delil o., derya
o., eli üstün o., emin o., eminlik
o., emniyyet o., fasid o., faş o.,
ferah o., feth o., fevt o., fevt
vaki' o., giran o., ğalib o., ğark
o., ğayb o., halas o., halellik o.,
hali o., harab o., hasıl o., haş o.,
hayın o., helak o., hüsrān o.,
imaret o., kahr o., kan o., kan
vaki' o., katl o., kavi o., kesad o.,
kuvvetde o., küşade o., mağrur
o., mail o., makhur o., ma'lule
o., ma'lum o., ma'mur o.,
ma'zul o., meşğul o., miyan o.,

mu'tedil o., muhalefet o.,

muhtasar o., mukabil o.,

mukahhar o., munkabız o., muti'
o., muzaffer o., mümekkin o.,

münhezim o., münkad o., mürd

o., müstağni o., müstevli o., na

emin o., perişan o., peyda o.,

rencide o., sulh o., şād ü handān
o., şedid o., şefkat o., telef o.,

vafir o., vaki' o., viran o., yok o.

zafer o., zahir o., zalim o., zelil

o., ziyade o., ziyān o.

olın- bk. olun-

→ katl o., murad o., zabt u kabz o.,
zıkr o.

olma- Meydana gelmemek, hiç
görülmemek *Hiç bir tarihte*
olmamış ola 42b/01

olun- Edilmek 45a/06

→ beyan o.

on *i.* ve *sıf* On 11a/19

on altı *i.* ve *sıf.* On altı 25a/20, 29b/03

on altıncı *sıf.* On altıncı 11b/20

on beş *i.* ve *sıf.* On beş 32b/18, 42b/12

on beşinci *sıf.* On beşinci 11b/19

on bir *sıf.* On bir 32b/13

on birinci *sıf.* On birinci 15b/22

on dörd / on dört *i.* ve *sıf.* On dört

32b/16, 22a/03, 44a/13

on dördüncü *sıf.* On dördüncü 11b/06

on dört bk. on dört

on iki *i.* ve *sıf.* On iki 32b/14

on ikinci *sıf.* On ikinci 11b/02

on sekizinci *sıf.* On sekizinci 12a/03

on toközüncü *sıf.* On dokuzuncu 12a/05

on üç *i. ve sıf.* On üç *Ve eger gök*
ayun on üçinde gürlöse 32b/16

on üçüncü *sıf.* On üçüncü 11b/03

on yidinci *sıf.* On yedinci 12a/01

onuncu *sıf.* Onuncu 1a/09, 2b/11

oñ *i.* İyi, verimli 43b/05

oñ- İyi olmak, verimli olmak 10a/04,
 12b/11

oñad bk. oñat

oñat *zf.* Gereği gibi, iyice 45b/15,
 51a/04

orta *i. ve sıf.* Orta 1b/23, 20a/02

o. bahār Nisan 6a/06

o. güz ay Ekim 16a/07, 31a/11

o. kış Kasım 44b/23

o. yay *i.* Temmuz 18b/08

Osmāniyān (*Far.*) *i.* Osmanlılar
 39a/02, 47b/05

ot *i.*1 Ot, çayır 1b/23

2 İlaç *Ve ot içmek ... gāyet ile*
eyüdü 27a/13

otur- 1 Oturmak 27a/14

2 Tahta geçmek . *Ve şāhın katl*
ideler ve yirine bir beg otura
 7b/04

otuz *sıf.* Otuz 11b/14, 12b/09

otuz bir *sıf.* Otuz bir 40b/12, 44b/23

- Ö -

öksürük *i.* Öksürük 38b/20, 38b/23,
50b/04

öküş *i. ve sıf.* Çok *Ve yıl öküş ıssı ola*
48b/06

2 *zf.* Çok *Bu ayda katı toz kıpsa*
yağmur öküş yağa 39b/03

öl- Ölmek 13b/20, 13b/22

öldür- Öldürmek, katletmek 2a/14,
33b/21, 8a/02

ölet *i.* Salgın hastalık, kıran 13a/06,
31b/18, 48a/23

ö. gir- Salgın hastalık baş
göstermek 43b/15

ö.-i müfâcât Ani ölüm, kalp
durması 48a/02, 48b/21

ölüm *i.* Ölüm 10a/23

ön *i.* Baş, başlangıç, ön 20a/04,
22a/15, 50a/07

ördek ? Şubat-ı mezbûruñ içinde
görünen ‘Arabî ayun gürresi
öninde veyâ soñunda [akreb
ördek ?] yekşenbe günü şavm-ı
naşârâdur 50a/08

öyle *zf.* Aynen, aynıyla *Ve eger*
mağrib tarafında görünse, bu zikr
olınan aḥkām bunda öyle vâkı
ola 26a/21

öz *i.* Bitkinin veya tohumun orta
bölümü, derunu

ö. tut- İçine işlemek *Hastalık özün*
tuta ve ekin çürüye 26b/11

- P -

- pādišāh* (Far.) i. Padişah, hükümdar
1b/10
- p.-1 'Acem İnan padişahı 35a/18
- p.-1 'ālem Dūnya hükümdarı,
Osmanlı padişahı 8a/16
- **pādišāh*-1 'ālem-bīnā Dūnyaya
hükmeden hükümdar 31a/18
- p.-1 cihān Cihan padişahı, Osmanlı
padişahı 27b/02
- p.-1 dūşmān Düşmanın padişahı
25a/08
- p.-1 İslām Osmanlı padişahı
10a/19, 13a/01, 13a/11
- p.-1 Rūm Anadolu padişahı,
Osmanlı padişahı 10b/14,
12b/22, 13b/14
- pādišāhān* (Far.) i. Padişahlar 20a/20,
24b/02, 24b/21
- pādišāhlık* i. Padişahlık makamı,
yönetim 50a/15
- pāğlık* i. Hizmetçilik
- p. it- Ayak takımı gibi davranmak
? *Begler pāğlık ideler* 8b/18
- parand* (Far.) i. Yabancı salatalık ...ve
meyve gāyet ile çok bite ve
parand dağı çok çürüyüp
devşirmeyeler 25a/17
- pāre* (Far.) i. Parça 18b/11
- Pārs* i. Yer adı, İnan 7a/10, 9b/18
- partaklık* i. (<Far. ? *perdāh*) Düzenlilik
? *Ol ilde çekiş ve kan dökmek*
çok vāki' ola ammā işüñ
soñunda partaklık ve eminlik ola
28a/22
- pāy* (Far.) i. Yönetilenler, halk 2b/10
- pek sıf.* Katı, sert *Ve dağı pek yeller*
ese 5b/20
- penbe* (Far.) i. Pamuk 13a/12, 33a/21,
7b/16
- perhiz* (Far.) i. Sağlığı korumak veya
düzeltmek amacıyla az veya özel
bir beslenme düzeni uygulamak
- p. it- Yemekten sakınmak,
yememek 40b/18, 36a/14
- perişān* (Far.) sıf. Dağınık,
karmakarışık
- p. ol- Düzeni bozulmak,
karmakarışık olmak 15a/15,
18a/15, 25b/19
- peydā* (Far.) i. Ortaya çıkan, görünen
10b/06
- p. ol- Ortaya çıkmak 15a/18
- peymān* (Far.) i. ? *Ve eger kamer*
peymānı birle toğar-ısa tağıl ve
arpa ve buğday ve üzüm gāyet
ile çok ola 23b/06
- pīr* (Far.) sıf. Pir, yaşlı, koca *Ve pīr*
adamlara mevt vāki' ola 11b/17
- pīre* (Far.) sıf. Yaşlı kadın *Ve pīre*
'avratlar ve dağı kızlar ölümü
öküş ola 4b/16
- poyraz* (<Yun. boreas) i. Poyraz
39b/05

- R -

rābi‘ (Ar.) *sıf.* Dördüncü, 14b/03,
49b/11

→ melhame-i r.

ra‘d (Ar.) *i.* Gök gürlemesi 10b/10,
14b/03, 22b/15

ra‘iyyet (Ar.) *i.* Halk, tebaa 34b/20,
36b/19, 2b/16

rāhat (Ar.) *i.* Sakin, huzurlu, rahat
14a/03, 20a/03

rāhatlık *i.* Sükûnet, rahatlık, huzur
24a/04, 26a/05, 27b/09

raḥş ? 5b/22

raḥam (Ar.) *i.* Rakam 6a/15

rast (Far.) *i.* Tesadüf

r. gel- İstenilen biçimde gelişmek,
rast gitmek *Ve kaḅı cānibe*
teveccüh ederse elbette rast gelüp
vilāyetler feth eyleye 39a/03

re‘āyā (Ar.) *i.* Halk, tebaa 12a/01,
14a/09, 19b/14

refāhiyyet (Ar.) *i.* Rahatlık, asayiş
16a/19, 31b/06, 46b/18

renc (Far.) *i.* 1 Hastalık, ağrı, sızı *Ve*
ammā ata ve kaḅıra renc gire
39a/11

2 Sıkıntı, kaygı *Eger ayuñ onından*
yigirmisine varınca gürlöse at
kırla ve renc ve ğam çok ola
11b/12

r. iriş- Kaygılanmak *Bir ‘ādil*
kimesne pādişāh ola ve bir
kimesneye renc irişmeye 50b/18

rencide (Far.) *i.* İncinmiş, gücenmiş
r. ol- Zarar görmek, incinmek
35a/17, 5b/07

reng (Far.) *i.* Renk 19a/18, 27a/20,
28b/02

renklü *i.* Renkli 19a/18

resim (Ar.) *i.* Vergi ? *Her taraḅda dürlü*
dürlü ‘illetler zuhür ide cefā ve
miḅnet ve resim ve fevā ‘id olup
ve yimiş ağaçları helāk ola 6a/20

revc (Ar.) *i.* Sürme, sürdürme

→ r.-i ma‘işet 16b/04

reyāḅin (Ar.) *i.* Fesleğen, güzel

kokular *Güllāb ve reyāḅin*

koḅlamak ğāyet ile eyüdir 23a/05

rivāyet (Ar.) *i.* Rivayet, nakletme,
aktarma 11a/09, 17a/05, 42a/12

Rüm *i.* Yer adı, Anadolu, Rumeli
10a/13, 10a/14, 10b/05

→ aslav-ı R., diyar-ı R., ehl-i R.,
kaysar-ı R., lafz-ı R., mülk-i R.,
padişah-ı R., sultan-ı R., şah-ı
R., vilayet-i R.

Rumca *i.* Rumca 14b/09, 18b/07,
31a/11

Rümili *i.* Yer adı 1b/04, 4a/16, 5a/13

rüzgār (Far.) *i.* 1 Rüzgar 12a/02,
31b/16, 6b/01

2 Zaman *Rüzgār kaḅı kızılık ola*
3b/03

- S -

şā'at (Ar.) i. Zaman, vakit *Eger yir
deprendügi vaqt tolu yağsa ve
yāḥūd ol sâ'at yağmur yağsa*
17a/10

şabāḥ (Ar.) i. Sabah 11b/17, 14b/10,
36a/12, 45a/02

şaçlu yıldız i. Kuyruklu yıldız 13b/07,
18a/13

şafā (Ar.) i. Ferahlık, huzur 24a/04

şafir (Ar.) i. Öd 6a/07

şafṛā (Ar.) i. Öd 14b/10, 6a/06, 6a/06
şağlık i. Sağlık, esenlik 27b/13,
27b/15, 28a/11

sağma bk. elegim sağma

şahib (Ar.) i. Sahip

ş.-i taleb İstek sahibi 25b/02

şaika (Ar.) i. Yıldırım 11b/21, 16a/23,
20a/14

sāir (Ar.) sıf. Diğer, öteki, başka
10b/11, 14a/08, 14b/01

şakın- Çekinmek, sakınmak 18b/14,
31a/16, 40b/18

şakīm (Ar.) i. Hasta, hastalık *Bu ayda
yıldırım olsa yağmur çok yağa
ve renc ve şakīm öküş ola*
46b/05

şalāḥ (Ar.) i. Rahatlık, barış, düzenlik
s.ü'l-ḥāl Dirlik düzenlik içinde *Bu
ayda ay tutulsa ehl-i Magrib
şalāḥü'l-ḥāl ola* 30b/23

şalāhiyyet (Ar.) i. Dirlik düzenlik,
huzur *Bu yıl gāyet ile bereketlü
ola ve halk şalāhiyyetde ola*
8a/08

sālim (Ar.) i. ve zf. Sağ, sağlam
40b/06, 22b/11, 5b/23

sālīs (Ar.) sıf. Üçüncü
melhame-i s.

şaman i. Saman 25b/08

sam (Ar.) i. Sam yeli 21b/02, 49b/13

sānī (Ar.) sıf. İkinci

→ kanun-ı s., melhame-i s., teşrin-i s.

şarkuḳ zf. Sarkık (Ay) *eger şarkuḳ
görinse* 27b/13

satu i. Satış 19b/15, 20b/03, 23a/21

sav i. Sav, söz 26b/18

şavāb (Ar.) i. Doğru, uygun

→ allahü a'lem ve ahkem bi's-s.

savaş i. Savaş 13a/15, 13a/22, 13b/10
s. it- Savaşmak 16b/13, 17a/19,
4a/01

savaş- Savaşmak 36b/01

şavm (Ar.) i. Oruç

ş.-ı naşārā Hristiyanların orucu
50a/08

sāyir bk. sāir

sebeb (Ar.) i. Sebep 1b/19, 23a/12,
23b/17

sebil (Ar.) i. Sebil, su dağıtılan yer
24b/04

sebtürüs (Rum.) Eylül *Süryān dilince
eylül dirler ve Urumca sebtürüs
dirler, otuz gündür. Ve zebān-ı
Türkî'de taze evvel güz ayı dirler.*
27a/09

sefer (Ar.) i. Yolculuk

s. it- Savaşa çıkmak 33b/21,
13b/21, 49b/20

sekiz i. ve sıf. Sekiz 35b/05, 32b/09

- sekizinci sınıf. Sekizinci 5a/02
 selâmatlık bk. selâmetlik
 selâmet (Ar.) i. Esenlik, eminlik
 14b/05, 17b/23, 29b/15
 selâmetlik /selâmatlık i. Esenlik,
 eminlik 25b/06, 39a/21, 40b/05
 selâîn (Ar.) i. Sultanlar, hükümdarlar
 13a/06, 48a/05, 49a/01
 semiz sınıf. Semiz, dolgun 6a/08,
 14b/11
 semüm (Ar.) i. Sam yeli
 sene (Ar.) i. Yıl, sene 20a/06, 22b/18,
 26b/16
 serâdet (Ar.) i. Soğukluk 18b/12
 servet (Ar.) i. Varlık, zenginlik, mal
 mülk 16a/17
 Sevâd (Ar.) i. Yer adı 36a/22
 sevâhil (Ar.) i. Kıyılar 46a/20
 sevdâ (Ar.) i. Seveda, vücutta olduğu
 var sayılan dört unsurdan biri
 27a/11, 27a/11
 sevin- Sevinmek 33b/09
 sevüklük i. Muhabbet, aşk, seveda
 hastalığı *Bu ayda ay ağıllansa*
tavar tendürüst ola ve adamlarda
sevüklük öküş ola 17b/19
 seyir (Ar.) i. Gidiş, yürüyüş
 s.e çık- Gezmek, dolaşmak 6a/01
 seyl (Ar.) i. Sel 39a/15, 43b/12,
 26b/04
 seyllü i. Selli, çok yağmurlu *Bu ayda*
ay ağıllansa yıl yellü ve ay seyllü
ola 47b/19
 seyrân (Ar.) i. Gezme, dolaşma
 s.a çık- Dolaşmak, gezmek 49b/22
 sıçan i. Sıçan, fare 47b/10, 48b/06
 şıdk (Ar.) i. Doğruluk 36b/13
 sığın- Sığınmak 9a/20
 şıgır i. Sığır 12a/23, 14a/17, 39b/07
 şıhhat (Ar.) i. Sağlık 29b/15, 37a/18,
 48a/17
 sıtma i. Sıtma 21b/01, 23b/14, 28a/18
 sıtmalık i. Sıtma salgını *Ve*
Diyârbekir'de sıtmalık çok ola
 17a/06
 siñek i. Sinek
 s. düş- Sineklenmek 9a/17
 siñeklik i. ? *Bu ayda gün tutulsa katı*
kızılık olup ve siñeklik ve dağı
ölet ve kıran ola 13a/06
 sirkeli sınıf. Sirkeli *Ve sirkeli aşlar*
yimek eyüdü 6a/09
 Sivâs i. Yer adı
 → arz-ı S.
 siyâh-reng sınıf. Siyah Gün siyah-reng
kızıl olur ise 6a/22
 siyâhî i. Zenci *Bir vilâyeti feth ideler ve*
çok siyâhî kırla 12a/12
 şoğan i. Soğan 45a/05
 şoğıl- Suyu çekilmek *Bir ulu pâdişâh*
helâk ola ve şulalar kuruyup
şoğıla 20b/05
 şoğulcan i. Solucan 10a/20, 12a/16,
 14a/13
 şon bk. şon
 şon / şon i. Ahir, nihayet, son 4b/04
 şoñra 1 e. Sonra *Ve bir kaç müddet*
geçüp andan şoñra cevri ile helâk
ideler 3b/14
 2 zf. Bundan sonra, daha sonra *Bu*
ayda ra'd olmaya şoñra çok yağa
 49b/21

şovucağ sıf. Soğukça, ılık *Ve aç-ıla bir
pāre şovucağ şu içseler eyüdür*
18b/11

şovuk sıf. Soğuk 11b/03, 23a/03,
24b/02

şovulcan bk. şoğulcan

söylen- Anlatılmak, söylenmek
14b/01, 15b/22, 17a/19

söz *i.* Söz, haber, iddia *Yalandan
haberler söz sav çok söylene*
26b/18

şu *i.* Su 10a/04

şubaşı *i.* Subaşı 19a/03

şula *i.* Su alınacak yer, su içilecek yer
13a/06, 20b/05, 24b/14

şulh (*Ar.*) *i.* Uzlaşma, barış 47a/07

ş. it- Barışmak 15a/02

ş. ol- Anlaşmak, barışmak 19b/10

sultān (*Ar.*) *i.* Hükümdar, padişah
10b/05, 11a/22, 11b/01

s.-ı Rüm Rum hükümdarı,
Osmanlı padişahı 10b/11,
13b/10, 36a/18

şun- Arzetmek, vermek
→ el s.

sünügi *i.* Hastalık ? *Ve halkda renc ve
sünügi delim ola* 9a/10

sün- Sünmek, uzamak (*Kuyruklu
yıldız*) *eger sünler gibi görinse*
15a/15

sünü *i.* Kargı, mızrak, süngü 18a/16,
32a/10

sünügilikler *i.* Hastalık ? *Bu ayda
kuyruklu yıldız toğsa elem ve
renc, sünügülükler çok vāki' ola*
19a/14

sünülük *i.* Hastalık ? *Bu ayda gök
gürlese sünülük olup ölüm delim
vāki' ola* 21a/15

sür- Dokundurmak, değdirmek 17b/08
→ yüz s.

Süryān *i.* Kavim adı 14b/08, 18b/07,
22b/22

süst (*Far.*) sıf. Tembel, uyuşuk,
sünepe 8b/12

- Ş -

- şād (Far.) sf. Sevinçli
 ş. ü hāndān ol- Sevinçli, neşeli
 olmak, keyfi yerinde olmak
 12b/08
- şāh (Far.) i. 1 İnan hükümdarı 4a/09
 2 Padişah Ve şāh-ı Rūm bir iklīm
 feth ide 37b/06
 ş.-ı 'Acem İnan hükümdarı 10a/19,
 10b/13, 13b/14
 ş.-ı Rūm Anadolu hükümdarı,
 Osmanlı padişahı 37b/06
 ş. it- Tahta geçirmek, şahlık
 vermek 10b/15
- şāhān (Far.) i. Şahlar 16b/01, 19b/14,
 27b/14
- şāhla- Tahta geçirmek 36a/01
- şā'ır (Ar.) i. Arpa 27a/03
- şakı- Yıldırım çakmak 11b/19, 20a/11,
 20b/12
- Şām Yer adı 11a/22, 11b/01, 11b/13
 → eyālet-i Ş., vilāyet-i Ş.
- şān (Ar.) i. Şan, şöhret, ün 5b/21
 → azīmü'ş-ş.
- şark (Ar.) i. Doğu 8a/01, 8a/20, 9a/12
 → diyār-ı ş., vilāyet-i ş.
- şarkī (Ar.) sf. Doğuya ait, doğudan,
 doğu yönünden 6a/08
- şaşur- Karışmak Bu zikr olunan ayda
 mizāclar za 'f olur ve daḥı ahlāf
 şaşurur 18b/09
- şāzilik bk. şāzlik
- şazlık bk. şāzlik
- şazlik i. Sevinç, memnunluk Bu ayda
 kurbaga yaḡsa ... şāzlik ve dirlik
 kıt ola 12a/17
- şedid (Ar.) sf. Şiddetli, sert, katı
 26b/20, 26b/23, 44b/12
 ş. ol- Şiddetli olmak, katı olmak
 22b/11
 → berd-i ş.
- şefkāt (Ar.) i. Acıyarak ve esirgeyerek
 sevme
 ş. ol- Acımak, iyi davranmak
 4a/15
- şehir bk. şehir
- şehir / şehir (Far.) i. Şehir, kent 2b/03
 ş.e koyul- Şehre göçmek 21b/15
 ş.-i Bābil Babil şehri 50b/16
 ş.-i Kostantiniyye İstanbul şehri
 12b/22, 15b/08, 17b/05
 ş.-i mezbūr Adı geçen şehir, anılan
 şehir 25b/12
- şekil bk. şekl
- şekl (Ar.) i. Şekil, suret, resim 11a/18,
 19b/11, 32a/15
- şenci ?. 5b/23
- şer (Ar.) i. Kötülük 13a/08, 35a/14,
 35a/14
- Şeyh Vefā Kişi adı 31a/17
- şıra (<Far. şire) i. Üzüm suyu 24b/15
- şiddet (Ar.) i. 1 Şiddet, sertlik Bu ayda
 havada canavar şekli görünse
 pādişāhān mābeyninde şiddet ve
 muḥālefet vāki' ola 32a/15
 2 Hız Bu ayda katı şiddet ile yel
 esse 14a/14
 3 Şiddet, sertlik Bu ayda gün
 tutulsa bu yıl renc ve miḥnet ve
 daḥı şiddet çok vāki' ola 36a/16

şiddetlü *i. ve sıf.* Şiddetli, sert *Ve kış
katı muhkem şiddetlü ola* 38b/04
şikār (*Far.*) *i.* Av 50a/04, 6a/10
şimāl (*Ar.*) *i.* Kuzey 23a/03, 31b/04
şimdi *zf.* Şimdi, şu an *Ve bir mertebe
ucuzlıklar vāki' ola şimdiye
degin olmamış ola* 34a/04
şimşek *i.* Şimşek, yıldırım 14b/06,
22a/19, 27a/06
şirā (*Ar.*) *i.* Satın alma 3a/19, 28b/18,
32a/20
→ bey' ve ş.
şir (*Far.*) *mec. i.* Yigit, kahraman *Eger
yir gice ile deprense ol vilāyetde
bir şir yıkıla* 17a/07

şitā' (*Ar.*) *i.* Kış 31a/06
şorba (*Far.*) *i.* Çorba 23a/04
şöyle *zf.* Şöyle 12b/05, 17a/02, 33b/23
şubat *i.* Şubat 49b/16, 49b/23
ş.-i mezbūr Adı geçen şubat
50a/06
→ mäh-1 ş.
şüd (*Far.*) -dır, -dir 47b/07, 48b/03,
49a/03
şümār (*Far.*) *i.* Sayı, hesap
*bī-şümār Hesapsız 12b/10
şürūr (*Ar.*) *i.* Kavgalar, gürültüler
38a/13

- T -

- ta'ab** (Ar.) *i.* Ezizyet, sıkıntı, zulüm
2a/16, 32b/11, 50b/15
- t. gör-** Zulme uğramak, ezizyet çekmek 33b/06
- ta'addi** (Ar.) *i.* Zulmetme,
kanunsuzluk 32a/21, 6a/18
- t. it-** Zulmetmek, haksızlık etmek
42b/07, 46b/10, 4a/01
- ta'am** (Ar.) *i.* Yemek 16a/22
- Taberistân** *i.* Yer adı 19b/21, 25b/11,
9a/13
- tâbi'** (Ar.) *sıf.* Uyan, bağlı 13a/04,
13b/18
- tabi'at** (Ar.) *i.* Huy, mizac 45a/01
- tabl** (Ar.) *i.* Davul
t. u 'alem Beylik alameti, davul ve bayrak 10b/14
- tâcir** (Ar.) *i.* Ticaretle uğraşan, tüccar
2b/07
- tâcirân** (Far.) *i.* Tüccar, ticaretle uğraşanlar 17b/04
- tağ** *i.* Dağ 23b/01, 4a/19
- tağıl-** Düzeni bozulmak *Vilâyet emin olmaya ve diyâr tağıla* 33a/01
tağıla git- Darmadağın olmak, perişan olmak *Halayık tağıla gide* 51a/02
- tahlul/dağıl** *i.* Tahıl 2a/05, 2b/18,
11a/14
- tahlil** (Ar.) *i.* Ekşime, ekşitme 23a/02,
23a/10
- taht** (Far.) *i.* Taht 9a/09, 9a/21
- tâife** (Ar.) *i.* Tayfa, aynı işi yapan topluluk 15a/04, 17b/01, 20a/17
- t.-i bâzîrgân** Tüccar tayfası, tüccar topluluğu 36b/04
- t.-i karye** Köylüler 9b/11
- t.-i küffâr** Kafirler topluluğu 19b/02
- t.-i tüccâr** Tüccar tayfası, tüccar topluluğu 20b/19, 24b/16,
25b/18
- taleb** (Ar.) *i.* İstek, arzu
→ sâhib-i t.
- tâlib** (Ar.) *i.* İsteyen, istekli, talip
t.-i 'ilm İlim isteyen, bilgiye önem veren *Bu ayda yıldız düşse bir tâlib-i 'ilm pâdişâh helâk ola* 34b/22
- taşkâlık/tağlık** *i.* Karışıklık, kargaşa
4b/08, 12b/15, 16b/13
- tamâm** (Ar.) *i.* Tam olarak, eksiksiz, tam *Ve Bâbil ilinde tamâm üç yıl bâğılık ideler* 41b/21
2 *Son Ve huşûmet sene tamâmına degin vâki' ola* 22b/18
3 *zf. Tam olarak, tamamıyla Ve eger ay tamâm yan yatur görünse* 19a/10
→ bi't-t.
- tamâmet** (Ar.) *zf.* Büsbütün, tamamiyle, bütünüyle *Ve pâdişâh-ı Rûm 'asker çeküp tamâmet vilâyet-i 'Acem'i feth idüp* 43a/12
- Tanrı** *i.* Allah *Ne 'üzü bi'llâh Tanrı'dan hışm ola* 20a/08
- tar** *i.* Zor, sıkıntılı *Ve ma 'ışet tar ola* 21b/04, 13a/19, 39b/04

tarāf (Ar.) i. Yan, yön 10a/07, 26b/22, 2a/10
 tarafeyn (Ar.) i. İkiye bölünmüş, iki taraf *Ve hālāyık tarafeyn ola* 15b/17
 tarı i. Darı 37b/07, 37b/10, 38a/06
 tārīḥ (Ar.) i. Zaman ... *ucuzlıklar vāki' ola hiç bir tārīḥde olmamış ola* 42b/01
 tarīk (Ar.) i. Yol
 → kıṭā' u ṭ-ṭ.
 tarlık i. Sıkıntı, cefâ 16b/04, 16b/21, 19b/17
 taru bk. tarı
 taş i. Taş 11b/21, 16b/01, 20a/15
 taş- Taşmak 10a/04, 15a/08, 1b/12
 tatlu i. ve sıf. Tatlı 27a/12, 2b/09, 31a/14
 tā'ūn (Ar.) i. Veba 10a/22
 ṭ. düş- Veba yayılmak 33b/13, 33b/23
 ṭ. ol- Veba salgını görülmek 2b/23
 tavar i. Hayvan 11b/11
 tavşan i. Tavşan 38b/21
 Tāyif (Ar.) i. Yer adı, Tâif 41a/20
 tāyife (Ar.) i. Bölük, topluluk, cemaat 50b/17
 t.-i tüccār Tüccarlar, tüccar topluluğu 38a/04, 44a/10, 51a/14
 tāze sıf. 1 Taze, yeni 14b/12, 14b/12
 2 Yeni *Tāze evvel güz ayı dirler* 27a/10
 3 Yeni doğmuş *Ve tāze oğlançuklara renc delim irişe* 34a/21

te'ālā (Ar.) "Yüce olsun!" anlamında dua sözü olup Allah'ın adlarıyla birlikte kullanılır. 41a/18
 tecdid (Ar.) i. Yenileme 2b/19
 tefekkür (Ar.) i. Düşünme, kaygılı düşünme, endişe *Ve taş yağsa kızılık ve kaygı ve tefekkür ve fitne çok vāki' ola* 16b/01
 telef (Ar.) i. Öldürme, yok etme, boş yere harcama
 t. ol- Yok olma, boş yere harcanma *Ve Mısır sultānları mābeynlerinde renc ve gam müstevlī ola ve malları telef ola* 32b/15
 telerus i. Ocak *Māh-ı mezbūr Süryān dilince kânün-ı şānī dirler, Urumca telerus dirler, otuz gündür ve zebān-ı Türki'de orta kış dirler* 44b/22
 telḥ (Far.) i. Acı 22b/11, 27a/03, 44b/14
 temmet (Ar.) "Bitti" anlamında Arapça cümle 19b/10, 36b/17, 42b/08
 temmüz i. Temmuz 18b/07
 ten (Far.) i. Vücut
 *ten-dürüst (Far.) sıf. Sağlam, kuvvetli 17b/19, 34b/01, 43b/13
 tendürüstlik i. Sağlam, kuvvetli *İl eminlik ola ve tendürüstlik ola* 23b/02
 tendürüstlük bk. tündürüstlik
 t.e dön- Dirlik, düzen *Ammā yuluñ soñı gāyet ile eyü olup ucuzlıklar vāki' ola, vilāyet tendürüstlüğe döne* 43a/17

terk (Ar.) i. Bırakma, ayrılma
 t. it- Ayrılmak *Ve bir ulu pādīshāh iklimin terk idüp gaybet ide*
 1b/18, 14b/18
 teşrîn-i sâni (Ar.) i. Kasım 36a/07,
 teşrîn-i evvel (Ar.) i. Ekim ayı 35a/07,
 31a/10, 34a/22
 teşvîş (Ar.) i. Karışıklık, fitne, sıkıntı
 12b/20
 teşvîşli sıf. Karışık, kargaşalı 50a/14
 teveccüh (Ar.) i. Yönelme
 t. it- Yönelmek 39a/03
 tez bk. ūz
 ticâret (Ar.) i. Alışveriş, ticaret 41a/12,
 43b/21
 → ehl-i t.
 ūz (Far.) zf. Çabuk, tez 10b/06
 ūzce zf. Çabucak, çok çabuk 50b/08
 toğ- / doğ- (Güneş, ay, yıldız) ufuktan
 yükselerek görünmek 12b/09
 tohum (Far.) i. Tane, tahıl 33a/03,
 36a/11
 tokiş- Savaşmak, çarpışmak 39a/09
 tokiş i. Dokuz 10b/02
 tokişinci sıf. Dokuzuncu 15b/13
 toldur- Doldurmak 12b/05
 toln- Dolgun ve parlak görünür olmak
 45a/11
 tolu i. Dolu, buz yağışı 10a/19
 ton i. Buzlanma 17a/21, 36b/11,
 45b/15
 toprak i. Toprak, toz 12a/05
 toz i. Toz, kum 12a/06
 t. kop- Kum fırtınası oluşmak
 1a/17

tūfān (Ar.) i. mec. Şiddetli yağmur
 5b/21
 tuğu Bey? *Bu ayda toprak ve yāhūd kızıl toz yağsa kuraklık ola ve tuğular ve pādīshāhdan re ‘āyāya zulm iriše* 29a/01
 tumağı / dumağ / dumağı i. Nezle
 38b/20, 38b/23, 40a/20
 tuman i. Duman 12b/17, 17a/23, 1a/21
 tut- 1 Yakalamak, esir almak *Fitneye mübāşeret idenleri tutup helāk ideler* 2b/04
 2 Zabtetmek, ele geçirmek *Eger bād gice ile gürleyüp eserse Mısır ilini havāric tuta* 26b/11
 3 Kaplamak, içine işlemek *Bu ayda zelzele olsa hastalık özün tuta ve ekin çürüye* 26b/12
 4 Yayılmak *Yalan haberler cihāni tuta* 12b/16
 5 Saymak, yerine koymak *Bir ulu veziri āmirin tutup bir pādīshāhuñ dağı hükm idüp malını alalar* 3b/13,
 6 Yönelmek *Ve çeriler Mağrib ilini tuta, küffār ile müslimīn harb ideler* 51a/06
 7 zf. Bir de, ayrıca *Tutup cümlesinüñ üzerine manşür ve muzaffer olup katl eyleye* 6b/09
 → fetret tut- kuvvet t., maķām t., yeñür t.,
 tutil- Tutulmak, (Ay, güneş) tutulmak
 14a/20, 14b/17, 14b/20
 → ay t., gün t.
 tuyūr (Ar.) i. Kuşlar 45b/08

tu \ddot{z} lu *i.* Tuzlu *Ṭuzlu yemeyeler* 6a/07
tüccār (*Ar.*) *i.* Tüccar, bezirgan 13a/21
→ ehl-i t., taife-i t., tayife-i t.
tüffāḥ (*Ar.*) *i.* Meyve, elma 14b/07,
27a/13

Türkī (*Ar.*) *i.* Türkçe 36a/09
→ zeban-i T.
Türkistān *i.* Yer adı 42a/15
→ vilayet-i T.

- U -

- u bk. ve
u. 2b/07
- ucuz *i.* 1 Ucuz, düşük fiyatlı *Ve narhlar ucuz vâki' ola* 23b/01
2 Bol *Ve ekin ve hubûbât ucuz ola ve bal ve yağ çok ola* 47a/21
- ucuzluk *i.* Bolluk, ucuzluk 10b/03
- uç *i.* Uç 31b/16, 4b/20, 2a/06
- uğraş *i.* Dalaşma, kavga, savaş 23b/20, 42b/11
u. it- Savaşmak 50a/21
- uğraş- Savaşmak 15b/10
- uğrı *i.* Hırsız 11a/19
- 'ulaf (*Yun.*) *i.* Yulaf 41b/11
- 'ulemā (*Ar.*) *i.* Bilginler 23a/21
- uliyus (*Rum.*) *Temmuz Süryân dilince temmüz dirler Rümca uliyus dirler, otuz gündür ve zebân-ı Türki'de orta yay dirler* 18b/07
- ulu *sıf.* Ulu, anlı şanlı 10a/22
- 'umüm (*Ar.*) *i.* Bütün, her 34b/08
- umür (*Ar.*) *i.* Beyler, idareciler 13a/22
- un *i.* Un 36a/13
- urış- Savaşmak, vuruşmak 21a/21
- Urum bk. Rüm
- Urumca bk. Rumca
- uşak *i.* Küçük, ufak *Ve uşak oğlan ölümü delim ola* 43b/09
- uyhu *i.* Uyku 2b/10
- uyuz *i.* Uyuz hastalığı 21a/23, 34a/20, 42b/20
- uyuzluk Uyuz hastalığı 9b/09
- uza- Uzun sürmek 3a/05, 7a/23
- uzak *i.* Geç, vaktinden geç *Bu ayda yir deprense ... kış uzak ola* 24b/19
- uzun *sıf.* Kısa olmayan, uzun 15a/14, 15a/15, 18a/16

- Ü -

ü bk. ve

üç i. ve sıf. Üç 19b/21

üçüncü i. Üçüncü 10a/14

üleşdür- Paylaştırmak 14b/23

ün i. Ses 19a/16

üre- Çoğalmak 13b/19

ürküli sıf. Fitne

ü. haber Yalan haber, karışıklığa
sebepl olan haber 47b/22, 48b/18

ürkülik i. Fitne, karışıklık, korku dolu
6b/20, 7a/15

üstün i. Galip, muzaffer 25b/10

→ eli ü. ol-

üzere i. 1 Durum anlatır, içinde olmak
Selâmet üzere olalar 17b/23

2 e. Üzerine Yigirmi altı faşl üzere
14b/16

üzeri i.1 Üst, üzeri 10b/12

2 Üst, sonra *Ve miḥnetlik*
meyveler yimekten hazer ideler
ta 'âm üzerinde 31a/15

üzerine çık- Galip gelmek,
yenmek, üstün gelmek *Ve ol*
pâdişâhuñ üzerine ḥarâmî çıka ve
yollar teşvişler ola, ilde kan
dökile 25a/06

üzüm i. Üzüm 10a/01

→ bağ-ı ü.

- V -

vāfir (Far.) i. ve sıf. Çok, bol 12b/04
vāki' (Ar.) i. Meydana gelen, vuku
bulan 28b/18

v. ol- Meydana gelmek, vuku
bulmak 10a/06
→ kan v.

vakitsiz zf. Zamanından önce,
zamansız Kar vakitsiz yağa
50b/04

vaqt (Ar.) i. Zaman, vakit 17a/10
2 zf. O sırada, o zaman Ol vaqt
hamr ve 'arâk içenler 28b/02
vaqtâki zf. Ne zaman ki, -diği zaman
Vaqtâki rengi kızıl olsa vilâyet
kızıl ola 5a/14

var i. Mevcut 13a/23, 17b/11, 19a/12

var- 1 Ulaşmak, gitmek Ve dahı
hamama adamlar varursa çok
durmayalar 31a/16

→ fesada v., haraba v.

varlık i. Zenginlik Ve Bâbil ili bolluk
veya varlık ola 23a/14

vasať (Ar.) i. Orta yol, itidal 10b/11,
18a/21

v. ü'l-hâl Orta halli, orta halde
14a/08, 14b/02, 44a/05

vaťan (Ar.) i. Yurt 36b/05

ve / ü / u (Ar., Far.) bağ. Ve

vebâ (<Ar. vebâ') i. Veba 18a/17

vebâl (Ar.) i. Azap, sıkıntı, batış Ve
eger yir deprendügi vaqtın zühre
yıldızı vebâlde ola 42b/22

vefât (Ar.) i. Ölüm

v. it- Ölmek 31a/01, 31a/02, 5b/21

veled (Ar.) i. Çocuk, bebek Ve
'avratlar veledlerini düşüreler
49a/11

velî (Far.) bağ. Fakat, lâkin, bununla
beraber 11a/12, 47b/20, 48b/16

verem (Ar.) i. Şişme, şişlik 21b/02,
9b/12

vesâire (Ar.) i. Ve benzerleri, ve
diğerleri 38a/06

v.-i hayvânât Ve diğer hayvanlar
17b/11

veyâ (Far.) bağ. Ya da, veya 16b/20

*veyâhüd bağ. Veya, ya da 20b/08

vezîr (Ar.) i. Vezir 5a/01, 31b/08,
3b/12

vilâyet (Ar.) i. Ülke, bölge, şehir
10b/07

v.-i 'Acem İran ülkesi 5b/14

v.-i 'Arab Arap ülkesi 37b/03

v.-i Bâbil Babil şehri 32a/12,
36b/10

v.-i Kâfiristân Kafirler ülkesi
25a/18

v.-i Kostantiniyye İstanbul şehri
40a/08

v.-i küffâr Kafirler ülkesi 43a/18

v.-i Macar Macar ülkesi 33b/23,
34a/01

v.-i Mağrib Mağrib ülkesi 18b/03,
37a/16

v.-i Maşrıķ Maşrıķ ülkesi 36a/23

v.-i Mısır Mısır ülkesi 37b/05,
38a/15

v.-i Rüm Anadolu, Rum ülkesi
18b/01, 22b/14, 26a/10

- v.-i Şām Şam şehri 23a/16, 45a/16
v.-i şark Doğu ülkesi 40a/10,
49b/04
v.-i Türkistān Türkistan ülkesi
42a/15
vir- Vermek *Bir ulu bege ağı virüp
içüreler* 9a/15
2 Kazandırmak *Ve ıssı nesnelər
yemede ictināb ideler ki mizāca
serādet ve yübüset virür* 18b/12
- zahmet v.
vīrān (*Far.*) sıf. Yıkık, harabe 2b/19,
45a/10
v. it- Yıkılmak, tahrip etmek 2b/04
v. ol- Yıkılmak, harap olmak 2a/10
vizīr bk. vezīr
vuḥūş (*Ar.*) i. Yabani hayvanlar
22b/15

- Y -

- ya'nî (Ar.) bağ. Yani 10a/07
- yaban (<Far. yābān) i. Çöl, yazı Ve yabanda yağmur yağa 43b/04
- yābis (Ar.) sıf. Kuru 44b/13, 6a/10
- yad 1 i. Yabancı, el Bu ayda yir gürlese bir ulu mu 'teber kişi gide ve iklimine yad ayak başa 8b/17
- 2 sıf. Yabancı Bu ayda bād esse yad leşker kırılı 44b/6
- yağ i. Yağ 15a/05
- yağ- (Yağmur vb.) yağmak Bu ayda katı yağmur yağsa 3a/20
- yağmā (Far.) i. Yağma, çapul, talan 25a/07
- yağmur i. Yağmur 10a/08
- yağmurlı sıf. Yağmurlu 47b/16
- yağmurlu bk. yağmurlu
- yağmurluk i. Yağmurlu Bu yıl hayır ve berekāt ve dağı yağmurluk ... ola 3a/11
- yāhūd (Far.) bağ. Veya, yahut, ya da 3a/16
- yaqın (Ar.) i. Uzak olmayan, yakın Bu ayda gün ağıllansa şehre yaqın melik vefāt ide 31a/02
- yal i. Yal, yem 13a/20
- yalan sıf. Uydurma, asılsız söz ya da haber 12b/16, 14a/05, 14a/22
- yan i. Yan, taraf 19a/10, 25b/12, 27b/23
- yañış sıf. Yalan, asılsız, uydurma 18a/10, 30a/02, 37a/08
- yaramaz sıf. Kötü, fena, zararlı 12a/02, 13b/21, 15a/18
- yaramazlık i. Kötülük, fenalık 32a/19
- yarқан i. Sarılık hastalığı 4a/20
- yaş sıf. Taze, yeşil Ve yaş kabak yimek gāyet ile eyüdü 14b/13
- yaşlı i. Ömürlü, süreli Ve dağı ādemde ve hayvānda vebā çok ola, uzun yaşlı çıka 27a/05
- yat- Yatmak, eğilmek Ve eger ay tamām yan yatur görünse 19a/10
- yavız bk. yavuz
- yavızlık i. Kötülük, fenalık 4b/04
- yavuz 1 i. Kötü, fena Ve adamlar aḥvāli gāyet yavuz ola 24b/10
- 2 sıf. Şiddetli Ve yavuz yeller eşe 1b/20
- 3 sıf. Kötü, azgın Şarkdan bir yavuz bāği çıka 8a/20
- 4 zf. Kötü, çok kötü Ve eger uzun olan uci kangı cānibe ise ol cānibūñ ḥāli gāyet yavuz perişān ola 15a/15
- yay i. Yaz mevsimi 12a/08
→ evvel y., orta y.
- yayıl- Yayılmak, dağılmak 12a/12, 20a/14
- yaz i. Yaz mevsimi 16b/11, 17b/17, 21b/14
- yazıl- Yazılmak Mezbūr yağmur sekizincide yazılmışdur 5a/02
- yazın zf. Yaz vakti, yazın 11a/07, 19a/05, 3a/01, 8a/23
- yeg i. Daha iyi, münasip Bir ulu kişi gide ve iklimine yegi ayak başa 10a/22
- yekşembe bk. yekşenbe
- yekşenbe (Far.) i. Pazar günü 50a/09

yekün (Ar.) i. Toplam 4a/11

yel i. Yel, rüzgar 10a/15

→ semum y.

yeldür- Sünmek, alev gibi uzamak ? Ve

eger düd gibi yeldürürse 19b/20

yellü i. Rüzgarlı *Bu ayda gün ağıllansa*

yıl yellü ola ve ay seyllü ola

47b/19

yem i. Yem, yiyecek *Ve yem ve yimiş*

katı çok vâki' ola 15b/06

yemek i. Yemek 40b/17

Yemen i. Yer adı, Yemen 13b/08

yeñi sıf. Yeni *Ve Mağrib vilâyetine*

yeñi sultân ayak başa 31b/02

yeñür i. Şirpençe, cüzzam, terleme

hastalığı

y. tut- Cüzzama yakalanmak

45a/10

yetiş- 1 Ulaşmak, erişmek 6b/14,

9b/12

2 Büyüme, olgunlaşmak *Yel esse*

ekin ve üzüm her hâl yetişe

10a/15

3 Gelme, salgın hastalık

bulaşmak Ve yazın canavarlara

kıran yetişe 19a/05

→ gam y., hüsrân y., ziyan y.

yetmiş iki i. ve sıf. Yetmiş iki 17a/20

yık- Tahrip etmek, yıkmak *Ve Bâbil'de*

düşmân çıkup pâdişâhları helâk

ve şehirleri yıkalır 2b/03

yıkıl- 1 Tahrip olmak, yıkılmak *Ve*

harp ve kıtâl çok ola vilâyet

yıkıla 11a/03

2 Devrilmek *Ve yel katı ıssı esüp*

kuvvetlü ola ve gâyet ile çok

âğaçlar yıkıla 34b/02

3 Ölmek *Eger yir gice ile deprense,*

ol vilâyetde bir şîr yıkıla 17a/07

yıl i. Sene, yıl 1a/01

yıldırım i. Yıldırım, şimşek 10a/16

yıldız i. Yıldız 11a/02

y. düş- Yıldız kaymak 10b/07

→ kuyruklu y., saçlu y.

yılkı/ilgi i. At sürüsü, başıboş at veya

eşek 8a/06, 43b/13, 43b/14

yırtıcı sıf. Yırtıcı, yabani, vahşi 38b/21,

43a/08

yi- Yemek 11b/14

yidi i. ve sıf. Yedi 16a/13, 23a/20,

32b/07

yidinci sıf. Yedinci 11a/01

yigirmi i. ve sıf. Yirmi 11b/12

yigirmi altı i. ve sıf. Yirmi altı 18b/15

yigirmi altıncı sıf. Yirmi altıncı 12b/20

yigirmi beşinci sıf. Yirmi beşinci

12b/17

yigirmi birinci sıf. Yirmi birinci

12a/10

yigirmi dördüncü sıf. Yirmi dördüncü

12b/13

yigirmi ikinci i. ve sıf. Yirmi ikinci

8a/23

yigirmi sekiz sıf. Yirmi sekiz 50a/01

yigirmi toktuz sıf. Yirmi dokuz 17a/15,

50a/02

yigirmi üçüncü sıf. Yirmi üçüncü 8b/03

yigirminci sıf. Yirminci 8a/14

yigit i. Genç, yiğit 20b/20, 21a/03,

21b/09, 28b/08

yimiş *i.* Yemiş, meyve 2b/18

yine *zf.* Gene, yeniden tekrar 21a/01,
22a/12, 33b/13

yir *i.* 1 Yer, arz, dünya, zemin

*Yigirmisinden otuzına varınca
gürlese yirde çok canavar çıka
11b/14, Yir deprenmek 12a/17*

2 Bölge, yer, mahal *Ve her yirde
yimiş olmaya 10a/02, 10a/05*

3 Ülke, memleket *Pādişāh kendi
iqlimin terk ide āhir yirde
maķam tutup 14b/18, Ve ol
yirün pādişāhi fevt ola 3a/02*

4 Mekan, silo *Ekin ve biçin
ħarman yirinde ħala, koyacak
yirler olmaya 12b/06*

5 Taraf, cihet, yan *Ve cenk ve cidāl
her yirde ġāyet ile çok ola 31b/23*

6 Mevki, makam, derece, rütbe
*Diyār-ı Maġrib'de ħarb ü cidāl
çok ola ve pādişāh düşe yirine
ġayn pādişāh ola 2b/21*

7 Bir işe ayrılmış alan *ħarmān yiri
12b/06*

8 Defa, kez *Bu faşılđa iki yirde
lafz-ı Rūm vāki' ola 41a/13*

*y. depren- Deprem (Orta şiddette)
1a/20*

*y. gürle- Deprem (Hafif
şiddette)? 1a/20*

→ ara y., bir y.e gel-, nā-ħaķ y.

yoġurt i. Yoġurt 14b/12, 45a/04

yoġsul i. Fakir, yoksul 15b/05, 38b/11

y. eyle- Yoksullaştırmak 40a/17

yok i. Ortadan kaybolmak 34a/14

*y. ol- Ölmek Ve bir ulu kişi Rūm
içinde yok ola 13a/09*

yol i. Yol 25a/06, 30b/03, 36b/07

y. kesil- Yol kapanmak 46a/13

y. yüri- Seyahat etmek 43a/08

yoluķ uġrsı i. Eşkıya, yol kesen? *Ve
Rūm ilinde narħ miyān ola ve
yoluķ uġrsı delim ola 4a/17*

yukaru i. Üst taraf, yukarı 11b/06,
2a/06, 4b/20

yukarurak zf. Daha yukarıda *Eger
ayuñ bir uci yukarurak ġorinse
36b/16*

yumşak i. ve sıf. Sert olmayan *Ve kış
dahı yumşak ola 47b/09*

Yunan i. Kavim adı 12a/21, 14a/17

yübüset (Ar.) i. Kuruluk 18b/12

yücel- Yükselmek 6b/11

yükli sıf. Hamile, gebe 13b/21, 23a/18,
33a/10

*yüri- 1 Yürümek 38b/10, 39a/13,
40a/17*

*2 Yayılmak Erācif ħaberler yüriye
9a/23*

→ yol y.

yüz i. Yüz 17b/08

*y. sür- Saygı göstermek, saygıyla
eġilmek 17b/08*

- Z -

- zabı (Ar.) i. İdaresi altına alma
Vilāyetlerin ellerinde alup zabı u kabz idüp feth eyleye 33b/22
 z. eyle- İdaresi altına almak, ele geçirmek *Pādişāh-ı İslām feth idüp zabı eyleye* 21a/02
 z. it- İşgal etmek, idaresi altına almak *Pādişāh-ı İslām vilāyetini zabı idüp kendü ricālinden bir beg göndere* 13a/02
 z. itdür- İdaresi altına aldirmek *Kendü mabeyninde adamlar koyup zabı itdüre* 34a/02
 z. u kabz olun- İşgal edilmek, feth edilmek *Diyār-ı 'Acem' hūñ cümlesi zabı u kabz olına* 36a/01
- zafer (Ar.) i. Düşmanı yenme, üstün gelme
 z. bul- Üstün gelmek, düşmanı yenmek 8b/13, 11a/10, 11a/15
 z. ol- Üstün gelmek 17a/09
- zāhir (Ar.) sıf. Açık, belli, görünür
 4b/18, 6a/03, 9b/03
 z. ol- Ortaya çıkmak *Havāric zāhir olup* 43b/18
- zaḥmet (Ar.) i. Sıkıntı, güçlük, eziyet
 10a/09, 13a/14, 17a/15
 z. gör- Eziyet görmek 24a/04
 z. vir- Eziyet etmek, sıkıntı vermek 48a/11
- zaḥmetli bk. zaḥmetlü
 zaḥmetlü sıf. Sıkıntılı, zorlu *Bu ayda katı yel esse kış zaḥmetlü ola* 18a/11
- za'if (Ar.) sıf. Aciz, takatsız, güçsüz
 35a/08, 38b/17, 9a/22
- zālim (Ar.) sıf. Zalim, zorba, haksızlık eden, ezen 11a/09, 39b/10, 47a/01
 z. ol- Zulmetmek, ezmek 39b/10
- zamān (Ar.) i. 1 Zaman, vakit, an *Eger yir deprenürken tolu yağsa bir ulu kişi ol zamānda helāk ola* 12b/02
 2 zf. Uzun süre *Çok zamān ziyān ide* 42a/15, *Nice zaman yollar kapana* 43a/09
- zarar (Ar.) i. Zarar, ziyan, kötülük
 z. gör- Zarara uğramak, kötülük görmek 4a/05
- zarır (Ar.) i. Zarar ? *Ve miḥnetlik meyveler yimekten hazer ideler ta 'ām üzerinde zīrā meyve ziyāde zarar vardır* 31a/15
- zaytlık Yağ? *Ve illerde ḥubūbrt ve zaytlık çok ola* 16b/18
- zebān (Far.) i. Dil
 z.-ı Türkī Türk dili 14b/09
- zeber (Far.) i. Üst 15b/04
 → zir ü z. eyle-
- zebūn (Far.) sıf. Zayıf, güçsüz, aciz
 z. eyle- Aciz bırakmak 15a/18, 18a/18
 z. kıl- Aciz bırakmak 12b/08
- zehir (Far.) i. Ağrı, zehir 1b/03
- zekūr i. Aralık ayı, *Māh-ı mezbūr Süryān dilince kānūn-ı evvel dirler, ve Rumca zekūr dirler; otuz bir gündür ve zebān-ı*

- Türkî'de nāmına dahı evvel kıış ay dırler* 40b/12
- zelil* (Ar.) i. Düşkün, hor, hakir
- z. ol- Aşağılanmak, hor görülme
17a/14
- zelzele* (Ar.) i. Deprem 10b/11
- zemîn* (Far.) i. Yer, bölge *Ve bir zemîn fesâda vara* 38a/16
- Zengibâr* i. Yer adı 16b/15, 29a/15
- zer'* (Ar.) i. Ekin 27a/01
- zewâl* (Ar.) i. Yok olma, bozulma
44b/09
- z. iriş- 1 Yok olmak, kurumak *Ve yimiş ağaçlarına zewâl irişe*
16a/07
- 2 Ölmek *Bir ulu pâdişâha zewâl irişe* 14b/17
- zeyt* (Ar.) i. Zeytin yağı 27a/02, 41a/04, 24b/15
- zeytûn* (Ar.) i. Zeytin 24a/18, 26b/02, 26b/23
- zıkr* (Ar.) i. Anmak, adını söylemek
- z. olın- Adı söylenmek, adı geçmek 10a/11
- zillet* (Ar.) i. Hor görülme, alçalma
30a/04
- zînâ* (<Ar. *zinâ* ?) Zina ? *Ve Mısır pâdişâhı fevt ola, [hayâ ve zînâ?] ve fitne kopa* 3b/21
- zîr* (Far.) i. Alt
- z. ü zeber eyle- Alt üst getirmek, harap etmek 15b/03
- zîrâ* (Far.) bağ. Çünkü, şundan dolayı
31a/15, 40b/16
- ziyâde* (Ar.) i. Artma çoğalma,
- 2 *zf.* Çok, fazla, daha çok *Ve şular ziyâde taşâ* 15a/08
- z. ol- Artmak, çoğalmak 18b/10, 21b/01, 25a/23
- ziyân* (Ar.) i. Zarar 17a/20, 21b/08, 24b/12
- z. deg- Zararı dokunmak 20b/02, 24b/05, 28a/16
- z. eyle- Zarar vermek 20a/19, 25b/23, 34b/04
- z. irgür- Zarar vermek, kötülük etmek 24a/01, 25a/08
- z. iriş- Zarar gelmek, kötülük dokunmak 10b/06, 18b/21
- z. ir- Zarar gelmek 25b/18, 27b/12
- z. it- Zarar vermek, kötülük erişmek 39b/11
- z. kıl- Zarar vermek 32b/14
- z. ol- Zarar gelmek *Ve yel esse ağaçlar yimişine ziyân ola*
13b/06
- z. yetiş- Zarar gelmek, kötülük erişmek 51a/14
- ziyânlık* i. Zararlı, kötü *Bu ayda havada bir 'acâyib nesne görünse yıl yavuz ve ziyânlık ve yaramazlık ola* 32a/18
- ziyânlu* i. Zarara uğramış, kazançsız *Ve tüccâr tâifesi ziyânlu ola*
28a/18
- zuhûr* (Ar.) i. Belirme, ortaya çıkma
- z. eyle- Ortaya çıkmak 14a/08
- z. it- Ortaya çıkmak 10a/17, 11a/11, 25a/08
- zulm* (Ar.) i. Haksızlık, eziyet, 12a/06

z. gör- Haksızlığa uğramak
20b/10, 28a/14
z. iriş- Eziyet görmek 28b/17,
29a/01
z. it- Eziyet etmek, haksızlık etmek
11a/08, 9b/14

*zulm-kār *Far*) sıf. Zalim, zorba,
39b/22
Zühre (Ar.) i. Zühre yıldızı, Çoban
yıldızı, Venüs 19a/18, 42b/21
zükām (Ar.) i. Nezle 23a/03

BİBLİYOGRAFYA

- AKGÜR, A.Necati, "Celâfî Takvimi", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, c. VII, s. 257-258.
- DAĞLI, Yücel-ÜÇER, Cumhure, *Tarih Çevirme Kılavuzu*, Ankara 1997.
- DEVELLİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara 1986.
- DUMAN, Musa, "Klasik Osmanlı Türkçesi Döneminde i/e Meselesine Dair", *İlmî Araştırmalar - 7*, s. 65-104.
- ERDOĞAN, Abdülkadir, *Fatih Mehmed Devrinde İstanbul'da Bir Türk Mütefekkeri Şeyh Vefa, Hayatı ve Eserleri*, İstanbul 1941,
- HAMMER-PURGSTALL, Joseph Freiherr von, *Geschichte des Osmanischen Reiches; Türkçesi: Mehmet 'Atâ: Devlet-i Osmaniye Tarihi*, İstanbul 1947.
- YURT, Ali İhsan, *Akşemseddin Hayatı ve Eserleri*, [Düzeltilme ve Eklmelerle Yayına Sunan Mustafa S. KAÇALIN], İstanbul 1994.
- KARAHAN, Leyla, *Erzurumlu Darî - Kıssa-i Yusuf (Yusuf u Züleyhâ) İnceleme - Metin - Dizin*, Ankara 1994.
- KÜLTÜRÂL, Zuhâl- BEYRELİ, Latif, *Şerîfî Şehnâme Çevirisi*, Ankara 1999
- MEHMED TÂHİR [BURSALI], *Osmanlı Müellifleri*, c. I, s. 216, Meral Yayınları İstanbul [Basım Yılı Yok].
- OKAN, Aysel, *İstanbul Evliyalari*, İstanbul 1968.
- OSMANLI ASTRONOMİ LİTERATÜRÜ TARİHİ, IRCICA, İstanbul 1997.
- ÖZKAN, Mustafa, *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*, İstanbul 1995.
- ÖZTEK, Zafer, *Halk Dilinde Sağlık Değişleri Sözlüğü*, Ankara 1992.
- PAKALIN, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, İstanbul 1971.
- PARMAKSIZOĞLU, İsmet, *Hoca Sadeddin Efendi Tâcü't-Tevârih*, Ankara 1992.
- REDHOUSE, Sir James W.[ALTER], *A Turkish and English Lexicon / Kitâb-ı Ma'ânî-i Lehçe*, Costantinople 1890.
- STEINGASS, F., *A Comprehensive Persian-English Dictionary*, Beyrut 1975.

SARI, Mevlût, *El-Mevârid, Arapça-Türkçe Lûgat*, İstanbul 1980.

ŞEYH VEFA [MUSLİHUDDİN MUSTAFA b. AHMED al- SADRÎ al- KONEVÎ] , *el-Melhame*, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Yeniler nr. 302/1

ŞEMSEDDİN SÂMÎ, *Kâmusu 'l-A 'lâm*, İstanbul 1316 [1898].

ŞEMSEDDİN SÂMÎ, *Kâmus-ı Türkî*, Tıpkı basım, İstanbul 1989.

[TAŞKÖPRİZÂDE İSÂMÜDDİN EBİ'L-ĤAYR AHMED b. MUŞTAFÂ] *Hadâik al-Şakâyık*, [Terc. eden] EDİRNELİ MECDİ MEHMED EFENDİ, nşr. Abdülkadir ÖZCAN, İstanbul 1989, s. 251-254

TOPALOĞLU, Ahmet, *XV. Yüzyıl Başlarında Yapılmış "Satır-Arası" Kur'an Tercümesi*, c. II (Sözlük), İstanbul 1978.

TOPALOĞLU, Bekir- KARAMAN, Hayreddin, *Arapça-Türkçe Yeni Kâmus - El-Kâmusü'l-cedîd*, İstanbul 1966.

TÜRK DİL KURUMU, *XIII. Yüzyıldan Beri Türkiye Türkçesiyle Yazılmış Kitaplardan Toplanan Tanıklarıyla Tarama Sözlüğü*, c. III., Ankara 1963-1972.

_____, *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, Ankara 1963-1979.

_____, *Türkçe Sözlük*, Ankara 1988.

_____, *İmlâ Kılavuzu*, Ankara 1996.

ÖZGEÇMİŞ

01.11.1974, Isparta - Atabey doğumluyum. İlk ve orta öğrenimimi Isparta'da, yüksek öğrenimimi Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde tamamladım.

30. 09. 1999 tarihinden beri Isparta-Uluborlu Endüstri Meslek Lisesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni olarak görev yapmaktayım.

Halen Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Türk Dili bölümünde yüksek lisans öğrencisiyim.

